

Міністерство освіти і науки України
Міністерство аграрної політики та продовольства України
Федерація аудиторів, бухгалтерів і фінансистів АПК України
Департамент агропромислового розвитку Херсонської обласної державної
адміністрації
Спілка економістів України
ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет»
Полтавська державна аграрна академія
Херсонський державний університет Факультет економіки і менеджменту
Новокаховський гуманітарний інститут Київського університету
«Україна»
Каховський державний агротехнологічний коледж

V Всеукраїнська науково-практична Інтернет-конференція

АКТУАЛЬНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ
АГРАРНОЇ СФЕРИ: ОБЛІК, АУДИТ ТА
ФІНАНСУВАННЯ

25-26 листопада 2016 року

м. Херсон
2016

«Актуальні аспекти розвитку підприємств аграрної сфери: облік, аудит та фінансування» (Херсон, 25-26 листопада 2016 року): Матеріали V Всеукраїнської науково-практичної Інтернет- конференції, – Херсон: РВВЦ „Колос”, 2016. – 241с.

*Рекомендовано до друку кафедрою обліку і оподаткування
ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет»
(протокол №5 від 22.12.2016 р.)*

Матеріали конференції спрямовані на науковий пошук, узагальнення та розроблення рекомендацій щодо можливих шляхів вирішення основних проблем розвитку обліку, аудиту та фінансування підприємств аграрної сфери.

ОРГКОМІТЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ:

Яремко Юрій Іванович, в.о. ректора ДВНЗ «Херсонський ДАУ», д.е.н., професор;

Савченко Олександр Григорович, декан економічного факультету ДВНЗ «Херсонський ДАУ», д.ф.-м.н., професор;

Танклевська Наталія Станіславівна, завідувач кафедри обліку і оподаткування ДВНЗ «Херсонський ДАУ», д.е.н., професор;

Морозов Роман Володимирович, професор кафедри обліку і оподаткування ДВНЗ «Херсонський ДАУ», д.е.н., професор;

Руснак Алла Валентинівна, заступник декана економічного факультету з науково-дослідної роботи, професор кафедри економіки підприємства ДВНЗ «Херсонський ДАУ», д.е.н., доцент;

Плаксієнко Валерій Якович, завідувач кафедри бухгалтерського обліку Полтавської державної аграрної академії, д.е.н., професор;

Мармуль Лариса Олександрівна, професор кафедри адміністративного управління та гуманітарних дисциплін Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв м. Київ, д.е.н., професор;

Скрипник Світлана Валентинівна, доцент кафедри обліку і оподаткування ДВНЗ «Херсонський ДАУ», к.е.н., доцент;

Коваль Світлана Валентинівна, доцент кафедри обліку і оподаткування ДВНЗ «Херсонський ДАУ», к.е.н., доцент;

Сакун Аліна Жоржовна, доцент кафедри обліку і оподаткування ДВНЗ «Херсонський ДАУ», к.е.н., доцент;

Корчагіна Віта Григорівна, проректор з наукової роботи Новокаховського гуманітарного інституту Київського університету «Україна», к.е.н., доцент.

Напрями конференції:

- 1. Перспективи розвитку конкурентоспроможного агропромислового виробництва.**
- 2. Теорія та практика обліку і аудиту діяльності аграрних підприємств.**
- 3. Проблеми і перспективи застосування МСФЗ і МСА підприємствами аграрного сектору.**
- 4. Актуальні питання впровадження Податкового кодексу.**
- 5. Фінансово-кредитне забезпечення розвитку агробізнесу.**

Тексти матеріалів тез подані в авторській редакції. Відповідальність за точність, достовірність і зміст поданих матеріалів несуть автори.

@ Херсонський державний
аграрний університет, 2016

ЗМІСТ

Авдеєєва Х.С., Танклевська Н.С. Основи обліку нематеріальних активів підприємства	11
Аверчева Н.О. Економічні проблеми державної підтримки галузі тваринництва	14
Алексєєнко О.О., Пристемський О.С. Формування ціни на аудиторські послуги як один з недоліків надання аудиторських послуг в Україні	18
Алещенко Л.О., Руснак А.В. Соціально-економічні чинники розвитку сільських територій	20
Андрієць В.Ю., Вермієнко Т.Г. Напрями покращення обліку виробничих запасів	24
Базілева А.О., Пристемський О.С. Аудит касових операцій	26
Берегова В.В. Особливості та наслідки оподаткування підприємств аграрного сектору	29
Бойко В.О., Давидко А.В. Проблеми сучасного розвитку вівчарства на Херсонщині	32
Бойко Л.О. Херсонська область на світових ринках: основні показники	34
Боліла С.Ю., Коваль С.В., Вальтер А.О. Просування продукції як засіб зміцнення конкурентних позицій товаровиробника галузі м'ясопереробки на регіональному ринку	37
Бондаренко А.С., Танклевська Н.С. Особливості формування облікової політики підприємства	40
Брулевич В.В., Щедріна М.А. Вплив транспортних витрат на економічний розмір замовлення підприємств аграрного сектору України	44
Ведмеденко С.А., Щедріна М.А. Формування фінансового підґрунтя для розвитку агробізнесу в Україні	46
Вермієнко Т.Г. Фінансовий менеджмент: становлення та розвиток	49

Галат Л.М. Кон'юнктура ринку овочів в Україні	51
Гачегова І. ., Вермієнко Т.Г. Удосконалення організації обліку фінансових результатів діяльності підприємства	55
Гілевич К.Ю., Танклевська Н.С. Основні джерела формування капіталу створюваного підприємства	58
Голубенко Ю.А., Скрипник С.В. Напрями удосконалення обліку зобов'язань в системі розрахунків	60
Городецька В.В., Танклевська Н.С. Система управління дебіторською заборгованістю підприємства	64
Гришков В.А., Щедріна М.А. Проблема формування прибутку підприємств аграрного сектору економіки України	67
Єрохіна Д.С., Пристемський О.С. Спецрежим по сплаті ПДВ для сільгосптоваровиробників	69
Завєрюхіна Ю.С., Морозов Р.В. Теоретичні аспекти формування облікової політики підприємства	71
Землянухіна О.О., Шепель І.В. Ефективність використання комп'ютерної системи бухгалтерського обліку	73
Зубков Є.Ю., Щедріна М.А. Сучасний стан та перспективи розвитку агропромислового комплексу України	76
Зябко Ю.В., Пристемський О.С. Розвиток аудиторської діяльності в Україні із запровадженням міжнародних стандартів аудиту	79
Каленик В.О., Морозов Р.В. Особливості формування фінансових результатів діяльності аграрних підприємств	83
Каров В.С., Шепель Т.В. Сучасний стан кредитування суб'єктів аграрного сектору економіки України	84

Клімен М.А., Танклевська Н.С. Форми банківського обслуговування підприємства: переваги та недоліки	87
Кобрарь О.А., Шепель І.В. Міжнародний досвід оподаткування та ведення обліку розрахунків з бюджетом	91
Кобріна К.М., Шепель І.В. Організаційне і методичне забезпечення бухгалтерського обліку в процесі комп'ютеризації	94
Ковач І.В., Сакун А.Ж. Аудит виробничих запасів	98
Ковтун А.П., Ковтун В.А. Облік – основна складова управління витратами аграрних підприємств	100
Кононець Н.Г. Аудит зовнішньоекономічної діяльності підприємств як фактор економічної безпеки: пріоритети та проблемні питання	104
Корчагіна В.Г. Перспективи запровадження стратегічного обліку в аграрному секторі економіки	107
Круковська О.В. Зміни в обліковій політиці та їх вплив на фінансову звітність підприємства	110
Курочка І.А., Скрипник С.В. Структурні елементи системи внутрішнього контролю в умовах комп'ютеризації бухгалтерського обліку	113
Лесик К.О., Морозов Р.В. Інвестиційне забезпечення діяльності сільськогосподарських підприємств	117
Масалова А.І., Шепель І.В. Формування системи моніторингу витрат і виходу продукції рослинництва	118
Минкіна Г.О. Підвищення рівня економічної безпеки суб'єктів аграрної сфери	122
Мірошниченко В.О. Особливості забезпечення аграрних підприємств фінансовим потенціалом	125

Морозова О.Г. Вплив світового господарства на формування і розвиток агропромислового комплексу України	129
Морозов Р.В., Дудченко В.В. Пріоритетні напрями розвитку вітчизняного ринку рису та формування конкурентоспроможності рисівництва	131
Мухіна І.А., Хорунжий І.В. Стратегія підвищення конкурентоспроможності вищого навчального закладу аграрного спрямування	133
Мягкова С.М., Танклевська Н.С. Методичні прийоми аналізу ефективності використання основних засобів	137
Начичко Н.С., Скрипник С.В. Теоретичні підходи до сутності витрат і собівартості сільськогосподарської продукції	140
Олійник В.С., Руснак А.В. Чинники впливу на інвестиційну привабливість сільськогосподарських підприємств	143
Ольховська О.А., Скрипник С.В. Облік поточних біологічних активів: методична складова	145
Орлова А.О., Подаков Є.С. Роль і значення амортизаційної політики в ринкових умовах господарювання	148
Орловцев Д.О., Сакун А.Ж. Документальне оформлення обліку витрат	152
Осуховський В.В., Шепель І.В. Роль і місце бухгалтерської фінансової звітності при обґрунтуванні управлінських рішень	154
Панідіна В.А., Вермієнко Т.Г. Податкова реформа в Україні: основні досягнення та напрями підвищення ефективності	157
Пантюк І.П. Соціально-економічне значення розвитку фермерства	161

Паршина А.В., Морозов Р.В. Особливості організації обліку фінансових результатів діяльності сільськогосподарських підприємств	163
Петрова О.О. Інновації та розвиток венчурного фінансування в Україні	166
Петров М.В., Скрипник С.В. Організація внутрішнього аудиту витрат операційної діяльності аграрних підприємств	169
Поліщук Т.О., Пристемський О.С. Проблеми та перспективи розвитку аудиту в Україні	173
Пристемський О.С. Сутність, чинники впливу та основні проблеми економічної безпеки підприємства	175
Репілевська О.Ю., Скрипник С.В. Питання взаємоузгодження неприбуткового статусу сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів	177
Рудік Н.М. Державне регулювання заробітної плати в ринкових умовах	181
Сакун А.Ж. Управлінський облік малоцінних і швидкозношуваних предметів	183
Самайчук С.І. Фактори конкурентоспроможності аграрних підприємств	186
Сердюкова О.Д., Пристемський О.С. Методи виявлення аудитором шахрайства та інших викривлень фінансової звітності	187
Синенко О.О. Особливості формування фінансової стратегії розвитку аграрного підприємства	190
Сілецька Н.В. Теоретико-методологічні засади формування фінансової стратегії підприємства	193
Скрипник С.В. Критерії оцінки ефективності управлінської бухгалтерської звітності	197

Смолієнко Н.Д. Особливості формування конкурентних переваг аграрного ринку	200
Собченко А.М. Оцінка та облік додаткових біологічних активів та сільськогосподарської продукції	204
Тоцька Ж.Ю. Відмінності обліку грошових коштів у національних та міжнародних стандартах бухгалтерського обліку	207
Тюхтій С.О., Пристемський О.С. Сутність і необхідність аналізу фінансового стану підприємства	210
Циганков Р.А., Сақун А.Ж. Система внутрішнього контролю збутового процесу	213
Четиріна А.П., Шепель І.В. Методика впровадження комп'ютерної системи бухгалтерського обліку	216
Шаула Д.А., Самайчук С.І. Організація системи внутрішнього контролю поточних біологічних активів тваринництва	219
Шаула М.А., Самайчук С.І. Методи обліку витрат і калькулювання собівартості продукції	221
Шевчук К.С., Морозов Р.В. Облікові аспекти доходів, витрат і результатів діяльності сільськогосподарських підприємств	223
Шепель І.В. Облік списання грошової та товарної дебіторської заборгованості	225
Шепель Т.В. Шляхи підвищення конкурентоспроможності продукції у розвитку експортного потенціалу аграрного сектору України	228
Юрова Т.А., Скрипник С.В. Застосування інформаційних технологій в обліковому процесі фермерських господарств	231
Юрчук В.А., Руснак А.В. Напрями та резерви зниження собівартості продукції рослинництва	234

Авдєєва Х.С. магістр
Науковий керівник –Танклевська Н.С., д.е.н., професор

ОСНОВИ ОБЛІКУ НЕМАТЕРІАЛЬНИХ АКТИВІВ ПІДПРИЄМСТВА

Поняття нематеріальні активи використовується у вітчизняній господарській практиці починаючи з початку дев'яностих років ХХ століття, що пов'язано з розвитком так званих високих технологій, а також з необхідністю відокремлення в обліку деяких видів майна, що не мають вираженої матеріально-речової форми і в той же час широко застосовуються у виробничій, управлінській та торговельній діяльності організацій.

Протягом останніх років велася цілеспрямована робота з удосконалення законодавства, що регулює цивільний оборот цього виду майна, а також нормативної бази, що встановлює бухгалтерський і податковий облік об'єктів нематеріальних активів.

Ці факти, а також та обставина, що у підприємницькій діяльності господарюючих суб'єктів нематеріальні активи займають все більшу питому вагу, обумовлюють інтерес працівників бухгалтерій та інших управлінських служб до питань законодавчого та нормативного регулювання відповідних процесів.

Поняття нематеріального активу для цілей податкового обліку розкрито в законі, згідно з яким визнаються придбані або створені результати інтелектуальної діяльності організації чи інші об'єкти інтелектуальної власності, застосовуються у виробництві (роботах, послугах) або в управлінні більше 12 місяців і здатні приносити економічну вигоду. При цьому у платника податків повинні бути наявні документи, що підтверджують існування самого нематеріального активу або виключного права на результати інтелектуальної діяльності.

Більшість елементів, пов'язаних з обліком нематеріальних активів недостатньо законодавчо врегульовані, у зв'язку з чим у бухгалтерів-практиків виникає багато питань. На сьогодні методика і принципи побудови обліку нематеріальних активів є об'єктом пильного вивчення світової економічної науки і практики. Дані питання неодноразово розглядалися на сесії Міжнародної групи експертів ООН з міжнародних стандартів обліку і звітності, і продовжують постійно розроблятися економістами всіх розвинених країн.

Повсякденне використання комп'ютерних програм, інтелектуальної праці (власності), розвиток науки і техніки зумовлюють потребу правового оформлення та відображення в бухгалтерському обліку цих процесів.

Є затвержене поняття про нематеріальні активи, а саме: Нематеріальні активи – це доступ до прав власності автора, які захищено правами, «що самі по собі і є нематеріальними активами». Нематеріальні ресурси – це складова частина потенціалу підприємства, здатна забезпечувати економічну користь протягом відносно тривалого періоду. Відмінними рисами цих ресурсів є брак матеріальної основи здобування доходів та невизначеність розмірів майбутнього прибутку від їхнього використання.

Поняття «нематеріальні ресурси» використовується для характеристики сукупності об'єктів інтелектуальної власності. В свою чергу об'єкти інтелектуальної власності – це права, які захищені патентами, свідоцтвами, ліцензіями, авторським та суміжними правами.

Бухгалтерський облік нематеріальних активів ведуть щодо кожного об'єкта за такими групами:

- права користування природними ресурсами (право користування надрами, іншими ресурсами природного середовища, геологічною та іншою інформацією про природне середовище тощо);

- права користування майном (право користування земельною ділянкою, право користування будівлею, право на оренду приміщень тощо);

- права на знаки для товарів і послуг (товарні знаки, торгові марки, фірмові назви тощо);

- права на об'єкти промислової власності (право на винаходи, корисні моделі, промислові зразки, сорт рослин, породи тварин, ноу-хау, захист від недобросовісної конкуренції тощо);

- авторські й суміжні з ними права (право на літературні й музичні твори, програми для ЕОМ, бази даних тощо);

- інші нематеріальні активи (право на провадження діяльності, використання економічних та інших привілеїв тощо);

Бухгалтерський облік наявності та руху нематеріальних активів, прийнятих на баланс, ведеться на інвентарному балансовому рахунку 12 «Нематеріальні активи».

Рахунок 12 «Нематеріальні активи» призначений для обліку і узагальнення інформації про наявність та рух нематеріальних активів. За дебетом цього рахунку відображається придбання або отримання в результаті розробки (від інших фізичних або юридичних осіб) нематеріальних активів, а за кредитом - вибуття внаслідок продажу, безоплатної передачі або неможливості отримання підприємством в подальшому економічних вигод від його використання, а також сума уцінки нематеріальних активів. Цей рахунок є активним, балансовим, призначений для обліку господарських засобів

У висновку, можемо сказати, що важливим є розуміння, що нематеріальні активи як економічна і облікова категорія характеризується такими основними взаємообумовленими і взаємопов'язаними компонентами, як: - відсутність матеріально-речовинної (фізичної) структури; - корисність в реалізації цілей по виробництву продукції (наданню послуг, виконанню робіт і в управлінні самою фірмою (підприємством); - перспективність отримання прибутку не тільки в даний момент часу, але і в майбутніх періодах господарської діяльності.

Таблиця 1

Характеристика діючої нормативно-правової бази з обліку нематеріальних активів

№ з/п	Нормативний документ	Короткий зміст
1	2	3
1.	Закон України «Про бухг. облік та фінансову звітність в Україні»	Закон закріплює методологічні основи збирання, реєстрації й узагальнення інформації, що здійснюється шляхом суцільного безперервного документування всіх господарських операцій.
1	2	3
2.	П(С)БО 8 «Нематеріальні активи» [30]	Це Положення (стандарт) визначає методологічні засади формування у бухгалтерському обліку інформації про нематеріальні активи і незавершені капітальні інвестиції в нематеріальні активи та розкриття інформації про них у фінансовій звітності.
3.	МСБО 38 «Нематеріальні активи» []	Метою цього Стандарту є визначення облікового підходу до нематеріальних активів, які конкретно не розглядаються в іншому Стандарті. Цей Стандарт вимагає від суб'єкта господарювання визнавати нематеріальний актив, якщо і тільки якщо він відповідає певним критеріям. Стандарт також визначає, як оцінювати балансову вартість нематеріальних активів і вимагає розкриття певної інформації про нематеріальні активи
4.	Інстр. про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку	Ця Інструкція встановлює призначення і порядок ведення рахунків бухгалтерського обліку для узагальнення методом подвійного запису інформації про наявність і рух активів.
5.	Податковий Кодекс України [33]	Регулює відносини, що виникають у сфері справляння податків і зборів, зокрема, визначає вичерпний перелік податків та зборів, що справляються в Україні, та порядок їх адміністрування, платників податків та зборів, їх права та обов'язки, компетенцію контролюючих органів, повноваження і обов'язки їх посадових осіб під час здійснення податкового контролю, а також відповідальність за порушення податкового законодавства.
6.	Інструкція по інвентаризації нематеріальних активів [33]	Дана Інструкція встановлює єдині вимоги щодо порядку інвен., нематеріальних активів, мат. цінностей, грошових коштів і документів, розрахунків та інших. Інвен. пров. з метою забезпечення дост. даних бух гал. обліку шляхом їх зіставлення з фактичною наявністю майна.

Таблиця 2

Документування операцій з нематеріальними активами

Вид нематеріального активу	Документ
----------------------------	----------

Об'єкти права користування ресурсами природного середовища	Право користування землею	Оформлена відповідно до встановленого законодавством порядку докум., що підтверджує право підприємства на земельну ділянку
	Геологічна та інша інформація про надра	Геологічний звіт, карти та інші матеріали
Об'єкти користування матеріальним та нематеріальним майном		Ліцензія на право здійснення будь-якої діяльності, ліцензія на право використання нематеріального активу
Ноу-хау		Повний вербальний або винахідний опис
Об'єкти промислової власності	Об'єкти патентного права	Патент, ліцензія, свідоцтво, свідоцтво на поширення
	Комерційні позначення	Свідоцтво, комерційні (фірмові) найменування є чинними з моменту першого використання цього найменування та охороняються без обов'язкового подання заявки
	Нетрад. об'єкти права інтелект. власності	Свідоцтво, опис, креслення, якщо вони подані
Об'єкти авторського права та суміжних прав	Об'єкти авторського права	Свідоцтво, ліцензія, ліц. договір, акт пер. викл. авторських прав
	Об'єкти суміжних прав	Вик., вир. фонограми, вироб. відеограми, організація мовлення

Аверчева Н.О., к.е.н., доцент
Херсонський державний аграрний університет,
м. Херсон

ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ ДЕРЖАВНОЇ ПІДТРИМКИ ГАЛУЗІ ТВАРИННИЦТВА

На сучасному етапі держава значно скорочує видатки бюджету через дефіцит коштів. Галузь тваринництва також не залишилася поза межами даних процесів. Актуальність вибраної теми дослідження обумовлена тим, що реформування механізмів державної підтримки викликає потребу у дослідженні економічних показників та виявленні проблем ефективного використання наданих коштів галузі тваринництва в Україні. Крім того, залишається широке коло невирішених питань щодо створення дієвого економічного механізму державної підтримки розвитку тваринництва.

Метою дослідження є оцінка рівня державної підтримки та її складових, виявлення економічних проблем, які виникають при скороченні державного

фінансування суб'єктам господарювання у тваринництві та визначення основних напрямів виходу галузі з кризового стану.

Тваринництво в Україні має значний нереалізований потенціал, який складається з наявних природних, земельних, трудових ресурсів; високого рівня виробництва зерна, сої, соняшнику для створення міцної кормової бази; недосконалої ринкової інфраструктури і сфери переробки; незадоволеного внутрішнього попиту на ринку у м'ясних і молочних продуктів; можливості розширення експорту продукції і освоєння зовнішніх ринків.

Проте, на сучасному етапі галузь тваринництва (зокрема скотарство) перебуває в досить складному становищі. Оскільки виробництво яловичини, свинини, баранини, вовни в Україні нерентабельне протягом всього періоду реформування, слід звернути увагу на помилки у створеному господарському механізмі і формах господарювання в аграрній сфері.

Держава не відмовилася від фінансової підтримки галузі і протягом тривалого періоду виділяла із державного бюджету значні кошти прямого фінансування виробництва, на будівництво нових комплексів, був створений механізм повернення ПДВ безпосередньому виробнику. Галузь тваринництва одержувала досить стабільну підтримку за рахунок бюджетних дотацій та за рахунок ПДВ. При цьому обсяги коштів, отриманих за рахунок ПДВ були значними - у 2012 р. – 1 890 млн. грн, у 2013 – 2 463 млн. грн, у 2014 – 2 233 млн. грн. У 2015-2016 рр. у структурі Державного бюджету України не передбачалося спеціального фонду для потреб тваринництва і відповідно у статистичних звітах сільськогосподарських підприємств дані статті не відображені.

Отже, розмір фінансової підтримки з боку держави не гарантує виходу галузі з кризового стану і не завжди сприяє розвитку високоефективного виробництва. У багатьох публікаціях ефективність прямої підтримки товаровиробників у тваринництві, як методу стимулювання розвитку галузі та зниження притаманних їй ризиків, поставлено під сумнів. Значний внесок у дослідження економічних особливостей надання державної підтримки сільськогосподарським товаровиробникам у тому числі у сфері тваринництва зробили Діброва А.Д., Головчук А.Ф. [1,2].

З метою визначення шляхів до стабілізації та розвитку галузі молочного скотарства Міністерство аграрної політики та продовольства 18 лютого 2016 р. провело з цих питань круглий стіл за участю Співки молочних підприємств, Національної асоціації молочників України «Укрмолпром», Асоціації виробників молока та Асоціації фермерів та приватних землевласників України.

Науковці і практики акцентували увагу на тому, що не всі регулятори та важелі державного регулювання були ефективно задіяні в галузі. Так, рішення Уряду про виділення 1 млн грн на дотації приватному тваринництву не супроводжувалися відповідними організаційними регуляторами, були бюрократизованими, тому очікуваної ефективності не мали. Негативно відбилися на конкурентоспроможності виробництва рішення про амортизаційні відрахування у тваринництві, зміну порядку обліку основного стада, ліквідація державних племзаводів та репродукційних підприємств.

Новий підхід до бюджетної підтримки галузі окреслено в Постанові Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для підтримки галузі тваринництва, та визнання такими, що втратили чинність, деяких постанов Кабінету Міністрів України» від 28.10.2015 р. № 884 [4]. Цим нормативно-правовим актом регулюється порядок розподілу 50 млн грн, які передбачені у Державному бюджеті України на 2016 р. з метою фінансування програми «Державна підтримка галузі тваринництва». Даною постановою передбачено три напрями бюджетного фінансування тваринництва – це часткове відшкодування вартості: тварин; відсоткової ставки за банківськими кредитами; збудованих об'єктів.

За першим напрямом об'єктами відшкодування можуть виступати лише ті сільськогосподарські тварини, які прямо передбачені Порядком, а саме велика рогата худоба (племінна та неплемінна), свині (племінні), вівці (племінні та імпортовані). Залишаються поза рамками державної підтримки власники коней, кіз, птиці, кролів, бджіл.

Слід звернути увагу, що відшкодування кредитних відсотків регулюється окремим нормативно-правовим актом – Порядком використання коштів, передбачених у державному бюджеті для фінансової підтримки заходів в агропромисловому комплексі шляхом здешевлення кредитів, затвердженим Постановою Кабінету Міністрів України від 29 квітня 2015 року [5]. Значною підтримкою для залучення інвестицій у великотоварне виробництво буде розширення доступності до середньострокових (до 3 років) та довгострокових (до 8 років) кредитів комерційних банків за рахунок часткової компенсації з державного бюджету ставок користування запозиченими коштами; спрощення дозвільної процедури на впровадження тваринницьких проектів та бюджетної підтримки будівництва інженерної інфраструктури, а саме електричних, газових мереж, системи водопостачання тощо.

Щодо третього напрямку державної підтримки, об'єктом відшкодування є вартість завершених у попередньому та поточному роках етапів будівництва та

реконструкції тваринницьких ферм і комплексів для утримання великої рогатої худоби, свиней, доїльних залів та утворених на кооперативних засадах м'ясопереробних підприємств. Загальне правило залишилося незмінним: відшкодуванню підлягає до 50 % вартості фактично понесених витрат. Порядок 2015 року вводить додаткову норму: відшкодовується у тому числі до 30% вартості обладнання, але не більше 30 тис. гривень у розрахунку на одну голову великої рогатої худоби та 25 тис. гривень у розрахунку на одну свиноматку для об'єктів із завершеним циклом виробництва і 1,25 тис. гривень у розрахунку на одну голову свиней для об'єктів з утримання та відгодівлі свиней [6].

На нашу думку, переваги в отриманні державної підтримки повинні мати ті господарства, незалежно від форм власності і господарювання, які здатні ефективно використати надані державні кошти, впровадити у виробництво сучасні технологічні новації, знизити собівартість молока і м'яса на основі ресурсо- і енергозбереження, забезпечити високий рівень якості продукції, впровадити системи екологічної безпеки виробництва. У Європейському союзі держави підтримують та стимулюють господарства, які відповідають високим економічним та екологічним стандартам.

Необхідно створити рівноправні умови у розподілі державної підтримки для великих, середніх і малих господарств. Домашні господарства потребують допомоги у придбанні обладнання для доїння, охолодження і очищення молока, високопродуктивного поголів'я.

Список використаних джерел

1. Діброва А. Д. Ефективність державної підтримки виробництва продукції тваринництва в Україні / А. Д. Діброва // Економіка АПК. – 2010. – № 9. – С. 54–60.
2. Головчук А. Ф. Державна підтримка галузі тваринництва / А. Ф. Головчук, Д. К. Семенда // Економіка АПК. – 2010. – № 10. – С. 47–50.
3. Григорєва Х. Правові питання надання державної підтримки суб'єктам господарювання у галузі тваринництва / Х. Григорєва // Підприємництво, господарство і право. – 2016. - №7. – С. 66-71.
4. Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для підтримки галузі тваринництва, та визнання такими, що втратили чинність, деяких постанов Кабінету Міністрів України : Постанова Кабінету Міністрів України від 28.10.2015 № 884 // Офіційний вісник України. – 2015. – № 90. – Ст. 27.
5. Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для фінансової підтримки заходів в агропромисловому комплексі шляхом здешевлення кредитів: Постанова Кабінету Міністрів України від 29.04.2015 № 300 // Урядовий кур'єр. – 2015. – № 97.

6. Про здійснення нарахування та виплати часткового відшкодування вартості тварин: наказ Мінагрополітики України від 01.12.2015 // Офіційний вісник України. – 2015. – № 96. – Ст. 353.

Алексєєнко О.О.

Науковий керівник - Пристемський О.С., к. е. н., доцент

Херсонський державний аграрний університет,

м. Херсон

ФОРМУВАННЯ ЦІНИ НА АУДИТОРСЬКІ ПОСЛУГИ ЯК ОДИН З НЕДОЛІКІВ НАДАННЯ АУДИТОРСЬКИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ

Особливість аудиту як товару – послуги полягає в його суперечності та у широкій адресності користувачів. Реально це означає, що результати виконаної послуги направлені не тільки на задоволення споживчих потреб її замовника, але на інших (зовнішніх) споживачів, що прямо не пов'язані із формуванням договірних умов (зміст послуги, вартість послуги, відповідальність виконавця тощо). Разом з тим, для зовнішніх споживачів якість послуги не пов'язується із оцінкою економічного ефекту від отримання її результатів внаслідок того, що зовнішній користувач не здійснює витрат на оплату аудиторської послуги.

З позицій замовника аудиторської послуги ціна виступає витратним компонентом, який завжди порівнюється з очікуваним результатом від використання результатів придбаної послуги.

Формування вартості аудиторської послуги знаходиться у площині договірних відносин, що виникають між замовником послуги (відповідальною стороною для випадків виконання завдань з надання впевненості) та виконавцем послуг (незалежною стороною). Досягнення рівноваги між інтересами обох сторін відбувається під впливом зустрічно направлених факторів, таких як:

- з боку замовника, який зацікавлений у зниженні вартості послуг: сформовані уявлення про ціни на аналогічні послуги на ринку аудиторських послуг, наявні ресурси, мета використання результатів послуг;

- з боку виконавця, який зацікавлений у компенсації витрат на належне виконання послуг та отриманні прибутку: вид та зміст завдання, результати оцінювання складових аудиторського ризику, рівень прийнятої суттєвості (для завдань з надання впевненості).

За сферою можливого використання результатів аудиторських послуг їх можна поділити на такі групи:

- послуги, результати яких використовуються безпосередньо їх замовником (це послуги, які не пов'язані із наданням впевненості);
- послуги, результати яких використовуються зовнішніми користувачами (це послуги, які пов'язані із наданням впевненості та окремі послуги з виконання погоджених процедур);
- послуги, результати яких використовуються внутрішніми користувачами (це послуги, які пов'язані із наданням впевненості та окремі послуги з виконання погоджених процедур);
- послуги, результати яких використовуються одночасно внутрішніми та зовнішніми користувачами (це послуги, які пов'язані із наданням впевненості).

Процедури ціноутворення для завдань першої та другої груп мають певні компенсаторні важелі, що обумовлюються метою їх фактичного використання. Натомість, коли мова йде про формування ціни на завдання третьої групи, фактор мети фактичного використання має вирішальне значення. Якщо виконання процедур перевірки інформації, що використовується зовнішнім користувачем, пов'язано у замовника (відповідальної сторони) із залученням ресурсів, отриманням можливості подальшого розвитку, то процес ціноутворення знаходиться у збалансованому стані: виконавець визначає обсяги та перелік необхідних процедур, які замовник готовий оплатити. В іншому випадку посилюється дія факторів, що направлені на пониження ціни послуги. Ця ситуація спостерігається під час проведення аналізу середньої ціни на різні види аудиторських послуг.

Ціноутворення є складовою загального процесу виконання будь – якого завдання суб'єктом аудиторської діяльності. Саме на цьому етапі повинні бути реалізовані вимоги, що встановлені законом України «Про аудиторську діяльність», яким передбачається заборона на проведення аудиту, якщо розмір винагороди за надання аудиторських послуг не враховує необхідного для якісного виконання таких послуг часу, знань, належних навичок та професійної кваліфікації. Ця норма спонукає аудитора брати на себе відповідальність про можливість укладання договору із замовником, коли результати наданих послуг не будуть відповідати очікуванням зовнішнього користувача щодо рівня споживчої вартості наданих послуг.

Ціна на аудиторські послуги виступає певним показником, що може описувати якість процесу виконання аудитором поставленого перед ним завдання. Для користувача фінансової інформації та сформованого аудиторського висновку щодо її достовірності є показником, що може підвищувати, або занижувати ступінь довіри до аудиторського висновку і як наслідок до фінансової звітності яка перевірялася ним.

Основною проблемою у формуванні ціни на аудиторські послуги є відсутність методики її визначення яка б була загальною для всіх, тому аудитори часто використовують, власну систему формування ціни. Найчастіше така система заснована на визначенні кількості відпрацьованих людино – годин або обсягу виконаних робіт. Основною проблемою при проведенні оцінки послуг аудитора є можливість завищення або заниження їх вартості, а це певною мірою насторожує замовника, особливо, при його першому зверненні до аудиторської фірми.

Тому частіше за все ціна на аудиторську послугу в Україні є лише індикатором, який дозволяє користувачеві оцінити не саму якість послуги а лише рівень довіри до неї.

Список використаних джерел

1. Іванів О. С. Економіка підприємства: підручник [для студ. вищ. навч. закл.] / О. С. Іванів. – К: Центр навчальної літератури, 2009. – 278 с.
2. Радська В. В. Аналіз взаємозв'язку між ціною і якістю аудиторських послуг. / В. В. Радська // Облік, контроль та аудит: теоретико – методогічні аспекти. – 2014. – № 2. – 74 с.
3. Про аудиторську діяльність [Електронний ресурс]. Закон України. – Режим доступу: zakon.rada.gov.ua/laws/show/3125-12.

Алещенко Л.О.

Науковий керівник – Руснак А.В., д.е.н., доцент

Херсонський державний аграрний університет,

м. Херсон

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ ЧИННИКИ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ

Питання розвитку сільських територій постійно привертає увагу науковців, оскільки їх значення у соціально-економічному розвитку країни має першочергове значення. Наукові праці Дієсперова В.С., Дудар Т.Г., Маліка М.Й присвячені розвитку сільських громад та адміністративно-територіальній реформі, системному відродженню сільських територій на основі сталого розвитку аграрної сфери, стану та проблемам розвитку сільських територій в сучасних умовах [1-3]. На нашу думку, важливо виділити і детально обґрунтувати регіональні особливості розвитку села і сільських територій.

Актуальність теми дослідження підвищується у світлі євроінтеграційних процесів України, при яких буде формуватися нова модель розвитку українського

села, адаптована до світових стандартів. Сучасна європейська політика розвитку сільських територій орієнтована на їх перетворення у привабливе місце проживання, праці та вкладення інвестицій; створення нових робочих місць; раціональне і прогнозоване використання природних ресурсів; створення ефективної системи управління розвитком сільських територій на основі взаємодії суб'єктів та ефективного використання публічного досвіду і доробку; досягнення високих стратегічних результатів.

Відродження і розвиток сільських територій обумовлені й тісно пов'язані з підвищенням ефективності агропромислового виробництва, зростанням конкурентоспроможності продукції та підвищенням рівня життя сільського населення.

Сільську територію у наукових публікаціях характеризують як складне багатофункціональне територіальне утворення, яке включає в себе:

- безпосередньо територію села та загальну земельну площу громади;
- виробничі господарські формування;
- соціальну та виробничу інфраструктуру;
- природно-ресурсний та людський потенціал [4].

Сільські території різнопланові, поліфункціональні, їх розвиток характеризується нестабільністю, неврівноваженістю і непередбачуваністю. Населення є системоутворюючим елементом сільських територій.

Сільські території є складною соціально-культурною та виробничо-екологічною підсистемою, яка має свою логіку розвитку, цілісність і відносну автономність, відокремленість, самостійність. Сільські території значно відрізняються за регіонами, зазнають впливу соціальних та економічних чинників, які відображені на рис. 1. Зокрема, досліджувані сільські території Півдня України характеризуються особливими кліматичними умовами, які впливають на виробництво і умови життя населення; значними рекреаційними ресурсами, які забезпечуються зонами відпочинку на берегах Чорного і Азовського морів; можливостями розвитку зовнішньої торгівлі на основі оптових ринків садівничої та овоче-баштанної продукції та побудови логістичної системи.

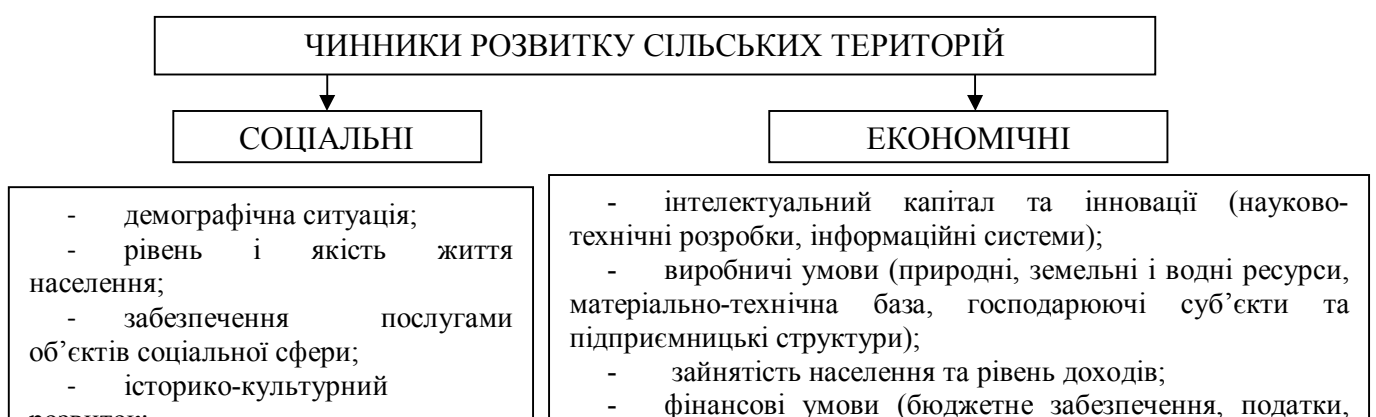

Рис. 1 - Чинники розвитку сільських територій

За даними офіційної статистики на 1 січня 2016 р. у південному регіоні розміщується 3581 сільських населених пунктів з яких у Запорізькій області знаходиться 914, у Миколаївській 885, в Одеській - 1124 і в Херсонській 658 (табл. 1).

Таблиця 1

**Кількість адміністративно-територіальних одиниць за регіонами
на 1 січня 2016 року, (одиниць)**

Області	Райони	Об'єднані територіальні громади	Селища міського типу	Сільські населені пункти
УКРАЇНА	490	93	885	28 385
Запорізька	20	5	22	914
Миколаївська	19	-	17	885
Одеська	26	1	33	1 124
Херсонська	18	1	31	658
Разом по Південному регіону	83	7	103	3581

У регіоні створено 7 об'єднаних територіальних громад, із яких 5 знаходиться у Запорізькій області.

До основних проблем, які характеризують сучасний рівень розвитку сільських територій півдня України слід віднести:

- низький рівень доходів і життя сільського населення через неефективність сільськогосподарських формувань, дрібнотоварність особистих селянських господарств, недосконалість земельних відносин;
- нерозвиненість сфери послуг та альтернативних несільськогосподарських видів діяльності;
- незадовільний стан інфраструктурного забезпечення транспортним сполученням, поливними і водними ресурсами, системами опалення та іншими комунальними послугами;
- занедбаний стан соціальних об'єктів та осередків культурного розвитку села;

- низький рівень інвестицій у виробничу і соціальну інфраструктуру;
- складна демографічна ситуація та постійне скорочення населення;
- високий рівень безробіття та активні міграційні процеси мешканців у працездатному віці;
- відсутність комплексних, ефективних програм розвитку сільських територій.

Вирішення та економічне обґрунтування даних проблем, розробка реальних заходів їх подолання у регіональних програмах розвитку сільських територій сприятиме відродженню села, стабілізації соціально-економічних відносин у сільських громадах, впровадженню ефективних відносин власності і розподілу доходів сільського населення. Ефективний розвиток сільських територій сприятиме розвитку форм господарювання, в тому числі і несільськогосподарського спрямування, трансформації соціально-економічних відносин на селі, соціальному захисту населення.

Список використаних джерел

1. Дієсперов В.С. Сільські громади та адміністративно-територіальна реформа / В.С. Дієсперов // Економіка АПК. – 2015. - №1. – С. 56-63.
2. Малік М.Й. Стан та проблеми розвитку сільських територій / М.Й. Малік // Трансформація сільського господарства та села: ювілейний збірник наукових статей. За заг. ред. Губені Ю.Е. – Львів: ЛНАУ, 2010. – 416 с. – С. 69-76.
3. Дудар Т.Г. Системному відродженню сільських територій – сталий розвиток аграрної сфери / Т.Г. Дудар // Трансформація сільського господарства та села: ювілейний збірник наукових статей. За заг. ред. Губені Ю.Е. – Львів: ЛНАУ, 2010. – 416 с. – С. 77-85.
4. Розвиток сільських територій / [Липчук В.В., Біляк Н.І. та ін.] // Методичні рекомендації до самостійного вивчення курсу та виконання контрольних робіт. – Львів: Львівський НАУ. – 2013. – 51 с.
5. Ткачук В.А. Обґрунтування моделі соціально-економічного розвитку сільських територій / В.А. Ткачук // Економіка АПК. – 2015. - №7. – С. 76-84.

Андрієць В.Ю. – магістрант
Вермієнко Т.Г. – к.е.н., доцент
 Херсонський державний аграрний університет,
м.Херсон

НАПРЯМИ ПОКРАЩЕННЯ ОБЛІКУ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ

Для здійснення господарської діяльності підприємствами всіх форм власності та галузей економіки використовуються виробничі запаси, які є найбільш важливою та значною частиною активів підприємства. З одного боку, сформовані виробничі запаси забезпечують постійність, безперервність та ритмічність діяльності підприємства, гарантують його економічну безпеку, а з іншого – виробничі запаси на рівні великих промислових підприємств потребують великих капіталовкладень. Тому від організації та ведення обліку виробничих запасів залежить точність визначення прибутку підприємства, його фінансовий стан, конкурентоспроможність на ринку та в цілому ефективність роботи підприємства [1].

Головною передумовою успішного здійснення виробничого процесу як основної ланки діяльності підприємств є наявність та раціональне використання виробничих запасів. У той же час, залишаються невирішеними питання вдосконалення документації оперативного та аналітичного обліку виробничих запасів, особливо нагальною постає проблема автоматизації їх обліку. Вирішення цих питань полягає в розробці основних напрямів і конкретних рекомендацій з удосконалення методики обліку виробничих запасів, в їх оцінці при вибутті, методики проведення аналізу ефективного використання виробничих запасів, а також посиленні інформаційної та контрольної функцій обліку в управлінні виробництвом. Для вирішення зазначених проблемних аспектів пропонуємо основні напрями удосконалення обліку виробничих запасів:

- 1) узагальнення теоретико-методологічних основ обліку, аналізу і контролю виробничих запасів, визначення їх суті та класифікації;
- 2) удосконалення методико-організаційних основ фінансового та управлінського обліку виробничих запасів, а також їх контролю;
- 3) проектування системи економічного аналізу та контролю ефективності використання виробничих запасів;
- 4) розробка системи автоматизації обліково-аналітичних процедур в управлінні виробничими запасами.

Поліпшенню ресурсопостачання сприяє впорядкування первинної документації, широке впровадження типових уніфікованих форм, підвищення рівня автоматизації обліково-обчислювальних робіт, забезпечення строгого порядку приймання, зберігання й витрат сировини, матеріалів, комплектуючих виробів тощо.

Необхідно також упроваджувати ефективні форми попереднього й поточного контролю дотримання норм запасів і витрат матеріальних ресурсів, приділяти більше уваги підвищенню вірогідності оперативного обліку руху напівфабрикатів,

комплектуючих виробів, деталей і вузлів у виробництві. Дані бухгалтерського обліку повинні містити інформацію для знаходження резервів зниження собівартості продукції в частині раціонального використання матеріалів, зниження норм витрат, забезпечення належного зберігання.

Запропонований механізм удосконалення обліку виробничих запасів може стати головною передумовою успішного здійснення виробничого процесу. Так, зазначимо, що спрощення оформлення операцій, пов'язаних з рухом виробничих запасів, дозволить стежити за ретельним і своєчасним проведенням інвентаризації та удосконалити методологію бухгалтерського обліку, що дозволить розпланувати будівництво складських приміщень у достатній кількості, а також визначити оптимальну потребу у виробничих запасах та їх раціональному використанні [3].

Значно поліпшити організацію обліку виробничих запасів можна, удосконалюючи процес документування, тобто ширше використовуючи накопичувальні документи (лімітно-забірні картки, відомості тощо), картки складського обліку як витратний документ по відпущених матеріалах (бездокументальну систему оформлення витрат матеріалів).

Доцільною також є розробка єдиної форми документа (на відпущення матеріалу), призначеної для машинної обробки. У цей документ варто включити всі об'єкти основного та допоміжного виробництва під відповідними кодами, які б указували напрям використання матеріальних ресурсів – основні вироби, запасні частини, товари народного споживання, разові замовлення, ремонтно-експлуатаційні потреби.

Щоб уникнути помилок і порушень при зборі та реєстрації оперативних фактів про виробничі запаси, що підлягають обліку, доцільно розробити детальні інструкції конкретним виконавцям (у вигляді посадових інструкцій, виписок із графіків документообігу) про порядок і терміни реєстрації даних, а також використовувати систему заохочень і покарань за виконання своїх обов'язків виконавцями. Проведення контрольних заходів (ревізії, звірки, інвентаризації) знижує ризик неефективної системи збору і реєстрації оперативного факту.

Для вдосконалення обліку виробничих запасів доцільне також використання на всіх ділянках обліку уніфікованих форм документації. Крім того, необхідною умовою також є:

- створення графіків документообігу з обліку запасів і доведення до виконавців їх функцій при створенні і перевірці первинного документа;
- видача розпорядчої документації особам, що відповідають за здійснення тієї або іншої господарської операції і мають право підпису первинних документів;

– контроль із боку працівників бухгалтерії правильності оформлення первинної документації з обліку виробничих запасів (включення в обов'язок бухгалтера, що робить обробку документа, цієї функції через посадові інструкції та встановлення відповідальності за її недотримання).

Таким чином, реалізація перелічених напрямів удосконалення обліку виробничих запасів призведе до значного підвищення результативності та фінансово-економічної діяльності підприємств, а також дозволить налагодити більш дієвий і менш трудомісткий облік, контроль наявності, руху і використання виробничих запасів, а також досягти їх економії.

Список використаних джерел:

1. Кузнецова М. Тенденции и закономерности управления запасами / М. Кузнецова // Проблемы теории и практики управления (рус.). – 2009. – № 11. – С. 63–72.
2. Орлов О.О. Планування діяльності підприємства: [підручник] / О.О. Орлов. – К.: Скарби, 2002. – 336 с.
3. Павлюк І. Проблеми бухгалтерського обліку виробничих запасів, товарів та пропозиції щодо їх вирішення / І. Павлюк // Бухгалтерський облік і аудит (укр.). – 2010. – № 6. – С. 40–57.

Базілева А.О.

Пристемський О.С., к.е.н., доцент

Херсонський державний аграрний університет,

м. Херсон

АУДИТ КАСОВИХ ОПЕРАЦІЙ

Операції по руху грошових коштів підлягають суцільній перевірці. Здійснюючи аудит касових операцій, слід керуватися Положенням про ведення касових операцій у національній валюті в Україні, затвердженим постановою Правління Національного банку України.

Підприємства та індивідуальні підприємці, які мають поточні рахунки в банку, зобов'язані зберігати свої кошти в установах банків. Готівка, яку вони отримують з власних поточних рахунків, може витратитися виключно на визначені в чеку мети. Всім підприємствам, які мають рахунки в установах банків і здійснюють касові операції готівкою встановлюються ліміти залишку готівки в касі. Всю готівку понад встановлених лімітів залишку готівки в касі підприємства зобов'язані здавати у порядку і в терміни, встановлені установою банку для зарахування на їхні рахунки.

Готівкові розрахунки підприємств усіх форм власності, а також індивідуальних підприємців з громадянами повинні проводитися з оформленням прибуткових і видаткових касових ордерів, касового або товарного чека, квитанції, договору купівлі-продажу, актів закупівлі, виконання робіт (надання послуг) або інших документів, що засвідчують факт купівлі товару, виконання роботи, надання послуги.

Крім Положення про ведення касових операцій аудитор використовує первинні документи по прийому та видачі готівки, касові книги і звіти касира, книги аналітичного обліку цінностей, які зберігаються в касі, облікові регістри за рахунком 30 "Готівка" і рахунком 31 "Рахунки в банках".

Аудит каси проводять у такій послідовності: інвентаризація каси, перевірка дотримання Положення про ведення касових операцій, документальна перевірка прибуткових і видаткових касових операцій.

Однак при аудиторській перевірці проведення інвентаризації не належить до числа обов'язкових процедур, які використовує аудитор для підтвердження достовірності даних. Аудитор в даному випадку може скористатися результатами внутрішнього контролю.

Під час документальної перевірки касових операцій аудитор використовує такі документи: № КО-1 "Прибутковий касовий ордер", № КО-2 "Видатковий касовий ордер", № КО-3 і КО-3а "Журнал реєстрації прибуткових та видаткових касових документів", № КО-4 "Касова книга", № КО-5 "Книга обліку прийнятих та виданих касиром грошей", документи безордерного оформлення прийому і видачі грошей, облікові регістри, Головну книгу і баланси на відповідні дати за рахунком 30 "Готівка" і т.п.

Особливу увагу аудитора може бути зосереджена на правильності оформлення касових документів: чи є на кожному документі підписи одержувачів грошей, погашаються чи касові документи (прибуткові - штампом "Отримано", витратні - "Оплачено") із зазначенням дати, чи немає підчисток і виправлень. Під час перевірки звіту касира і доданих до нього документів аудитор зіставляє номери останніх прибуткових і видаткових касових ордерів, прикладених до звіту, із записами в журналі реєстрації, щоб переконатися у повноті обліку останніх касових операцій. Якщо будуть виявлені розбіжності в сумі або нумерації ордерів, з'ясовують причини. Як правило, перевірка каси проводиться не рідше одного разу на квартал. Оперативний контроль за залишком грошей у касі здійснюється на підставі звітів касира.

Використання готівки за цільовим призначенням перевіряють зіставленням даних про одержання в банку грошей з даними про їх витрачання. Своєчасність і повноту внесення в банк невикористаних грошових сум перевіряють шляхом

зіставлення дати і суми зарахування грошей на рахунок згідно виписці банку з датою закінчення виплати грошей. Перевіряючи касові операції, необхідно встановити їх законність, достовірність і господарську доцільність. Особливо ретельно аналізують повноту і своєчасність оприбуткування у касу грошей, отриманих з банку. Повноту і своєчасність оприбуткування грошей у касу, отриманих з поточних рахунків підприємств у банку, встановлюють шляхом зустрічної і взаємної звірки даних банківських виписок з рахунків підприємств, корінців чекових книжок, прибуткових касових ордерів і записів у касовій книзі. Чекові книжки, корінці використаних чеків і невикористані чеки мають зберігатися у головного бухгалтера в умовах, які виключають можливість їх втрати. Зіпсовані чеки з написом "анульовано" слід зберігати подклеєними до корінцях чеків.

Під час аудиту правильності виплати грошей за платіжними відомостями слід вибірково встановити, чи всі записані в розрахунково-платіжної відомості особи практично працювали на підприємстві і чи немає серед них підставних осіб, на які випикується заробітна плата з метою її привласнення. Такі факти виявляють шляхом звіряння даних відомостей на виплату заробітної плати з показниками обліку особового складу і табелів, з наказами про зарахування на роботу та звільнення, з даними первинних документів про нарахування заробітної плати. У всіх відомостях слід перевірити справжність підписів одержувачів грошей. Для цього підписи в одних відомостях зіставляють з підписами в інших, особливу увагу звертають на виправлення і підчистки.

Здійснюючи аудит касових операцій, слід перевірити правильність підрахунку оборотів за приходу і витрат в касових звітах, визначення залишків на кінець звітного періоду і перенесення їх з однієї сторінки на іншу та відповідність залишку по рахунку 30 "Готівка" за звітом касира на кінець місяця і залишку за рахунком у Головній книзі. Вивчаючи факти надходження грошей на поточні рахунки в банках, слід перевірити правильність і повноту оприбуткування їх за виписками банку, бухгалтерських регістрах і звітів касира.

На підставі даних акта інвентаризації каси і групових відомостей порушень касової дисципліни складають відповідний розділ аудиторського звіту (висновку), де відображаються встановлені факти недоліків в організації і веденні касових операцій.

Список використаних джерел

1. Про аудиторську діяльність [Електронний ресурс]. Закон України. – Режим доступу: zakon.rada.gov.ua/laws/show/3125-12.
2. Положення «Про ведення касових операцій в національній валюті в Україні», затверджене постановою Правління НБУ від 15.12.2004 р. №637.

3. Шалімова Л.С. Основні гарантії забезпечення якості аудиту в Україні /Л.С.Шалімова/Актуальні проблеми економіки. – 2014. - №9(111). – с.280 – 288.

Берегова В.В. , к.е.н., доцент
Херсонський державний аграрний університет,
м. Херсон

ОСОБЛИВОСТІ ТА НАСЛІДКИ ОПОДАТКУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВ АГРАРНОГО СЕКТОРУ

В аграрному секторі України зростає напруга: збільшуються політичні ризики, зберігається тенденція падіння світових цін на сільгоспкультури, при цьому зростають витрати на їх виробництво.

Про це яскраво свідчить концепція податкової реформи-2016, представлена Міністерством фінансів України наприкінці серпня, яка серед іншого передбачає переведення всіх суб'єктів господарювання на загальну систему оподаткування податком на додану вартість (ПДВ) вже з 1 січня 2016р.

01 січня 2016 року набрали чинності зміни внесені до Податкового кодексу України Законом України від 24 грудня 2015 року №909-VIII.

Незважаючи на норму п.4.1.9 ПКУ, де чітко передбачено, що зміни до будь-яких елементів податків та зборів не можуть вноситися пізніше як за шість місяців до початку нового бюджетного періоду, в якому будуть діяти нові правила та ставки, Закон №909-VIII було прийнято 24 грудня 2015 року, а набрав він чинності через сім календарних днів. Уже традиційно, два роки поспіль порушується принцип стабільності податкового законодавства, а платники податків звикають працювати за новими правилами.

Концептуальні зміни в оподаткуванні торкнулися й механізму справляння спеціального режиму з податку на додану вартість.

Спеціальний режим з податку на додану вартість діє тимчасово, лише у 2016 році. З 2017 році агровиробники сплачуватимуть ПДВ на загальних підставах). Крім цього, спец. ПДВ функціонує в «новому форматі». Якщо раніше вся сума спец. ПДВ зараховувалася на єдиний рахунок агровиробників і повністю залишалася в його розпорядженні, то тепер розподіл спец. ПДВ здійснюється залежно від виду діяльності агровиробника. А саме:

- за операціями з сільськогосподарськими товарами/послугами (крім операцій із зерновими і технічними культурами та операцій з продукцією тваринництва): до бюджету зараховується 50% спец. ПДВ, і 50% -- на спец. рахунок;

- за операціями із зерновими і технічними культурами: до бюджету – 85 %; на спец. рахунки – 15%;

- з продукцією тваринництва: до бюджету – 20 %; на спец. рахунки – 80 %.

Концентрація акумульованих коштів на спецрахунках ПДВ є значною. За підсумками 2015 загальна сума ПДВ, що залишилася у розпорядженні сільськогосподарських підприємств склала 18,3 млрд грн, з яких 9,5 млрд грн. акумульовано на спецрахунках 544 підприємств (3% від загальної кількості сільськогосподарських підприємств, що перебувають на спеціальному режимі оподаткування ПДВ).

Загальна сума акумульованих на спецрахунках коштів є віддзеркаленням обсягу виробленої продукції. Тобто, 3% вітчизняних сільськогосподарських підприємств виробляють більш ніж половину продовольчих товарів.

У підтвердження цього, за даними Держстату, частка продовольчих товарів, вироблених в Україні, в структурі споживання населення за підсумками 2015 р. складала 85,6%, із них по восьми видам м'ясних виробів – більше 90%.

За період з 2000(коли було запроваджено спецрежим оподаткування ПДВ для аграріїв) по 2015 рр. вдалося забезпечити приріст споживання висококалорійних продуктів:

- м'яса і м'ясопродуктів – на 32,4% (за підсумками 2015 р. в порівнянні з 2000 р.);
- молока і молочних продуктів – на 8,6%;
- яєць – на 5,3%;
- риби і рибопродуктів – 23,1%;
- фруктів – на 85,0% тощо.

Найкритичніша ситуація сьогодні склалася у тваринницькій галузі. За перше півріччя 2016 р. під впливом нового витка девальвації наприкінці 2014 р. – початку 2015 р. різко зросли витрати на виробництво м'ясо-молочної продукції. Одночасно з тим, у ринковій ціні продукції тваринництва повною мірою не спрацював компенсаційний механізм ринку, що покрити би курсову переоцінку її вартості, результатом чого стала збитковість діяльності.

Малі та середні виробники продукції тваринництва змушені скорочувати власне виробництво, а частина з них вже припинила виробничу діяльність. Тому, для такої трудомісткої як тваринницька галузь збереження спец режиму ПДВ, це не просто питання перспективи і прибутковості, це питання виживання.

За даними Міністерства аграрної політики та продовольства України, українськими аграріями для проведення осінньої посівної кампанії було залучено 80 мільярдів гривень, тоді як для весняної посівної необхідно було 66 мільярдів гривень. І основна проблема, з якою стикаються аграрії, це залучення оборотного

фінансування. За даними того ж таки МінАПП, в 2015 році відсоток прострочених аграріями кредитів зріс в рази в порівнянні з показниками попередніх років: в кризовий 2010 рік відсоток неповернених кредитів становив 13,3%, в 2011 році – 8,6%, в 2012 році – 7,1%, в 2013 році – 5%, а в поточному році зріс до 18,8%.

Рентабельність сільського господарства, що зафіксована на рівні 25,8% за підсумками 2015, була ситуативною. Адже на діяльність підприємств сільського господарства значною мірою впливала курсова волатильність, що, враховуючи сезонні особливості функціонування галузі, у певний момент сприяла зростанню дохідності. Хоча реальний приріст продукції АПК за підсумками 2015 склав лише 2,2% (для порівняння, 13,3% у 2013).

Внаслідок різкого знецінення гривні протягом 2014, тільки в 4-ому кварталі (в якому традиційно реалізується основний обсяг продукції сільськогосподарського виробництва) повною мірою розкрутилася інфляційна спіраль, що й в рази збільшило квартальні доходи підприємств, забезпечивши фінансовий результат до оподаткування на рівні 13,9 млрд грн (частка 4-го кварталу в структурі фінансового результату 2015 р. складає 108%).

Зміни в податковому законодавстві повинні бути поступовими і передбачуваними. Адже інакше податкові новації будуть прискорювати інфляцію і ляжуть важким тягарем на споживачів і на держбюджет. За період січень-серпень 2016 р. рівень споживчої інфляції в Україні перебуває на позначці в 52,8% (за даними Держстату). Близько половини споживчого кошика припадає на продукти харчування, які подорожчають внаслідок скасування пільгового податкового режиму. Більше того, саме продукція українського виробництва – рослинництва і особливо тваринництва – є найбільш бюджетним джерелом протеїнів для нормального функціонування організму.

Зміни в оподаткуванні продовжують тенденцію збільшення податкового навантаження на агровиробників. Окрім змін (не на користь аграріїв) в розподілі спец. ПДВ, с/г виробникам підвищили ставки єдиного податку четвертої групи, зокрема за ріллі, сіножаті, пасовища доведеться сплачувати 0,81% від нормативної грошової оцінки за землю, що у 2015 році теж суттєво зросла. До яких наслідків призведуть ці зміни покаже час.

Список використаних джерел

1. Галайко А. Ю. Оподаткування прибутку підприємств в контексті нововведень податкового кодексу України. [Електронний ресурс] / Архів наукових праць. – Режим доступу: <http://www.rusnauka.com/>

2. Черняков Т. М. Проблеми в оподаткуванні прибутку підприємств. [Електронний ресурс] / Архів наукових праць. – Режим доступу:

<http://www.rusnauka.com/>

3. Інформація про стан виконання Зведеного та Державного бюджетів України за 2015 року. [Електронний ресурс] / Міністерство фінансів України. – Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua/>

4. Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>

5. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України. – Режим доступу: <http://kmu.gov.ua>

Бойко В.О., к.е.н., доцент

Давидко А.В., магістр

Херсонський державний аграрний університет,

м.Херсон

ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОГО РОЗВИТКУ ВІВЧАРСТВА НА ХЕРСОНЩИНІ

В якості домашніх сільськогосподарських тварин вівці вирощуються не одну тисячу років. При цьому, в залежності від породи, розведення овець ведеться з метою отримання м'яса, молока, овчини та вовни. Світове вівчарство в історичному плані постійно трансформувалося під впливом розвитку економіки кон'юктури ринку, технології виробництва і переробки продукції.

Вівчарство України також зазнало впливу, цих факторів. Воно розвивалося під впливом світової ринкової кон'юктури та потреб населення в різних видах вівчарської продукції. Однак за останні роки вівчарство зазнало значного занепаду в силу різних об'єктивних і суб'єктивних причин і не завжди обґрунтовані зміни економічного значення окремих видів її продукції. Як наслідок нього зменшувалось поголів'я овець і кількість виробленої продукції.

Якщо в Україні у 1985 р. було 9,2 мільйони голів овець, то у 2015 р. 1,3 мільйони, тобто скоротилося на 86%.

Станом на 2015 рік в Херсонській області по всіх категоріях господарств чисельність поголів'я овець становила 29,8 тис. голів, до рівня минулого року зменшення відбулося на 9,7% (3,2 тис. голів), у тому числі по сільськогосподарських підприємствах нараховувалося 16,4 тис. голів та по господарствах населення – 13,4 тис. голів (табл. 1).

Таблиця 1

Поголів'я овець в Херсонській області, тис.шт

	Роки							
	1995	2000	2005	2010	2012	2013	2014	2015
Господарства усіх категорій	365,9	61,0	32,7	40,2	36,1	34,3	33,0	29,8
Сільськогосподарські підприємства	320,4	48,5	21,6	23,4	18,7	17,7	17,6	16,4
в тому числі фермерські господарства	1,0	0,2	1,7	3,3	1,1	1,4	1,8	2,3
Господарства населення	45,5	12,5	11,1	16,8	17,4	16,6	15,4	13,4

Аналіз економічно - фінансової діяльності вівчарства свідчить про те, що галузь в цілому залишається збитковою. За 2015 рік від реалізації баранини одержано збитки в цілому по області в обсязі 2,9 млн. грн, від реалізації вовни - 2,6 млн. грн. Збитковість від реалізації баранини в 2015 році складала - 44,9%, від реалізації вовни - 68,6% (табл.2).

Таблиця 2

Рівень рентабельності виробництва вовни та баранини

Роки	2000	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Вовна							
Україна	-75,8	-82,2	-70,6	-61,0	-72,7	-75,1	-61,9
Херсонська область	-82,2	-85,8	-75,3	-57,4	-68,8	-84,1	-68,6
Баранина							
Україна	*	-29,3	-39,2	-39,7	-42,8	-52,1	-29,6
Херсонська область	-55,2	-37,8	-53,0	-66,3	-55,9	-58,0	-44,9

Така ситуація пояснюється рядом як об'єктивних, так і суб'єктивних причин, а саме: низьким рівнем відтворення поголів'я, низькими закупівельними цінами та відсутністю належного ринку збуту вовни, а також повною відсутністю державної підтримки галузі вівчарства, що негативно впливає на зацікавленість сільськогосподарських товаровиробників.

Незважаючи на це, в області є можливості для подальшого розвитку галузі. Збережено генетичний потенціал овець, здатних до використання малопродуктивних

пасовищ, особливо на півдні області, де збільшилася площа земель, виведених з обробітку та зрошення, що дає можливість займатися вівчарством.

Слід докорінно покращити роботу по відтворенню стада овець, як важливій умові зростання поголів'я і валового виробництва продукції вівчарства.

Необхідною умовою ефективного розвитку вівчарства є створення міцної кормової бази, організація зеленого конвеєра для випасання овець, покращання природних пасовищ та створення культурних зрошувальних пасовищ.

Також необхідно споруджувати високотехнологічні підприємства з виробництва баранини шляхом залучення інвестицій та пільгових довгострокових кредитів; необхідне створення багатофункціонального комплексу з прийому та забою овець, вирощуваних в особистих селянських господарствах для відповідності баранини вимогам ЄС; формувати інтегровані вівчарські об'єднання закритого циклу.

Список використаних джерел

1. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс] – режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.

Бойко Л.О., к. с.-г.н., доцент

Херсонський державний аграрний університет,
м.Херсон

ХЕРСОНСЬКА ОБЛАСТЬ НА СВІТОВИХ РИНКАХ: ОСНОВНІ ПОКАЗНИКИ

Новими проблемами, пов'язаними з істотними зрушеннями в політичній та економічній ситуації в країні, стали виникнення конкуренції (у багатьох галузях у першу чергу з боку іноземних компаній), зміни поведінки споживачів та інш. Тому для будь-якого підприємства, яке бажає включитися в міжнародні економічні відносини, першорядним завданням стає забезпечення успішного виходу на зовнішній ринок та наявність ринків збуту своєї продукції. За часів глобалізації вихід підприємств на зовнішній ринок розглядається як спосіб розширення ринків збуту та підвищення ефективності виробництва. І хоча державне регулювання зовнішньоекономічної діяльності сьогодні здійснюється на центральному рівні, економічні результати такої діяльності так чи інакше реалізуються саме на рівні місцевих громад.

У зв'язку з цим для підприємств стає необхідним звернення до методів міжнародного маркетингу. І оскільки маркетинг ставить у центр уваги споживача,

вся робота підприємства, що використовує принципи й методи маркетингу, спрямована на підпорядкування виробництва інтересам споживача. Організуючи маркетингову діяльність на своєму підприємстві, її керівники застосовують певну стратегію маркетингу. Стратегії виходу на ринок певної країни з певним товаром є однією з найбільш поширених стратегій міжнародного маркетингу. Залежно від прийнятої стратегії формуються заходи маркетингових програм. Вони можуть бути орієнтовані: на максимум ефекту незалежно від ступеню ризику; на мінімум ризику без очікувань великого ефекту; на різні комбінації цих двох підходів.

У міжнародному маркетингу існують різні способи виходу на ринки окремих країн. Вибір конкретного способу залежить, в першу чергу, від фінансових можливостей і цілей підприємства, виду та конкурентоспроможності продукції, особливостей економічної, політико-правової та культурної сфери ринкових країн. Розробка міжнародної збутової політики спрямована на виявлення оптимального співвідношення напрямків і засобів, необхідних для забезпечення найбільшої ефективності процесу проникнення на зовнішній ринок.

Вихід на глобальний ринок - чи не єдина можливість подальшого розвитку бізнесу для багатьох агрокомпаній. Щоб досягти успіху українським виробникам слід звернути увагу на грамотне позиціонування свого продукту, диверсифікацію асортиментного портфеля і цифрову онлайн-економіку.

Херсонська область є частиною причорноморського економічного району України, що за структурою економіки є аграрно-індустріальним. Область має близько 2 млн га сільськогосподарських угідь і найбільшу кількість орних земель серед інших регіонів України.

Однією з найбільших об'єктивних переваг Херсонської області є її географічне розташування, Херсонщина знаходиться на півдні України по обох берегах нижньої течії Дніпра і має вихід до Чорного і Азовського морів. Її площа становить 4,7% від загальної території України і дорівнює 28,5 тис.кв. км. Чисельність наявного населення станом на 01.01.2015 р. – 1067,9 тис. осіб (2,5% населення України).

Обсяг експорту товарів і послуг Херсонської області у 2015 р. склав 264,6 млн дол. США. Порівняно з 2014 р. експорт товарів з регіону скоротився на 33,8% (до 238,4 млн дол. США), а імпорт товарів – на 24,4% (до 140,9 млн дол. США). Експорт послуг склав 26,2 млн дол. США, а імпорт – 8,0 млн дол. США. При цьому регіон мав позитивне сальдо торгівлі товарами і послугами у розмірі 115,7 млн дол. США.

У 2015 р. коефіцієнт покриття експорту імпортом (товарів і послуг) становив 1,78, що є одним з найкращих показників серед пілотних регіонів Програми

USAID ЛЕВ* і перевищує середній рівень по Україні. Водночас, обсяги експорту в розрахунку на одну особу у Херсонській області – 0,249 тис. дол. США – є найнижчими серед інших пілотних регіонів Програми USAID ЛЕВ та порівняно з середнім показником по Україні.

За підсумками першого півріччя 2016 р. темпи падіння експорту з області уповільнилися. Так, обсяги експорту товарів склали 100,1 млн дол. США, що на 17,5% менше аналогічних показників 2015 р. Водночас обсяги імпорту склали 86,0 млн дол. США, що на 25,9% більше показників аналогічного періоду 2015 р. Загальний обсяг експорту товарів і послуг склав 113,6 млн дол. США, а імпорт 88,5 млн дол. США. Таким чином торгівельне сальдо по товарах і послугах виявилось позитивним і склало 25,1 млн дол. США.

Порівняння показників зовнішньої торгівлі Херсонської області з аналогічними даними інших пілотних регіонів Програми USAID ЛЕВ та України в цілому вказує на відставання Херсонщини по багатьом параметрам зовнішньоекономічної діяльності. Мова йде про загальні обсяги товарообігу в цілому, а також обсяги експорту та імпорту товарів і послуг зокрема. Крім того, питома вага експорту у валовому регіональному продукті області у 2015 р. склала 21%, тобто область порівняно менше орієнтується на експорт, ніж на пілотні регіони Програми USAID ЛЕВ.

Водночас Херсонська область має один з найкращих показників покриття експортом імпорту, а також порівняно високу питому вагу експорту у обсязі реалізованої продукції малих та середніх підприємств без урахування фізичної особи-підприємця - 17%.

**Програма Агентства США з міжнародного розвитку (USAID) “Лідерство в економічному врядуванні” (ЛЕВ) має на меті покращити діловий клімат шляхом втілення вагомих та сталих реформ у секторі малого та середнього бізнесу на центральному і на регіональному рівнях.*

Боліла С.Ю., к.с.-г.н, доцент

Коваль С.В., к.е.н., доцент

Вальтер А.О., аспірант

Херсонський державний аграрний університет,

м. Херсон

ПРОСУВАННЯ ПРОДУКЦІЇ ЯК ЗАСІБ ЗМІЦНЕННЯ КОНКУРЕНТНИХ ПОЗИЦІЙ ТОВАРОВИРОБНИКА ГАЛУЗІ М'ЯСОПЕРЕРОБКИ НА РЕГІОНАЛЬНОМУ РИНКУ

На регіональному ринку м. Херсона представлена значна кількість продуцентів м'ясної продукції, при чому переважають саме вітчизняні виробники, що є відомими і поширеними по всій території України. Більшість споживачів м'ясної і м'ясопереробної продукції знають її основних виробників, яких вони ідентифікують за допомогою товарних марок. Тобто товарна марка сприяє реалізації продукції, бо збільшує рівень впізнання якісної продукції відомого товаровиробника, допомагаючи вирізнитися серед аналогічної продукції конкурентів.

Товарні марки більшості вітчизняних виробників м'ясопродукції переважно орієнтовані на широке коло споживачів, які хочуть бути впевненими у високій якості товарів, є прихильниками стандартних процедур купівлі, зручності її здійснення. Такі марки відомі по всій Україні і мають хорошу репутацію завдяки жорсткому контролю якості. Асортимент товарної продукції м'ясопереробки вітчизняних виробників є достатньо різноманітним (загальна кількість позицій більше 130), що дозволяє споживачу здійснити вибір в межах певної цінової категорії з врахуванням типу споживача за доходами. М'ясна продукція реалізується в багатьох конкуруючих торгових точках, для кожної з яких закупівля може бути невеликою, але популярність тієї чи іншої марки робить товарообіг значним. Місією м'ясопереробних підприємств є забезпечення населення України якісними м'ясними та ковбасними виробами шляхом використання вискоєфективних технологій в менеджменті, виробництві, розподілі та просуванні продукції. Головною метою відомих продуцентів, таких як: МФ "Фаворит Плюс", "Глобинський МК", МК Ятрань, "Український бекон", "Кременчугм'ясо", "Житомирський МК", "Бердянські ковбаси", "ВМП", МК "Ювілейний", "Алан", "Верест", "АПК-Інвест", "Барком", "Салтовський МК", "ВК І К", "Тульчинм'ясо", "Векка" та ін. на даний момент є зміцнення національних позицій лідерства по виробництву та реалізації ковбасних виробів.

Задля досягнення максимальної результативності маркетингової діяльності шляхом використання своїх сильних сторін з урахуванням реальних умов на ринку м. Херсона необхідне застосування концепції ринкової сегментації. Неможливо задовольнити конкретні потреби і запити кожного споживача, необхідно мати справу з групами споживачів, які виявляють подібні позиції у сфері споживчих звичок, схожості механізму соціальної поведінки, економічних характеристик, або яких-небудь інших критеріїв.

Для аналізу можливої перспективної ніші (привабливого сегмента) для вітчизняної марочної продукції на ринку м. Херсона були вибрані такі продукти й групи споживачів (за демографічною ознакою – вік):

- 1) варені ковбаси - люди у віці до 24 років;
- 2) варено-копчені ковбаси – вікова група від 25 до 29 років;
- 3) сирокопчені ковбаси – вікова група 40 – 54 років;
- 4) шинка – люди у віці 55 і більше років;
- 5) м'ясо – вікова група 30 – 49 років.

Кожний з вибраних сегментів був оцінений згідно методики С.М. Ілляшенка та М.Ю.Баскакової за критеріями місткості, тенденціями зростання або зменшення, прибутковістю роботи в сегменті, доступністю каналів збуту, достатністю ресурсів, ступенем сумісності сегмента з ринками основних конкурентів, шансами на успіх у конкуренції [1].

Як показала комплексна оцінка сегментів ринку, з врахуванням ступеню відповідності оцінним показникам кожного з сегментів та їх вагомим характеристикам, цільовими на Херсонському ринку м'ясних продуктів доцільно вважати варені ковбаси та м'ясо.

В той же час, такі групи продукції як сирокопчені, варенокопчені ковбаси та шинка є стратегічно важливими для діяльності підприємства, оскільки дозволяють розширити ринкову частку і приносять чималий прибуток. Отже, можна зробити висновок про необхідність позиціонування кожного з наведених сегментів, віддаючи при цьому перевагу найбільш перспективним з них, а саме першому та п'ятому.

Задля активізації продажу, стимулювання покупців, підвищення іміджу вітчизняної марочної м'ясопродукції необхідне ефективне просування товарів на певній обраній території. Під поняттям просування мають на увазі різноманітні тактичні і стратегічні заходи для прямого або непрямого зміцнення на ринку позицій підприємства, товарів, які воно пропонує, і активізації продажу їх шляхом систематичного інформування споживачів, формування у них обізнаності [2].

Комплекс просування марочної продукції м'ясопереробки на ринку м. Херсона являє собою оптимальне поєднання його основних елементів: реклами, пропаганди, стимулювання збуту, особистого продажу і прямого маркетингу. Реалізацією даних задач повинні займатися маркетингові відділи торгівельно-дистрибуторської мережі з метою залучити і зберегти споживачів, лояльних до пропозицій виробника та за для контролю зусиль щодо товарної марки.

Як виявили дослідження, до основних засобів стимулювання збуту вітчизняної м'ясопродукції в м. Херсоні належать: призи (подарунки) покупцям, розігрування призів, розповсюдження листівок, роздавання потенційним покупцям зразків товарів,

проведення дегустацій, вручення подарункових сертифікатів, участь у виставках-ярмарках.

Ефективно функціонує система маркетингових комунікацій за допомогою професійного оформлення місця продажу, позиціонування торгової марки, структурування інформації, розміщення рекламних матеріалів, тобто мерчендайзинг. Але як виявили опитування, проведені в ряді торгівельних закладів, кількість персоналу для здійснення комунікаційного впливу на покупця є недостатньою. На перспективу задля посилення міри комунікаційного охоплення ринку вітчизняним виробникам м'ясопродукції слід збільшити кількість мерчендайзерів і промоутерів, більше коштів виділяти на дегустації та проведення консультацій по продукції.

Важливе місце у просуванні торгової марки також повинно відводитися неособистій формі комунікації з потенційним покупцем за допомогою платних засобів масової інформації з метою формування знання, переваги і переконання в необхідності купівлі товарів, що має чітке джерело фінансування [3].

Реклама більшої частини вітчизняної марочної м'ясопродукції в м. Херсоні здійснюється паралельно, від імені як виробника так і торгівельного посередника і включає в себе наступні види реклами: поліграфічну; в газетах і журналах; радіо - та телерекламу; зовнішню щитову; в комп'ютерних мережах; рекламу в транспорті (внутрішньосалонні рекламні планшети, зовнішню рекламу на транспорті, стаціонарну рекламу, телевізійну рекламу в транспорті); сувенірну рекламу (календарі, ручки, блокноти).

На сьогодні організація ефективної співпраці з посередниками вимагає від фірми-виробника визначитися, яку комунікаційну стратегію впливу на посередника варто обрати: прощтовхування, притягування або комбіновану комунікаційну стратегію.

Таким чином, на основі проведених досліджень, можна зробити висновок, що не зважаючи на досить впевнені позиції відомих вітчизняних марок продукції м'ясопереробки на українському ринку, задля збільшення обсягу збуту та досягнення конкурентних переваг на ринку м. Херсона вітчизняному виробнику слід активізувати комунікаційну політику; відповідно до посередника слід застосувати комбіновану стратегію впливу, що передбачає надання права ексклюзивного збуту на території Херсонської області, оптові знижки, надання рекламних матеріалів і зразків товарів, рекламу товарної марки на місці продажу; слід відпрацювати систему заходів щодо підвищення ефективності просування продукції та мерчендайзингу. Отже, впровадження комплексу зазначених заходів щодо просування марочної м'ясопродукції зміцнить конкурентні позиції вітчизняного товаровиробника на

регіональному ринку та допоможе позиціонувати товар в свідомості споживача та сформуванню його прихильності до продукції.

Список використаних джерел

1. Ілляшенко С.М., Баскакова М.Ю. Маркетингові дослідження / С.М. Ілляшенко, М.Ю. Баскаков.- К.: Центр навчальної літератури, 2006.- С. 96-101.
2. Балабанова Л.В. Маркетинг./ Л.В. Балабанова . – Київ: «Знання-Прес», 2004. – С. 414.
3. Ромат Е.В. Реклама: 3-тє вид., перероб. та доп./ Е.В. Ромат .- Київ; Харків: НВФ «Студцентр», 2000. – С. 294.

Бондаренко А.С.

Науковий керівник – д.е.н., професор Танклевська Н.С.

Херсонський державний аграрний університет,

м. Херсон

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ ПІДПРИЄМСТВА

Ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової і статистичної звітності на кожному підприємстві здійснюється на підставі нормативно-правових документів, що розробляються органами, на які покладено обов'язки регулювання у країні питань обліку і звітності. Це дає змогу вести бухгалтерський облік і складати фінансову звітність за єдиними принципами й формою і таким чином забезпечувати порівнянність облікової інформації. Однак це не означає, що підприємство, виходячи з конкретних умов господарювання, не може вибирати найбільш прийнятні для нього форми ведення обліку.

Термін «облікова політика», визначений Законом України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні», означає сукупність принципів, методів і процедур, що використовується підприємством для складання та подання фінансової звітності. Однак облікова політика визначає також способи організації та ведення бухгалтерського обліку на підприємстві, з урахуванням конкретних умов його діяльності [2].

Облікову політику можна розглядати, з одного боку, як сукупність прийомів і методів, за допомогою яких здійснюється керівництво бухгалтерським обліком в Україні в особі уповноважених на те законодавчих та виконавчих органів влади, з іншого – як сукупність конкретних методів і способів організації та форм бухгалтерського обліку, прийнятих підприємством на підставі загальних правил і

особливостей господарської діяльності [1].

Облікова політика на рівні країни має враховувати такі обставини пов'язані з: розвитку ринкової економіки країни та ступінь демократизації суспільства; поширення процесу інтеграції економіки країни у світовий економічний простір та вимоги міжнародних інституцій щодо стандартизації та гармонізації обліку [3]. З цією метою держава розробляє й приймає законодавчі акти та інші нормативні документи, що регулюють питання бухгалтерського та статистичного обліку і звітності.

Облікову політику підприємство визначає самостійно в особі його керівника та головного бухгалтера відповідним наказом чи розпорядженням з обов'язковим розкриттям в окремих розділах методичних принципів побудови бухгалтерського обліку, техніки його ведення та складання фінансової і статистичної звітності, організації роботи бухгалтерської служби. Чинне законодавство надає широкі права стосовно формування облікової політики [1].

Формування облікової політики на рівні країни та на рівні підприємства має враховувати певні фактори, які наведені нами на рис. 1.

Рис. 1. Особливості формування облікової політики

У формуванні облікової політики визначальна роль належить керівнику і головному бухгалтеру. Від їх компетенції та взаємостосунків залежить успішне здійснення (провадження) облікової політики підприємства. Головний бухгалтер або особа, на яку покладено ведення бухгалтерського обліку підприємства, має вже зазначені в попередньому підрозділі обов'язки. У свою чергу керівник підприємства зобов'язаний створити необхідні умови для правильного ведення бухгалтерського обліку, забезпечити неухильне виконання всіма підрозділами, службами та працівниками, причетними до бухгалтерського обліку, правомірних вимог бухгалтера щодо дотримання порядку оформлення та подання до обліку первинних документів.

Формуючи облікову політику, необхідно керуватися основними принципами бухгалтерського обліку та фінансової звітності. Обрана облікова політика застосовується підприємством із року в рік. У будь-якому разі вона має залишатися незмінною принаймні протягом календарного року (з 1 січня по 31 грудня). Зміна облікової політики можлива у випадках, передбачених національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку, у зв'язку зі змінами в законодавстві, розробкою та застосуванням нових методів ведення обліку або суттєвими змінами в умовах роботи чи у структурі підприємства.

Розробка та прийняття облікової політики кожним підприємством сприяє поліпшенню бухгалтерського обліку і звітності, що в кінцевому підсумку забезпечить ефективність прийнятих рішень і діяльності підприємства. Документом, в якому фіксуються положення облікової політики, є наказ або розпорядження керівника підприємства, який складається на кожний наступний звітний рік. Складання наказу, що затверджує на поточний рік прийняту методологію бухгалтерського обліку та його організацію вимагається Законом України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні». Внесення змін до наказу про облікову політику протягом поточного року не допускається. Цю принципову норму регламентує чинний Закон. Будь-яка зміна положень облікової політики має бути обґрунтована і відображена у пояснювальній записці до річного звіту підприємства.

Правильно розроблена облікова політика, яка враховує умови та можливості ведення господарської діяльності забезпечує: повноту відображення в бухгалтерському обліку всіх фактів господарської діяльності; готовність бухгалтерського обліку до втрат (витрат) та пасивів, ніж можливих доходів і активів - не допускаючи створення прихованих резервів; відображення в бухгалтерському обліку фактів та умов господарської діяльності, виходячи не тільки з їх правової форми, але й з їх економічного змісту; тотожність даних аналітичного обліку оборотам та залишкам по рахунках синтетичного обліку на 1-ше число кожного місяця, а також показників бухгалтерської звітності даним синтетичного та аналітичного обліку; раціональне ведення бухгалтерського обліку виходячи, з умов господарської діяльності та величини підприємства.

Таким чином, облікова політика – це вибрана підприємством, з урахуванням встановлених норм та особливостей, методологія бухгалтерського обліку, яка спрямована на досягнення його цілей і завдань та використовується з метою забезпечення надійності фінансової звітності та якісної системи управління.

Список використаних джерел

1. Облікова політика : навч. посіб. / В.М. Савченко, О.В. Пальчук, Л.В. Саловська та ін. / за ред. Г.М. Давидова. - К.: Знання, 2010. - 479 с.

2. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України XIV від 16 лип. 1999 р. № 996– [Електронний ресурс] / Верховна рада України. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.

3. Танклевська Н.С. Фінансова політика сталого розвитку аграрних підприємств України: теорія, методологія, практика: [Монографія] / Н.С. Танклевська. – Херсон: Айлант, 2010. – С. 281-282.

Брулевич В.В.

Науковий керівник – Щедрина М.А., ст. викладач

Новокаховський гуманітарний інститут,

м. Нова Каховка

ВПЛИВ ТРАНСПОРТНИХ ВИТРАТ НА ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗМІР ЗАМОВЛЕННЯ ПІДПРИЄМСТВ АГРАРНОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ

За результатом аналізу діяльності підприємств аграрної сфери встановлено, що більше 30% у загальних витратах, пов'язаних з доставкою та продажем продукції підприємства, складають витрати на її транспортування, які формуються під впливом логістичних схем поставки продукції.

Для аналізу логістичних схем поставок продукції (товару або послуг) в основі визначення партії постачання в закупівельній логістиці використовують показник оптимального (економічного) розміру замовлення. Цей показник виражає потужність матеріального потоку, спрямованого постачальником за замовленням споживача і, який забезпечує для останнього мінімальне замовлення суми двох логістичних складових: транспортно-заготівельних витрат і витрат на формування та збереження запасів. Визначаючи розмір замовлення, необхідно співставити витрати на утримання запасів і витрати на подання замовлень. Оскільки середній обсяг запасів замовлення спричинить збільшення середнього обсягу запасів. З іншого боку, чим більшими партіями здійснюється закупівля, тим рідше доводиться робити замовлення, а отже, зменшуються витрати на їх подання. Оптимальний розмір замовлення повинен бути таким, щоб сумарні річні витрати на подання замовлень і на утримання запасів були найменшими за даного обсягу споживання [1, с.267].

Економічний розмір замовлення (economic order quantity - EOQ) визначається за формулою, отриманою Ф.У. Харрісом [2, с.324]. Однак у теорії управління вона більш відома як формула Уілсона (1.1):

$$EOQ = \sqrt{\frac{2 \times C_o \times S}{C_i \times U}}, \quad (1.1)$$

де EOQ- економічний розмір замовлення, од.;
Co- витрати виконання замовлення, грн.;
Ci- закупівельна ціна одиниці товару, грн.;
S- річний обсяг продажів, од.;
U- частка витрат зберігання в ціні одиниці товару;
V - корінь квадратний.

Знайдемо економічний розмір замовлення за таких умов. Згідно даних обліку підприємства вартість подання одного замовлення складає 200 грн., річна потреба в комплектуючому виробі – 1550 шт., ціна одиниці комплектуючого виробу – 560 грн., вартість зберігання комплектуючого виробу на складі дорівнює 20% його ціни. Визначаємо оптимальний розмір замовлення на комплектуючий виріб. Тоді економічний розмір замовлення буде дорівнювати: $EOQ=74,402$ одиниць.

Можна округлити оптимальний розмір замовлення у більшу сторону. Таким чином, оптимальний розмір замовлення на комплектуючий виріб складатиме 75 одиниць. Отже, протягом року потрібно розмістити 21 (1550/75) замовлення. На практиці під час визначення економічного розміру замовлення враховується більша кількість факторів, ніж у базовій формулі. Це пов'язано з особливими умовами постачань і характеристиками продукції, з яких можна отримати певний зиск, якщо взяти до уваги такі фактори: знижки на транспортні тарифи залежно від обсягу вантажоперевезень, знижки з ціни продукції залежно від обсягу закупівель, інші уточнення. Транспортні тарифи та обсяг вантажоперевезень. Якщо транспортні витрати несе покупець, під час визначення розміру замовлення потрібно враховувати і транспортні витрати. Як правило, чим більша партія постачання, тим нижчі витрати на транспортування одиниці вантажу. Тому за інших рівних умов підприємствам вигідні такі розміри постачань, що забезпечують економію транспортних витрат. Для прийняття обґрунтованого рішення потрібно зробити розрахунок сумарних витрат - з урахуванням економії транспортних витрат і без врахування такої економії – та порівняти результати. Зробимо розрахунок впливу транспортних витрат на економічний розмір замовлення на основі попереднього розрахунку з додатковою умовою, що тариф на транспортування дрібної партії складатиме 1 грн. за одиницю вантажу, а тариф на транспортування великої партії – 0,7 грн. за одиницю вантажу, великою партією вважається 85 одиниць (табл.1).

Вплив транспортних витрат на економічний розмір замовлення

Витрати, грн.	Обсяг замовлення, од.	
	1	3
На утримання запасів	$75/2 \times 560 \times 0,2 = 4200$	$85/2 \times 560 \times 0,2 = 4760$
На подачу замовлень	$21 \times 200 = 4200$	$18 \times 200 = 3600$
Транспортні витрати	$75 \times 1 = 75$	$85 \times 0,7 = 59,5$
Загальні витрати	8475	8419,5

Розрахунки показують, що другий варіант є більш привабливим.

Для ефективності функціонування аграрного сектора потрібно не лише забезпечити виробництво продукції, а й піклуватися про мережі її постачання та збуту, тому варто акцентувати увагу на розвитку логістики у сфері агропромислового комплексу. Саме ефективне управління матеріальними потоками слід вважати однією з умов розвитку сільського господарства як однієї з основних бюджетоутворюючих галузей економіки України.

Список використаних джерел

1. Чорнописька Н.В. Методичні підходи оцінювання логістичної діяльності підприємства / Н.В. Чорнописька // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». – 2008. – № 608. – С. 265-271.
2. Крикавський Є. Логістика: Навч. посіб / Є. Крикавський. - Львів: НУ «Львівська політехніка». - 2014. – 448 с.

Ведмеденко С.А.

Науковий керівник – Щедрина М.А., ст. викладач

Новокаховський гуманітарний інститут,

м. Нова Каховка

ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВОГО ПІДґРУНТЯ ДЛЯ РОЗВИТКУ АГРОБІЗНЕСУ В УКРАЇНІ

На протязі останніх років вітчизняна економіка тримається здебільшого за рахунок аграрного сектора. Підприємства сільського господарства потребують коштів для фінансування своєї поточної діяльності, впровадження новітніх технологій, страхування існуючих ризиків, розбудови торговельної та транспортної інфраструктури. З цією метою використовуються власні та залучені фінансові ресурси: інвестування та кредитування. Однак аграрний бізнес був змушений

користуватися в обмеженому доступі ресурсами за наявності значної кількості фінансових інструментів на ринку України.

Дослідження фінансового забезпечення підприємств АПК, у тому числі сільськогосподарських товаровиробників, свідчить про те, що вони здебільшого працюють за рахунок власних ресурсів. Хоча частка самофінансування господарської діяльності значна, проте її недостатньо для забезпечення всіх потреб. Досвід різних країн підтверджує, що для забезпечення розширеного відтворення, сільськогосподарські підприємства використовують залучені фінансові ресурси, серед яких значне місце займає державна підтримка. Оскільки аграрний бізнес має певні особливості, це накладає відбиток на інструменти накопичення та використання фінансових ресурсів у цьому секторі економіки [1].

В умовах нарощування обсягів виробництва сільськогосподарської продукції інвестиційна активність у сільському господарстві України залишається низькою. За офіційною статистикою, у 2014 році в галузь було залучено 8,6% капітальних інвестицій від загальних вкладень в економіці України. В умовах експортної орієнтації сільського господарства галузі вкрай не вистачало фінансових ресурсів, що позначалося на технічному оснащенні виробництва, обсязі внесених добрив, використанні засобів захисту рослин та загалом на дотриманні норм технологічного процесу. У 2014 році рівень технічної оснащеності сільськогосподарських підприємств в Україні зменшився майже в три рази та становив 4,8 од. тракторів на 1000 га посівної площі [2].

Акумуляування власних фінансових ресурсів з метою технічного переоснащення на сьогоднішньому етапі розвитку сільського господарства є вкрай проблематичним, адже за результатами 2014 року 15,2% сільськогосподарських підприємств є збитковими, а середній рівень їхньої рентабельності вже два роки поспіль ледве перевищує 8%. За даними, наведеними в World Economic Forum; Global Competitiveness Report 2015-2016, серед найвпливовіших факторів, що перешкоджають веденню бізнесу в Україні, є доступ до фінансування (15,3%), корупція (14,0) та податкові правила (13,6%). Крім того, глибока політична та економічна криза, воєнні дії, нестабільна, непрогнозована та непрозора державна політика, незахищеність прав кредиторів та землевласників, неефективність реформ, пов'язаних із оподаткуванням і використанням землі, недостатнє фінансування сільського господарства та інші чинники об'єктивно не сприяють залученню зовнішнього фінансування. Як наслідок, надходження іноземних інвестицій у вітчизняний аграрний сектор також обмежене.

У структурі прямих іноземних інвестицій в економіку України інвестиції в сільське господарство з кожним роком зменшуються. Зокрема з 2010 по 2015 рік

відбулося зниження їхньої частки відповідно від 1,7 до 1,3%. Разом з тим, присутність іноземців на ринку оренди землі в Україні збільшується. За результатами досліджень науковців Оклендського університету (Нова Зеландія) встановлено, що наразі під контролем іноземних компаній перебуває понад 2,2 млн га, або близько 5,3%, сільськогосподарських угідь України.

У системі фінансової підтримки аграрного виробництва банківське кредитування забезпечує 25–26% фінансових ресурсів і посідає друге місце після внутрішнього самофінансування. Із загальної суми прострочених кредитних зобов'язань (187,6 млрд грн, з яких 18,6% — у національній валюті та 81,4% — в іноземній) тільки 3,6% (6,68 млрд грн) — кредити, надані підприємствам галузі. Станом на кінець грудня 2015 р. загальна сума прострочених кредитів становила 157,1 млрд грн, з яких 5,9 млрд грн (3,8%) — надані підприємствам сільського, лісового та рибного господарств. Відбулося збільшення загальної заборгованості майже на 30 млрд грн та за кредитами, наданими підприємствам галузі — на 0,79 млрд грн. [3, с. 185].

В системі державної підтримки агропромислового сектору залишається ще багато невирішених проблем через відсутність ефективного механізму фінансової підтримки розвитку сільськогосподарських підприємств. В результаті, третина сільськогосподарських підприємств залишається збитковими вже протягом багатьох років, що не дає змоги забезпечити розширене відтворення.

Подальша державна фінансова підтримка сільськогосподарського виробництва повинна бути направлена в першу чергу на розвиток виробництва через механізми пільгового оподаткування і спрощену та доступну систему кредитування.

Список використаних джерел

1. Майстро С.В. Напрями державної підтримки аграрного сектора та її вплив на конкурентоспроможність продукції на світовому ринку [Електронний ресурс] / С.В.Майстро.- Режим доступу: <http://www.academy.gov.ua/ej/ej2/txts/galuz/05msvpsr.pdf>.

2. Сільське господарство України: Статистичний збірник за 2014 рік [Електронний ресурс]. – Режим доступу: ukrstat.org/uk/druk/publicat/kat_u/publ7_u.htm.

Крупський В.С. Можливості державної фінансової підтримки сільського господарства в Україні під час економічної кризи / В.С. Крупський // Науковий вісник НЛТУ України. - 2013. - Вип. 19.11. - С. 184-188.

ФІНАНСОВИЙ МЕНЕДЖМЕНТ: СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК

Фінансовий менеджмент відіграє важливе значення в умовах ринкової економіки. Його зміст характеризується поглибленням методів фінансового аналізу та рішенням проблем практичного управління на підприємстві.

Класичний фінансовий менеджмент як спеціальний напрям фінансової науки почав розвиватися більше ста років тому в державах Західної Європи, Північної Америки з розвиненою ринковою економікою. Підкреслюється, що спочатку були досліджені фінансові питання створення нових фірм, компаній, згодом – управління фінансовими інвестиціями, проблеми банкрутства, антикризового управління.

Термін «фінансовий менеджмент» в перекладі з англійської мови дослівно означає управління фінансами. Термін «управління» в українській мові походить від поняття «правити», що означає, як зазначав В.І. Даль: «керувати, розпоряджатися, повелівати, давати напрямок, направляти».

Вперше термін «фінансовий менеджмент» був введений в науковий обіг в США у 1962 р. Т. Коуплендом і Дж. Уестоном. Ця подія ознаменувала початок нового неокласичного етапу в розвитку загальної теорії фінансів. Однак частина авторів, в тому числі І.А. Бланк, Є.С. Румянцева, початок його становлення, формування як спеціальної науки про управління фінансами фірм, компаній, корпорацій відносять на кінець ХІХ – початок ХХ ст.

Визначення фінансового менеджменту досить серйозно варіюється у різних авторів: або як наука управління фінансами (корпорації, підприємства), або як наука, що виражає логіку фінансових рішень, або як мистецтво управління фінансами, система управління фінансами, управління фінансовими ресурсами і грошовими потоками. Найбільш повний аналіз поглядів економістів на визначення фінансового менеджменту та його цілей представлений у працях Н.А. Шапіро, Л.Д. Терентьевої, І.А. Бланка.

Перша концепція фінансового менеджменту була сформована за рахунок доповнення основних розділів теорії фінансового аналізу термінологією, методологією бухгалтерського обліку, фінансової математики. До 60-х рр. ХХ століття фінансовий менеджмент розвивався на основі загальної теорії менеджменту. Існуюча до цього класична теорія фінансів, перш за все, була орієнтована на

розвиток, вдосконалення методології управління державними і муніципальними фінансами.

Розглянемо етапи становлення та формування фінансового менеджменту в складі загальної фінансової теорії:[1, с.168]

I етап (до кінця X століття) – пов'язаний з накопиченням емпіричних знань, необхідних для розвитку товарно-грошових відносин, формування передумов для зародження фінансової науки в умовах становлення інституту держави, переважання сільського господарства, виробництва продовольчих товарів, розвитку ремісничного виробництва, низької норми накопичення і слабкістю сприйняття до науково-технічного прогресу. Як відзначає М.В. Романовський, в цей період зроблено перші поодинокі спроби теоретичного узагальнення фінансового досвіду.

II етап (XI-XVII ст.) – початок формування загальної класичної теорії фінансів, концепції управління фінансами держави, який характеризується створенням передумов, умов для суттєвого підвищення ефективності виробництва, значного зростання національних економік на основі позитивних змін у сільському господарстві, бурхливого розвитку внутрішньої і зовнішньої торгівлі, мореплавання, формування основ банківської системи, оподаткування. Гроші реалізуються і як міра вартості, і як засіб обігу, і як засіб платежу, і як засіб накопичення. Теоретичні узагальнення фінансово-економічної практики вже не є поодинокими. Француз Ж. Боден в роботі «Шість книг про республіку» 1577 р. дав перше розгорнуте визначення терміну «фінанси», найбільш наближене до сучасного розуміння. У працях інших іноземних науковців розглядаються питання управління фінансовими відносинами на рівні держави, обґрунтовуються методи оподаткування, аналізуються чинники ціноутворення, еквівалентного обміну товарами.

III етап (XVIII-XIX ст.) – фундаментальний розвиток фінансової науки. В економічній теорії продовжують удосконалюватися наукові основи фінансів, розробляється трудова теорія вартості, досліджуються основи національного добробуту, починається формування теорії фірми.

IV етап (до середини XX ст.) – становлення фінансового менеджменту як спеціального напрямку фінансової науки в умовах значної концентрації та централізації виробництва і капіталу, розвитку корпоративного капіталізму в міжнародних масштабах в результаті електротехнічної революції.

V етап (друга половина XX ст.) – подальший розвиток, закріплення концептуальних основ фінансового менеджменту в процесі інтеграції національних економік у світові економічні системи, на основі подальшого розвитку економічної теорії, теорії менеджменту, вдосконалення методів управління фінансами фірм, компаній в умовах бурхливого розвитку електроніки, обчислювальної техніки, атомної енергії, космічних досліджень.

VI етап (з кінця XX ст. – по наш час) – розвиток фінансового менеджменту в умовах значного підвищення рівня суспільства, інтернаціоналізації капіталу, посилення процесів глобалізації, зростання нестабільності кон'юнктури світових, національних фінансових ризиків.

Таким чином, можна констатувати, що фінансовий менеджмент являє собою систему раціонального управління процесом фінансування господарської діяльності підприємства.

В історичному аспекті фінансовий менеджмент виступає однією з ланок системи управління підприємством. В процесі свого еволюційного розвитку він пройшов шлях від системи управління окремими елементами підприємства до вищої своєї форми – провідної ланки управління всім підприємством за допомогою використання фінансових вартісних показників. Більшість вчених єдині в тому, що фінансовий менеджмент являє собою систему знань щодо прийняття управлінських фінансових рішень.

Отже, становлення та розвиток фінансового менеджменту характеризується поглибленням методів фінансового аналізу та рішенням нових проблем, пов'язаних з переходом на ринкові умови. Основними проблемами є: дисконтування капіталу та доходу, управління структурою капіталу за допомогою визначення ціни капіталу, володіння методами економічної діагностики, управління фінансовими ризиками, ефект фінансового важеля. Їх вирішення у практичному управлінні підвищує ефективність фінансового менеджменту на підприємствах.

Список використаних джерел

1. Рясних Є.Г. Основи фінансового менеджменту: навчальний посібник / Є.Г. Рясних. – К.: Академвидавництво, 2010. – 336 с.
2. Шелудько В.М. Фінансовий менеджмент: підручник / В.М. Шелудько. – Київ. нац. ун-т ім. Шевченка. – 2-ге вид., стер.. – К.: Знання, 2013. – 375 с.

Галат Л.М., к.е.н., доцент
Херсонський державний аграрний університет,
м.Херсон

КОН'ЮНКТУРА РИНКУ ОВОЧІВ В УКРАЇНІ

Овочівництво є однією з галузей сільськогосподарського виробництва, а рівень його розвитку – одним з найважливіших показників продовольчої безпеки країни, та основа для раціонального здорового харчування населення.

Втім кон'юнктура овочевого ринку України не вирізняється стабільною ситуацією: переважно сезонний характер виробництва та сезонні переваги у

споживанні, суттєві коливання цін протягом року на значну частину овочів, велике різноманіття овочевих культур та різний попит, ціни на них тощо, різне походження овочів (вітчизняні та імпортовані, вирощені у відкритому ґрунті та тепличні), різний можливий термін зберігання.

На формування кон'юнктури овочевого ринку впливає і особливості використання овочів: їх споживають як у свіжому виді так і у переробному шляхом сушіння, соління, консервації, виготовлення соків, заморозки та інше, і купують кінцеві споживачі та переробні підприємства. Отже овочевий ринок достатньо сегментований і диференційований за видами, способом купівлі-продажу, каналами реалізації.

В останні роки в Україні площа зайнята овочевими культурами становить близько 440 тисяч гектарів. Овочі вирощуються в усіх областях нашої країни.

У 2016 році врожай овочевих культур та картоплі в Україні досягнуто приблизно на рівні 2015 року, що дає можливість забезпечити населення цими продуктами харчування у повному обсязі та за прийнятними цінами.

Посівні площі під овочами у 2016 році складають 439 тис. га. У тому числі, капуста займає 70,7 тис. га (у 2015 році 70,2 тис. га), буряк столовий 39,1 тис. га (39,0 тис. га у попередньому році), морква – 42,8 тис. га (42,3 тис. га), цибуля ріпчаста 55,9 тис. га (56,1), часник 20,7 тис. га (20,9 тис. га у 2015 р.). За оцінками фахівців аграрного ринку картоплі планується зібрати у всіх господарствах 20,9 млн т. при фонді споживання близько 6,3 млн т. або 147 кг на людину. При цьому близько 98% (20,5 млн т) виробляється у господарства населення. Овочів, за попередніми даними, буде отримано 8,9 млн т (9,2 млн т було у 2015 р.) при фонді споживання 6,7 млн т (160,2 кг на 1 людину) [3].

Ринок овочів в Україні в останні роки стрімко розширюється, про що свідчать значні загальні обсяги виробленої продукції, розширення товарного асортименту овочів і зелені, стала участь у виробництві усіх регіонів країни.

Особливістю ринку овочевої продукції є надзвичайно велика різноманітність продуктів, які відносять до овочевих, включаючи овочеві консерви, соління, сушіння та інше. На території України вирощується понад 100 видів овочевих культур, але найпоширеніших близько 40. Втім, з роками асортимент розширюється за рахунок культивування агропромислом екзотичних овочів. Овочеві культури в Україні вирощуються як у відкритому, так і закритому ґрунті, а також комбіновано. Через різні терміни дозрівання та застосування інтенсивних технологій на ділянках збирають по два, три врожаї на рік підвищуючи ефективність використання землі.

Пропозиція овочів на внутрішньому ринку України формується, в основному за рахунок продукції вітчизняного виробництва, незначна частина імпортується.

Проте, в структурі наповнення ринку продукцією овочівництва спостерігаються значні зміни як щодо асортименту продукції, так і виробників. Зокрема, встановилася тенденція збільшення пропозиції з боку господарств населення. Частка сільськогосподарських підприємств, зменшується. Так, у 1990 році питома вага у валовому зборі овочів господарств населення складала - 26,9%, у 2005-2007 роках – 89 %, у подальші роки знизилася на 2-3%. У 2015 році виробники не висаджували овочі у попередніх обсягах, тому що перспективи реалізації вирощеного врожаю через закриття російського ринку та Криму значно скоротилися, а освоєння нових ринків швидко не відбувається.

Попит на овочеву продукцію розподіляється в залежності від кількості мешканців у міста та регіонах. У сільській місцевості переважає споживання овочевої продукції вирощеної власноруч.

Ціни на ринках овочевої продукції відрізняються значною строкатістю та мінливістю. Головними факторами впливу на ціну є сезонність виробництва овочів, деформована структура попиту внаслідок низької платоспроможності населення, суттєві регіональні відмінності в цінах, несприятливі погоні умови, велика амплітуда коливання цін через відсутність або обмеженість достовірної кон'юнктурної інформації про ринки та ціни, недостатність дрібнооптових формувань з закупівлі. Ціни на овочі борщового набору зростають навесні та влітку, коли вичерпуються запаси минулорічні, на ринку ще мало овочів нового врожаю. Наприклад, ціни на буряк столовий на оптових ринках «Шувар» у Львові та «Столичний» під Києвом протягом 2012 – 2014 рр. не перевищували 2,50 грн. за кг, крім літніх місяців, коли спостерігається літнє подорожчання через закінчення запасів попереднього врожаю, а нового ще немає у достатній кількості. Проте, у 2015 р. ціни зросли вже у березні до 5,50 грн. і зросли у червні до 13,50 грн. за кг. Ще значніші цінові коливання спостерігаються на овочі, які вирощуються як у відкритому ґрунті, так і в теплицях і ще імпортуються (томати, огірки, перець, баклажани) [1, с. 37].

В Україні овочева продукція до споживача потрапляє через роздрібні ринки, оптові ринки та торгівельні мережі. Під час збирання врожаю та на передодні свят у великих містах, а також у місцях виробництва діють тимчасові роздрібні придорожні ринки, а також ярмарки. Модель оптових ринків, яка склалася в Україні об'єднує в собі елементи споживчого та виробничого типів, де виробники сільськогосподарської продукції не організовані, не об'єднані ні в кооперативи ні в асоціації.

На гуртових ринках України переважають не вітчизняні виробники, а трейдери, які завозять продукцію з інших країн, а також посередники. За останні роки структура каналів реалізації основних видів сільськогосподарської продукції, зокрема і овочів, повністю змінився. Значна частина їх перейшла у непрозорі комерційні структури. У

каналах реалізації переважають непрозорі схеми здійснення актів купівлі-продажу між виробниками та покупцями безпосередньо у сільськогосподарських товаровиробників. Покупцями є комерційні структури і посередники, які контролюють експортні, оптові й дрібнооптові товаропотоки овочевої продукції. Значна їх частина пов'язує товаровиробника угодами купівлі-продажу, надаючи йому товарні або грошові кредити на насіння, розсаду, добрива, тощо [2, с.119].

Ще однією особливістю українських оптових ринків сільськогосподарської продукції є ще й те, що вони належать приватним особам, тоді як у зарубіжних країнах доля приватного капіталу у цьому секторі незначна. У Європі у приватній власності знаходяться лише 7% ринків, а на американському континенті 13% [1, с.37].

До 80-х років минулого століття у Європі спостерігався значний підйом у розвитку оптових ринків, а потім відмічався спад, ще пізніше першість перейшла до мережі супермаркетів. Це призвело до того, що лєвова частка доданої вартості, яка створювалася виробниками овочів привласнювалася транснаціональними компаніями - мережами супермаркетів. В Україні в поточний період спостерігається таж сама тенденція: великі торгівельні мережі реалізують значний асортимент овочів, поділяючи сукупну пропозицію з пропозицію міських ринків. Через торгівельні мережі за різними оцінками реалізуються 15-20% товарів, і вже зараз великі супермаркети укладають угоди на постачання сільськогосподарської продукції, оминаючи оптові ринки.

Для насичення українського ринку овочевою продукцією та зменшення значного коливання цін на овочі необхідно здійснити такі заходи:

- популяризація чи заохочення через проекти співпраці середні і невеликі фермерські господарства до виробництва овочів, за видами, що більш продуктивні у різні кліматичних зонах України;

- запровадження наявного досвіду фермерських господарств Херсонської та інших областей з виробництва овочів за інтенсивними технологіями;

- розвиток кооперативних відносин між виробниками товарних овочів і удосконалення системи взаємовідносин між торгівлею та переробними підприємствами і спеціалізованими овочесховищами;

- розвиток інфраструктури ринку овочевої продукції та проведення постійного моніторингу цього ринку;

Список використаних джерел

1. Пасечник В. Цены овощей на оптовых рынках «Столичный» и «Шувар» // Овощеводство. - 2016. - № 6, №9. С.36-37.

2. Забезпечення конкурентоспроможності аграрного сектора економіки України на внутрішньому і зовнішньому ринках: Наукова доповідь / За ред. акад.

УААН В.М. Трегобчука, ч.кор. УААН Б.Й. Пасхавера. – Ін-т екон. та прогноз., 2007. - 260 с. С.119.)

3. Офіційний сайт Державної служби статистики України. Розділ «Сільське господарство» [Електронний ресурс]. – Режим доступу://<http://www.ukrstat.gov.ua/>.

Гачегова І. магістр
Вермієнко Т.Г., к.е.н., доцент
Херсонський державний аграрний університет,
м. Херсон

УДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Фінансові результати є надзвичайно важливим показником для суб'єкта господарювання, адже в них відображаються всі сторони діяльності підприємства. Від фінансових результатів, їх правильного обліку, контролю та аудиту залежить фінансово-майновий стан та ефективність діяльності підприємства. У сучасних умовах існує ряд проблем у системі обліку фінансових результатів, які призводять до викривлення облікових даних та їх низької якості.

Облік фінансових результатів здійснюється на фінансово-результативному рахунку 79 "Фінансові результати", на якому збираються всі затрати, доходи (прибутки і збитки) підприємства, які групуються в аналітичному обліку за характером прибутків і збитків.

Якщо рахунок 79 "Фінансові результати" є номінальним і на кінець звітного періоду закривається (сальдо немає), то рахунок 44 "Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)" є пасивним і його сальдо відображається в балансі. На рахунку 79 "Фінансові результати" обліковуються на окремих субрахунках результати основної діяльності, фінансових операцій, іншої звичайної діяльності, надзвичайних подій.

У кредит рахунку 79 списуються доходи, в дебет – суми витрат від усіх видів діяльності, а також сума нарахованого податку на прибуток, а саме:

- результат операційної діяльності: Д-т 79, К-т 90, 92, 93, 94, 981; Д-т 70, 71 К-т 791;
- результат фінансової діяльності: Д-т 792 К-т 95, 96; Д-т 72, 73 К-т 792;
- результат іншої діяльності: Д-т 793 К-т 97; Д-т 74 К-т 793;
- результат надзвичайних подій: Д-т 794 К-т 99; Д-т 75 К-т 794.

Чистий прибуток визначається на рахунку 79 після нарахування податку на прибуток.

Нараховано податок на прибуток: Д-т 981, К-т 641. Податок на прибуток списано на фінансові результати: Д-т 791, К-т 981. У кінці звітнього періоду сальдо рахунку 79 списується на рахунок 44 "Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)": Прибуток – Д-т 79, К-т 441; Збиток – Д-т 442, К-т 79 [1].

Слід зазначити, що на рахунку 79 відображається сума чистого прибутку, оскільки нараховані податки й обов'язкові платежі з реалізації (продажу) на користь бюджету були враховані попередньо на рахунку 70 "Доходи від реалізації" до моменту перенесення його сальдо на рахунок 79 "Фінансові результати", а податок на прибуток був врахований на рахунку 98 "Податки на прибуток", а потім також відображений за дебетом рахунка 79 "Фінансові результати".

Проте багато вчених є противниками пристосування податкового законодавства до потреб обліку. Це пояснюється тим, що за умов наявності суттєвих розбіжностей у методології оцінки більшості показників податкового та бухгалтерського обліку, неможливою є розробка єдиного алгоритму або ряду типових алгоритмів формування окремих груп показників податкової звітності на підставі даних бухгалтерського обліку.

У бухгалтерському обліку і фінансовій звітності важливим є правильне визначення фінансових результатів за видами діяльності. На сьогодні проблемним залишається питання щодо неузгодженості класифікації видів діяльності та субрахунків бухгалтерського обліку, на яких формуються і визначаються фінансові результати.

Згідно із П(С)БО 3 і Планом рахунків формування показників здійснюється за такими статтями: результат операційної діяльності, результат фінансових операцій, результат іншої звичайної діяльності, результат надзвичайних подій.

Згідно із П(С)БО 3 "Звіт про фінансові результати" діяльність підприємства поділяється на:

- звичайну діяльність – будь-яку основну діяльність підприємства, а також операції, що забезпечують її або виникають у результаті її проведення;
- надзвичайну подію – подію або операцію, яка відрізняється від звичайної діяльності підприємства, та не очікується, що вона повторюватиметься періодично або в кожному наступному звітному періоді [2].

На відміну від визначеної в П(С)БО 3 "Звіт про фінансові результати" класифікації, план рахунків виділяє інші операційну та звичайну діяльності.

На субрахунку 791 "Результат операційної діяльності" відображається прибуток (збиток) від основної діяльності підприємства, але на цьому субрахунку

показують у порядку закриття і результати від іншої операційної діяльності. На субрахунку 792 "Результат фінансових операцій" відображаються не тільки результати, які належать до фінансових, але й частково до інвестиційних. На субрахунку 793 "Результат іншої звичайної діяльності" закриваються рахунки 74 "Інші доходи" та 97 "Інші витрати". Так, згідно із П(С)БО 3 "Звіт про фінансові результати" у статті "Інші доходи" показується дохід від реалізації фінансових інвестицій, неопераційних курсових різниць та інші доходи, які виникають у процесі звичайної діяльності, але не пов'язані з операційною діяльністю підприємства на субрахунку 793 "Результат іншої звичайної діяльності" частково відображаються і доходи і ви- трати від інвестиційної діяльності [3].

Для того, щоб підприємство могло чітко визначати обсяг та ефективність інвестицій необхідно розділити інвестиційну діяльність на основну інвестиційну діяльність та іншу інвестиційну діяльність та деталізувати субрахунки 792 та 793 відповідно до даного поділу.

Також проблемою при формуванні фінансових результатів є те, що багато підприємств не створюють резерв сумнівних боргів за дебіторською заборгованістю, тобто дебіторська заборгованість включається до підсумку балансу за первісною вартістю. Це призводить до завищення валюти балансу. Нарахування резерву сумнівних боргів відображається у складі інших операційних витрат. Формуючи цю суму, підприємство може свідомо впливати на величину прибутку звітного періоду, і на загальну фінансову картину роботи підприємства за звітний період.

Отже, дослідження показали, що фінансовий результат є досить складною та багатогранною категорією. Для загального вдосконалення обліку фінансових результатів діяльності підприємства необхідно запровадити єдині класифікаційні ознаки видів діяльності, що потребує зміни у формі звіту про фінансові результати і методичні засади формування інформації за показниками Звіту в системі рахунків бухгалтерського обліку.

Список використаних джерел

1. Сопко В. М. Бухгалтерський облік : навч. посібн. / В. М. Сопко. – К. : КНЕУ, 2000. – 208 с.
2. Дмитренко А. В. Класифікація видів діяльності як основа обліку доходів і витрат від спільної діяльності / А. В. Дмитренко // Економіка і регіони. – 2008. – № 3. – С. 125–127.
3. Ковальчук О. В. Удосконалення методики обліку фінансових результатів / О. В. Ковальчук // Інвестиції: практика та досвід. – 2009. – № 7. – С. 30–32.

ОСНОВНІ ДЖЕРЕЛА ФОРМУВАННЯ КАПІТАЛУ СТВОРЮВАНОВОГО ПІДПРИЄМСТВА

Під час здійснення господарської діяльності підприємство вступає у відносини зі своїми контрагентами (постачальниками, підрядниками), утворюючи при цьому поточні зобов'язання за взаємними розрахунками та заробітною платою, а також перед державою - за податками. Крім поточних зобов'язань підприємство може використовувати довгострокові залучені кошти (кредити, облігаційні позики тощо).

Для визначення вартості власного капіталу (тобто капіталу, який належить власникам підприємства) необхідно вирахувати з вартості його активів суму зобов'язань підприємства:

Власний капітал = Активи – Зобов'язання

Отже, власний капітал - це частина в активах підприємства, що залишається після вирахування його зобов'язань.

На величину власного капіталу впливають:

- інвестиції, які збільшують активи за рахунок додаткових коштів власника підприємства;
- вилучення коштів власниками підприємства, що зменшує активи підприємства;
- доходи, які призводять до зростання власного капіталу [3].

Порядок формування капіталу в залежності від організаційно-правової форми підприємства наведено в табл. 1.

Таблиця 1

Формування капіталу на підприємствах основних організаційно-правових форм

Організаційно-правова форма підприємства	Назва капіталу	Порядок формування капіталу
Відкриті та закриті акціонерні товариства (ВАТ, ЗАТ), товариства з обмеженою відповідальністю (ТОВ)	Статутний капітал	Сума часток засновників (учасників), визначених документами
Повні товариства (ПТ), товариства на довірі (командитні)	Складовий капітал	Сукупність внесків учасників
Державні та комерційні підприємства	Статутний капітал	Сукупність виділених підприємству основних та оборотних засобів
Підприємства, засновані на власності об'єднання громадян	Пайовий капітал	Сукупність пайових внесків членів для спільного ведення підприємницької діяльності

Система національних стандартів бухгалтерського обліку не пов'язую розмір статутних капіталів підприємств будь-якої форми власності з нарахуванням зносу (амортизації). Для більшості підприємств основним елементом власного капіталу є статутний капітал, в окремих же підприємствах складовою власного капіталу є пайовий капітал, в них статутний капітал формується за рахунок пайових внесків.

Абсолютна та відносна величини власного капіталу підприємства залежать від фінансових можливостей підприємства та обраної ним політики щодо структури капіталу. Фінансування діяльності підприємства за рахунок власного капіталу є альтернативою до залучення позичкових коштів. Основні переваги і недоліки фінансування за рахунок власного капіталу пояснюються, виходячи з його функцій, цілей зменшення та збільшення [1]. Характеристика основних джерел формування капіталу створюваного підприємства зображено на рис. 1.

Рис. 1. Характеристика основних джерел формування капіталу створюваного підприємства

Основною метою формування капіталу створюваного підприємства є залучення його в обсязі, достатньому для фінансування придбання необхідних активів, а також оптимізація його структури з позицій забезпечення умов подальшого ефективного використання [2].

Процес формування капіталу створюваного підприємства має низку особливостей, основними з яких є такі: до формування капіталу створюваного підприємства не можуть бути залучені внутрішні джерела фінансових коштів, які на цій стадії його життєвого циклу відсутні (прибутку ще немає, внутрішня кредиторська заборгованість ще не сформувалася). Стартовий капітал, що формується в процесі створення нового підприємства, може бути залучений його засновниками в будь-якій формі (грошові кошти; різні види основних засобів - будівлі, приміщення, машини, обладнання тощо).

Список використаних джерел

1 Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», затверджений наказом Міністерства фінансів України № 73 від 07 лют. 2013 р. [Електронний ресурс] / Верховна рада України. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.

2. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України XIV від 16 лип. 1999 р. № 996– [Електронний ресурс] / Верховна рада України. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.

3. Танклевська Н.С. Фінансова політика сталого розвитку аграрних підприємств України: теорія, методологія, практика: [Монографія] / Н.С. Танклевська. – Херсон: Айлант, 2010. – С. 281-282.

Голубенко Ю.А., магістр

Науковий керівник – Скрипник С.В., к.е.н., доцент

Херсонський державний аграрний університет,
м. Херсон

НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ В СИСТЕМІ РОЗРАХУНКІВ

В умовах фінансової кризи, що утворилась в економіці України, гостро постає питання своєчасності проведення розрахунків між суб'єктами господарської діяльності. Порушення строків погашення зобов'язань призводить до їх накопичення та знецінення грошових коштів для кредиторів. Це негативно впливає на фінансовий

стан підприємств. Вирішення зазначеної проблеми можливе за умов ефективного управління зобов'язаннями.

Прийняття управлінських рішень здійснюється на підставі інформації про зобов'язання, що формується у системі бухгалтерського обліку. У зв'язку з цим виникає необхідність вдосконалення теоретичних і методичних аспектів визнання, класифікації, документування, оцінки та відображення зобов'язань у системі бухгалтерського обліку, а також методики аналізу та аудиту зобов'язань та визначення їх впливу на платоспроможність підприємства в сучасних умовах господарювання.

Зобов'язання виникають через існуючі (завдяки минулим операціям чи подіям) борги підприємства щодо передачі певних, активів чи надання послуг іншому підприємству в майбутньому. Методологічні вимоги до формування в бухгалтерському обліку та фінансовій звітності інформації про зобов'язання, а також принципи відображення зобов'язань у фінансовій звітності визначає П(С)БО 11 «Зобов'язання» [1].

В відсутнє визначення критеріїв визнання того чи іншого виду зобов'язань. За П(С)БО 11 зобов'язання відображаються у фінансовій звітності в наступних випадках:

- при визнанні активу, придбаного в борг;
- при створенні забезпечення за рахунок витрат (резерв на оплату відпусток та інші забезпечення) звітного періоду, що супроводжується збільшенням витрат та збільшенням зобов'язань;
- при зменшенні забезпечення та збільшенні зобов'язання.

Поточні зобов'язання погашаються за рахунок поточних активів, до яких належать грошові кошти та інші ресурси, щодо яких можна вважати, що вони будуть перетворені на грошові кошти чи використані протягом року з дати складання бухгалтерського балансу або протягом нормального операційного циклу підприємства (із двох термінів обирають триваліший).

Отже, поточними, згідно П(С)БО 11 «Зобов'язання», називаються зобов'язання підприємств юридичним і фізичним особам, які повинні погашатися у ході операційного циклу (дванадцяти місяців з дати балансу) [2].

Зобов'язання, що відображаються в бухгалтерському обліку, мають юридичний та економічний зміст. Як юридична категорія господарське зобов'язання – це господарські відносини, що регулюються правом. В силу цих відносин одна сторона уповноважена вимагати від іншої здійснення господарських операцій: передачі майна, виконання робіт, надання послуг тощо, а інша сторона зобов'язана виконувати

вимоги щодо предмету зобов'язання і має при цьому право вимагати відповідну винагороду - сплату грошей, зустрічні послуги тощо.

Взаємини між продавцями (постачальниками) і покупцями (замовниками) будуються на основі господарських договорів купівлі-продажу продукції (товарів) та інших договорів на виконання робіт, надання послуг, у яких відображені зобов'язання покупця (замовника) провести оплату за відвантажену йому продукцію, виконані роботи, надані послуги, за договірною вартістю. Отже, юридичним джерелом договірних господарських зобов'язань є господарський договір.

Після підписання договору на постачання товарів (надання послуг) виникає юридичне зобов'язання підприємства, проте таке зобов'язання не відображається на рахунках обліку, оскільки воно не є борговим й підлягає виконанню у майбутньому. Дані зобов'язання будуть зареєстровані в системі бухгалтерського обліку лише тоді, коли сторони перейдуть до виконання взятих на себе обов'язків. Таким чином, підприємство може мати зобов'язання, величина якого не зазначена у звітності. Юридичні зобов'язання, на нашу думку, слід відображати на позабалансовому рахунку 042 «Непередбачені зобов'язання» та у примітках до фінансової звітності.

В господарській діяльності підприємств виникають обставини, які впливають на своєчасне виконання зобов'язань або взагалі припиняють їх здійснення. Такими обставинами можуть бути тимчасова або стійка фінансова неплатоспроможність, банкрутство, надзвичайні події. Це означає, що при здійсненні операцій із розрахунків з постачальниками та підрядниками у бухгалтерському обліку може виникати як дебіторська заборгованість – у випадку здійснення передоплати, так і кредиторська заборгованість – за умови не оплати або іншого непогашення зобов'язання. Виконання своєчасної перевірки розрахунків з постачальниками та підрядниками, попередження прострочення кредиторської заборгованості повинні бути основою в організації їх обліку [2].

В Україні спостерігається тенденція до пристосування національної системи обліку та звітності до міжнародних стандартів, все частіше в обліку впроваджуються нові підходи та методи. Це призводить до збільшення потреб у якісній, повній та оперативній обліковій інформації, яка необхідна як для внутрішніх, так і для зовнішніх користувачів. Тому важливо приділити достатньо уваги питанню автоматизації облікового процесу, від якого напряму залежить не тільки ефективність роботи працівників бухгалтерії, а і управлінського персоналу підприємства.

Бухгалтерський облік зобов'язань за допомогою програмного забезпечення здійснюється на відповідних рахунках (субрахунках) у кількісному і сумовому вираженні за видами зобов'язань, за контрагентами, за видами податків і платежів.

Робота в програмі починається з налаштування плану рахунків та встановлення шаблонів нових типових операцій, які не передбачені в даному комплекті.

Виділяють наступні етапи обліку поточних зобов'язань:

1. Формується нормативно-довідкова інформація. Спочатку потрібно підготувати систему до роботи і ввести наступні дані: найменування та інші характеристики контрагентів в список субконто, дані про співробітників, по учасниках. Формуються довідники. Відкриваються субрахунки за всіма видами податків і платежів та створюються зразки типових операцій з нарахування заробітної плати і утримання з неї. Формуються залишки по рахунках.

2. Ведеться облік зобов'язань по кожному контрагенту, за кожним договором, працівником, засновником і т.д. Формуються відповідні документи, після чого програма пропонує «провести» документ, що означає виконання кореспонденції рахунків в автоматичному режимі.

3. Підготовка звітних документів.

4. Переносяться залишки по рахункам на наступний місяць при закритті облікового періоду [3].

Програмне забезпечення дозволяє сформувати відомості аналітичного обліку по рахунках, за даними обліку розрахунків по зобов'язаннях. Зокрема програмні продукти «1С: Підприємство 8» мають розширений функціонал, що дає додаткові можливості для ведення ефективного бухгалтерського, податкового або управлінського обліку на підприємстві.

Отже, застосування бухгалтерських програм на підприємстві значно полегшує роботу бухгалтера, допомагає уникнути значної кількості помилок. Автоматизована обробка інформації є одним із засобів удосконалення управління підприємством, тобто при менших затратах часу дозволяє отримати ефективний результат.

Список використаних джерел

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 11 «Зобов'язання»: Наказ Міністерства фінансів України №20 від 31.01.2000 р. [Електронний ресурс] / Верховна рада України. – Режим доступу: [http:// zakon2.rada.gov.ua](http://zakon2.rada.gov.ua).

2. Москалюк Г.О. Система внутрішнього контролю дебіторської та кредиторської заборгованості: напрямки удосконалення і розвитку / Г.О. Москалюк // Ефективна економіка. – 2013. – №4. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua>

3. Звертановська В.В Автоматизація обліку як методика удосконалення його ефективності [Електронний ресурс] / В.В. Звертановська. – Режим доступу: <http://bsfa.edu.ua/files/konf/22032013/s2/Zwertanovsjka.pdf>

СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ДЕБІТОРСЬКОЮ ЗАБОРГОВАНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА

Політика управління дебіторською заборгованістю представляє собою частину загальної політики управління використанням оборотного капіталу і маркетингової політики підприємства, спрямованої на розширення обсягу реалізації продукції та полягає в оптимізації загального розміру цієї заборгованості та забезпеченні своєчасної її інкасації [1].

Формування політики управління дебіторською заборгованістю підприємства (або його кредитної політики по відношенню до покупців продукції) здійснюється за наступними основними етапами (рис. 1).

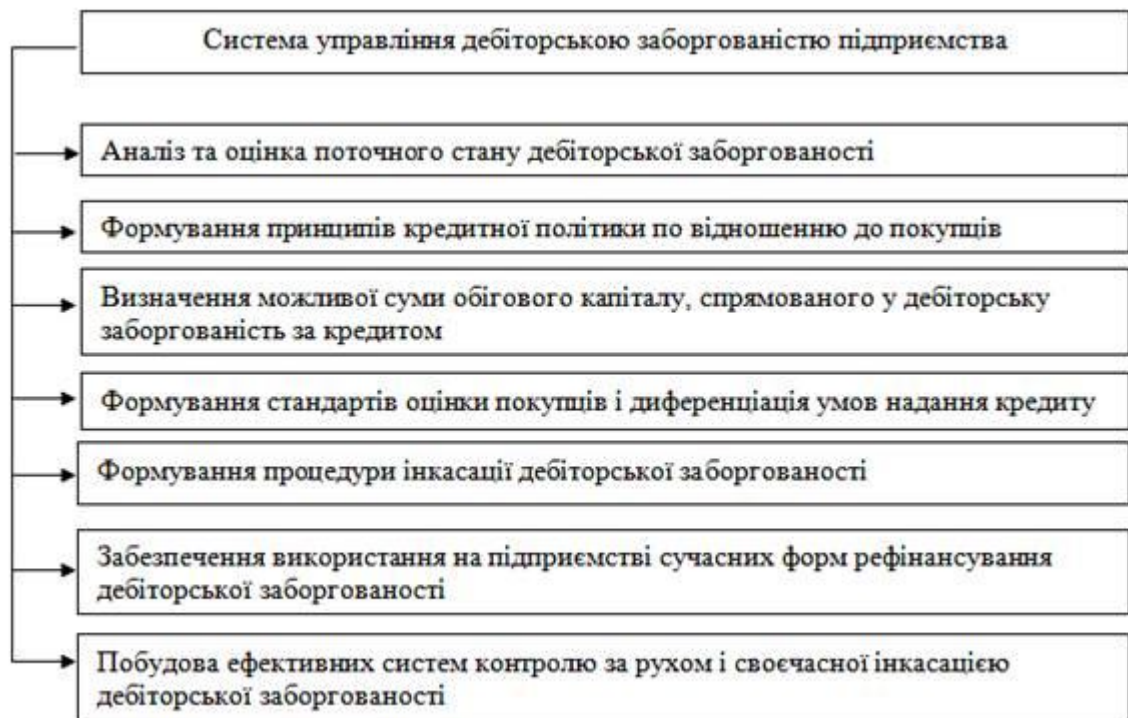

Рис. 1. Система управління дебіторською заборгованістю підприємства [1]

Першим етапом є аналіз та оцінка поточного стану дебіторської заборгованості, що передбачає визначення середнього розміру фінансових активів, які перебувають у формі дебіторської заборгованості, їх питомої ваги в загальній сумі активів підприємства; поділ та оцінку дебіторської заборгованості за окремими її видами та

строками погашення; аналіз оборотності, співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості. Основними параметрами, що характеризують стан дебіторської заборгованості, є її середньорічний розмір, середній термін погашення та частка в структурі доходу від операційної діяльності [2, с. 24].

Другим етапом є формування принципів кредитної політики по відношенню до покупців. Тип кредитної політики характеризує принципові підходи до її здійснення з позиції співвідношення рівнів прибутковості і ризику кредитної діяльності підприємства. Розрізняють три типи кредитної політики підприємства по відношенню до покупців продукції:

- консервативний;
- помірний;
- агресивний [3, с. 166].

Далі визначається можлива сума оборотного капіталу, спрямованого в дебіторську заборгованість за кредитом. Розрахунок цієї суми передбачає врахування запланованих обсягів реалізації продукції в кредит; середній період прострочення платежів; коефіцієнт співвідношення собівартості та ціни продукції, яка реалізується в кредит [4, с. 245].

На четвертому етапі формуються відповідні параметри, згідно з обраним типом кредитної політики:

- рівень кредитного ліміту як гранична межа рівня дебіторської заборгованості;
- ліміт строку інкасації дебіторської заборгованості;
- шкала нормативної рентабельності для формування договірної ціни за товари та послуги; шкала знижок для розрахунків із замовниками на умовах попередньої оплати та у випадку скорочення строку інкасації дебіторської заборгованості [3, с. 166].

П'ятий етап - формування процедури інкасації дебіторської заборгованості, який передбачає розробку ряду заходів щодо погашення дебіторської заборгованості, терміни сплати якої прострочені. Це процедури взаємодії з покупцями у випадку порушення умов оплати, системи покарання контрагентів, які допустили прострочення платежів, та ін.

Шостий етап - забезпечення використання на підприємстві сучасних форм рефінансування дебіторської заборгованості, які прискорюють її переведення в грошову форму оборотних активів.

Рефінансування дебіторської заборгованості являє собою систему фінансових операцій, які забезпечують прискорену трансформацію дебіторської заборгованості у грошові активи [5, с.162]. Серед основних форм рефінансування дебіторської заборгованості мають місце факторинг, форфейтинг та облік векселів.

Сьомий етап - побудова ефективної системи контролю за рухом і своєчасною інкасацією дебіторської заборгованості - необхідний для того, щоб забезпечити надходження інформації не тільки про те, що відбулося, але й про відхилення, які можуть бути. Найбільше значення набуває здійснення контролю, який дозволяє з'ясувати наскільки ефективно та своєчасно відбувається погашення дебіторської заборгованості, наскільки запропонована відстрочка платежу відповідає вимогам ринку та стану на ньому підприємства. Якщо стан дебіторської заборгованості свідчить про недосконалу кредитну політику підприємства, або про її відсутність взагалі, то за такої ситуації важливим є налагодження претензійної роботи за простроченою та безнадійною заборгованістю. Організація інформаційного забезпечення обліку дебіторської заборгованості на підприємстві будь-якої форми власності має важливе значення, оскільки сприяє упорядкуванню інформації, прозорості та достовірності даних із розрахункових операцій за борговими правами [4, с. 246].

Таким чином, узагальнена схема системи управління дебіторською заборгованістю підприємства є сукупністю підсистем, що відображують агреговані комплекси дій з підвищення фінансових можливостей підприємства. така структуризація дає змогу здійснювати системний та цілеспрямований пошук шляхів поєднання всіх основних компонентів організаційно-економічного забезпечення внутрішньофірмового управління для концентрації зусиль і управлінських впливів на чинники, що визначають внутрішній потенціал підприємства, який дає змогу забезпечити підвищення його конкурентних можливостей.

Список використаних джерел

1. Бланк І.А. Управління фінансовими ризиками. / І. А. Бланк. – К.: Ніка-Центр, 2005. – 600 с.
2. Блакита Г.В. Актуальні питання управління дебіторською заборгованістю / Блакита Г.В., Бровко О.Т. // Збірник наукових праць ВНАУ. – 2012. №3 (69). – С. 23-29.
3. Рибалко О.М. Деякі аспекти ефективного управління дебіторською заборгованістю/ Рибалко О.М. // Вісник ЗНУ. – 2011. – №1(9). – С. 164-169.
4. Чорнобривець М. М. Управління дебіторською заборгованістю підприємства// Науковий вісник НЛТУ України. – 2013. – Вип. 23.13 – С. 241-246.
5. Бланк И.А. Финансовый менеджмент. / И. А. Бланк.– 2-е изд., перераб. и доп. – К.: Эльга, Ника - центр, 2004. – 656 с.

Гришков В.А.
Науковий керівник – Щедрина М.А., ст. викладач
Новокаховський гуманітарний інститут,
м. Нова Каховка

ПРОБЛЕМА ФОРМУВАННЯ ПРИБУТКУ ПІДПРИЄМСТВ АГРАРНОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

В умовах активізації глобалізаційних процесів, відкритості економік особливої уваги потребують ті галузі, в яких країна може мати конкурентні переваги. Для України, враховуючи аграрну спрямованість її економіки, такою галуззю є сільське господарство.

На сучасному етапі в сільському господарстві відбуваються суттєві зміни, обумовлені вступом України до СОТ: змінюється роль фінансових результатів та відбувається коригування методик їх формування і розподілу, що забезпечує не лише економічні інтереси власника, а й суспільства в цілому, та дозволяє визначати макроекономічні показники через уникнення асиметричності інформації різних економічних рівнів.

Проблема формування прибутку підприємства аграрного сектора економіки є складною та багатогранною, оскільки суб'єкту господарювання потрібно забезпечувати необхідну платоспроможність і дохідність, а також враховувати специфічні для галузі особливості кругообігу фінансових ресурсів. Від його ефективності залежить фінансовий стан сільськогосподарського підприємства, його місце в ринковому середовищі, рівень розвитку галузі загалом.

Прибуток вважається найбільш простою і, водночас, найбільш складною категорією ринкової економіки. Його простота визначається тим, що він є головною рушійною силою економіки ринкового типу, основним мотивом діяльності підприємців у економіці [1, с. 122].

Формування прибутку – явище, яке відбувається в результаті взаємодії багатьох компонентів, як з додатними, так і від'ємними знаками. Під факторами, які обумовлюють величину прибутку, розуміють причини, під впливом яких формується прибуток в початковий період діяльності або відбувається зміна його абсолютної величини в наступному періоді.

Фактори, які впливають на формування прибутку підприємства можна поділити на дві групи: зовнішні і внутрішні. До першої групи належать природні, транспортні та соціально-економічні умови, рівень розвитку міжнародних зв'язків, ціни на виробничі ресурси та енергоносії, податкова політика держави, політико-правове середовище. До другої - обсяг продажу, рівень витрат та їх структура, асортимент, якість, ціна продукції

та структура продаж, а також такі види порушень: цінові, умов праці, стандартів якості та податкового законодавства.

Внутрішньовиробничі фактори є первинними і основними чинниками зростання прибутку. З підвищенням ефективності використання саме цих видів ресурсів зв'язана інтенсифікація виробництва, тому що елементи процесу виробництва одночасно і в повному об'ємі беруть участь у створенні продукту, але по-різному в утворенні його вартості. Засоби праці переносять свою вартість на готовий продукт поступово, але в міру зношення, а предмети праці в живу працю – одноразово. Неосновні фактори пов'язані з порушенням господарської дисципліни (порушення умов праці та вимог до якості продукції, які ведуть до штрафів і економічних санкцій).

Внутрішні фактори є суб'єктивними. Їх особливістю є те, що вони можуть певним чином регулювати вплив зовнішніх чинників. Зокрема, такий фактор, як облікова політика дає можливість підприємству обирати методи обліку, які спричиняють істотний вплив на фінансові результати (методи оцінки запасів, амортизації, розподіл витрат і доходів між звітними періодами, порядок регулювання сумнівної заборгованості тощо), тим самим регулюючи розмір прибутку до оподаткування.

Аналізуючи показники сучасного фінансового стану аграрних підприємств України, можна прослідкувати тенденцію до збільшення прибутку в 2011 - 2012 роках. Починаючи з 2013 року зареєстровано значне зниження прибутку: 2012 р.– 26787,2 млн грн; 2013 р. – 14984,5 млн грн. За перше півріччя 2014 р. і до сьогодні діяльність сільськогосподарських підприємств України стала взагалі збитковою. Зниження прибутковості сільськогосподарських підприємств передусім спричинено неефективною політикою щодо формування і розподілу прибутку. Це відбувається через неврахування факторів, що безпосередньо на нього впливають [2, с. 200].

Можна виділити такі особливості формування прибутку сільськогосподарських підприємств:

- 1) вища ймовірність неотримання прибутку в результаті обставин, що не залежать від підприємства;
- 2) частину прибутку спрямовують на придбання та утримання дорогих основних засобів;
- 3) формування прибутку відбувається залежно від періоду закінчення виробничого процесу;
- 4) за частиною продукції не формуються фінансові результати, бо вона надходить до внутрішнього обороту, тобто спрямовується на внутрішньогосподарське споживання;
- 5) застосовується різний порядок формування і розподілу прибутку, тому що передбачено особливі організаційно-правові форми аграрних підприємств;

б) значний вплив на процес формування прибутку мають природно-кліматичні фактори.

Викладене дає підстави сформулювати такі узагальнюючі положення щодо цінового чинника, а відповідно й прибутковості аграрних підприємств.

Очевидно, що на величину прибутку підприємства впливає велика кількість різноманітних факторів. Основу класифікації чинників прибутку складає їх поділ на зовнішні та внутрішні. Найбільший інтерес для вивчення складають внутрішні чинники, бо саме на них підприємство може впливати безпосередньо, й саме вони є найголовнішими важелями впливу на формування прибутку підприємства. Їх глибоке дослідження є основою для прийняття управлінських рішень у сфері управління прибутком.

Список використаних джерел

1. Амосова О.В. Формування фінансового підґрунтя підприємств аграрної сфери / О.В. Амосова // Стратегічні пріоритети. – № 1 (2). – 2014. – С. 120-126.

2. Лайко Г.П. Інвестиційна діяльність в аграрному секторі АПК / Г.П. Лайко // Організаційно-економічні проблеми розвитку АПК. –К.: ІАЕ УААН. - 2015. – Ч. 3. – С. 198-202.

Єрохіна Д. С.

Науковий керівник - Пристемський О. С., к.е.н., доцент

Херсонський державний аграрний університет,

м. Херсон

СПЕЦРЕЖИМ ПО СПЛАТІ ПДВ ДЛЯ СІЛЬГОСПТОВАРОВИРОБНИКІВ

Спецрежим по сплаті ПДВ для сільгосптоваровиробників - приваблива преференція, адже дозволяє частину ПДВ від провадження сільськогосподарської діяльності не спрямовувати в бюджет, а лишати в себе та використовувати на виробничі цілі. Одна з головних проблем- віднесення окремих операцій із постачання товарів (надання послуг) до сільськогосподарських у розумінні ст. 209 ПКУ.

За приписами статті 209 ПКУ, обрати спецрежим може резидент, який провадить підприємницьку діяльність у сфері сільського й лісового господарства та рибальства і відповідає критеріям, установленим п. 209.6 ПКУ (далі - сільськогосподарське підприємство). Із метою застосування цього спецрежиму сільськогосподарським вважають підприємство, що відповідає двом критеріям:

1. Основна діяльність підприємства - постачання вироблених (наданих) ним сільськогосподарських товарів (послуг) на власних чи орендованих основних фондах, а

також на давальницьких умовах.

2. Питома вага вартості сільськогосподарських товарів/послуг становить не менш як 75% вартості всіх товарів/послуг, поставлених протягом попередніх 12-ти послідовних звітних податкових періодів сукупно (п. 209.6 ПКУ). При цьому базовим звітним періодом із ПДВ є один календарний місяць (п. 202.1 ПКУ).

Фізособи-підприємці, що працюють у цій сфері, претендувати на такий спецрежим не можуть. За п. 209.7 ПКУ, сільськогосподарськими товарами вважають:

1) товари, зазначені в товарних групах 1-24, товарних позиціях 4101, 4102, 4103, 4301 за УКТ ЗЕД;

2) послуги, отримані внаслідок провадження діяльності, на яку відповідно до п. 209.17 ПКУ поширюється дія спецрежиму.

Це повинні бути товари, які вирощені, відгодовані, виловлені чи зібрані (заготовлені), а послуги - надані, безпосередньо платником ПДВ - суб'єктом спецрежиму (п. 209.7 ПКУ). Тобто постачання сільськогосподарських товарів (послуг) сільгоспідприємством - їх виробником потрапляють до спецрежимних. І жодних шансів на це в операції з продажу сільгосппродукції, придбаної сільгоспідприємством в інших осіб.

Застосовуючи такі прості правила, можна однозначно сказати, які товари/послуги потрапляють до касти спецрежимних, а які - ні. Проте на практиці трапляються винятки - наприклад, постачання біодобрив.

Діяльність сільськогосподарських підприємств, яка полягає у переробці відходів життєдіяльності тварин (у т.ч. гною) з метою одержання добрив і азотних сполук, а також реалізації таких добрив і сполук, підпадає під дію спеціального режиму за наявності у таких підприємств видів діяльності, визначених класом 01.4 класифікатора КВЕД-2010, та обліку відходів за такими видами діяльності.

Відстоюючи свою нову позицію, податківці замовчують, що добрива не належать до сільгосптоварів за п. 209.7 ПКУ, при цьому акцентують увагу лише на тому, що діяльність з одержання біогумусу названо в пп. 209.17.8 ПКУ серед спецрежимних.

Із п. 209.6 ПКУ випливає, що сільськогосподарськими товарами (послугами) вважаються ті, які були вироблені (надані) сільгоспідприємством на:

- власних основних фондах;
- орендованих основних фондах;
- давальницьких умовах.

Виробництво продукції на давальницьких умовах із сировини, яка вирощується, відгодовується, виловлюється або збирається (заготовлюється) безпосередньо платником ПДВ, - це операція з постачання сільгоспсировини замовником (власником) - суб'єктом спецрежиму виробникові (переробникові) та прийняття останнім для

переробки (обробки, збагачення чи використання) на готову продукцію на виробничих потужностях такого виробника (переробника) за відповідну плату без отримання права власності на таку продукцію (пп. 209.15.5 ПКУ). Тобто під спецрежим потрапляють сільгосптовари, вироблені на давальницьких умовах із сільгосппродукції (сировини), вирощеної (відгодованої, виловленої, зібраної) безпосередньо спецрежимником.

У процесі переробки можуть використовуватися допоміжні покупні інгредієнти. Головне, аби основна сировина у виробництві такої продукції була вироблена безпосередньо спецрежимником.

Отже, спецрежим із ПДВ поширюється лише на ті види сільськогосподарської діяльності, які включено до реєстру суб'єктів спеціального режиму оподаткування. Тобто якщо сільгосппідприємство вирощує продукцію, яка за ст. 209 ПКУ є сільськогосподарською, та вид діяльності з її виробництва фігурує в п. 209.17 ПКУ, але якщо такий вид діяльності в сільгосппідприємства не включено до реєстру суб'єктів спецрежиму, то операції з постачання цієї продукції не належать до спецрежимних.

Список використаних джерел

1. Податковий кодекс України [Електронний ресурс] від 02.12.10р. №2755-VI, остання редакція прийнята Верховною Радою України станом на 16.16.2012 р. //Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.

2. Бухгалтерська електронна Газета № 178 / 2016. Режим доступу: <http://www.interbuh.com.ua/ua/documents/oneanalytics/101288>.

Завєрюхіна Ю. С., магістр

Науковий керівник – Морозов Р.В., д.е.н., професор

Херсонський державний аграрний університет

м. Херсон

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ ПІДПРИЄМСТВА

Сучасне тлумачення поняття «облікова політика» має достатньо визначень. У найбільш загальному вигляді і згідно із Законом України від 16.07.1999 р. № 996-XIV «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» сутність поняття «облікова політика» визначається як «сукупність принципів, методів і процедур, що використовуються підприємством для складання та подання фінансової звітності».

Виходячи з цих позицій, облікова політика – це основи, конкретні принципи, методи і процедури, правила та домовленості, застосовані підприємством при складанні та поданні фінансової звітності.

Слід підкреслити, що облікова політика – не тільки структурована, а й системна категорія, пов'язана з усіма елементами загальної економічної політики підприємства. Звідси впливає необхідність комплексного, системного підходу до формування і реалізації облікової політики підприємства.

Разом із тим зазначимо, що підприємство самостійно визначає свою облікову політику за погодженням її з власником або уповноваженим ним органом відповідно до установчих документів. Розробкою облікової політики здебільшого займається бухгалтерська служба (бухгалтер). Для визначення окремих показників можуть залучатися інші фахівці підприємства.

Досліджуючи проблему формування облікової політики підприємства, варто конкретизувати, що облікова політика не може бути незмінною. Це передбачає періодичне введення у облікову політику змін. Є два підходи до змін в обліковій політиці, які називаються ретроспективним та перспективним.

Ретроспективне – це застосування нової облікової політики щодо операцій, інших подій та умов так, начебто ця політика застосовувалася завжди. Ретроспективне перерахування вимагає виправлення визначення, оцінки та розкриття інформації про суми елементів фінансової звітності так, начебто помилок у попередньому періоді не було.

Перспективне застосування змін в обліковій політиці – застосування нової облікової політики до операцій (окрім подій і умов), що відбулися після дати її змінювання.

У разі змін в обліковій політиці підприємство у примітках до фінансової звітності розкриває: причини та суть зміни; суму коригування нерозподіленого прибутку на початок звітного року або обґрунтування неможливості її достовірного визначення; факт повторного подання порівнянної інформації у фінансових звітах або недоцільність її переобрахунку.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» / Верховна Рада України, 16.07.1999, № 996-XIV. – (Нормативний документ Верховної Ради України. Закон): [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua>

ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ КОМП'ЮТЕРНОЇ СИСТЕМИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

Результативність діяльності підприємства в значній мірі залежить від того наскільки вчасно приймаються управлінські рішення і наскільки вони є обґрунтованими. Автоматизація дозволяє максимально прискорити надходження необхідної для управління інформації. При цьому основним засобом, що забезпечує надходження інформації є комп'ютерні технології.

Для виконання цього завдання необхідно визначитися з основними поняттями “ефект” і “ефективність”, якість і встановити чи адекватною є категорія ефективності рівня використання КСБО в процесі прийняття управлінських рішень. Поняття “ефективності” не є тотожним поняттю “ефекту”. Під ефектом розуміємо результат, наслідок яких-небудь причин, сил, дій, заходів [1, с. 904]. Тобто це результати, які підприємство отримує від наявності комп'ютерної системи бухгалтерського обліку за рахунок поліпшення якості управлінських рішень. Обґрунтованість та ефект управлінських рішень має на увазі, насамперед, оптимізацію поточної діяльності та перспективного розвитку підприємств, можливість наукового передбачення наслідків тієї чи іншої події або господарського процесу. Ефективність – відносний показник, що є співвідношенням вигід (ефекту) і витрат.

Одночасно зустрічається тлумачення ефективності як пристосованості системи до розв'язання певного завдання [2]. Тобто ефективність використання комп'ютерної системи бухгалтерського обліку це ступінь її пристосованості до розв'язання певної проблеми у визначених умовах. Критеріями ефективності є фактори, які необхідні для визначення рівня досягнення поставленої мети. Ефективність використання комп'ютерної системи бухгалтерського обліку необхідно розглядати з точки зору можливості отримання необхідної економічної інформації, що і є основною метою її впровадження. Отже, ефективність використання комп'ютерної системи бухгалтерського обліку – це здатність її до задоволення інформаційних потреб управлінського персоналу.

Говорячи про ефективність КСБО до даного питання підходять з двох позицій:

- 1) впровадження;
- 2) використання.

При визначенні ефективності впровадження КСБО враховуються такі фактори:

- співвідношення вигід і витрат від впровадження;
- термін окупності витрат з впровадження.

При розгляді ефекту від впровадження КСБО мова йде про економічний ефект від інвестиційної діяльності. Однак як відмічає Г.С. Лукас [3, с. 9] – “не всі інвестиції в інформаційні технології принесуть явну віддачу, яку можна спостерігати, однак вони мають змогу збільшити вартість підприємства навіть без видимого зростання фінансових результатів”.

Ефект від використання передбачає окрім економічної вигоди у вигляді зменшення витрат на отримання облікової інформації врахування і інших вигід. З цієї позиції вважаємо за доцільне розглядати сукупний ефект від використання КСБО.

Якість виражає міру врахування сукупних вимог до об’єктів, що пізнаються, які обумовлені у відносинах виробників та споживачів [4, с. 4]. Виходячи з цього якість роботи комп’ютерної системи бухгалтерського обліку буде визначатися як міра її досконалості, що проявляється в корисних властивостях, сукупність і значення яких відображають інформаційні вимоги користувачів, як засіб задоволення останніх.

На впровадження комп’ютерних технологій значною мірою впливає зацікавленість керівництва підприємства. Неможливість виміряти ефект від використання КСБО є одною з основних причин незадовільного рівня автоматизації бухгалтерського обліку, оскільки керівництво насамперед цікавить результат. Поняття “ефект” і “ефективність” не є тотожними. Тоді як ефективність є здатністю системи, то ефект – це наслідок використання комп’ютерної системи бухгалтерського обліку у визначених умовах.

Варто зауважити, що одночасно спостерігається кілька видів ефективності, уникаючи класифікації ефективності, що не є завданням даної роботи, підтримуємо думку Т.А. Сініциної [5, с. 15] відносно того, що існують такі види ефективності: науково-технічна, економічна, соціальна, екологічна, організаційна. Саме сукупність цих видів ефективності складають цілісну категорію ефективності.

Якість використання комп’ютерної системи бухгалтерського показує на здатність системи фіксувати, групувати і надавати у встановлені терміни інформацію про господарську діяльність підприємства для управління. Цю ситуацію обумовлює мета КСБО – продукування необхідної для управління інформації про стан об’єктів, якими управляють, що використовується на практиці для планування, контролю і регулювання виробничо-господарської діяльності. Існує два способи за допомогою яких можна оцінити ефективність:

1) використання для кожного виду ефективності адекватної системи критеріїв і показників, що характеризують її в кількісному виразі;

2) використання системи критеріїв і показників, що виражають ефективність змістовністю, якісними характеристиками.

Кількісній оцінці підлягає головним чином економічна ефективність, показники якої мають кількісне вираження. Між функціонуванням інформаційних технологій і фінансовими результатами існують зв'язки далеко не першого порядку. Інформаційні технології зазвичай мають другорядний вплив на фінансові показники.

Завдяки комп'ютеризації обліку є можливість в межах одного синтетичного рахунку одержати декілька різних розрізів аналітики, які різносторонньо відображають інформацію та використовуються для цілей управління. Комп'ютерні програми дозволяють формувати звіти з різними ступенями деталізації. Порівняння різних варіантів планів, планових і фактичних даних також виконується за її допомогою.

Важливою характеристикою роботи КСБО є часовий вимір, оскільки ефект від надання облікової інформації досягається за умови своєчасності. Несвоєчасне надання інформації як правило призводить до негативного ефекту.

Крім того важливою є і аналітичність отриманої облікової інформації. Саме аналітичність дозволить отримати інформацію в довільному розрізі з різним рівнем деталізації.

Узагальнюючим показником якості використання інформації отриманої з КСБО є її споживча вартість (рівень використання управлінським персоналом).

Критеріями ефективності роботи КСБО є також фактори, які слугують для визначення рівня досягнення поставлених цілей:

1) затрати часу на обробку облікової інформації (чим нижчими є затрати суспільно корисного часу, тим більш ефективною є робота КСБО);

2) затрати ресурсів на обробку облікової інформації і доведення її до управлінського персоналу (повинні бути мінімальними);

3) організаційні параметри обробки облікової інформації (найважливішим з них є удосконалення процесу документообігу);

4) кількість і цінність облікової інформації для потреб управління, що отримується в результаті роботи КСБО.

Підсумовуючи вищевикладене можемо зробити висновок про те, що ефект роботи КСБО не може ґрунтуватись на кількісних оцінках. Вона може бути оцінена якісними, змістовними характеристиками. В кожній конкретній ситуації така якісна оцінка повинна проводитись на основі глибокого змістовного аналізу і закінчуватись розробкою пропозицій, що сприяють покращанню використання інформації, отриманої з КСБО в процесі прийняття управлінських рішень.

Список використаних джерел

1. Новий словник української мови. Т.1, 2 Рекомендовано Міністерством освіти України для студентів вищих навчальних та середніх навчальних закладів. Укладачі В. Яременко, О. Сліпущко. – К.: Видавництво “Аконіт”, 2000
2. Шевчук В.О. Контроль господарських систем в суспільстві з перехідною економікою (проблеми теорії, організації, методології): Монографія./ Шевчук В.О. – К.: КДТУ, 1998. – 371 с.
3. Lucas H.C., Jr. Information Technology and the Productivity Paradox. Assessing the Value of Investing in IT. N.Y. / Lucas H.C., Jr. – Oxford, 1999 – P. 9.
4. Аудит і ревізія підприємницької діяльності. Навч. Посібник для студентів вищих навчальних закладів спеціальності 7.050106 “Облік і аудит” / Ф.Ф. Бутинець та ін.; За ред. проф. Ф.Ф. Бутинця – Житомир: ПП “Рута”, 2001. – 416 с.
5. Сеницына Т.А. Оценка эффективности системы управления промышленным предприятием – целевой поход: Автор. на соискание науч. степени канд. экон. наук: 08.06.01. – Экономика, организация и управление предприятиями./ Сеницына Т.А. – Одесса, 2004. – 20 с.

Зубков Є.Ю.

Науковий керівник – Щедрина М.А., ст. викладач

Новокаховський гуманітарний інститут,

м. Нова Каховка

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ АГРОПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ УКРАЇНИ

Агропромисловий комплекс України - це велика міжгалузєва, органічна частина економіки країни, що включає сукупність галузей, пов'язаних між собою процесом відтворення, основне завдання якого - забезпечення продовольчої безпеки країни, оптимальних норм харчування населення України, створення експортного потенціалу сировини і продовольства. Сфера його дії охоплює три чверті території України, на якій проживає третина населення і формується майже 60% фонду споживання, створюється 14% ВВП.

Важливою складовою АПКУ є сільське господарство. Ця галузь забезпечує зайнятість близько 4 млн. чол. сільського населення, сприяє створенню робочих місць в пов'язаних з нею сферах виробництва, розвитку сільських територій, захищає суспільство від негативних наслідків надмірної урбанізації. Саме тому Законом України від 15 травня 1992 р. «Про пріоритетність соціального розвитку села та

агропромислового комплексу в народному господарстві» її розвиток визнано пріоритетним [2].

Основними проблемами розвитку аграрного сектору економіки (а отже, і сільського господарства) в Україні називається:

1) нерівномірність розвитку різних форм господарювання з одночасним послабленням позицій середніх сільськогосподарських товаровиробників внаслідок створення для різних за розмірами та соціальним навантаженням сільськогосподарських товаровиробників формально однакових, але не рівних умов господарювання;

2) відсутність мотивації до кооперації та укрупнення дрібних сільськогосподарських товаровиробників у межах сільських громад, ослаблення економічного підґрунтя розвитку сільських громад;

3) нестабільність конкурентних позицій вітчизняної сільськогосподарської продукції на зовнішніх ринках внаслідок незавершення процесів адаптації до європейських вимог щодо якості та безпечності харчових продуктів;

4) низькі темпи техніко-технологічного оновлення виробництва;

5) наявність ризиків збільшення виробничих витрат внаслідок зростання рівня зношеності техніки, переважання використання застарілих технологій, збільшення вартості невідновлюваних природних ресурсів у структурі собівартості виробництва вітчизняної сільськогосподарської продукції;

6) втрати такої продукції внаслідок недосконалості системи логістики її зберігання та інфраструктури аграрного ринку в цілому;

7) відсутність у сільськогосподарських товаровиробників мотивації до дотримання агроекологічних вимог;

8) обмежена ємність внутрішнього ринку споживання сільськогосподарської продукції, що обумовлена низькою платоспроможністю населення;

9) недостатня ефективність самоорганізації та саморегулювання ринку сільськогосподарської продукції, складність у виробленні сільськогосподарськими товаровиробниками консолідованої позиції щодо захисту своїх інтересів;

10) непоінформованість значної частини сільськогосподарських товаровиробників про кон'юнктуру ринків та умови ведення бізнесу в галузі;

11) незавершеність земельної реформи [1].

Основними особливостями розвитку сільського господарства є:

а) тісне переплетіння і взаємодія економічних законів із природними біологічними законами;

б) безпосередня взаємодія у сільському господарстві людини з природою;

в) менш інтенсивний характер дії економічних законів, що зумовлено специфікою землі, сільськогосподарського виробництва;

г) наявність крім суспільних факторів підвищення продуктивності праці ще природних (хімічний, механічний склад гранту) та біологічних;

д) значний розрив між робочим періодом і кінцевим результатом;

е) найбільша відповідність біологічній стороні сутності людини приватної власності на частину землі, певний життєвий простір.

є) величезна різноманітність природнокліматичних умов і місцезрештування ділянок землі в Україні налічується 650 різновидів ґрунтів;

ж) наявність, крім суспільних факторів підвищення продуктивності праці, природних (наприклад, хімічний, механічний склад ґрунту) та біологічних чинників;

з) специфіка формування доходів працівників сільського господарства [2].

Одним з найважливіших напрямків підвищення ефективності агропромислового виробництва є вдосконалення економічного механізму АПК. Загальноновизнано, що земля, її родючість - один з головних ресурсів, незамінне джерело існування людства, його добробуту і доходів. Ігнорування вартості землі і невведення її в економічний оборот країни приводять до інвестиційної, кредитної та інноваційної непривабливості сільськогосподарського виробництва. Тому аграрний сектор щорічно втрачає величезні фінансові ресурси, необхідні, для зміцнення матеріально-технічної бази виробників і соціального облаштування життя селян. З цієї причини лише близько 20% створеної ними додаткової вартості залишається в аграрній сфері, а 80% реалізується за різними схемами в інших сферах економіки (в торгівлі, банках), хоча дане співвідношення має бути зворотним: 80% на користь тих, хто створив додаткову вартість, а 20% - іншим. Це вимагає розробки нової моделі економічного механізму в АПК. Перш за все необхідно структурувати всі види капіталів, що функціонують в економіці, з метою гармонізації доходів за допомогою економічних регуляторів, створити рівні стартові умови для всіх сфер економіки, що дозволить перевести аграрну сферу в активну русло саморозвитку, керувати економічними процесами. Доведено, що за рахунок створення однакових стартових паритетних умов сільське господарство додатково отримує 5 млрд. грн. прибутку. Без вирішення даної проблеми не можна говорити про європейські стандарти, отже, і про вступ нашої держави до ЄС.

Не менш важливою є розробка аграрною наукою рекомендацій з розвитку на селі виробничих відносин ринкового змісту як основи аграрної політики держави. Такі відносини без земельних відносин не виправдали себе, тому прийшов час зробити їх повноцінними. Без власника засобів виробництва і результатів праці не може бути товарно-грошових відносин - ринкового утримання виробничих відносин. Навпаки, будуть розвиватися необов'язковість, безвідповідальність, неплатежі, бартер та інше.

Серед основних елементів економічного механізму, що впливають на рівень фінансового забезпечення сільського господарства, провідну роль відіграє ціновий механізм. Саме від рівня цін на сільськогосподарську продукцію перш за все залежить можливість підвищення заробітної плати працівників аграрного сектору, ефективного використання банківських кредитів, своєчасної сплати податків і зборів, страхування врожаїв тощо. Основою формування цін в ринкових умовах виступає співвідношення попиту і пропозиції продукції. Разом з тим досвід розвинених країн світу і вітчизняна практика свідчать, що ринкова економіка не може забезпечити таку саморегуляцію цін на аграрному ринку, яка б створювала умови для сталого розвитку сільського господарства. З метою усунення недосконалості ринку об'єктивно необхідне втручання держави в механізм ринкового ціноутворення, причому, очевидно, що результативність такого втручання залежить насамперед від рівня обґрунтованості цін купівлі-продажу сільськогосподарської продукції. Отже, можна стверджувати, що виважена цінова політика держави на аграрному ринку - основа фінансового забезпечення сталого розвитку аграрного сектора економіки.

Список використаних джерел

1. Сільське господарство України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki>.
2. Сільське господарство та особливості його розвитку. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://westudents.com.ua/glavy/17119-slske-gospodarstvo-ta-osoblivost-yogo-rozvitku-.html>.

Зябко Ю.В.

Науковий керівник - Пристемський О.С., к.е.н., доцент

Херсонський державний аграрний університет,

м. Херсон

РОЗВИТОК АУДИТОРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ ІЗ ЗАПРОВАДЖЕННЯМ МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ АУДИТУ

Розглядаючи питання аудиторської діяльності, можна стверджувати, що становлення аудиту розпочалося у економічно розвинутих країнах як послуга висококваліфікованих фахівців із бухгалтерського обліку щодо підтвердження публічної звітності підприємств.

Необхідність аудиту в Україні зумовлена значними змінами економічного ладу. Юридично аудиторську справу в нашій країні було розпочато у 1993 р. з

прийняттям Закону України "Про аудиторську діяльність". З цього часу активно почав розвиватися ринок аудиторських послуг суб'єктів підприємницької діяльності – спеціалізованих фірм та сертифікованих аудиторів, суб'єктів малого бізнесу. Нормативна база, яка відноситься до аудиторської діяльності, постійно розвивається. У 2003 році Україна перейшла до вимог Міжнародних стандартів аудиту (МСА) - документів, що формулюють однакові вимоги, при дотриманні яких забезпечується відповідний рівень якості аудиту й супутніх йому послуг. Міжнародні стандарти аудиту призначені для застосування при аудиті фінансової звітності, але їх можна адаптувати й для аудиту іншої інформації й надання супутніх послуг.

МСА діляться на 8 груп і мають тризначну нумерацію. Допоміжна група являє собою Положення Міжнародної Практики Аудитора (ПМПА), що мають чотиризначну нумерацію. Використовувати МСА в якості національних можуть лише ті країни, які є членами Міжнародної федерації бухгалтерів.

Країни з досить високим рівнем розвитку аудиту – Канада, Великобританія, Ірландія, США – лише приймають до відома положення Міжнародних стандартів аудиту. Аудитори ряду країн, у число яких входять Австралія, Бразилія, Індія й Голландія, використовують їх для розробки національних стандартів аудиту. Країни, що не розробляють власні стандарти аудиту, такі як Малайзія, Нігерія, Фіджі й інші, застосовують Міжнародні стандарти аудиту в якості національних. Україна також перейшла на використання Міжнародних стандартів аудиту в якості національних.

Відбувалася ця процедура у три етапи:

1. Прийняття рішення Аудиторської палати України від 18.04.2003 р. № 122/2 "Про порядок застосування в Україні Стандартів аудиту та етики Міжнародної федерації бухгалтерів", в якому зазначалося про прийняття Стандартів аудиту та етики Міжнародної федерації бухгалтерів в якості Національних стандартів аудиту з 1 січня 2004 року.

2. Згідно Рішення Аудиторської палати України від 30.10.2003 р. № 128/1 Рішення Аудиторської палати України від 18.12.1998 р. № 73 "Про затвердження Національних нормативів аудиту України та Кодексу професійної етики аудиторів України" втратило чинність з 1 січня 2004 року.

3. Керуючись Законом України "Про аудиторську діяльність" від 22.04.1993 р. № 3125-ХІІ, Статутом Аудиторської палати України та Рішенням Аудиторської палати України від 18.04.2003 р. № 122/2 "Про порядок застосування в Україні Стандартів аудиту та етики Міжнародної федерації бухгалтерів", прийнято Рішення Аудиторської палати України від 30.11.2006 р. № 168/7 "Про

застосування Міжнародних стандартів аудиту видання 2006 року".

За вищевказаним рішенням Міжнародні стандарти аудиту, надання впевненості та етики видання 2006 року є обов'язковими для застосування суб'єктами аудиторської діяльності в якості Національних стандартів аудиту, починаючи з 1 січня 2007 року.

Перехід до Міжнародних стандартів аудиту, можна пов'язати з наступними причинами: перш за все, ними користуються усі країни Євросоюзу, до якого ми прагнемо вступити; по-друге, українським підприємствам, які зацікавлені в залученні іноземних інвестицій, необхідно представляти фінансові результати своєї діяльності відповідно до міжнародно-визнаних стандартів; по-третє, для підготовки фінансової звітності відповідно до міжнародних стандартів необхідне глибоке знання як українських, так і міжнародних принципів бухгалтерського обліку і складання фінансової звітності.

Розробкою, впровадженням і просуванням міжнародних стандартів аудиту займається Міжнародна федерація бухгалтерів (МФБ) – це всесвітня організація бухгалтерів-професіоналів, заснована у 1977 році. Її мета – служіння інтересам суспільства, вдосконалення бухгалтерської професії на міжнародному рівні та розвиток сильної міжнародної економіки за допомогою впровадження та додержання високоякісних професійних стандартів, міжнародного зближення національних стандартів та висловлювання з питань, що викликають широкий суспільний інтерес, де професійні знання бухгалтерів найбільш вагомі.

МФБ складається зі 163 організацій-членів з усього світу і нараховує понад 2,5 мільйона професійних бухгалтерів-практиків, що працюють в промисловості, торгівлі, державному секторі та освіті.

Безпосередньо міжнародними стандартами аудиту займається Рада з міжнародних стандартів аудиту та надання впевненості (РМСАНВ).

Проведення аудиту за міжнародними стандартами дає можливість вітчизняним аудиторам покращити свої професійні навички та працевлаштуватися в аудиторські фірми міжнародного значення.

Велику роль у справі розвитку аудиту відіграє Кодекс етики професійних бухгалтерів, розроблений Міжнародною федерацією бухгалтерів для задоволення постійно зростаючих вимог до професійних бухгалтерів з боку бізнесу, державного сектору чи сфери освіти. Для досягнення цієї мети необхідно дотримуватися таких потреб, як: довіра, професіоналізм, якість послуг, конфіденційність. А також виконувати наступні фундаментальні принципи: чесність, об'єктивність, професійна компетентність та належна ретельність, конфіденційність професійна поведінка та технічні стандарти. Як позитивний

момент розвитку аудиту в Україні необхідно відмітити можливість отримання міжнародного сертифікату бухгалтера та аудитора.

Сертифікат професійної організації – унікальний інструмент, що підтверджує роботодавцеві, що його носій володіє: достатніми знаннями, досвідом роботи за фахом, доброю репутацією, крім того, членство в професійній організації покладає на кожного члена зобов'язання постійно підвищувати власну кваліфікацію.

Найавторитетніші національні програми сертифікації бухгалтерів - ACCA (Великобританія), CPA (США), CGA (Канада) - вийшли за межі національних кордонів і здобули статус міжнародних. Такий статус присудив їм міжнародний ринок праці. Щоб вибороти ACCA, CPA або CGA, необхідно не лише відмінно знати предмет, але й вільно володіти англійською мовою, адже іспити доведеться скласти саме англійською. До того ж, участь в ACCA, CPA або CGA - доволі недешева справа. Так, наприклад, за кожну спробу скласти іспити CPA треба буде віддати в середньому 400 доларів США, а також сплатити вартість проїзду і проживання в США, – екзамени CPA не проводяться за межами США.

Таким чином, формальний перехід України на правові засади регулювання аудиторської діяльності, визначені Міжнародною федерацією бухгалтерів, став одним з логічних кроків, синхронних з порядком виконання стратегічних завдань по переходу на Міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ). Цей процес активізував роботу бухгалтерів та аудиторів України, надавши їм можливість працювати не лише в правовому полі нашої держави, але і з орієнтацією на закордонних замовників. Відтак зростання професійного рівня, у зв'язку з вивченням МСФЗ та МСА підтверджується престижними сертифікатами міжнародного зразка. Це, в свою чергу, додатково стимулює розвиток професійного аудиту в Україні.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про аудиторську діяльність» від 22.04.1993 зі змінами та доповненнями від 01.05.2016 року
2. Дікань Л. В. Аудит: Навчально-методичний посібник для самостійного вивчення дисципліни / Л. В. Дікань, Н. Ф. Чечетова, Ю. О. Голуб, О. О. Вороніна; [За заг. ред. канд. екон. наук, професора Л. В. Дікань. – Х: ВД «ІНЖЕК», 2009. – 276 с.
3. Шалімова Л.С. Основні гарантії забезпечення якості аудиту в Україні /Л.С.Шалімова/Актуальні проблеми економіки. – 2014. - №9(111). – с.280 – 288
4. Організація аудиторськими фірмами та аудиторами системи контролю якості аудиторських послуг/ Положення з національної практики контролю якості аудиторських послуг 1, затверджене рішенням АПУ України від 27.09.2007 р. № 1182-42

Каленик В.О.
Науковий керівник – Морозов Р.В., д.е.н., професор
Херсонський державний аграрний університет,
м. Херсон

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

В аграрній сфері діяльність аграрних підприємств передусім пов'язана з одержанням фінансових результатів, величина яких визначає можливості подальшого стабільного їх розвитку та створює запаси фінансової стійкості, що дає змогу агропідприємствам оперативно реагувати на зміни у ринковій кон'юнктурі, адаптуючись до зовнішніх умов.

Досліджуючи фінансові результати як об'єкт фінансового аналізу, слід звернути увагу на те, що вони є узагальнюючим кінцевим результатом діяльності аграрних підприємств. Фінансові результати – це співставлення регламентованих податковим законодавством валових доходів і валових витрат аграрних підприємств. Перевищення валових доходів над валовими витратами становить прибуток, зворотнє явище характеризує збиток. Отже, фінансовими результатами діяльності аграрних підприємств є прибуток або збиток. В сучасному середовищі агропромислового виробництва діяльність аграрних підприємств спрямована на забезпечення отримання прибутку та його оптимальний розподіл і використання, а за наявності збитків – на встановлення їх причин та джерел покриття.

Вважається, що фінансові результати як комплексна система взаємопов'язаних і взаємозалежних показників, що формуються поетапно, у вигляді різниці між доходами та відповідними їм витратами, визначаються практично всім різноманіттям факторів, які впливають на діяльність аграрних підприємств. Сьогодні визначення пріоритетності того або іншого фактора, можливості його використання, дозволяють суттєво покращити процес управління аграрним підприємством.

Варто зазначити, що фінансовим результатам у розвитку аграрних підприємств належить визначальна роль. Крім того, нині виникає необхідність постійного управляти ними. Отже, управління фінансовими результатами являє собою комплексний процес прийняття управлінських рішень керівництвом аграрного підприємства за всіма визначальними аспектами діяльності агропідприємства. Одним із таких аспектів є процес формування фінансових результатів, що спрямований на те, щоб досягти оптимального їх розміру, реалізувавши всі резерви агропідприємства за рахунок ефективної фінансової діяльності.

Сучасний стан аграрної економіки показує, що формування фінансових результатів також можна розглядати як частину загальної системи господарювання, що пов'язана із прийняттям управлінських рішень щодо забезпечення необхідного їх розміру на рівні конкретного аграрного підприємства для досягнення останнім стратегічних і оперативних цілей.

Список використаних джерел

1. Бланк І. О. Управління фінансами підприємства : підручник / І. О. Бланк, Г. В. Ситник. – К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2006. – 780 с.
2. Танклевська Н. С. Фінансова політика сталого розвитку аграрних підприємств України: теорія, методологія, практика : монографія / Н. С. Танклевська. – Херсон : Айлант, 2010. – 376 с.

Каров В.С.

*Науковий керівник – Шепель Т.В., к.е.н.,
доцент*

Херсонський державний аграрний
університет,
м. Херсон

СУЧАСНИЙ СТАН КРЕДИТУВАННЯ СУБ'ЄКТІВ АГРАРНОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Сучасний розвиток економіки України на сьогодні значним чином зумовлений тенденцією до ефективного розвитку підприємницької діяльності в аграрній сфері економіки. Кредитування, як одне із основних джерел забезпечення фінансовими ресурсами поточної господарської діяльності аграрних підприємств, повинне відігравати вагомий роль у стимулюванні відтворювальних процесів в економіці. На жаль, дуже складними для аграрного сектору економіки в ринкових умовах виявилися кредитні відносини. Фінансове забезпечення аграрних підприємств не відзначається комплексністю та системністю, має низку недоліків, що не дають змоги задовольнити фінансові потреби суб'єктів агропромислового виробництва. Діючи державна фінансова політика щодо регулювання темпів розвитку агропромислового виробництва не забезпечує належного доступу сільськогосподарських товаровиробників до ринку фінансових ресурсів, формування сприятливого інституційного середовища та вирівнювання умов господарювання. Необхідність подолання об'єктивних макроекономічних перешкод щодо поліпшення, розширення та ефективного розвитку кредитного

забезпечення сільськогосподарських товаровиробників залишається однією з актуальних проблем аграрного сектору української економіки [1].

Кризові явища в економічній системі країни практично підірвали фінансову стійкість більшості аграрних підприємств, внаслідок чого різко скоротилась кількість надійних позичальників, хоча потреба в кредитних ресурсах як ефективному джерелі фінансування підприємницької діяльності не зменшилася.

За весь час незалежності України проблеми, пов'язані з кредитуванням аграрних підприємств, залишаються не вирішеними, внаслідок чого фінансовий стан аграріїв з року в рік погіршується. Таким чином, складність проблем кредитного забезпечення сільськогосподарських товаровиробників зумовлює необхідність подальшого дослідження теоретичних, методичних та практичних питань щодо розв'язання найболючіших проблем українського села. Адже не потрібно забувати, що потреба в банківському кредитуванні аграрних формувань постійно зростає, проте темпи та динаміка розвитку кредитного сектору аграрної сфери залишаються негативними.

Існує низка причин, що продовжує гальмувати розвиток банківського обслуговування аграрного сектору України:

- відсутність ліквідної застави;
- високі ризики галузі та відсутність ліквідної застави;
- високі відсоткові ставки;
- нестабільний фінансовий стан аграрних підприємств [2].

За таких умов кредити аграріям й надаються, але за надто високими ставками, які є вищими за ставки для інших галузей економіки. Інші галузі економіки мають менший ризик, більш ліквідну заставу та достатній рівень прибутковості. У зв'язку з цим, банківські установи надають перевагу кредитувати суб'єктів інших галузей економіки ніж сільського господарства.

Серед основних кредиторів, які постійно кредитують аграрні підприємства є: Райффайзен Банк «Аваль», Ощадбанк, Промінвестбанк, Індекс Банк, Сбербанк Росії. На сьогоднішній день, попит аграрних підприємств на кредитні ресурси не задовольняється повною мірою.

Незважаючи на відносно високий рівень повернення позик, банки продовжують вважати кредитування аграрного сектору високо ризиковим. Вони охоче кредитують великі підприємства, що ж до невеликих фермерських господарств, їм набагато важче отримати позики. Для більшості потенційних позичальників умови кредитування зазвичай залишаються не підйомними. Проблемою в кредитному забезпеченні аграрних підприємств є неврахування

специфіки і особливостей аграрного сектора економіки при банківському кредитуванні, нестабільна фінансова підтримка держави, нерозвиненість їх кредитування іншими кредитними структурами, які повинні відігравати вагомую роль у мікрокредитуванні таких підприємств.

До специфічних ризиків кредитування аграрних підприємств відносять:

- підвищену нестійкість фінансового стану, невідповідність довготермінових запитів підприємств короткотерміновості наявних у банку ресурсів, нестабільність бюджету, невиконання тих його статей, які пов'язані з фінансуванням сільського господарства;

- сезонні особливості сільськогосподарського виробництва, його залежність від природно-кліматичних умов;

- труднощі, пов'язані з реалізацією продукції, неплатежі та затримки надходження виручки від реалізації, відсутність у позичальника ліквідного забезпечення кредиту. Важлива умова забезпечення повернення банківських позик – страхування кредитних ризиків.

Також для успішного кредитування аграрного сектора потрібна відповідна інфраструктура. До складу якої повинні ввійти: Аграрний банк, кооперативні банки, кредитні спілки, комерційні банки. Основою побудови такої системи має стати Аграрний банк, який з одного боку, повинен стати центром, через який уряд проводитиме державну політику в аграрному секторі економіки, а з другого – фінансовим центром галузі [3].

Запровадження механізму державної підтримки і стимулювання кредитування аграрного сектора забезпечило б зростання обсягів кредитних ресурсів. Однак, незважаючи на позитивні зрушення, остаточно досконалою систему кредитування аграрних підприємств назвати не можна. Характер бюджетного фінансування здешевлення кредитів для сільського господарства поки що нестабільний.

Порядок використання передбачених у Державному бюджеті коштів для здешевлення кредитів затверджується Кабінетом Міністрів. Цим документом регулюються такі основні позиції: умови одержання компенсації для здешевлення кредитів; обмеження процентних ставок, під які можуть надаватися пільгові кредити; об'єкти пільгового кредитування; порядок і терміни документального оформлення руху пільгових кредитів; звітність. Порядок використання коштів для пільгового кредитування щороку змінюється та вдосконалюється [4].

Потрібно зауважити, що на сучасному етапі важливе значення має як державна фінансово - кредитна система пільгового кредитування

сільськогосподарських товаровиробників, так і створення умов, які б стимулювали залучення в аграрний сектор коштів комерційних банків.

Список використаних джерел

1. Непочатенко О.О. Сучасні методи кредитування сільськогосподарських підприємств / О.О.Непочатенко, Н.В.Бондаренко, О.Г.Бондаренко // Економіка АПК. - 2012. - №5. - С.69-74.

2. Фаюра Н.Д. Стан і проблеми короткострокового кредитування підприємств АПК / Н.Д. Фаюра, О.В. Марценюк, Н.М. Андрєєва // Збірник наукових праць ВНАУ (Серія: Економічні науки). — 2011. — №2. — С. 94—99.

3. Шиян Д.В. Перспективи розвитку банківського кредитування аграрного сектора на основі зарубіжного досвіду / Д.В. Шиян // Вісник Української академії банківської справи. — 2011. — №2. — С. 73—79.

4. Олійник О. Аналіз ринку кредитних послуг / Олена Олійник // Агробізнес сьогодні.- 2011.- №18(217).- С.50-52.

Клімен М.А. магістр

Науковий керівник – д.е.н., професор Танклевська Н.С.

*Херсонський державний аграрний університет,
м.Херсон*

ФОРМИ БАНКІВСЬКОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВА: ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ

Бланковий кредит надається, як правило, комерційним банком, що здійснює розрахунково-касове обслуговування підприємства. Цей короткостроковий кредит, хоча формально носить незабезпечений характер, але фактично забезпечується сумою дебіторської заборгованості й інших поточних активів. Банківська система надає кредити під певне забезпечення (заставу). Як забезпечення можуть виступати: рухоме і нерухоме майно, дебіторська заборгованість, товарно-матеріальні цінності і готова продукція, розрахункові документи, цінні папери, тощо. За цільовим призначенням розрізняють кредити, що видаються на фінансування оборотних коштів і основних засобів. Основні форми банківських кредитів наведено на рис. 1.

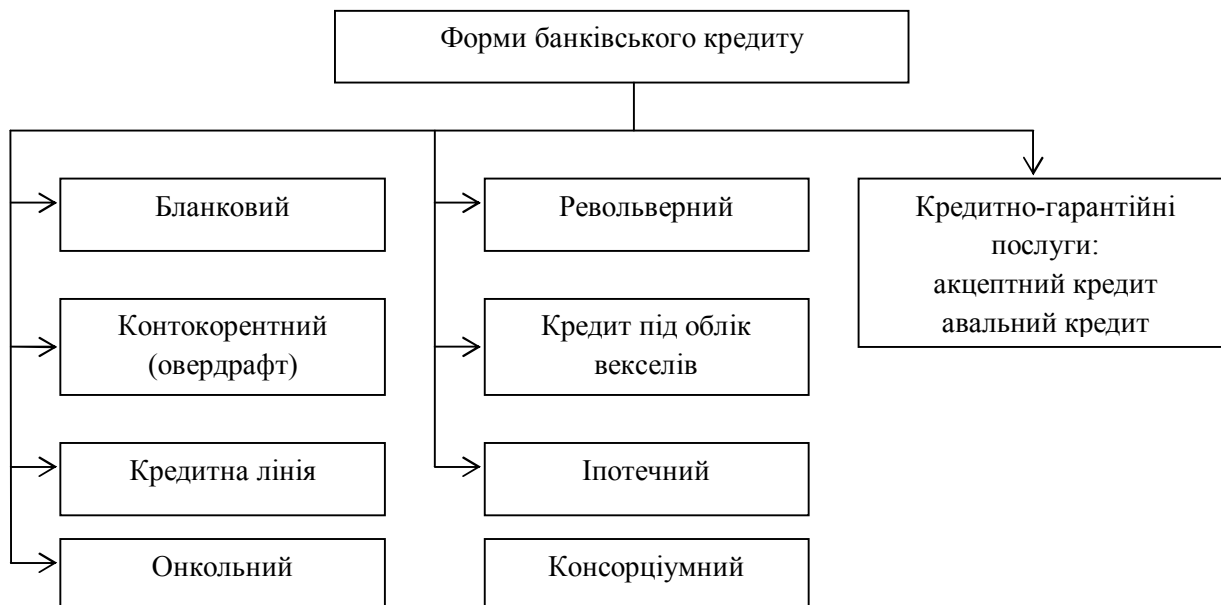

Рис. 1. Форми банківського обслуговування підприємства

Контокорентний кредит. При наданні цього кредиту банк відкриває підприємству контокорентний рахунок, на якому враховуються як кредитні, так і розрахункові операції. Контокорентний рахунок використовується як джерело кредиту в обсязі, що не перевищує ліміту кредитування, що встановлюється у відсотках від надходжень на рахунок. Використання контокорентного кредиту пов'язане з більш високими витратами для підприємства. Однак контокорентний рахунок має певні переваги для підприємства: по-перше відсотки за кредит нараховуються тільки за фактичні дні його використання, по-друге підприємство може скористатися кредитними ресурсами в будь-який момент часу без укладання додаткової кредитної угоди. Різновидом цієї форми кредиту є овердрафт (короткостроковий кредит, що надається банком надійному підприємству понад залишки на його розрахунковому рахунку в рамках заздалегідь обумовленої суми).

Кредитна лінія – це згода банку-кредитора надати кредит у майбутньому в обсязі, що не перевищує заздалегідь обумовленої суми. Протягом періоду дії кредитної лінії підприємство може в будь-який момент одержати кредит без додаткових переговорів з банком і інших формальностей. Кредитна лінія відкривається, як прийнято, на рік, але її можна відкрити і на коротший термін. Проте за банком зберігається право відмови від видачі чергової частки позички, якщо банк виявить ускладнення фінансового стану підприємства-позичальника. Перевага цього виду кредиту для підприємства полягає в тому, що воно залучає позикові кошти в строгій відповідності зі своїми реальними потребами. Кредитну лінію відкривають підприємствам зі стійким фінансовим станом і гарною репутацією.

Онкольний кредит. Особливістю цього виду кредиту є те, що він надається позичальнику без вказівки строку його використання (у рамках короткострокового кредитування) із зобов'язанням підприємства погасити кредит на першу вимогу кредитора (на практиці – у строк до трьох днів).

Револьверний (автоматично поновлюваний) кредит. Він надається на певний період, протягом якого дозволяється як поетапне зняття кредитних коштів, так і поетапне часткове або повне погашення зобов'язань по ньому (амортизація суми основного боргу). Виплата непогашеної суми основного боргу й відсотків, що залишилися, провадиться по закінченні строку кредитного договору. Перевагою цього виду кредиту порівняно з відкриттям кредитної лінії є мінімальні обмеження, що накладаються банком, хоча рівень процентної ставки за ним звичайно вищий.

Кредит під облік векселів (обліковий кредит) – це короткостроковий кредит, який банк надає пред'явнику векселів, скуповуючи їх до настання строку виконання зобов'язань за ними і виплачуючи пред'явнику номінальну суму векселя мінус дисконт. Переваги такого виду кредитування: можливість рефінансування товарного кредиту для забезпечення платоспроможності і ліквідності; банки не вимагають додаткових гарантій від підприємства у зв'язку із солідарною відповідальністю за переказним векселем.

Іпотечний кредит надають банки, що спеціалізуються на видачі довгострокових позичок під заставу необоротних активів чи всього майнового комплексу підприємства.

Консорціумний кредит надається підприємству групою банків у випадку, якщо обсяг кредитних ресурсів не дозволяє банку повною мірою задовольнити високі потреби клієнта в позикових коштах. З врахуванням рекомендацій НБУ банк обмежує розмір позичок, що надаються одному позичальнику (не більше 10 % кредитного портфеля банку). Союз банків для здійснення таких кредитних операцій називається консорціумом. За організацію консорціумного кредиту провідний банк одержує певну винагороду.

Акцептний кредит – це згода банку акцептувати інкасований позичальником переказний вексель за умови, що підприємство надає в розпорядження банку вексель до настання строку погашення. Особливість даного кредиту полягає в тому, що банк надає підприємству не гроші, а гарантію оплатити вексель у зазначений строк. Цей кредит носить короткостроковий характер і використовується переважно в сфері зовнішньої торгівлі.

При авальному кредиті банк бере на себе відповідальність за зобов'язання підприємства у формі поручительства. Якщо власник векселя вносить протест у зв'язку з несплатою за векселем, банк аваліст погашає всю суму векселя за

платника. Процес управління банківським кредитом складається з наступних етапів.

1. Встановлення потреб щодо залучення банківського кредиту.
2. Визначення співвідношення між різними формами банківського кредиту.

В основі такого співвідношення – потреби підприємства у довго- і короткостроковому кредитуванні та альтернативні можливості їх задоволення з інших джерел: спонтанне кредитування, випуск облігацій тощо. Вивчення й оцінка комерційних банків, потенційних кредиторів підприємства. Діяльність банку принципово може бути оцінена з чотирьох позицій фінансової взаємодії з підприємством:

- а) привабливість банку як емітента цінних паперів;
- б) привабливість банку для розміщення депозитних внесків;
- в) привабливість банку з позицій спектра послуг, що надаються;
- г) привабливість банку щодо форм і умов надання кредиту.

3. Порівняння умов можливого залучення різних форм банківського кредиту. До числа найважливіших із цих умов належать: ставка відсотка за кредит; умови виплати процентів за кредит; умови повернення основної суми боргу; інші умови, пов'язані з одержанням кредиту.

Однак механізм повернення кредиту означає, що він погашається не стільки у зв'язку з наявністю грошей на рахунку підприємства (це чисто технічна сторона справи), скільки з ліквідацією причин, що його спонукали. Наприклад, усунуті наднормативні запаси й залишки товарно-матеріальних цінностей, оплачені розрахункові документи. Якщо ж залишити причини як вони є, а просто повернути кредит, то підприємство знову буде відчувати дефіцит грошових коштів, тому що кошти заблоковані в наднормативних запасах, дебіторській заборгованості. Таким чином, при одержанні кредиту підприємству треба мати план (механізм) його повернення.

Список використаних джерел

1. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», затверджений наказом Міністерства фінансів України № 73 від 07 лют. 2013 р. [Електронний ресурс] / Верховна рада України. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.

2. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України XIV від 16 лип. 1999 р. № 996– [Електронний ресурс] / Верховна рада України. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.

3. Танклевська Н.С. Фінансова політика сталого розвитку аграрних підприємств України: теорія, методологія, практика: [Монографія] / Н.С. Танклевська. – Херсон: Айлант, 2010. – С. 281-282.

Кобзарь О.А., Шепель І.В.
Науковий керівник – Шепель І.В., к.е.н., доцент
Херсонський державний аграрний університет,
м. Херсон

МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ОПОДАТКУВАННЯ ТА ВЕДЕННЯ ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ З БЮДЖЕТОМ

Світовий досвід в оподаткуванні доходів свідчить про те, що вони посідають важливе місце у забезпеченні фінансової стабільності, соціальної справедливості та сталого економічного розвитку більшості розвинених країн світу. Але, на відміну від України, його основне призначення полягає зовсім не в стимулюванні інвестиційної активності, а в наповненні бюджету. Податкові ставки на доходи фізичних осіб відіграють фіскальну функцію. Справедливість в оподаткуванні тут оцінюється зовсім не за тим, хто скільки сплачує податків. Державу цікавить більше те, скільки коштів залишається у платника після їх сплати.

У більшості економічно розвинених країн світу громадяни із невисокими заробітними платами звільняються від прибуткового податку. Натомість основний тягар наповнення бюджету лягає на заможні верстви населення, для яких встановлена прогресивна шкала оподаткування. Так як зовнішньополітичним пріоритетом України є інтеграція до Європейського Союзу, то податкове право є однією з галузей національного законодавства, яке Україна зобов'язалася реформувати.

Передовий досвід уніфікації податкової системи, зокрема, демонструє Швеція. Це країна, в якій податки є інструментом справедливого перерозподілу доходів. Тож реформування податкової системи ведеться під лозунгом «єдина декларація - єдиний рахунок, єдиний платіж - єдина адреса (платежу)». Кожному громадянину Швеції присвоюється єдиний фіскальний номер (ID), який є уніфікованою формою державного обліку населення [1, с.12].

Якщо сукупний прибуток адвокатів, нотаріусів, лікарів не перевищує 170 тис. крон (близько 436 тис. грн.), податок складає 31%, при перевищенні вказаної суми, ставка податку може зростати до 50%. Соціальні внески у свою ж чергу становлять 24%. Ставки оподаткування суб'єктів незалежної професійної

діяльності на податок на доходи фізичних осіб в Норвегії наведені нижче в табл. 1.

Таблиця 1

Ставки оподаткування суб'єктів в Норвегії

Оподаткований дохід, норвезьких крон/рік	Ставка податку
до 471200 (1 277 300 грн.)	7,8%
вище 471200	9%
вище 765800	12 %
до 471200 (1277300 грн.)	7,8%

В Італії податок на доходи осіб вільних професій поширюється на гонорари, доходи від оплати послуг, виручку від продажу витворів мистецтва і т. ін. Такий податок називають «професійним податком». У силу різноманітності, нерегулярності, кон'юнктурності таких доходів адміністрування оподаткування трудових доходів осіб вільних професій досить складне (табл. 2).

Таблиця 2

Ставки оподаткування в Італії

Оподаткований дохід млн. лір	Ставка податку
до 6 (71 922 грн.)	10%
6-12	22%
12-30	26%
30-60	33%
60-150	40%
150-300	45%
300 і більше	50%
до 6 (71 922 грн.)	10%

По відношенню до всіх категорій платників податку (за винятком власників капіталу) діють єдині норми оподаткування, а саме: від 10% до 50% від доходу в залежності від суми доходу та індивідуальних пільг залежно від сімейних обставин (кількості дітей і утриманців). [2, с.114].

Ставка податку визначається кожною адміністративно-територіальною одиницею окремо в залежності від двох критеріїв: від оціночної вартості приміщення, котре платник використовує для своєї діяльності, та величини доходу платника. Можливі різні скидки в залежності від стану використовуваних приміщень, степені амортизації обладнання, динаміки цін. Соціальний внесок в Італії нараховується в розмірі 31,5%.

При встановленні податку фіксованого розміру в Польщі враховуються такі елементи, як виду діяльності, розміру міста, в якому ця діяльність здійснюється, і

число потенційних працівників. У такому випадку платники податків мають податкову картку, яка запровадження з метою мінімізації формалізованого ведення обліку, і не ведуть облік своїх доходів взагалі. Проте є недолік таких карток – навіть якщо протягом місяця, платник нічого не заробив, податок він повинен оплатити. Щодо відсотка від доходу, то ставка податку на доходи таких осіб коливається від 18% до 32% в залежності від суми отриманого доходу [3, с.99].

Податкова система Японії характеризується множинністю податків. Усього в країні нараховується близько тридцяти державних і стільки ж – місцевих податків. Фізичні особи сплачують державний прибутковий податок по прогресивній шкалі, що має шість ставок – 5, 10, 20, 30, 40 і 50%, які нараховуються залежно від суми отриманого доходу. Сплачується він щорічно на всі види доходів, отриманих протягом календарного року.

Базою оподаткування в рамках системи прибуткового податку є: заробітна плата, доходи осіб вільних професій, оплата працівників мистецтв, професійних спортсменів, офіціантів у барах, авторські гонорари, винагороди за різноманітні особисті заслуги тощо.

В Японії податкові ставки на доходи фізичних осіб, включаючи місцеві податки, одні із найвищих світі. Навіть після податкової реформи 1988р., що спростила шкалу та зменшила процент податку, найвища гранична ставка податку становить 50% доходів, що перевищують 30 млн. єн. Якщо до цього додати 15% податок на проживання, то в сумі отримаємо 65%, в той час як в США максимальна ставка складає лише 28%. Мінімальними ставками можуть скористатись тільки «найбідніші» громадяни, чий дохід складає менше 163 000 єн (приблизно 15 600 грн.) [1, с.94]. Єдиний соціальний внесок у цій країні для суб'єктів незалежної професійної діяльності становить 22%.

Досить високі ставки податку на прибуток з доходів фізичних осіб у Німеччині (від мінімальної ставки 19% до максимальної – 53%). Тут традиційно існує так звана класова система оподаткування, де в основу класифікації платників на класи покладений їх соціально-громадянський статус: неодружені працюючі без дітей; неодружені, розлучені, овдовілі; одружені, при умові, що в сім'ї працює один із подружжя; а якщо працюють обоє, то один із них може за спільною згодою перейти до V класу; працюють обоє з подружжя, але оподатковуються нарізно; одружені працюючі, один із них оподатковується за умовами III класу; працюючі, котрі одержують заробітну плату в декількох місцях [2, с.119].

Проте варто зазначити, що все ж більшість країн користується прогресивною шкалою оподаткування, що забезпечує, з одного боку, зниження податкового навантаження на малозабезпечених платників податків, а з іншого –

його поступове підвищення для заможних громадян. Також в багатьох країнах податки диференційовані залежно від соціального статусу особи. Це дає змогу державі не лише здійснювати фіскальну функцію, а і виконувати розподільну функції, тобто перерозподіляти суспільні доходи між різними категоріями населення. Отже, ми пропонуємо врахувати досвід інших країн із врахуванням економічних реалій нашої держави для удосконалення правового механізму справляння податків на доходи від незалежної професійної діяльності, а саме: запровадити науково обґрунтовану базу оподаткування, збільшити кількість ставок за прогресивною шкалою оподаткування, збільшити кількість пільг, а також врахувати специфічні умови національної економіки, трудові і соціальні традиції та ввести диференційовану систему оподаткування в залежності від соціального статусу особи.

Список використаних джерел

1. Величко О. Іноземний досвід реформування податкової системи/ Величко О., Дмитренко І. // Економіст. - 2014. - № 7-9. С. 120-123.
2. Караваева И. В. Налоговое регулирование рыночной экономики/ Караваева И. В. - М.: ЮНИТИ, 2010., 145 с.
3. Налоговые системы зарубежных стран / Под ред. В. Г. Князева и Д. Г. Черника. - М.: Закон и право, 2016, 244 с.

Кобрина К.М., Шепель І.В.

Науковий керівник – Шепель І.В., к.е.н., доцент

Херсонський державний аграрний університет,

м. Херсон

ОРГАНІЗАЦІЙНЕ І МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В ПРОЦЕСІ КОМП'ЮТЕРИЗАЦІЇ

Сучасний етап соціально-економічного розвитку потребує системи бухгалтерського обліку адекватної потребам управління господарюючими суб'єктами на макро та мікрорівнях. Саме тому покращення стану управління, в умовах використання комп'ютерних технологій, можна досягти лише завдяки належній адаптації системи бухгалтерського обліку до вимог комп'ютеризації, шляхом відповідних змін її складових. При цьому визначальне значення займають в бухгалтерському обліку технологія, методика та організація.

За таких умов актуальним є питання організаційного і методичного забезпечення системи бухгалтерського обліку при його комп'ютеризації з врахуванням його управлінської спрямованості.

При цьому основна увага в дослідженні зосереджена на наступних напрямках:

методичне забезпечення отримання облікової інформації в умовах комп'ютеризації;

організація бухгалтерського обліку в умовах використання сучасних інформаційних технологій.

Основою отримання облікової інформації є відповідна технологія.

Під терміном “технологія” у довідковій літературі розуміється:

1) сукупність знань, відомостей про послідовність окремих виробничих операцій у процесі виробництва будь-чого;

2) сукупність способів обробки або переробки матеріалів, виготовлення виробів, проведення різних виробничих операцій тощо [1, с. 249];

3) прийоми, режим роботи, послідовність операцій і процедур [2, с. 625]. Як бачимо, у цих визначеннях присутній термін “послідовність”.

На кожному етапі технології обліку існує методика, яка має особливості, що залежать від конкретної ситуації. Методика – сукупність способів і прийомів, за допомогою яких виконуються завдання, поставлені для вирішення на кожному конкретному етапі технології.

Для того, щоб технологія обліку в повній мірі могла відповідати вимогам системи управління необхідне дотримання ряду певних умов. Цими умовами є:

врахування виробничих особливостей підприємства;

визначення характеру і обсягу необхідних облікових відомостей;

вивчення діючих законодавчих актів і інструкцій з бухгалтерського обліку і звітності;

встановлення облікових взаємовідносин бухгалтерії з іншими підрозділами підприємства.

Для оптимального методичного забезпечення технології бухгалтерського обліку при його комп'ютеризації та в умовах переходу до використання інформаційних технологій необхідним є виконання наступних етапів вивчення діючої системи обліку на підприємстві (табл. 1.).

**Етапи проведення організаційного і методичного забезпечення
технології бухгалтерського обліку**

Етапи робіт	Мета	Документи	Результати
1. Організаційний етап			
1. Вивчення діючої системи обліку та розробка стратегії переходу до комп'ютерної системи бухгалтерського обліку на підприємстві	З'ясування рівня обліку та обґрунтування доцільності запровадження комп'ютерної системи обліку	Характеристика національної системи бухгалтерського обліку, складання плану переходу до використання КСБО	Складається загальний перелік організаційних заходів та кошторис на їх виконання. Вирішується питання необхідності використання в обліку комп'ютерних технологій
2. Розробка структури підприємства для організації обліку	Визначення всіх рівнів управління та необхідної інформації, а також термінів подання	Положення про структуру центрів відповідальності	Виділення в складі підприємства центрів відповідальності, їх класифікація і розподіл за рівнями
3. Виділення центрів відповідальності	Визначення складу та ієрархії центрів відповідальності	Перелік місць виникнення витрат та доходів	Перелік центрів відповідальності
2. Методичний етап			
1. Формування системи показників відповідно до структури підприємства	Визначення основних показників, необхідних для задоволення інформаційних потреб управління	Методика формування показників діяльності	Система показників діяльності центрів відповідальності
2. Визначення видів центрів відповідальності	Визначення центрів відповідальності	Посадові інструкції за центрами відповідальності	Система повноважень за центрами відповідальності
3. Розробка схеми документообігу на підприємстві, що забезпечує основні бізнес-процеси	Визначення основних документів і напрямів їх руху	Схема документообігу	Визначення видів етапів руху документів, необхідних для цілей управління. Визначення взаємозв'язку між ними
4. Розробка системи облікових форм звітності	Визначення форми та інформаційного змісту кожної звітної форми	Положення про систему організацію обліку. Комплект звітних форм	Складання таблиць, в яких вказані найменування форм і склад та джерела використовуваних в них показників

Дане методичне забезпечення технології обліку сприятиме в умовах комп'ютеризації на основі врахування інформаційних потреб управління: чіткому

визначенню центрів відповідальності; скороченню тривалості процесу прийняття управлінських рішень; оперативному розв'язанню тактичних завдань управління на основі організації аналізу результатів за видами діяльності, центрами відповідальності; підвищенню об'єктивності аналітичних висновків; посиленню комунікативної функції аналізу, здатності до виявлення оперативних контактів і зв'язків між підрозділами.

В умовах інтегрованого підходу до впровадження комп'ютерної системи бухгалтерського обліку з одночасним виділенням центрів відповідальності основою встановлення функцій та відповідальності бухгалтерів є цільові вказівки підприємців. Отже вважаємо, що найкраще організувати бухгалтерський облік, в умовах переходу до комп'ютерної системи бухгалтерського обліку, за центрами відповідальності. При цьому основою обліку за центрами відповідальності є закріплення витрат і доходів за керівниками різних рівнів управління та систематичний контроль за виконанням ними затверджених бюджетів (кошторисів).

Для цілей комп'ютеризації процес організації обліку за центрами відповідальності здійснювати за наступними етапами:

1) визначення центрів відповідальності на підприємстві, виходячи із організаційної і технологічної структури господарської одиниці, збалансоване делегування повноважень і відповідальності;

2) надання повноважень посадовим особам, які очолюють центри відповідальності, та персоніфіковане визначення їх обов'язків (у вигляді посадових інструкцій); обґрунтування параметрів, за які несе відповідальність кожен центр відповідальності;

3) підготовка кошторисів, накопичення результатів діяльності та проведення оцінки діяльності центрів відповідальності (за кожним центром накопичуються фактичні дані його діяльності та оцінюється діяльність кожного центру відповідальності);

4) аналіз відхилень від плану при їх виникненні, виявлення причин і винуватців;

5) прийняття управлінських рішень за результатами проведеного аналізу у розрізі центрів відповідальності.

Крім підготовки даних, необхідних для управління, запропонований процес методичного забезпечення технології бухгалтерського обліку сприяє вдосконаленню методики і організаційних форм ведення обліку на підприємстві.

Список використаних джерел

1. Нидлз Б. Основные принципы управленческого учёта/ Нидлз Б., Андерсен Е., Колдуелл Дж. // Бухгалтерский учет. – 1991. – № 6. – С. 40-44

2. Економічна енциклопедія: У трьох томах. Т. 1. / Редкол.: С.В. Мочерний та ін. – К., Видавничий центр, 2000; Тернопіль, Академія народного господарства, 2000 – 864 с.

Ковач І.В., магістр
Науковий керівник – Сакул А.Ж., к.е.н., доцент
Херсонський державний аграрний університет,
м. Херсон

АУДИТ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ

Виробничі запаси – важлива складова господарської діяльності підприємства. Діяльність підприємства за відсутності або недостатньому розмірі виробничих запасів стає практично неможливою. Але надмірний розмір запасів також створює складні умови для ритмічної роботи підприємства.

Важливою і відповідальною частиною роботи є управління запасами. Від оптимальності запасів залежать всі кінцеві результати діяльності підприємства. Ефективність управління запасами дозволяє прискорити обороти капіталу і збільшити його прибутковість, зменшити поточні витрати на його збереження, звільнити від поточеного господарчого обороту частини капіталу, який реінвестується в інші активи.

Основними завданнями обліку матеріальних запасів є: контроль за виконанням плану матеріально-технічного забезпечення; відображення витрат на закупівлю й транспортування матеріалів, результаті постачання; виявлення відхилень від планової собівартості придбаних матеріалів; контроль за залишками і рухом матеріалів на складах, наявністю і рухом матеріалів в процесі їх заготівлі; спостереження за станом складських запасів, за відповідністю їх нормативам, контроль за їх зберіганням; контроль за лімітом відпуску матеріалів на виробничі потреби, витрати і списуванням їх вартості у витрати виробництва: контроль за дотриманням норм; правильний розподіл матеріалів за об'єктами калькуляції; виявлення непотрібних матеріалів, що підлягають реалізації

Мета аудиту – підтвердити законність господарських операцій щодо запасів та правильність відображення їх в обліку.

Завдання аудиторської перевірки запасів – встановити:

- правильність віднесення активів сільськогосподарського підприємства до запасів згідно П(С)БО 9 „Запаси” та Методичних рекомендацій з планування, обліку і

калькування собівартості продукції (робіт, послуг) сільськогосподарських підприємств;

- забезпечення зберігання запасів і дотримання встановлених нормативів їх виробничого використання;

- дотримання основного принципу ведення бухгалтерського обліку й складання фінансової звітності;

- правильність визначення первісної (історичної) або чистої вартості реалізації запасів;

- повноту та правильність відображення в бухгалтерському обліку надходження запасів за їх напрямками;

- доцільність вибору підприємством методу списання запасів на витрати підприємства;

- правильність визначення вартості запасів, що вибули, за вибраним підприємством методом оцінки;

- правильність і повноту відображення в обліку господарських операцій з вибуття запасів;

- правильність розподілу вартості використаних на виробництво запасів за об'єктами калькування.

Джерелом інформації для перевірки запасів є:

- 1) наказ про облікову політику;

- 2) первинні документи з обліку запасів: журнал обліку вантажів, що надійшли, довіреність, акт списання бланків довіреностей, журнал реєстрації довіреностей, прибутковий ордер, акт про приймання матеріалів, лімітно-забірна картка, акт-вимога на заміну (додатковий відпуск матеріалів), накладна вимога на відпуск (внутрішнє переміщення) матеріалів, картка складського обліку матеріалів, відомість обліку залишків матеріалів на складі, матеріальний ярлик, сигнальна довідка про відхилення фактичного залишку матеріалів від встановлених норм запису, матеріальний звіт, відомість на поповнення (вилучення) постійного запису інструментів (пристроїв), рахунок-фактура, товарно-транспортна накладна, акт закупки запасів, акт про брак, відомість про брак та ін.

- 3) Облікові реєстри, що використовуються для відображення господарських операцій з обліку запасів;

- 4) Акт і довідки попередніх ревізій, аудиторські висновки та інша документація, що узагальнює результати контролю;

- 5) Звітність (Баланс(ф. № 1)), примітки до фінансової звітності (ф.№ 5)

Аудиторська перевірка запасів здійснюється відповідно до плану і програми аудиту, у визначені строки після ознайомлення з формою бухгалтерського обліку та встановлення виправлення помилок, вказаних аудитором за попереднього аудиту.

Список використаних джерел

1. Положення (стандарти) бухгалтерського обліку № 9 «Запаси» Затверджено наказом Міністерства фінансів України від 20.10.1999 р. № 246 // Все про бухгалтерський облік.- 2005р.-№13.- С.33–37.

2. Пархоменко В.М. Бухгалтерський облік, внутрішній контроль і економічний аналіз витрат на поліпшення якості продукції: проблеми теорії та методології (Текст): монографія / В.М.Пархоменко //– Житомир: ЖДТУ, 2010. – ISBN 978-966-683-269-9/ - 560с.

3. Серікова Т. М. Облік, аналіз, аудит. [Навч. посіб.] / Т. М. Серікова, В. Д. Понікаров, Є. П. Кожанова, І. П. Оленко – Х. : ВД „ІНЖЕК” 2009. – 380 с.

Ковтун А.П . магістр

Ковтун В.А. , к. с.-г. н., доцент

Херсонський державний аграрний університет,

м. Херсон

ОБЛІК – ОСНОВНА СКЛАДОВА УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Обліку витрат і калькулювання собівартості продукції аграрних підприємств в ринкових умовах господарювання потрібно приділяти особливу увагу. та як це підвищує їх прибутковість і дає можливість запровадження раціональної системи управлінського обліку

Для підвищення конкурентоспроможності аграрних підприємств керівникам необхідно здійснити пошук ефективних методів управління господарською діяльністю. Для цього необхідно сформувавши ефективну систему управління виробничо-господарською діяльністю аграрних підприємств.

Основним чинником для оцінювання ефективності діяльності аграрного підприємства є розмір витрат, а також він значно впливає на формування його фінансового результату . Через це управління витратами і основних його складових потребує детального вивчення та удосконалення.

Системність та якість інформації для прийняття управлінських рішень передовсім залежатиме від системи обліку витрат. Інформацію для управління

витратами забезпечує управлінський облік, як основна складова внутрішньогосподарського управління, і включає чотири види обліку і звітності: бухгалтерський, оперативний, фінансовий і статистичний - кожний з яких виконує специфічні функції та має певні форми звітності [1, с.64].

Мета управлінського обліку — забезпечення управлінської ланки аграрного господарства інформацією оперативного та фінансового обліку, необхідною для аналізу витрат і результатів їх фінансово-господарської діяльності та прийняття на цій основі оптимальних управлінських рішень і контролю за їх реалізацією.

Бухгалтерський облік є суцільним і безперервним, суворо регламентованим, що забезпечує документальне відображення всіх господарських операцій. Належне ведення обліку сприяє кращій організації управління підприємством, контролю за виробничими витратами.

Найбільших змін в обліку аграрна галузь зазнала із введення в дію П(С)БО 30 «Біологічні активи», який регламентує основні напрямки організації обліку у сільському господарстві.

Впровадження нового галузевого стандарту зумовлює формування принципово нового обліку сільськогосподарської діяльності, заснованих на ринковій вартості активів, визначенні фінансових результатів діяльності на протязі господарського циклу.

Згідно даного стандарту, біологічні активи на дату проміжних та річного балансу потрібно відображати за справедливою вартістю, зменшеною на очікувані витрати на місці продажу.

Ринок біологічних активів в Україні слабо сформовано, тому, проблемним залишаються питання визначення їх справедливої вартості та реальної вартості незавершеного виробництва

Аграрним підприємствам особливо необхідні зовнішні інвестиції. Інвесторів цікавлять не минулі витрати на створення активів, а здатність їх створювати грошові потоки в майбутньому. Сільськогосподарське підприємство за власної ініціативи шукає можливість визначити справедливу вартість не лише біологічних активів та сільськогосподарської продукції, а й інших активів.

На кожну дату складання балансу біологічні активи, необхідно переоцінювати за справедливою вартістю. Така оцінка дає можливість відобразити реальні показники фінансової звітності, які використовуються при отриманні сільськогосподарськими підприємствами інвестицій і кредитів банків. Собівартість реалізованих біологічних активів, яка також обліковується за справедливою вартістю дорівнює їх справедливій вартості без витрат на місці

продажу на останню дату складання балансу, по тій вартості за якою вони відображені в обліку на дату реалізації [2, с.76].

Основними умовами визнання біологічних активів або сільськогосподарської продукції є ймовірність отримання аграрним підприємством економічного ефекту, пов'язаного з їх використанням, та можливість достовірної оцінки їхньої вартості.

Визначення справедливої вартості ґрунтується на цінах активного ринку. За наявності кількох активних ринків біологічних активів їхня оцінка базується на даних того ринку, на якому підприємство передбачає продавати такі біологічні активи. Особливими способами визначення справедливої вартості біологічних активів, коли немає активного ринку є такі: останні ринкові ціни операції з такими активами; ринкові ціни на подібні активи та додаткові показники, які характеризують рівень цін на біологічні активи та сільськогосподарську продукцію

Оперативний облік обслуговує поточне щоденне управління господарством. Порівняно з бухгалтерським оперативний облік є швидшим і детальнішим. Інформація оперативного обліку завжди спрямована на управління певними видами витрат господарської діяльності або окремими операціями: виробничою діяльністю; закупівлею; продажем; кредитними і розрахунковими операціями..

Для практичного контролю виробничих процесів та оперативного управління ними необхідно використовувати результати управлінського обліку, які характеризують процеси операційної діяльності аграрних підприємств.

Фінансовий облік є системою збирання, узагальнення та зберігання інформації про використання всіх грошових засобів і ресурсів фінансово-господарської діяльності аграрних підприємств. До нього належить облік розрахунків із постачальниками, покупцями та іншими організаціями і фізичними особами, а також облік усіх фінансових операцій.

На основі даних фінансового обліку виявляється фінансовий результат аграрного підприємства і складається фінансова звітність: баланс, звіт про фінансові результати, звіт про фінансовий стан та ін. Ця інформація виражається сукупністю сформованих економічних показників, на яких будується фінансова звітність підприємства

Статистичний облік обов'язковий для кожного аграрного підприємства. Статистичний звіт може складатися як за даними оперативного і фінансового обліку, так і за допомогою самостійного спостереження. Статистична інформація доповнює фінансову інформацію..

Дані статистичного обліку великотоварних аграрних підприємств у галузі рослинництва (земельні ресурси, посівні площі, агротехнічні заходи, багаторічні

насадження, валове виробництво, реалізація продукції) згруповані в шість груп статистичної звітності.

Статистичний облік галузі тваринництва та допоміжних виробництв передбачає облік поголів'я тварин, їх руху, обороту, виробництва та споживання кормів. наявності та використання трудових ресурсів, автомобільного та тракторного парку, забезпеченість фінансово-матеріальними ресурсами, тощо [3, с. 127].

Бухгалтерський облік — це не лише бухгалтерські записи, а й аналіз та інтерпретація їх, що передбачає встановлення залежності між фінансовими результатами і подіями, які привели до цих результатів. Така інформація необхідна для управлінської ланки під час вибору оптимального варіанта дій.

Бухгалтерський облік, відображаючи весь процес виробництва, дає можливість простежити за виробничими та майновими змінами. На основі інформації управлінського обліку аграрії проводять калькулювання, економічний аналіз, контроль, регулювання та прогнозування витрат. Аналізуючи сукупність витрат, фахівці визначають собівартість аграрної продукції, для чого постійно порівнюють собівартість своєї продукції, робіт і послуг із ринковими цінами. Спеціалісти аграрного господарства контролюють галузеву продуктивність і прибутковість підприємства [4, с. 136].

Інформацію для управління витратами забезпечує управлінський облік, як основна складова управління витратами, і включає чотири види обліку і звітності: бухгалтерський, оперативний, фінансовий і статистичний - кожний з яких виконує специфічні функції та має певні форми звітності.

Список використаних джерел

1. Турило А.М., Кравчук Ю.Б., Турило А.А. Управління витратами підприємства:/ А.М.Турило, Ю.Б.Кравчук, А.А.Турило/ Навч. посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 120 с.
2. Жук В.М. Методологічний супровід застосування П(С)БО 30 «Біологічні активи»/ В.М.Жук //Облік і фінанси АПК.-2008.-№2.- С.75-83.
3. Ковтун В.А. Статистичний облік великотоварних аграрних підприємств /В.А.Ковтун // Актуальні аспекти розвитку підприємств аграрної сфери : облік,аудит та оподаткування – Херсон, Грінь Д.С., 2012 – С.126-130.
4. Панасюк В.М. Витрати виробництва: управлінський аспект./ В.М.Панасюк – Тернопіль: Астон, 2005.- 228 с.

АУДИТ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ЯК ФАКТОР ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ: ПРІОРИТЕТИ ТА ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ

Інтеграційні процеси в Україні обумовлюють підвищення рівня ділової активності суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності (далі – суб'єктів ЗЕД) та зростання обсягів експортно-імпортних операцій, що неминуче призводить до підвищення долі нелегальних операцій і ризиків відтоку національного капіталу. У зв'язку з цим, роль державного контролю і незалежного аудиту діяльності суб'єктів ЗЕД набуває більшої значимості, особливо в умовах погіршення економічної безпеки України.

Основною прикладною проблемою, вирішення якої має забезпечувати система аудиту зовнішньоекономічних операцій, є проблема обґрунтованості бази оподаткування за результатами зовнішньоекономічних операцій, яка є об'єктом податкового контролю з боку держави та незалежного аудиту з боку професійних аудиторських компаній.

З метою підвищення рівня економічної безпеки, Україна приєдналась до плану дій Організації економічного співробітництва та розвитку з протидії розмиванню бази оподаткування та виведенню прибутку з-під оподаткування (BEPS - Base Erosion and Profit Shifting), які поступово реалізуються Державною фіскальною службою України (далі - ДФС).

Орієнтація України на міжнародний досвід і потреба у покритті значного дефіциту бюджету обумовлює актуальність дослідження пріоритетних практичних і теоретичних аспектів державного контролю та незалежного аудиту зовнішньоекономічних операцій, що повинно стати одним з ефективних засобів поповнення державної скарбниці, збільшення рівня економічної безпеки країни та окремих суб'єктів ЗЕД.

Останні публікації з питань аудиту зовнішньоекономічних операцій тривають у сфері удосконалення методології контролю та діагностики зовнішньоекономічної діяльності суб'єктів господарювання, дослідження митної вартості та митного контролю, дослідження трансфертного ціноутворення [1, 3].

Ряд іноземних авторів [3] досліджують вплив трансфертного ціноутворення на показники фінансової звітності та обсяги ухилень від оподаткування, взаємозв'язок

між вимогами стандартів обліку і звітності та ступенем викривлень у фінансовій звітності суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності, ефективність запровадження трансфертного ціноутворення у світі. Автори приходять до висновків, що остаточного ефективного рішення у питаннях трансфертного ціноутворення ще не знайшлося, що ця сфера потребує особливої уваги з боку науковців.

Гришко Н.В. та Лубенченко О.Е. [4] у своїх дослідженнях приходять до висновку, що саме для суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності є вкрай необхідна політика економічного зростання, і саме незалежний аудит для таких суб'єктів є чинником уникнення непередбачуваних штрафних санкцій та збільшення рівня економічної безпеки.

Визначення пріоритетних напрямів аудиту зовнішньоекономічних операцій, в першу чергу, базується на ідентифікації сфер у зовнішньоекономічній діяльності з найвищим ризиком помилок і навмисних облікових порушень (шахрайств). Шахрайства у зовнішньоекономічній діяльності можуть бути здійснені різноманітними способами і з різними цілями, що принципово відрізняє схеми шахрайства за критерієм впливу на показники звітності суб'єктів ЗЕД та наслідками їх здійснення.

Але останнім часом набуває все більшої актуальності, так званий, податковий аудит зовнішньоекономічних операцій як складова державного фіскального контролю. Такі перевірки вже зосереджені на інтересах держави і здійснюються державними органами. Метою податкового аудиту зовнішньоекономічних операцій є ідентифікація фактів ухилення від оподаткування та виведення національних капіталів за межі держави. Ключовою відмінністю цих двох видів фінансового контролю є врахування різних інтересів, які не завжди співпадають. Тому і пріоритетні напрями аудиту зовнішньоекономічних операцій будуть залежить від мети здійснення перевірки.

Різні цілі обумовлюють використання різних схем і механізмів реалізації шахрайства, а також можуть бути ідентифіковані за допомогою відповідних індикаторів. Формування системи індикаторів дозволить перевіряючим організаціям ідентифікувати ризики шахрайства за допомогою конкретних показників та спрямовувати аудиторські процедури саме на діяльність суб'єктів.

Сьогодні існує проблема шахрайства у сфері зовнішньоекономічних операцій із пов'язаними особами, що призводить до значних втрат та економічної небезпеки як для України, так і для окремих суб'єктів ЗЕД. У зв'язку з цим виникають ряд реальних нерозв'язаних практичних завдань.

Існує різноманітні підходи до визначення та обґрунтування трансфертних цін на контрольовані зовнішньоекономічні операції для суб'єктів ЗЕД. Аналіз

досліджень показує, що знайшли вирішення проблеми методів трансфертного ціноутворення, яких вже сформувалось декілька, але залишається проблема обґрунтованості вибору того чи іншого методу. Невирішеним питанням також залишається формалізація та стандартизація процесів трансфертного ціноутворення, що має значно полегшити як здійснення зовнішньоекономічних операцій, так і їх аудит. Також, на нашу думку, існує необхідність створення стандартизованої звітності для суб'єктів ЗЕД за результатами контрольованих зовнішньоекономічних операцій для зустрічних перевірок між суб'єктами, що має сприяти ефективному обміну інформацією з іншими країнами.

За результатами аналізу можна виокремити такі пріоритетні напрями аудиту зовнішньоекономічних операцій, які актуальні і для незалежного, і для податкового аудиту: перевірка обґрунтованості бази оподаткування за результатами зовнішньоекономічних операцій (митна вартість, трансфертна ціна і т.і.); перевірка контрольованих зовнішньоекономічних операцій (господарські операції, що здійснюються платниками податків з пов'язаними особами - нерезидентами; зовнішньоекономічні господарські операції з продажу товарів через комісіонерів – нерезидентів); аудит трансфертного ціноутворення; аудит обліку та відображення у звітності курсових різниць за результатами зовнішньоекономічних операцій.

Слід зазначити, що вищенаведений перелік не є вичерпним для організації аудиту зовнішньоекономічної діяльності суб'єктів ЗЕД, що і не було метою статті. Але, на нашу думку, саме наведені проблемні питання є сферами з найвищим ризиком викривлень та облікових порушень. Тому основні аудиторські процедури мають бути спрямовані, в першу чергу, на підтвердження достовірності обліку саме за цими пріоритетними напрямками.

Аудит зовнішньоекономічної діяльності в сучасних економічних реаліях України є одним з вагомих факторів підвищення рівня економічної безпеки як країни, так і окремих суб'єктів ЗЕД. Сьогодні існують питання у сфері аудиту ЗЕД, які потребують досліджень та розробок. Особливо це стає актуальним у зв'язку з запровадженням плану дій по реалізації рекомендацій BEPS, які націлені на протидію ухиленню від оподаткування.

Основна проблема, на нашу думку, є конфлікт інтересів між державою та власниками підприємств-суб'єктів ЗЕД, що може значно вплинути на результативність аудиторських перевірок. Для вирішення цього питання поки що не існує готового рішення. Інші проблемні питання аудиту зовнішньоекономічної діяльності здебільшого зосереджені на рівні інформаційно-аналітичного та методичного забезпечення процесу перевірок зовнішньоекономічної діяльності, що і є сферою подальших розробок.

Список використаних джерел

1. Вакульчик О.М. Управлінська діагностика зовнішньоекономічної діяльності підприємств на основі інтегральної оцінки / О.М. Вакульчик, О.О. Книшек // Економічний вісник Донбасу. — 2015. — № 1 (39). — С. 109-114.
2. Задоя А. О. Трансфертне ціноутворення у міжнародному бізнесі / А. О. Задоя, С. А. Венгер // Академічний огляд. — 2011. — № 2 (35). — С. 156 – 163.
3. Dyreng, S. B. and Lindsey, B. P. (2009), “Using financial accounting data to examine the effect of foreign operations located in tax havens and other countries on U.S. Multinational firms' tax rates”, *Journal of Accounting Research*, vol. 47, no 5, pp. 1283–1316.
4. Гришко Н. В., Лубенченко О. Е. Регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні та незалежний аудит // Вісник чернігівського державного технологічного університету № 2 (66), 2013. – с.377-385

Корчагіна В.Г., к.е.н.

Новокаховський гуманітарний інститут,
м. Нова Каховка

ПЕРСПЕКТИВИ ЗАПРОВАДЖЕННЯ СТРАТЕГІЧНОГО ОБЛІКУ В АГРАРНОМУ СЕКТОРІ ЕКОНОМІКИ

Важливими ознаками сучасного середовища підприємств аграрної сфери є загострення конкуренції як на національному, так і на світовому ринках. Крім того, поява нових видів ризиків у підприємницькій діяльності, які мають не лише економічну, а й соціальну та політичну природу; періодичні коливання фінансових ринків, що змінюють швидкість і напрями руху капіталу знижують інвестиційну привабливість вітчизняної аграрної галузі. В таких мінливих умовах особливо актуальним є забезпечення ефективного функціонування господарюючих суб'єктів, підтвердженням чого є збільшення ринкової вартості підприємства, що стає можливим завдяки формуванню його конкурентоспроможної стратегії бізнесу.

Тому одним з напрямків розвитку сучасної моделі підприємств є стратегічне управління, яке потребує зміни облікових підходів з метою створення надійного інформаційного забезпечення. Стратегічне управління стає важливою складовою успішного функціонування бізнес-структур. При цьому обліково-аналітична система забезпечує підтримку функціонування управлінського процесу, що потребує створення надійного інформаційного забезпечення.

Побудова стратегічно орієнтованої системи обліку набуває значної актуальності, що викликано необхідністю надання облікової інформації відносно оцінки можливих

ситуацій, здійснення вибору з наявних альтернативних варіантів стратегічних управлінських рішень. В умовах зростаючого динамізму економічних систем необхідно вміти ефективно змінювати свої цілі та стратегії у відповідності до зміни обставин зовнішнього середовища. Виконання цих задач, передусім, повинна забезпечити облікова система, як найбільш розвинена інформаційна технологія, що забезпечує підтримку функціонування управлінського процесу на підприємстві [1, с.221].

Сучасна економічна ситуація визначає необхідність аграрних підприємств формувати облікову інформацію підвищеної якості та корисності. Зміщення ролі обліку у бік питання формування та контролю процесу реалізації стратегії потребує фундаментальних змін в методології обліку та розширення його функцій, які мають включати у себе стратегічне планування, стратегічний аналіз, стратегічний аудит тощо.

Стосовно визначення та характеристики поняття «стратегічний облік» на сьогоднішній день не існує чітко сформульованого єдиного бачення, проте дискусійність підходів науковців групуються за наступними напрямками: окремий вид обліку, елемент чи підсистема обліку та управління, інструмент інформаційної підтримки, окрема економічна система [2, с.130-132].

Таким чином, в науковому середовищі існують розбіжності щодо питань змісту, термінології, задач, об'єктів стратегічного обліку та аналізу, але більшість з них схиляється до думки, що його впровадження в практичну діяльність підприємств, зокрема в аграрній сфері, має сприяти підвищенню якості прийняття управлінських рішень.

Стратегічний облік здійснює інформаційну підтримку процесу прийняття рішень шляхом збирання, реєстрації, аналізу, зберігання і передачі інформації про зовнішнє і внутрішнє середовище підприємства з метою забезпечення його конкурентоспроможності у коротко- та довгостроковій перспективі. Саме забезпечення конкурентна складова в умовах нестабільного економічного середовища стає головною запорукою ефективного функціонування підприємства, а стратегічний облік стає одним з головних інформаційних базисів, від якого залежить своєчасність, достовірність, надійність прийнятих управлінських рішень.

По суті стратегічний облік є виключно способом, або (як підкреслюють окремі вітчизняні автори) методикою фінансового аналізу, що використовує дані бухгалтерського обліку. Тому вирішення завдань, які ставляться перед стратегічним обліком, можливо забезпечити шляхом розробки методологічних підходів до формування та надання бухгалтерської звітності, в якій викладається облікова інформація, пов'язана зі стратегічними та прогнозними напрямками управління економічними суб'єктами [3, с. 76]. З урахуванням цього доцільно розглядати

стратегічний облік як напрям розвитку облікової системи в аспекті поглиблення аналітичного відображення об'єктів бухгалтерського обліку та трансформації бухгалтерської звітності, що надається користувачам для фінансового аналізу проблем, пов'язаних із зобов'язаннями, контролем, готівкою та потенціалом, і прийняття прогностичних (стратегічних) управлінських рішень.

Оскільки аналітичні дані є основою для економічного обґрунтування стратегічних рішень, зокрема, раціоналізації виробництва, оптимізації перспектив розвитку підприємства, великого значення набуває дослідження ступеня аналітичності інформації. В загальному виді під аналітичністю інформації слід розуміти її адекватність вимогам і завданням економічного аналізу. Аналітичність даних бухгалтерського обліку є деталізацією даних, які містяться у ньому, та їх групування за важливими економічними ознаками. Під аналітичною інформацією перш за все слід розуміти результативні показники, необхідні при проведенні аналізу. Для отримання таких показників використовують різну економічну інформацію (показники): облікову, планову, оперативну.

Таким чином, обліково-аналітичне забезпечення стратегічного управління включає інформацію, яку надає бухгалтерський облік, та інформацію, яка готується методами економічного аналізу. При цьому аналітичною є облікова інформація після опрацювання її економічним аналізом, тому не доцільно розбивати складову «аналітична» у понятті обліково-аналітичної інформації на дві частини. Очевидним є те, що складова «облікова» включає всю інформацію бухгалтерського обліку, зокрема аналітичного і синтетичного.

Готовність облікової інформації для прийняття стратегічних управлінських рішень визначають її користувачі, які в умовах глобалізації економіки, що характеризується посиленням конкурентної боротьби, генерують нові завдання системи обліково-аналітичного забезпечення стратегічного менеджменту: розширення предмету бухгалтерського обліку; введення нових об'єктів обліку; уточнення його основних принципів; підвищення гнучкості та релевантності облікової системи.

Стратегічна облікова інформація та стратегічні аналітичні показники можуть використовуватись як внутрішніми користувачами (власниками, менеджерами різних рівнів) в процесі побудови, реалізації та коригування обраної стратегії, так і зовнішніми користувачами (інвесторами, позичальниками тощо), для прийняття інвестиційних рішень.

Організаційний аспект побудови системи обліково-аналітичної підтримки ведення стратегічного обліку в аграрних підприємствах визначає або наділення функціями стратегічного обліку працівників бухгалтерії або створення нової

бухгалтерської посади для ведення стратегічного обліку. Вибір остаточного варіанта організації ведення стратегічного обліку повинен враховувати можливість практичного впровадження в умовах застосування сучасних інформаційно-комп'ютерних технологій та ступінь економічної доцільності й інформаційної безпеки.

Необхідна для керівної ланки інформація міститься в системі стратегічного обліку, який дасть можливість створити належну інформаційну базу для прийняття обґрунтованих управлінських рішень та контролю за їх виконанням. Одержана на виході стратегічна облікова інформація виступає певним орієнтиром для моніторингу та коригування обраної стратегії розвитку підприємства.

Список використаних джерел

1. Бруханський Р.Ф. Система стратегічного фінансового обліку: аналіз сучасного стану і перспективи розвитку / Р.Ф. Бруханський // Бізнесінформ. – 2014. - №7. – С. 220-225.

2. Рета М.В. [3. Кузнецова С.А. \[**Круковська О.В. к. е. н., доцент**
Херсонський державний аграрний університет,
м. Херсон\]\(http://base.dnsgb.com.ua/cgi-bin/irbis64r/cgiirbis_64.exe?LNG=uk&Z21ID=&I21DBN=DNSGB&P21DBN=DNSGB&S21STN=1&S21REF=5&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=10&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=M=&S21STR=Перспектива бухгалтерського обліку: стратегічність, електронна комерція та соціальна спрямованість \[Текст\] / С.А. Кузнецова // Європейський вектор економічного розвитку. - 2014. - №1 \(16\). - С.73-83</p></div><div data-bbox=\)](http://base.dnsgb.com.ua/cgi-bin/irbis64r/cgiirbis_64.exe?LNG=uk&Z21ID=&I21DBN=DNSGB&P21DBN=DNSGB&S21STN=1&S21REF=5&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=10&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=M=&S21STR=Стратегічний управлінський облік: концептуальні засади та використання в системі підприємства [Текст] / М.В. Рета // Вісник НТУ «ХП». - 2014. - №64 (1106). - С.129-137.</p></div><div data-bbox=)

ЗМІНИ В ОБЛІКОВІЙ ПОЛІТИЦІ ТА ЇХ ВПЛИВ НА ФІНАНСОВУ ЗВІТНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА

Господарська діяльність – явище мінливе. Це однаковою мірою стосується і країни в цілому, і кожного окремого підприємства. Зміни в діяльності суб'єктів господарювання відбуваються з багатьох причин: як зовнішніх (зміни законодавства,

погіршення або поліпшення економічної ситуації в країні та світі тощо), так і внутрішніх (рішення власників або керівництва підприємства щодо розширення або згортання виробництва, вихід на нові ринки, зміна або додавання виду діяльності тощо). Будь-які зміни в діяльності так чи інакше впливають на облікові процеси й, за певних обставин, можуть спричинити необхідність переглянути облікову політику або її окремі елементи. Міжнародні стандарти, а слідом за ними й українське законодавство, не виключають такої можливості, але вимагають від суб'єктів господарювання стриманості, обережності й дотримання певних правил щодо цього питання [3]. Про це свідчить, зокрема те, що одним із десяти принципів, на яких ґрунтуються бухгалтерський облік та фінансова звітність, є послідовність, тобто постійне (з року в рік) застосування підприємством обраної облікової політики [2, 5, 6]. Дотримання цього принципу є передумовою зіставності, а це відповідно до п.п. 4 та 5 р. III НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [5] – та якісна характеристика фінансової звітності, завдяки якій користувачі за потреби мають можливість порівнювати:

- фінансові звіти підприємства за різні періоди;
- фінансові звіти різних підприємств.

Згідно Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 8 «Облікові політики, зміни в облікових оцінках та помилки» [1], за загальним правилом зміни в обліковій політиці мають відображатися ретроспективно. Тобто потребують коригування показників минулих періодів, так «наче нова облікова політика застосовувалася завжди» (р. 22 МСБО 8).

Алгоритм відображення змін облікових політик описано в р. 19-31 МСБО 8 і схематично-спрощено він має такий вигляд [1]:

- якщо зміну зумовлено вимогою МСФЗ і щодо неї є перехідні положення, зміни відображають згідно з перехідними положеннями (необов'язково ретроспективно);
- зміна після першого застосування МСФЗ, у якому немає перехідних положень, відображається ретроспективно (наскільки це можливо);
- добровільна зміна відображається ретроспективно (наскільки це можливо).

Надаючи перевагу ретроспективному методу й вимагаючи застосовувати його як основний метод у разі зміни облікової політики, стандарти зазначають коли ретроспективний метод застосувати в повній мірі неможливо. Вони називають причини таких ситуацій (р. 23-27 МСБО 8) і надають вказівки для випадків, коли неможливо застосувати нову облікову політику до одного або кількох попередніх періодів (р. 50-53 МСБО 8). Відповідно до зазначених параграфів МСБО 8:

– якщо неможливо визначити вплив змін облікової політики на один або кілька попередніх періодів, суб'єкт господарювання станом на початок найпершого періоду, щодо якого ретроспективне застосування можливе. Таким може бути й поточний період (р. 24);

– якщо на початок поточного періоду неможливо визначити кумулятивний вплив застосування нової облікової політики до всіх попередніх періодів, то суб'єкт господарювання має коригувати порівняльну інформацію та застосовувати нову облікову політику перспективно з найбільш ранньої можливої дати (р. 25).

Вітчизняний П(С)БО 6 «Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах» [7] дещо поступається міжнародному МСБО 8, хоча основні моменти щодо змін співпадають. Згідно з п. 12 П(С)БО 6 [7] зміни облікової політики відображають у звітності шляхом:

- коригування сальдо нерозподіленого прибутку на початок звітного року;
- повторного надання порівняльної інформації щодо попередніх звітних періодів.

Але при цьому [7]:

– якщо суму коригування нерозподіленого прибутку на початок звітного року неможливо визначити достовірно, то облікова політика поширюється лише на події та операції, які відбуваються після дати зміни облікової політики (п. 13 П(С)БО 6);

– якщо неможливо розрізнити зміну облікової політики та зміну облікових оцінок, то це розглядається й відображається як зміна облікових оцінок (п. 14 П(С)БО 6).

З погляду українського законодавства (п. 3 р. I НП(С)БО 1) [4], примітки до фінансової звітності – це сукупність показників і пояснень, які забезпечують деталізацію та обґрунтованість статей фінансової звітності, а також інша інформація, розкриття якої передбачено відповідними національними П(С)БО або МСФЗ.

Особливістю українських приміток до фінансової звітності є їхня певна формалізація, тобто наявність типової форми № 5 «Примітки до річної фінансової звітності». У тексті самого наказу від 29.11.2000 р. № 302 [4], яким затверджено типову форму № 5, про облікову політику прямо не згадується. Але там запропоновано підприємствам не обмежуватися лише заповненням таблиць типової форми № 5. Так, відповідно до абз. 1 п. 4 наказу № 302, підприємства мають наводити додаткову інформацію «у самостійно обраному вигляді». Також відповідно до абз. 2 п. 4 наказу № 302 як складова приміток до фінансової звітності може наводитися інша інформація, якщо, на думку керівництва підприємства, вона є суттєвою й дає більш повну та об'єктивну картину про його фінансове становище й результати діяльності.

Таким чином, і українське законодавство, і міжнародні стандарти хоча й встановлюють певні правила, але все ж надають суб'єктам господарювання можливість розкрити у фінансовій звітності інформацію щодо облікової політики в той спосіб, який видається їм найбільш прийнятним.

Список використаних джерел

1. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 8 «Облікові політики, зміни в облікових оцінках та помилки» 01.01.2012 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/929_020

2. Методичні рекомендації щодо облікової політики підприємства, затверджених наказом Мінфіну України від 27.06.13 р. № 635 [Електронний ресурс] / Міністерство фінансів України. – Режим доступу: http://minfin.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article/main?art_id=382876&search

3. Назабраєва І. Облік списання безнадійної дебітори / І. Назабраєва // Все про бухгалтерський облік. – 2016. - № 52 (2409). – С. 5-13.

4. Наказ Міністерства фінансів України «Про Примітки до річної фінансової звітності» від 29.11.2000 № 302 [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z0904-00>

5. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» № 73 від 07 лют. 2013 р. [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>.

6. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV зі змін. і доп. [Електронний ресурс]: Законодавство України. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/>

7. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 6 «Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах» № 1591 від 09.12.2011 зі змінами [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>.

Курочка І.А., Скрипник С.В.

Науковий керівник – Скрипник С.В., к.е.н., доцент

Херсонський державний аграрний університет,

м. Херсон

**СТРУКТУРНІ ЕЛЕМЕНТИ СИСТЕМИ ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ
В УМОВАХ КОМП'ЮТЕРИЗАЦІЇ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ**

Зміна умов господарювання здійснила значний вплив на систему внутрішньогосподарського контролю, тому існує необхідність переосмислення організаційних підходів до контролю господарської діяльності підприємства, адаптації до нових умов функціонування підприємств при використанні комп'ютерних технологій. Внутрішньогосподарський контроль необхідний для закріплення виробничої дисципліни, виявлення центрів відповідальності, забезпечення достовірності інформації, доцільності, правильності, законності ведення бухгалтерського обліку, повноти і своєчасності відображення господарських операцій в обліку.

Виходитимемо з того, що контроль: “спостереження з метою перевірки для протидії небажаному: виявлення, попередження та припинення протиправної поведінки з боку будь-кого” [1, с. 8]. Таким чином, вважаємо, що контроль є систематичним спостереженням і перевіркою процесу функціонування відповідного об'єкту з метою встановлення його відхилень від заданих параметрів за функціонуванням Комп'ютерної системи бухгалтерського обліку (КСБО). Особливого значення внутрішній контроль набуває в умовах використання комп'ютерних технологій. При комп'ютерній снетмі бухгалтерського обліку він дозволяє вирішити комплекс завдань, що забезпечують збереженість достовірності облікової інформації.

При створенні на підприємстві системи внутрішнього контролю в умовах використання КСБО необхідно, щоб остання допомагала своєчасно виявляти та усувати наявні в роботі недоліки, сприяючи підвищенню ефективності діяльності підприємства.

Як відмічає В.О. Озеран та А.В. Озеран [2, с. 98] система внутрішнього контролю клієнта повинна бути достатньо надійною для забезпечення впевненості в тому, що господарські операції: 1) дійсно мали місце; 2) здійснені відповідно до закону; 3) повністю відображені в обліку; 4) адекватно оцінені; 5) правильно рознесені по бухгалтерських рахунках; 6) відображені своєчасно; 7) включені у відповідні реєстри, підсумки за ними правильно підраховані і узагальнені.

Особливе значення для побудови такої системи відіграють її складові. Щодо складових системи внутрішнього контролю, то підтримуємо думку В.О. Шевчука [3, с. 10-11], відносно того, що “контроль є можливим лише в разі наявності суб'єкта й об'єкта, які певним чином пов'язані між собою”. Що ж до інших складових, які виділяють окремі вчені, зокрема Е.А. Кочерін [4, с. 164] “система контролю господарської організації складається з наступних елементів:

- 1) об'єкт контролю;

- 2) технічні засоби контролю;
- 3) технологія контролю;
- 4) функціональні органи контролю;
- 5) лінійні органи контролю.

Отже метою дослідження є розробка системи внутрішньогосподарського контролю в умовах використання комп'ютерних технологій з врахуванням трьох його складових: об'єкту, суб'єкту і методики.

Під внутрішнім контролем в умовах використання КСБО розуміємо контроль комп'ютерної обробки даних, що включає процедури, проведені за допомогою ручної обробки (загальні засоби контролю), і процедури, убудовані в комп'ютерні програми (прикладні процедури). Дані процедури повинні забезпечувати загальну систему контролю, що функціонує при КСБО і забезпечує достовірність і збереження даних бухгалтерського обліку.

Метою внутрішнього контролю в умовах КСБО є побудова системи спостереження за функціонуванням останньої для досягнення впевненості в надійності й ефективності її роботи, що дозволить удосконалити процес управління. Таким чином, для розробки методичних основ внутрішнього контролю при використанні КСБО правильною, з методичної точки зору, є розробка підходів до проблем інформаційної безпеки враховуючи складові системи внутрішнього контролю. Виходячи з цього пропонуємо виділити наступні об'єкти внутрішнього контролю пов'язані з використанням КСБО (рис. 1).

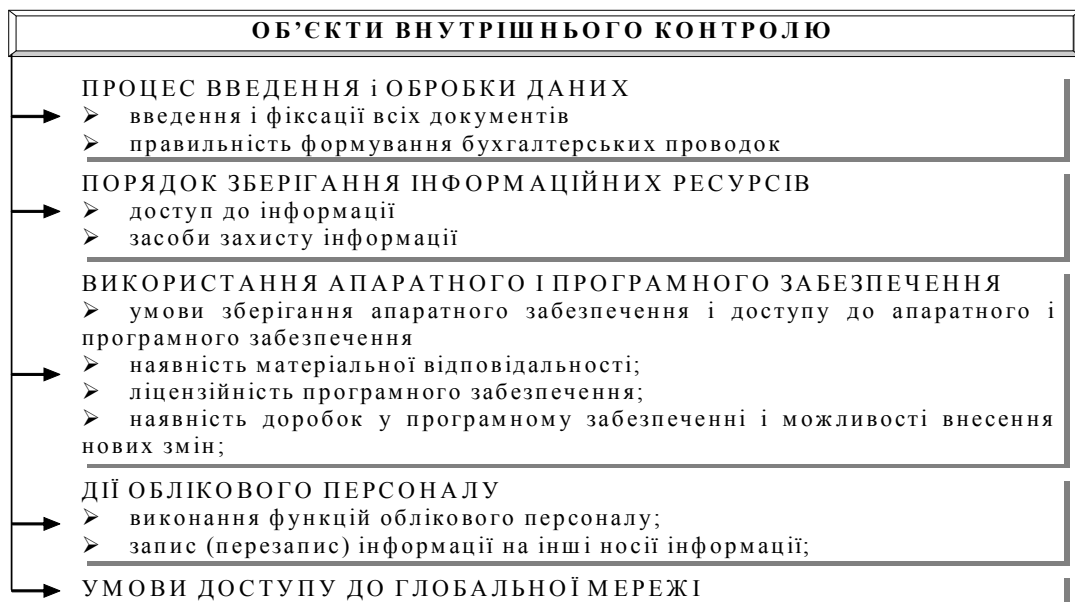

Рис. 1. Об'єкти внутрішнього контролю в комп'ютерній системі бухгалтерського обліку

Ефективність діяльності бухгалтерської служби багато в чому визначається рівнем комп'ютерних технологій, що використовуються на підприємстві. Використання комп'ютерних технологій в діяльності бухгалтера дозволяє скоротити час на виконання нескладних одноманітних операцій, порівняння фактичних даних з обліковими; дає можливість зберігати і багаторазово використовувати дані бухгалтерського обліку, в автоматичному режимі здійснювати перевірку тотожності чи взаємної ув'язки показників різних форм звітності, оперативно отримувати облікову інформацію тощо.

Разом з тим комп'ютерні технології, дозволяючи зменшити обсяг громіздкої розрахункової роботи та виконання ряду контрольних функцій, паралельно доповнюють роботу бухгалтера новими діями, які обумовлені необхідністю інтерпретації облікових даних.

Отже, в сучасних умовах господарювання відбуваються зміни у функціях бухгалтерів. В умовах використання комп'ютерних технологій та інтеграційних процесів в управлінні підприємством вузько функціональна, суто облікова діяльність бухгалтерів є неприпустимою. Перед бухгалтерами постають завдання, що визначаються не окремою функцією обліку, а проблемами, що пов'язані з необхідністю посилення значення облікової інформації для управління. Підвищення якості підготовки облікових кадрів як важливої умови ефективної реалізації можливостей обліку в управлінні виробництвом.

Соціально орієнтована ринкова економіка створює умови для прояву всіх сутнісних рис системи бухгалтерського обліку, виконання всіх його завдань. Працівники бухгалтерських служб стають в цих умовах менеджерами, що вирішують не тільки технічні, але й стратегічні завдання підприємств. Проте для повного виконання ними всіх завдань необхідним є використання методів внутрішнього контролю.

Список використаних джерел

1. Аудит і ревізія підприємницької діяльності. Навч. посібник для студентів вищих навчальних закладів спеціальності 7.050106 “Облік і аудит” / Ф.Ф. Бутинець та ін.; За ред. проф. Ф.Ф. Бутинця – Житомир: ПП “Рута”, 2001. – 416 с.

2. Озеран В.О . Роль системи внутрішнього контролю в розробці стратегії аудиту/ Озеран В.О., Озеран А.В. // Бухгалтерський облік та фінансова звітність як інструменти контролю. Матеріали II всеукраїнської науково-практичної конференції. – Дніпропетровськ: ДНУ, 2004. – С. 98-99.

3. Шевчук В.О. Контроль господарських систем в суспільстві з перехідною економікою (проблеми теорії, організації, методології): Монографія/ Шевчук В.О. – К.: КДТУ, 1998. – 371 с.

4. Кочерин Е.А. Контроль в системе управления производством/ Кочерин Е.А. – М.: Экономика, 1982. – 216 с.

Лесик К.О.

Науковий керівник – Морозов Р.В., д.е.н., професор

Херсонський державний аграрний університет

м. Херсон

ІНВЕСТИЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

Світовий досвід інвестиційного забезпечення діяльності підприємств свідчить, що спонукаючими мотивами підприємств агропромислового сектору економіки щодо розвитку інвестиційних процесів нині є прагнення досягнути максимального підвищення ефективності агропромислового виробництва за рахунок інвестицій. Варто зазначити, що інвестиціями є всі види майнових та інтелектуальних цінностей, що вкладаються в об'єкти підприємницької та інших видів діяльності, в результаті якої створюється прибуток (дохід) або досягається соціальний ефект.

Пошуки раціональної моделі виживання і подальшого розвитку аграрного виробництва в умовах мінливої кон'юнктури та низької купівельної спроможності населення обумовлюють зростання ролі диверсифікації джерел фінансування інвестиційної діяльності. Варто зазначити, що інвестиційна діяльність сільськогосподарських підприємств може здійснюватись за рахунок:

- власних фінансових ресурсів інвестора (прибуток, амортизаційні відрахування, відшкодування збитків від аварій, стихійного лиха, грошові нагромадження і заощадження громадян, юридичних осіб тощо);

- позичкових фінансових коштів інвестора (облігаційні позики, банківські та бюджетні кредити);

- залучених фінансових коштів інвестора (кошти, одержані від продажу акцій, пайові та інші внески громадян і юридичних осіб);

- бюджетних інвестиційних асигнувань;

- безоплатних та благодійних внесків, пожертвувань організацій, підприємств і громадян.

Різноманітні джерела фінансування інвестиційної діяльності відкривають перспективи ефективного використання фінансових ресурсів в агропромисловому виробництві, якому характерна розосередженість бізнесу на сільських територіях, масове виробництво, участь багатьох сільськогосподарських підприємств (суб'єктів господарювання) у формуванні агропродуктових ланцюгів, значущість успішного ведення бізнесу для розвитку сільських територій.

Таким чином, використання різних джерел фінансування інвестиційної діяльності дає можливість сільськогосподарським підприємствам успішно функціонувати, створюючи «точки зростання». «Точки зростання» – це найбільш перспективні сільськогосподарські підприємства різних організаційно-правових форм, лідери сільськогосподарського виробництва, які домінують над іншими більш традиційними або відсталими господарствами.

Список використаних джерел

1. Бланк І. А. Інвестиційний менеджмент : навч. посібник / І. А. Бланк. – 2-е видавництво, перероб. і доп. – К. : Ельга Ника-Центр, 2006. – 552 с.
2. Борщ Л. М. Інвестування : теорія і практика : навч. посібник / Л. М. Борщ. – К. : Знання, 2005. – 470 с.
3. Мойсеєнко І. П. Інвестування : навч. посібник / І. П. Мойсеєнко. – К. : Знання, 2006. – 490 с.
4. Федоренко В. Г. Інвестування : підручник / В. Г. Федоренко. – К. : Алерта, 2006. – 443 с.

Масалова А.І., Шепель І.В.

Науковий керівник – Шепель І.В., к.е.н., доцент

*Херсонський державний аграрний університет,
м. Херсон*

ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ МОНІТОРИНГУ ВИТРАТ І ВИХОДУ ПРОДУКЦІЇ РОСЛИНИЦТВА

Рослинницька галузь являє собою динамічну систему, яка знаходиться в постійному процесі розвитку. З посиленням управлінської орієнтації бухгалтерського обліку, наукові методи обліку витрат виробництва та виходу продукції повинні ґрунтуватися на безперервному забезпеченні апарату управління необхідними відомостями про хід виробництва. В такому випадку, на нашу думку, запорукою успіху може слугувати створення на підприємствах аграрного сектору системи постійного моніторингу, який дасть змогу забезпечити

створення оптимальних умов для функціонування підприємства та виконання ними поставлених завдань з найбільшою ефективністю. Під моніторингом розуміється “постійне спостереження за будь-яким процесом або системою, з метою виявлення їх відповідності очікуваному результату” [1, с.7]. Таким чином, в процесі моніторингу підприємство досліджується в повному обсязі і, у випадку необхідності, проводяться коректуючі дії на досліджуваній об’єкт. При цьому система моніторингу повинна видавати блок інформації про об’єкт, що спостерігається з такою деталізацією, яка визначається точністю первинного вимірювання або отримання інформації.

Система первинної та зведеної документації в сільському господарстві є складною і громіздкою. Причинами цього можна назвати наявність великої кількості форм документів, частина з яких аналогічна за змістом; повторення окремих показників в різних видах документів, що значно ускладнює документообіг та збільшує трудоемкість облікової роботи, а також відсутність необхідних показників, які можуть суттєво впливати на вибір альтернативного управлінського рішення. Їх побудова недостатньо зручна для щоденного заповнення і подальшого опрацювання, узагальнення в регістрах аналітичного обліку. В зв’язку з цим, на нашу думку, все більшого практичного значення на сучасному етапі набуває процес скорочення числа первинних документів, спрощення їх складання, підвищення їх змістовності та покращення якості, більша пристосованість їх для автоматизації обліку.

Одним із основних шляхів удосконалення бухгалтерського обліку можна назвати уніфікацію первинних документів, тобто розробка єдиних типових форм документів для реєстрації однакових господарських операцій на всіх підприємствах. Застосування уніфікованих документів в рослинництві призведе до розробки спеціалізованих форм, які дозволять враховувати всю специфіку сільськогосподарського виробництва та його господарських операцій. При цьому ми пропонуємо:

1. Застосовувати в обліку процесу виробництва переважну більшість нагромаджувальних (багатоденних) документів, що сприятиме зменшенню кількості документів та спростить їх опрацювання;
2. Створити можливості для документування декількох господарських операцій в одному первинному документі;
3. Встановити оптимальну кількість об’єктів обліку, яка дасть змогу уникнути зайвої деталізації, а, отже, спростить облік;
4. Скоротити кількість копій первинних документів.

Слід зазначити, що хоча уніфікація первинної документації і скорочує

кількість первинних документів, проте вона і збільшує час на їх опрацювання. В зв'язку з цим уніфіковані документи ще не набули широкого використання в аналізованих господарствах. Тому, для полегшення роботи з уніфікованими документами, слід надати сільськогосподарським підприємствам свободу вибору у визначенні переліку реквізитів, що будуть заповнюватися залежно від започаткованої практики ведення обліку витрат і виходу продукції. Таким чином, наступним етапом удосконалення можна вважати спрощення техніки технології записів у документах, оцінка внутрішнього змісту документів. Необхідно в документах залишити лише ті реквізити, які мають змістовне наповнення, тобто їх показники використовуються в подальшому обліковому процесі і в ході прийняття управлінських рішень. На великих сільськогосподарських підприємствах для полегшення роботи по заповненню документів доцільною є розробка системи шифрів та її використання при заповненні відповідних реквізитів у документах.

Калькулювання собівартості продукції виступає одним із головних критеріїв вартісного вимірювання об'єктів бухгалтерського обліку. Проте воно (калькулювання) не завжди в повній мірі відображає фактичні витрати на вирощування рослинницької продукції. В процесі виробництва мають місце господарські факти, які чи то взагалі не піддаються щоденному документуванню (наприклад природній убуток, пересортування, усушка та ін.), чи то інформація, що міститься в первинних документах по тих чи інших причинах, викривляється. Сукупність цих факторів спричиняє викривлення фактичної собівартості вирощеної продукції. Для забезпечення правдивості визначення собівартості рослинницької продукції, дані про такі факти виявляють в процесі інвентаризації.

В ході впровадження ринкових методів господарювання, коли інформація стає головним ресурсом, періодичність проведення таких інвентаризацій є недостатньою. З нашої точки зору, на сьогодні, перспективним напрямком розширення інформаційної ємності облікових даних підприємств є застосування так званої перманентної (постійної) інвентаризації.

Сутність перманентної інвентаризації полягає в тому, що постійно діюча на підприємстві інвентаризаційна комісія піддає перевірці фактичну наявність окремих видів майна та стану фінансових зобов'язань на певну критичну дату. Критичною датою при цьому слід вважати момент, коли в натурі є мінімальний залишок майна за даними бухгалтерського обліку.

Для прийняття дієвих управлінських рішень необхідним є забезпечення апарату управління оперативною інформацією про результати практичної діяльності підприємства та його структурних підрозділів шляхом комунікації, через канали зв'язку. В системі інформаційного забезпечення дану функцію

виконує внутрішня звітність, яка являє собою узагальнену систему економічних показників, що відображає результати господарювання структурних підрозділів (підприємства) за певний проміжок часу і є одним із найважливіших інструментів управлінського обліку. Особливістю внутрішньої звітності є те, що вона повинна бути придатна для багатоцільового використання” [2, с.48]..

Розглянемо деякі аспекти організації системи внутрішньої звітності на сільськогосподарських підприємствах в рослинницькій галузі. Зазначимо, що в рослинництві така звітність повинна вводитись по всьому технологічному процесі – від підготовчих робіт по посіву культур до збору вирощеної продукції.

Для сільськогосподарських підприємств необхідна достовірна та своєчасна звітність, яка б реально б відображала результати його діяльності в короткостроковому періоді. Тому, з нашої точки зору, метою складання форм внутрішньогосподарської звітності є задоволення інформаційних потреб апарату управління в оперативному режимі, шляхом надання показників діяльності, як в натуральній, так і в вартісній формі та якісних характеристик вирощеної продукції, які дозволяють оцінювати та контролювати, а також, на певний період, прогнозувати та планувати господарську діяльність підприємства та його структурних підрозділів.

Слід відзначити, що внутрішньогосподарська звітність повинна відрізнятися від існуючої сьогодні:

- своєчасністю надходження інформації про результати виконаних завдань: одразу ж після здійснення господарських операцій інформація повинна узагальнюватися та аналізуватися, з перспективою подальшого прийняття дієвих управлінських рішень;

- форми внутрішньої звітності повинні містити виключно релевантну інформацію, адже, як вже зазначалось, суттєвим недоліком сучасної бухгалтерської документації є те, що вона містить велику кількість зайвих даних, які уповільнюють процес надходження інформації;

- однією із позитивних сторін складання внутрішніх форм звітності є нерегламентованість її форм нормативними документами з боку держави. Це дозволить надавати потрібну інформацію в зручному для підприємства вигляді, не піклуючись про їх відповідність будь-яким формально встановленим принципам.

Крім того, очевидним є те, що система внутрішньогосподарської звітності повинна бути максимально простою, універсальною та уніфікованою, оскільки в іншому випадку її буде важко, а деколи і не можливо використовувати відповідно до потреб та в різних часових періодах.

Список використаних джерел

1. Галіцин В.К. Системи моніторингу: Монографія. / Галіцин В.К. –К.: КНЕУ, 2000. –231 с.

2. Завгородній В. Формування інтегрованої бази даних для управління обліку і контролю діяльності підприємства // Бухгалтерський облік і аудит. – 2001. – № 6, – С. 48-50.

Минкіна Г.О., к.с.-г.н., доцент
Херсонський державний аграрний університет,
м. Херсон

ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ СУБ'ЄКТІВ АГРАРНОЇ СФЕРИ.

Фінансовий аспект діяльності будь-якого суб'єкта господарювання являється одним з головних критеріїв оцінки його конкурентоспроможності, інвестиційної привабливості та економічної безпеки. За даними оцінки фінансового стану підприємства робляться остаточні висновки щодо інвестиційної привабливості того або іншого виду діяльності, а також визначається чи є підприємство кредитоспроможним.

Наукове і прикладне відпрацювання механізмів оцінки ефективності системи економічної безпеки суб'єктів аграрної сфери створює можливості для дотримання забезпечення продовольчої безпеки та стабільного функціонування та розвитку сільськогосподарського підприємства.

Серед функціональних складових належного рівняння економічної безпеки фінансова складова вважається провідною й вирішальною, оскільки за ринкових умов господарювання фінанси є «двигуном» будь-якої економічної системи.

Специфіка господарської діяльності в аграрному секторі, пов'язана з сезонністю та низькою технологічністю виробництва, використанням природних ресурсів, низькою еластичністю попиту на сільськогосподарську продукцію та її здатністю швидко псуватися, спричиняє додаткові загрози існуванню та успішному функціонуванню сільськогосподарського підприємства. Постійна наявність таких ризиків та загроз обумовлює актуальність проблеми формування системи фінансової безпеки суб'єкта господарювання [1].

Головною метою фінансової безпеки є гарантування стабільного та максимально ефективного функціонування підприємства тепер і високий потенціал розвитку в майбутньому.

До основних функціональних цілей фінансової безпеки належать:

- забезпечення високої фінансової ефективності роботи, фінансової стійкості

та незалежності підприємства;

- забезпечення технологічної незалежності та досягнення високої конкурентоспроможності технічного потенціалу того чи того суб'єкта господарювання;

- досягнення високої ефективності менеджменту, оптимальної та ефективної організаційної структури управління підприємством (організацією);

- забезпечення захисту інформаційного поля, комерційної таємниці і досягнення необхідного рівня інформаційного забезпечення роботи всіх підрозділів підприємства та відділів організації;

- ефективна організація безпеки персоналу підприємства, його капіталу та майна, а також комерційних інтересів.

Більшість авторів, серед яких Богомолів В.А., Сухорукова Т. та Камлик М.І., розглядають економічну безпеку підприємства на базі фінансової стійкості. Оскільки найконкретніше уявлення про стан економічної безпеки надають такі характеристики як фінансова стабільність (фінансова стійкість), платоспроможність, маневреність і ліквідність. Існують багато методик визначення показників фінансового стану підприємства. Однак, один з головних, на нашу думку, недоліків цих методик лишається поза увагою, а саме - об'єктивність формування висновків за результатами оцінки для всіх без виключення видів економічної діяльності. Особливо це зауваження справедливе для сільськогосподарського сектору економіки, де для кризових явищ відсутня ефективна система діагностики їх глибини, що не дозволяє розробляти сценарії виходу з важкого фінансового становища [2].

Адекватність оцінки фінансової безпеки та комплекс необхідних заходів з попередження кризових явищ залежить, передусім, від правильної оцінки загроз фінансовому стану господарюючих суб'єктів, тобто системи індикаторів для їх моніторингу. Важливість вирішення питання побудови системи статистичних показників лежить в основі впровадження нових економічних показників фінансового стану підприємств

Аналіз наявних підходів до методики оцінки фінансової безпеки господарюючих систем виявив їх непристосованість до використання різних видів економічної діяльності. Адаптація існуючих методик до умов сільськогосподарського виробництва може бути здійснена за допомогою побудови комплексної статистичної організаційної моделі діагностики їх фінансового стану.

Враховуючи результати фінансової кризи в Україні та некерований вплив її на забезпечення діяльності сільськогосподарських підприємств, який може мати негативні наслідки для економічної безпеки держави, проблема оцінки рівня

фінансової стійкості господарювання потребує термінового ґрунтовного розгляду і пошуку її вирішення.

Серед організаційних заходів, що можуть сприяти цьому, слід назвати:

1. Формування обґрунтованої системи показників для побудови статистичної моделі аналізу фінансового стану сільськогосподарських підприємств.

2. Розробку граничних значень величин показників для оцінки фінансової безпеки господарюючих суб'єктів з обов'язковим врахуванням виду їх економічної діяльності.

3. Виділення меж оцінки окремих кластерів підприємств з однаковим рівнем фінансової безпеки, що спростить процедуру прийняття управлінських рішень для забезпечення їх ефективної діяльності.

При цьому необхідно усвідомити, що в здійсненні цих організаційних заходів зацікавлені як підприємства, так і держава, а ігнорування їх може мати непрогнозовані наслідки для економіки України.

На рівні держави пропонується створити систему мотивації щодо підвищення рівня економічної безпеки шляхом включення відповідних заходів до програм фінансової підтримки підприємств. Дана підтримка повинна мати селективний характер – для підприємств із нижчим рівнем економічної безпеки, що сприятиме їх розвитку, підвищення рівня безпеки галузі та продовольчої безпеки країни.

Для зміцнення економічної безпеки сільськогосподарських підприємств на мікрорівні пропонується здійснювати систематичний моніторинг її рівня, що дасть можливість вчасно ідентифікувати загрози та розробити заходи по їх усуненню та відповідно підвищенню рівня економічної безпеки. Накопичення знань через консультаційно-навчальні заклади щодо питань економічної безпеки допоможе вчасно розпізнати загрози діяльності підприємства, врахувати ймовірність настання небажаних подій та спрогнозувати поведінку у разі зміни ситуації.

Система моніторингу фінансової безпеки сільськогосподарських підприємств повинна:

- задовольняти потреби в об'єктивних даних користувачів всіх рівнів управління;

- охоплювати всі основні процеси, що формують стан та тенденції економічного розвитку господарюючих систем у сільському господарстві;

- забезпечувати логічну послідовність розміщення показників у системі відповідно з їх змістовним призначенням;

- відповідати наявній інформаційній базі фінансового, статистичного, податкового і управлінського обліку;

- забезпечувати розуміння та однозначність показників, тобто допускати тільки одне їх тлумачення;
- враховувати особливості господарювання різних видів економічної діяльності;
- забезпечувати здійснення класифікації підприємств за рівнем їх фінансової безпеки з метою розробки сценаріїв управлінських рішень.

Список використаних джерел

1. Єлістратова Ю.О. Економічна безпека сільськогосподарських підприємств та її складові на макро- та макrorівнях [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/ inek/2010_5/81.pdf
2. Литвин Б. М. Фінансовий аналіз. Навчальний посібник / Б.М. Литвин, М.В. Стельмах. - К.: Хай-Тек Прес. - 2008. - 336 с.

Мірошніченко В.О. , аспірант

Херсонський державний аграрний університет,
м. Херсон

ОСОБЛИВОСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ ФІНАНСОВИМ ПОТЕНЦІАЛОМ

Залежно від характеру діяльності підприємства та його організаційно-правової форми складові потенціалу можуть бути різними. В умовах розвитку ринкових відносин, однією із найвразливішою галуззю економіки є сільське господарство, оскільки обумовлене її специфікою серед інших галузей економіки. Щодо фінансового потенціалу, його необхідно розглядати як найважливіший інструмент стабілізації фінансової політики аграрного сектора економіки, в контексті розвитку сільського господарства та покращення фінансової діяльності сільськогосподарських підприємств, оскільки їх здатність до розвитку ототожнюється з фінансовим забезпеченням [7]. Вважаємо, під фінансовим потенціалом аграрних підприємств, слід розуміти потенційні фінансові ресурси господарства у вигляді власних, позичених або залучених грошових коштів, що знаходяться в розпорядженні підприємства з метою ефективного їх використання та споживання в процесі виробництва продукції, що включає потенціал землі, сезонність виробництва, кліматичні умови, біопотенціал у галузі рослинництва і тваринництва, техніко-технологічний потенціал.

Фінансові ресурси дуже важливі, як вихідний вид ресурсів для створення та діяльності підприємства, забезпечують процес виробництва, є неодмінною умовою

неперервності процесу виробництва [4, С. 65]. У своїй діяльності аграрні підприємства крім фінансових ресурсів, які безпосередньо беруть участь у формуванні фінансового потенціалу використовують й інші їх види, такі як: матеріальні ресурси (складаються з необоротних та оборотних активів); трудові ресурси; нематеріальні ресурси; інформаційно-методичні ресурси, табл. 1. Процес нагромадження і комплектування ресурсів є обов'язковою передумовою інтенсифікації сільськогосподарського виробництва.

Таблиця 1

Складові ресурсного потенціалу аграрних підприємств

Назва ресурсів	Характеристика
Матеріальні ресурси	економічні ресурси в матеріально речовій формі, які використовуються у господарській діяльності підприємства.
Трудові ресурси	загальна чисельність наявного працездатного населення на території країни, адміністративно-територіальні одиниці або на підприємстві; основна продуктивна сила суспільства. Іншими словами, трудові ресурси – сукупність постійних працівників, які мають необхідну професійну підготовку і досвід практичної роботи
Фінансові ресурси	сукупність грошових коштів та надходжень, які є в розпорядженні підприємства для виконання фінансових зобов'язань, здійснення витрат на відновлення підприємства та стимулювання працівників.
Нематеріальні ресурси	складова частина потенціалу підприємства, що здатна забезпечувати економічну користь протягом відносно тривалого проміжку часу. Для цього виду ресурсу є характерними нематеріальна основа і невизначеність величини майбутнього прибутку від її використання в процесі виробництва. Цей термін використовується для характеристики сукупності об'єктів інтелектуальної власності.
Інформаційно-методичні ресурси	семантична інформація у вигляді понятійного знання, що відображає не стільки індивідуальні, скільки суспільні (колективні) знання. Для розуміння інформаційного ресурсу важливе значення має форма існування та подавання знання. Під знаннями розуміють відображення різних аспектів реальності у вигляді ідей, понять, уявлень про предмети та явища. Знання можуть передаватися іншим людям, матеріалізуватися та існувати в різних формах: «живі» знання (кваліфікація працівників); уречевлені знання (у продукції, роботах, послугах); інформація (повідомлення).

* Складено автором за даними [4, С. 50; 8, С. 6-7]

Також, ми розділяємо думку О.В. Киричка щодо класифікації ресурсів потенціалу підприємства за двома ознаками [3, С. 20-24]. Перша – за ступенем приналежності ресурсів підприємству: внутрішні ресурси (основні засоби, оборотні кошти, робоча сила) і зовнішні ресурси (кредити, отримані підприємством, і заборгованості за товари, роботи і послуги). Друга – за ступенем реалізації ресурсу в господарському процесі: фактичні ресурси (вони постійно необхідні для виконання виробничої програми: основні фонди, оборотні кошти, робоча сила), потенційні ресурси (вони можуть бути отримані і задіяні за певних

умов) і умовні ресурси (це засоби різних резервних і спеціальних фондів, на пряму використання довгострокових кредитів банку і інше). Для оцінки фінансового потенціалу аграрних підприємств застосовується система індивідуальних показників, що охоплює всі наявні в розпорядженні підприємства ресурси пов'язані з його діяльністю.

Крім наявності ресурсів, які входять до складу фінансового потенціалу аграрні підприємства повинні виконувати загальні функції. Так, Одінцева Г.С., Селезньова Г.А. вважають, що «потенціал підприємства представляє собою систему взаємопов'язаних елементів, які виконують визначені функції в процесі забезпечення виробництва продукції та досягнення підприємством своєї мети» [5, с.74].

Прагнення аграрних підприємств до економічного зростання неможливе без фінансового потенціалу та наявних фінансових ресурсів, які забезпечують базис фінансового потенціалу та відіграють значну роль у розвитку підприємства. Оскільки сукупність фінансових можливостей підприємства, яка сконцентрована у фінансових ресурсах, вказує на наявність у нього статичного характеру, та які в будь-який момент можуть бути мобілізовані свідчать про рушійну силу або наявний фінансовий потенціал. Вважаємо, що фінансовий потенціал аграрних підприємств слід розглядати у чотирьох ракурсах, рис. 1.

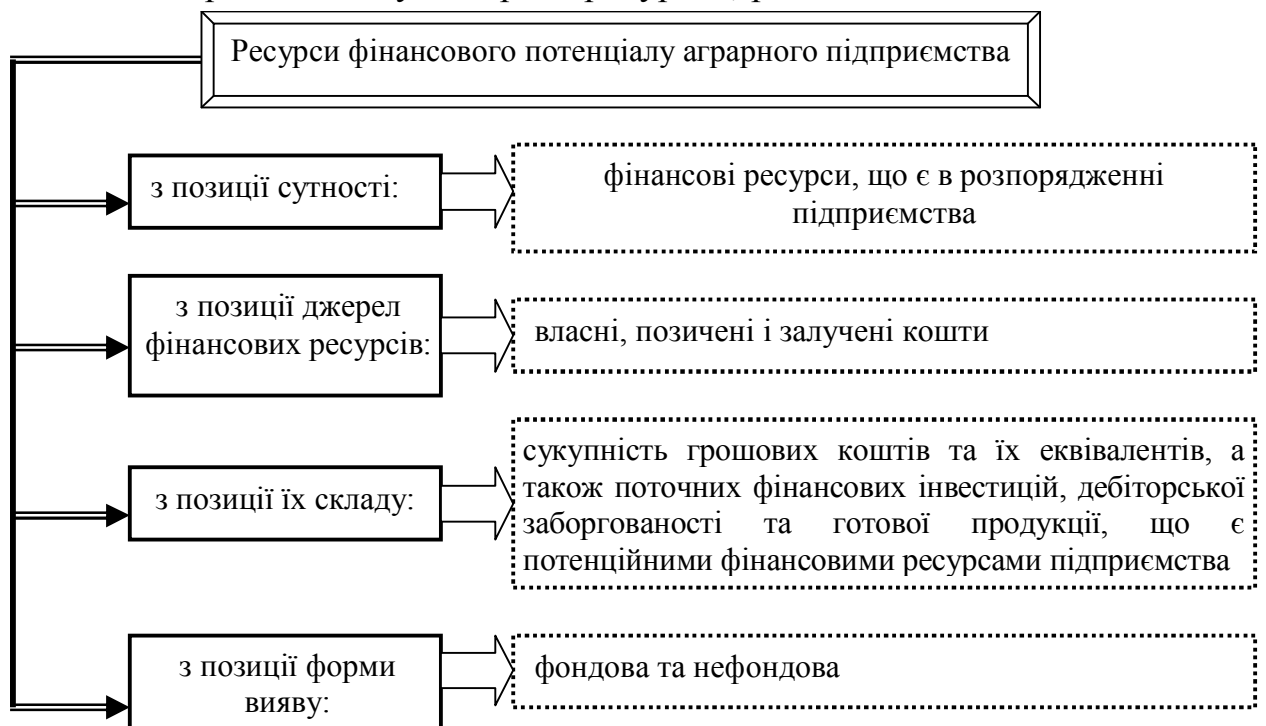

Рис. 1. Наявні ресурси фінансового потенціалу аграрного підприємства*

* Складено автором за даними [2]

На шляху формування фінансового потенціалу аграрних підприємств існують певні проблеми, які пов'язані не у відсутності фінансових ресурсів, а формах та методах їх розподілу суб'єктом господарювання. Так, системі формування фінансового потенціалу фінансове забезпечення аграрних підприємств відбувається за такими напрямками [6]:

- 1) власні джерела фінансових ресурсів;
- 2) кошти державного бюджету;
- 3) вільний доступ до кредитів державних банків.

З розвитком ринкових відносин у фінансовій системі змінились умови фінансового забезпечення аграрних підприємств, а саме в частині фінансового забезпечення переважають власні джерела фінансових ресурсів. Можливими причинами, що впливають на формування фінансового потенціалу у частині змін фінансового забезпечення аграрних підприємств є:

- дефіцит фінансових ресурсів країни, який спричиняє недофінансування потреб у сфері матеріального виробництва підприємств;
- використання коштів аграрними підприємствами не за призначенням;
- значні розміри боргів підприємства та проблеми з їх обслуговуванням;
- невисокий рівень капіталізації банківської системи;
- зростання відсоткових ставок за користування короткостроковими кредитами;
- зменшення обсягів довгострокового банківського кредитування;
- зростання інфляції та різкі зміни курсу національної валюти;
- вплив фінансових активів за кордон;
- викривлення у звітності і можливі фінансові махінації.

В ринкових умовах міняється стратегія управління сільськогосподарськими підприємствами, а одночасно і їх фінансова стратегія. Відповідно до цих змін формується фінансова політика. Остання в загальноприйнятому розуміння трактується як форма реалізації фінансової ідеології та стратегії підприємства у розрізі окремих аспектів його фінансової діяльності [1, с. 349-350]. Її вибір здійснюється керівниками підприємства та його функціональних служб з урахуванням основних параметрів визначеної власниками фінансової стратегії.

Список використаних джерел

1. Бланк І. А. Фінансова стратегія підприємства / І. А. Бланк. – К.: Ніка – Центр, 2008. – 520с.
2. Ільчук М.М. Основи підприємницької діяльності та агробізнесу / [За ред.] М.М. Ільчука. – К.: Вища освіта, 2002. – 398 с.

3. Киричок О. В. Формування та використання ресурсного потенціалу сільськогосподарських підприємств Сумської області / О. В. Киричок // Вісник Сумського НАУ. Серія: Економіка і менеджмент. – Суми, 2010. - № 6/2 (42). – С. 20 – 24.

4. Покропивний С.Ф. Економіка підприємства: [Структурно-логічний навч. Посібник] / С.Ф. Покропивний. – К. : КНЕУ, 2001. – 457 с.

5. Попов Е.В. Рыночный потенциал предприятия / Е.В. Попов. – М.: Экономика, 2002. – 560с.

6. Танклевська Н.С. Фінансовий потенціал аграрних підприємств / Н.С. Танклевська, В.О. Мірошніченко // Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України, Серія «Економіка, аграрний менеджмент, бізнес» : ВЦ НУБіП України, 2014. – Вип.200.ч.3 – С.109-115. (включено до міжнародної науково-метричної бази РІНЦ).

7. Танклевська Н. Стан та перспективи розвитку державного фінансування сільськогосподарських підприємств України [Електронний ресурс] / Н. Танклевська, О. Супрун // Соціально-економічні проблеми і держава. — 2013. — Вип. 1 (8). — С. 262-270. — Режим доступу до журн.: <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2013/13tnsspu.pdf>. (0,68 д.а)

8. Ушакова Н.М. Економіка торгівельного підприємства: [Підручник для вузів] / Під ред. проф. Н.М. Ушакової. – К. : Крещатик, 1999.

Морозова О.Г., к.е.н., доцент
Херсонський національний технічний університет,
м. Херсон

ВПЛИВ СВІТОВОГО ГОСПОДАРСТВА НА ФОРМУВАННЯ І РОЗВИТОК АГРОПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ УКРАЇНИ

Формально Україна як член ООН входить до держав світового співтовариства. Вона визнає й виконує статут ООН та міжнародне право, які регулюють міждержавні, політичні, дипломатичні, соціальні, культурні та міжнародні аграрні відносини. Нині Україна певною мірою співпрацює з країнами світу. Проте, реально переваги міжнародних економічних відносин країна може використовувати лише тоді, коли її економіка буде інтегрована в світове господарство, тобто буде невід’ємною складовою частиною цього господарства.

Для сучасного етапу розвитку світового господарства можна виділити

основні тенденції, які мають значний вплив на формування і розвиток агропромислового комплексу України, а саме:

- розвиток процесів інтернаціоналізації у світовому господарстві внаслідок інтенсифікації міжнародного поділу праці, структура якого, з одного боку вже склалася, а з іншого – перебуває у стані модифікації. Крім того, остання передбачає перехід до нової моделі міжнародного поділу праці, який ґрунтується на частковому і, значною мірою, на одиничному поділі праці. Це призвело до поступового виходу процесу агровиробництва за межі країни, зумовивши розвиток міжнародної агропромислової кооперації. Остання відображає новий рівень усупільнення виробництва, за якої безпосередньо виробничі зв'язки між агропідприємствами різних країн стають постійними і набувають повної самостійності щодо товарообмінних операцій на світовому ринку та реалізується у вигляді світових агропромислових комплексів;

- перехід до якісно нової моделі світового розвитку агробізнесу на основі становлення принципово нового технологічного способу виробництва шляхом впровадження в усі галузі національної економіки високих інформаційно-інтелектуальних технологій, які базуються на електронній автоматизації, інформації та біотехнологіях, використанні матеріало-, енерго-, ресурсозберігаючих виробництв;

- створення інтегрованих міжнародних агрооб'єднань.

Слід зазначити, що для прискорення процесу входження України у світогосподарські структури агровиробництва необхідно якнайшвидше відновити і зміцнити свої позиції в поділі праці на регіональному рівні. Відновлення регіональних інтеграційних зв'язків дасть можливість вивести національну економіку з глибокої кризи і перейти до розширення господарської взаємодії з основними центрами світового господарства й розгорнути ділове співробітництво на взаємовигідних засадах з усіма державами світу.

Список використаних джерел

1. Кваша С. М. Державне регулювання зовнішньоекономічної діяльності в АПК України / С. М. Кваша // Агроінком. – 2001. – № 7. – С. 53–58.
2. Лупенко Ю. О. Перспективи України в умовах глобалізації ноосфери / Ю. О. Лупенко, М. І. Пугачов // Економіка АПК. – 2014. – № 8. – С. 117–119.
3. Саблук П. Т. Національна доктрина продовольчої безпеки в Україні / П. Т. Саблук, Г. М. Калетнік, С. М. Кваша, В. І. Власов, М. А. Лисак // Економіка АПК. – 2011. – №8. – С.3–12.
4. Стратегічні напрями розвитку агропромислового комплексу України / за ред. П. Т. Саблука, В. Я. Месель-Веселяка. – К. : ННЦ ІАЕ, 2003. – 212 с.

Морозов Р.В., д.е.н., професор
Херсонський державний аграрний університет
Дудченко В.В., д.е.н., директор
Інститут рису НААН України,
м. Херсон

ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМИ РОЗВИТКУ ВІТЧИЗНЯНОГО РИНКУ РИСУ ТА ФОРМУВАННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ РИСІВНИЦТВА

Функціонування ринку рису є складним динамічним процесом, який спрямований на досягнення балансу попиту та пропозиції як сукупності економічних показників, що характеризують співвідношення між обсягами пропозицій сільськогосподарської продукції-сировини, сільськогосподарської обробленої продукції і платоспроможним попитом (цінами попиту) на таку продукцію, і в національному масштабі залишається кризовим та імпортозалежним. За сучасних умов розвиток ринку рису має бути спрямований на забезпечення конкурентоспроможності всіх його учасників, сприяння збалансуванню темпів зростання купівельної спроможності з наповненням ринку рису якісною сільськогосподарською продукцією-сировиною і сільськогосподарською обробленою продукцією, збільшенню експорту сільськогосподарської продукції.

Важливою складовою у проведенні досліджень щодо розвитку вітчизняного ринку рису є визначення основних напрямів його розвитку. Враховуючи специфіку розміщення виробництва, наявний виробничий і науково-технічний потенціал та особливості функціонування галузі рисівництва, пріоритетними напрямками розвитку ринку рису в Україні є: формування інфраструктури ринку рису та розбудова оптових ринків сільськогосподарської продукції; нарощування обсягів конкурентоспроможної галузевої сільськогосподарської продукції на внутрішньому та зовнішньому ринках рису; надання всім учасникам (операторам) ринку рису кон'юнктурної інформації щодо цін, попиту і пропозиції на

сільськогосподарську продукцію за допомогою системи її збирання і поширення відповідних даних і проведення моніторингу цін, аналізу та прогнозування стану справ на ринку рису із залученням Аграрного фонду та Аграрної біржі України; створення кластерних формувань у рисівництві; формування інноваційної інфраструктури ринку рису; створення та впровадження у сільськогосподарське виробництво нових сортів сільськогосподарської культури – рису; застосування сучасних методів селекції; розроблення та впровадження сучасних інноваційних проектів і технологій; ефективного використання галузевого науково-технічного потенціалу; підготовки та підвищення кваліфікації кадрів у галузі рисівництва; удосконалення правового забезпечення розвитку ринку рису (рис. 1).

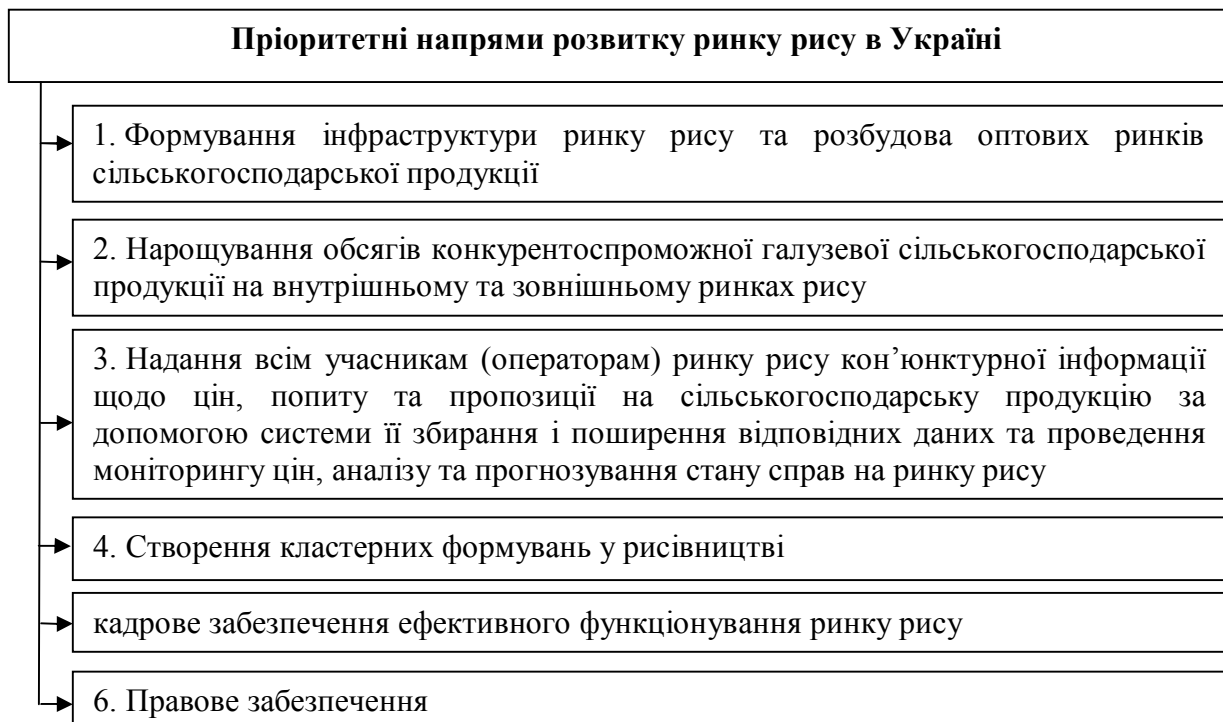

Рис. 1. Пріоритетні напрями розвитку ринку рису в Україні

Результати дослідження вказують на те, що в умовах конкурентного середовища вітчизняна сільськогосподарська продукція рисівництва спроможна задовольняти вимоги потенційних споживачів щодо ціни і якості та конкурувати з зарубіжними аналогами на внутрішньому й зовнішньому ринках.

Якість виробленого в Україні рису одержала високу міжнародну оцінку. Європейський центр з вивчення ринку у 2004 р. (м. Брюссель, Бельгія), провівши експертизу українського рису, не тільки рекомендував його реалізацію на міжнародному ринку, а й видав Сертифікат якості, який підтверджує відповідність вітчизняного рису світовим стандартам.

Конкурентоспроможність рисівництва досліджується як здатність виробництва складної динамічної організаційно-економічної системи виробляти

вітчизняну конкурентоспроможну галузеву сільськогосподарську продукцію, що спроможна задовольняти вимоги потенційних споживачів і конкурувати з зарубіжними аналогами на внутрішньому й зовнішньому ринках. Конкурентоспроможність сільськогосподарської продукції рисівництва характеризується параметрами, основними з яких є вимоги до технологічності сировини, технічний рівень продукції; технічний рівень виробництва; відповідність державним стандартам якості; ціна продукції тощо. Одним з основних чинників, що забезпечує підвищення конкурентоспроможності сільськогосподарської продукції галузі рисівництва, є використання нових високопродуктивних сортів, що поєднують у собі ряд важливих господарських ознак, а саме, високу і стабільну якість крупи.

Список використаних джерел

1. Дем'яненко С. І. Кількісний аналіз та моделювання аграрних ринків : навч. посіб. / С. І. Дем'яненко, О. В. Нів'євський. – К. : КНЕУ, 2008. – 424 с.
2. Функціонування аграрного ринку в умовах глобалізації економіки / [П. Т. Саблук, О. Г. Білорус, С. М. Кваша, В. І. Власов та ін.]. – К. : ННЦ «ІАЕ», 2009.– 56 с.
3. Шпикуляк О. Г. Проблеми розвитку та регулювання аграрного ринку / О. Г. Шпикуляк // Економіка АПК.– 2009. – № 7. – С. 120–127.

Мухіна І.А., к.е.н., доцент
Хорунжий І.В., к.с.-г.н., доцент
Херсонський державний аграрний університет,
м. Херсон

СТРАТЕГІЯ ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ АГРАРНОГО СПРЯМУВАННЯ

Погіршення демографічної ситуації в Україні та зростаюча конкуренція на ринку освітніх послуг, вимагають здійснення систематизованого пошуку шляхів стабілізації діяльності вищих навчальних закладів. Проблема однаково гостра як для державних, так і для приватних установ.

Формування загальної стратегії маркетингу визначає політика вибору надання послуг як специфічного продукту діяльності освітньої установи. На сьогоднішній день адаптація даної стратегії до ринку освітніх послуг, представляється актуальною проблемою. Проте, засобів утриматися в умовах ринку не так багато, серед них: наявність бюджетних місць; зменшення витрат на

освітні послуги; зниження рівня вимог до абітурієнтів. Всі вони важливі, але їх дія тимчасова через ряд об'єктивних причин. Такими є: скорочення обсягу державного фінансування; зменшення доходів населення; інфляційні процеси; дискредитація іміджу вищого закладу через зниження вимог до абітурієнтів.

Стратегія діяльності ВНЗ має бути зорієнтована на данні, які адекватно характеризують ситуацію у внутрішньому і зовнішньому середовищі організації. Вимоги стратегічного менеджменту до управління конкурентоспроможністю передбачають досягнення стійкої конкурентної переваги над спорідненими організаціями в здатності залучати та утримувати контингент студентів, задовольняти їхні потреби в отриманні знань і сприяти ефективному працевлаштуванню [1].

Маркетингове позиціонування вищих навчальних закладів являє собою діяльність, орієнтовану на найбільш вигідне подання вузу та його послуг на основі об'єктивних переваг перед конкурентами.

Специфіка маркетингового позиціонування вищих навчальних закладів визначається характером їх діяльності та проявляється у використанні наступних ознак: статус вузу, відомча приналежність, наявність державної акредитації та атестації; соціальна інфраструктура (забезпеченість гуртожитками, стипендії, інші форми соціальної підтримки); бренд вузу (корпоративна культура, традиції, історія, досягнення випускників; затребуваність набутих знань; можливість подальшого працевлаштування).

Для формування конкурентної стратегії вузу можна скористатися моделями, запропонованими для вибору стратегій розвитку бізнес-структур. М.Портер виділив три типи конкурентних стратегій підприємства: цінове лідерство; відмінність продукту від продукції конкурентів; орієнтація на вузький сегмент споживачів [2].

Логічно, що вузи у великих містах, які мають стійку та сучасну матеріальну базу, тіснитимуть периферійні на ринку освітніх послуг. Це призведе до відтоку молоді та послабить соціально-економічний потенціал регіонів.

Визначені проблеми є нагальними й для вищих навчальних закладів аграрного спрямування. До яких додається проблема згортання закладів середньої освіти у сільській місцевості. Тому пошук шляхів їх вирішення став завданням нашого дослідження.

Для цього, були використані матеріали стратегії розвитку досліджуваного закладу, розробленої у 2014 р. На наш погляд, вони заслуговують високої оцінки та окреслюють цільові орієнтири вузу на майбутнє. Особливо слід відзначити пропозицію розробників – підвищити конкурентоспроможність за рахунок

створення бренду освітніх послуг. Однак про те, який саме фактор може стати брендовим, у стратегії не зазначено [3].

Наприклад, конкуренти досліджуваного закладу, що розташовані у межах міста, пропонують широкий спектр різних напрямків спеціалізації. Подібне розширення для вузу аграрного спрямування, не сприятиме досягненню стратегічної мети: наповнення вузу студентами. Тому що, поле його діяльності це - абітурієнти із сільської місцевості та районних центрів. Для їхнього залучення, потрібно мати особливі конкурентні переваги.

Щоб створити такі переваги, можна скористатися маркетинговою стратегією просування, яка в бізнес-середовищі має назву маркетингової комунікації. Це один з чотирьох видів маркетингових стратегій, який «забезпечує передачу споживачу певної інформації про товар, його переваги, сподіваючись на зворотній відгук» [4]. Для цього, потрібно добре розуміти, чого саме прагнуть клієнти, хто вони є, і що їм необхідно.

На нашу думку, суттєвим недоліком існуючої стратегії є відсутність оцінки освітнього процесу споживачами послуг - студентами, які в умовах ринку, виступають клієнтами підприємства. Відзначимо також, що платниками послуг найчастіше є батьки студентів, з якими теж потрібно налагоджувати зв'язки та вести агітаційну роботу. Але на початковому етапі маркетингового дослідження ми поставили за мету визначити потреби студентів. Для цього було проведено анкетування серед студентів-старшокурсників економічного факультету за рядом позицій. В ньому прийняли участь близько 30 респондентів 5-го та 6-го курсів денної та заочної форми навчання.

Результати опитування дали можливість з'ясувати фактори, на які слід націлювати зусилля, щоб наростити потенціал навчального закладу. Респонденти, в цілому, високо оцінили якість викладання у вузі, але відзначили «слабкі місця», до яких, на їхній погляд, належать: недостатня частка практики у структурі навчального процесу; відсутність у закладу власного учбового господарства; потреба зміни організації навчального процесу, яка полягає у широкому використанні електронного навчання, замість аудиторного, що дозволить старшокурсникам більш вільно розпоряджатися своїм часом.

Зрозуміло, що масштаби опитування невеликі, і слід провести подібне анкетування на всіх курсах і факультетах. Однак, навіть це дослідження допомогло виявити:

1) як постачальник освітніх послуг, заклад не повністю задовольняє потреби ринку;

2) найважливішою компетенцією, необхідною для досягнення маркетингової мети є обов'язкова наявність учбового господарства.

В основі запропонованої нами стратегії закладу аграрного спрямування - реалізація місії ВНЗ: з однієї сторони, він надає освітні послуги, а з другої, є центром наукових досліджень. На сьогоднішній день, друга складова майже не задіяна. Одна із причин - відсутність можливості перевіряти на практиці, і впроваджувати у виробництво ідеї вчених. Наявність учбового господарства за багатьма позиціями допомагає вирішити цю проблему.

Зараз українські аграрії широко застосовують закордонні інноваційні розробки, обходячи увагою вітчизняні, через їхню невідповідність потребам ринку та недоцільність впровадження. Але заклади аграрного спрямування цілком можуть задовольнити цей попит, завдяки реалізації запропонованої маркетингової стратегії. Це допоможе освоїти їм новий ринковий сегмент. Враховуючи що цей напрямок в економіці є одним з прибуткових, шанси досягти стратегічної мети - високі. .

Для цього необхідно:

1. Обґрунтувати й вибрати місію під конкретний вуз, щоб мати виразні стратегічні цілі, й направлено формувати його позитивний імідж.

2. Провести SWOT-аналіз [5] для визначення можливостей реалізації стратегічної мети: «Мати власне навчально-наукове господарство».

3. Розробити під дану мету бізнес-план, з обґрунтуванням обсягу витрат, необхідних дій та термінів їх виконання.

4. Визначити можливих партнерів та інвесторів проекту.

Лідерство в наданні освітніх, наукових та дорадчих послуг в аграрному секторі цілком може служити брендом вищого навчального закладу аграрного спрямування.

Список використаних джерел

1. Кушель Е.С. Конкурентоспроможність ВНЗ: питання методології стратегічного аналізу/ Е.С. Кушель // Новини наукового життя. - 2010. - № 3. - С. 15-18.

2. Портер М. Конкурентная стратегия. Методика анализа отраслей и конкурентов / Майкл Портер. - М.: Альпина Паблишер. 2011.- 454 с.

3. Стратегія розвитку Херсонського державного університету до 2020 р./ Херсон: Херсонський державний аграрний університет, 2014 р.

4. Маркетингова комунікація [Електронний ресурс]/ – Режим доступу: <http://uk.wikipedia.org/wiki/> (дата звернення 22.11.2016 р.). – Маркетингова комунікація

5. Мухіна І.А. SWOT-аналіз діяльності рибних господарств Херсонської області/ І. А. Мухіна, І. В. Хорунжий // Таврійський науковий вісник: Зб. наук. Пр. - Херсон: Грінь Д. С. - 2014. - № 87. - С. 169-176.

Мягкова С.М. магістр
Науковий керівник – д.е.н., професор Танклевська Н.С.
Херсонський державний аграрний університет,
м. Херсон

МЕТОДИЧНІ ПРИЙОМИ АНАЛІЗУ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ

Для здійснення господарської діяльності підприємства необхідні засоби виробництва: будівлі, машини, обладнання, сировина, матеріали, паливо тощо. У сукупності вони складають виробничі засоби промислових підприємств. Виробничі засоби промислових підприємств знаходяться в постійному русі - кругообігу, в процесі якого вони проходять три стадії. Перша стадія - придбання необхідних для здійснення процесу виробництва машин, палива, сировини тощо. Надалі придбані засоби беруть участь у процесі виробництва нового продукту (виробнича стадія). На третій стадії кругообігу вироблений продукт реалізується, підприємству повертаються грошові кошти за реалізовану продукцію (роботи, послуги). Таким чином, з трьох стадій кругообігу перша і третя проходять у сфері обігу, а друга - в сфері виробництва. Залежно від характеру обороту виробничі засоби підприємства поділяються на основні та оборотні.

Стан та ефективність використання основних засобів безпосередньо впливає на виконання виробничої програми підприємства й можливість отримання прибутку. Діяльність промислових та інших підприємств значною мірою залежить від їх забезпеченості основними засобами та ефективності їх використання. Основні засоби, будучи матеріально - технічною базою виробництва, є фундаментом його удосконалення і розвитку. Цей процес відбувається як шляхом збільшення кількості об'єктів основних засобів (екстенсивний шлях), так і за рахунок підвищення ефективності їх використання (інтенсивний шлях). При цьому економічно виправданим є збільшення часу роботи устаткування, його повне завантаження, кваліфікований догляд і ремонт тощо.

Мета економічного аналізу ефективності використання основних засобів полягає у визначенні забезпеченості основними засобами за умови найбільш інтенсивного їх використання та пошуку резервів підвищення фондівдачі.

Перераховані джерела інформації використовуються для проведення ретроспективного аналізу. Оперативний аналіз проводиться за даними первинного бухгалтерського обліку (за інформацією на рахунках 10, 13, 15 тощо). Прогнозний аналіз ефективності використання основних засобів застосовується при оцінці відповідних альтернативних управлінських рішень.

Джерела інформації для проведення аналізу наведено в табл 1.

Таблиця 1

Інформаційна база для аналізу ефективності використання основних засобів

Група	Джерела даних
Первинні документи	Акт приймання-передачі основних засобів, Акт приймання-здачі відремонтованих, реконструйованих та модернізованих об'єктів, Акт на списання основних засобів, Картка обліку руху основних засобів, Інвентарна картка обліку основних засобів Інвентарний список основних засобів, Рахунок амортизації основних засобів
Дані рахунків бухгалтерського обліку	10 «Основні засоби», 13 «Знос (амортизація) необоротних активів», 15 «Капітальні інвестиції» та інші
Облікові реєстри	Журнал та відомість
Фінансова звітність	Ф. №1 «Баланс», ф. №2 «Звіт про фінансові результати», ф. №3 «Звіт про власний капітал», ф. №4 «Звіт про рух грошових коштів», ф. №5 «Примітки до річної фінансової звітності»
Статистична звітність	Ф. №1-підприємство «Звіт про основні показники діяльності підприємства», ф. №1-П (термінова) «Терміновий звіт про виробництво промислової продукції (робіт, послуг)», ф. 11-ОЗ «Звіт про наявність та рух основних засобів, амортизацію (знос)»
Інші джерела	Дані проведених інвентаризацій: інвентарні картки, договір лзингу, план технічного розвитку, патенти, паспорт будівлі, дані попередніх аудиторських перевірок

Методика аналізу ефективності використання основних засобів повинна враховувати ряд принципів положень:

- функціональна корисність основних засобів зберігається протягом декількох років, тому витрати з їх придбання і експлуатації розподілені в часі;
- момент фізичної заміни (оновлення) основних засобів не співпадає з моментом їх вартісного заміщення, у результаті чого можуть виникнути втрати і збитки, що зменшують фінансові результати діяльності підприємства;
- ефективність використання основних засобів оцінюється по-різному залежно від їх виду, належності (власні, орендовані), характеру участі у виробничому процесі, а також призначення.

Оскільки основні засоби обслуговують не тільки виробничу сферу діяльності підприємства, а й соціально-побутову, культурну, природно- екологічну тощо, ефективність їх використання визначається не лише економічними, а й соціальними, екологічними та іншими факторами.

Для аналізу особливе значення має розподіл виробничих основних засобів основної діяльності підприємства на дві частини: активну і пасивну. До активної частини у більшості галузей промисловості належать машини та устаткування, які безпосередньо взаємодіють з предметами праці. Пасивну частину формують основні засоби, які створюють умови для здійснення виробничого процесу, - будівлі, споруди. передавальні пристрої, транспортні засоби. Зростання питомої ваги активної частини є показником прогресивності структури основних засобів, підвищення технічної оснащеності підприємства.

Важливе значення має аналіз вивчення руху і технічного стану основних засобів, що проводиться на підставі таких показників, як: коефіцієнт зносу, коефіцієнт придатності, коефіцієнт оновлення, коефіцієнт вибуття, коефіцієнт приросту, частка зданих в операційну оренду основних засобів, частка взятих в операційну оренду основних засобів тощо.

Список використаних джерел

1. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», затверджений наказом Міністерства фінансів України № 73 від 07 лют. 2013 р. [Електронний ресурс] / Верховна рада України. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.

2. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України XIV від 16 лип. 1999 р. № 996– [Електронний ресурс] / Верховна рада України. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.

3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби», затверджене наказом Міністерства фінансів України № 92 від 27 лют. 2000 р. [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>.

4. Танклевська Н.С. Фінансова політика сталого розвитку аграрних підприємств України: теорія, методологія, практика: [Монографія] / Н.С. Танклевська. – Херсон: Айлант, 2010. – С. 281-282.

Начичко Н.С.

Науковий керівник – к.е.н., доцент Скрипник С.В.

Херсонський державний аграрний університет

м. Херсон

ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ ДО СУТНОСТІ ВИТРАТ І СОБІВАРТОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ

Нині актуальними залишаються питання обліку, аналізу та поточного контролю витрат діяльності підприємства, зокрема, операційної. Витрати є не лише одним із важливих показників результатів фінансово-господарської діяльності підприємства. Їх оптимізація забезпечує дотримання режиму економії, зростання продуктивності праці, скорочення непродуктивних витрат, дозволяє підвищити рентабельність.

Методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про витрати підприємства та її розкриття у фінансовій звітності розкриває Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати». Відповідно до НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» та П(С)БО 16 «Витрати» витрати – це зменшення економічних вигід у вигляді вибуття активів або збільшення зобов'язань, які призводять до зменшення власного капіталу (за винятком зменшення капіталу за рахунок його вилучення або розподілу власниками) [1, 2].

Норми П(С)БО 16 «Витрати» суворо регламентують умови визнання витрат підприємства. В бухгалтерському обліку витрати відображають при дотриманні певних умов, а саме витрати визнаються витратами певного періоду одночасно з визнанням доходу, для отримання якого вони здійснені. Це відповідає принципам міжнародних стандартів фінансової звітності і національному принципу відповідності витрат доходам. Якщо витрати неможливо прямо пов'язати з доходами певного періоду, то їх відображають у складі витрат того звітного періоду, в якому вони здійснені.

Облік витрат на підприємстві має важливе значення, оскільки відображає загальні

витрати періоду за елементами витрат реалізованої продукції різних періодів в співставленні з доходами, розрахунки собівартості готової продукції за статтями витрат, витрати за центрами їх виникнення, за групами відповідальності, витрати допоміжних й обслуговуючих виробництв та ін. Крім того, одночасно представляє інформацію для управління витратами, формування собівартості, планування обсягів виробництва.

Класифікація витрат і доходів за видами діяльності (рис. 1) надає можливість обліковому апарату чітко і зрозуміло трактувати операційні витрати та відображати їх на рахунках бухгалтерського обліку. У відповідності до класифікації вся діяльність підприємства здійснюється по наступним напрямкам: операційна, яка в свою чергу, підрозділяється на основні і операційні доходи і витрати, та інші операційні доходи і витрати; доходи і витрати від участі в капіталі; інші фінансові доходи і витрати. Витрати мають розширений склад, тому для цілей обліку і аналізу важлива їх науково-обґрунтована класифікація.

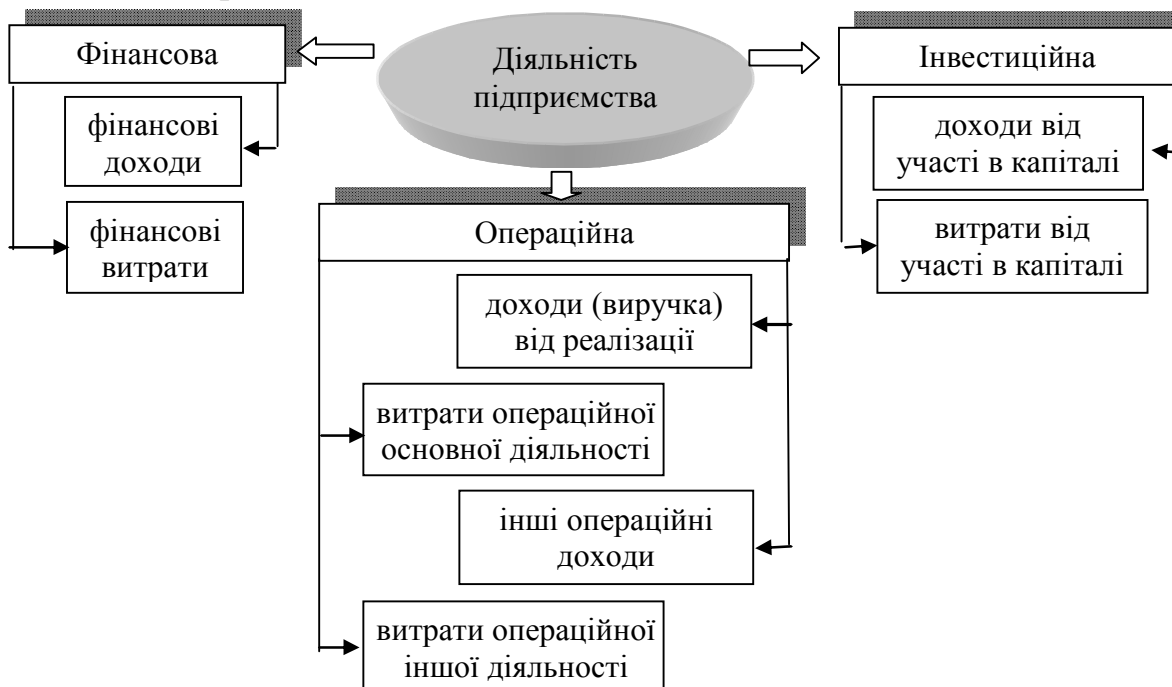

Рис. 1. Класифікація витрат і доходів за видами діяльності

Операційні витрати групують за двома напрямками: 1) витрати, що включаються у виробничу собівартість продукції; 2) витрати, що не включаються у виробничу собівартість продукції. До виробничої собівартості продукції (робіт, послуг) включають: прямі матеріальні витрати, прямі витрати на оплату праці, інші прямі витрати, загальновиробничі витрати [1].

Адміністративні витрати, витрати на збут та інші операційні витрати не включаються до складу виробничої собівартості готової та реалізованої продукції, а тому інформація про такі витрати узагальнюється на рахунках обліку витрат звітного

періоду.

Крім видів діяльності, у бухгалтерському обліку поширеними є класифікація витрат за економічними елементами і статтями калькуляції.

Облік витрат і формування собівартості продукції має найбільшу специфіку в зв'язку з особливостями технології виробництва на підприємствах різних галузей економіки.

Згідно Методичних рекомендацій з планування, обліку і калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг) сільськогосподарських підприємств [3], собівартість продукції (робіт, послуг) – це витрати підприємства, пов'язані з виробництвом продукції, виконанням робіт та наданням послуг. Більш розгорнуто – собівартість продукції, робіт або послуг це грошовий вираз суми витрат, необхідних на виробництво і збут даної продукції, а більш точно її одиниці. Під витратами розуміються виражені в грошовій формі витрати всіх видів ресурсів: основних фондів, природної і промислової сировини, матеріалів, палива і енергії, праці, використовуваних безпосередньо в процесі виготовлення продукції і виконання робіт, а також для збереження і поліпшення умов виробництва і його вдосконалення.

Склад витрат, що включаються в собівартість продукції, їх класифікація по статтях визначаються національними положеннями стандартами бухгалтерського обліку та галузевими методичними рекомендаціями, а методи калькуляції – самими підприємствами.

Залежно від послідовності формування витрат на виробництво й збут продукції розрізняють виробничу та повну собівартості продукції. Виробнича собівартість продукції охоплює витрати на виробництво продукції в межах усього підприємства, тобто як прямі, так і накладні виробничі витрати (витрати на енергію, спожиту в технологічних цілях, витрати на утримання й експлуатацію обладнання, амортизація будівлі виробничих будівель тощо). Повна собівартість продукції виражена сукупністю витрат, що складаються з виробничої собівартості та поза виробничих витрат підприємства (адміністративних витрат, витрат на збут та інших операційних витрат).

Як було зазначено раніше, не всі витрати підприємства включаються до собівартості продукції. Через собівартість відшкодовуються лише ті витрати, які забезпечують просте відтворення всіх факторів виробництва: предметів, засобів праці, природних ресурсів і робочої сили.

Отже, собівартість є одним з найголовніших економічних показників, який ілюструє ефективність діяльності підприємства, рівень організації виробництва продукції. Собівартість використовують для своєчасного, повного і достовірного визначення фактичних витрат, пов'язаних із виробництвом і збутом продукції; для

розрахунку фактичної собівартості окремих видів і усієї продукції та для контролю за використанням матеріальних, трудових та грошових ресурсів.

Список використаних джерел

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати» Затверджено наказом Міністерства фінансів України від 31 грудня 1999 року №318 (зі змінами та доповненнями). - Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00>.

2. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» Затверджено наказом Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. №73(зі змінами та доповненнями). - Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>.

3. Методичні рекомендації з планування, обліку і калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг) сільськогосподарських підприємств: Затверджено наказом Міністерства аграрної політики України від 18.05.2001 р. № 132 // Офіційний вісник України. – 2001. – № 1. – С. 153.

Олійник В.С. аспірант
Науковий керівник – Руснак А.В., д.е.н., доцент
Херсонський державний аграрний університет,
м. Херсон

ЧИННИКИ ВПЛИВУ НА ІНВЕСТИЦІЙНУ ПРИВАБЛИВІСТЬ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

В аграрному секторі економіки України залучення інвестицій є засобом забезпечення продовольчої безпеки та гарантом розвитку аграрної сфери виробництва. За останні роки, спостерігається зменшення темпів інвестиційної діяльності сільськогосподарських підприємств, що призвело до руйнівних процесів у продуктивних силах галузі, погіршення стану земельних ресурсів, зниження ефективності сільськогосподарського виробництва, зниження рівня та погіршення якості життя сільського населення.

Ступінь інвестиційної привабливості сільськогосподарських підприємств є показником, який дозволяє зробити висновки потенційним інвесторам про необхідність і доцільність вкладення фінансових ресурсів саме в даний об'єкт.

На думку Козаченко Г.В. інвестиційна привабливість – це сукупність об'єктивних і суб'єктивних умов, сприяючих або перешкоджаючих процесу інвестування [3]. Довбня С.Б. інвестиційну привабливість підприємства визначає як набір характеристик фінансової стійкості і економічної ефективності підприємства [2]. Інвестиційна

привабливість залежить від показників, які характеризують фінансовий стан. Але якщо звузити проблему, інвесторів цікавлять показники, що впливають на прибутковість капіталу підприємства [4].

Бланк І. під інвестиційною привабливістю розуміє інтегральну характеристику окремих підприємств – об'єктів майбутнього інвестування, з позицій перспективності розвитку, обсягу і перспектив збуту продукції, ефективності використання активів та їх ліквідності, стану платоспроможності і фінансової стійкості [1].

Інвестиційна привабливість – це інтегрована характеристика окремих об'єктів з позицій інвестиційного клімату, рівня розвитку продуктивних сил, інвестиційної інфраструктури, можливостей залучення інвестиційних ресурсів та інших чинників, які суттєво впливають на формування доходності інвестицій та зменшення інвестиційних ризиків.

Інвестиційну привабливість можна розглядати по вертикалі: країна, регіон, галузь, підприємство, інвестиційний проект. При цьому інвестиційна привабливість характеризується через поєднання ознак, засобів, можливостей, що зумовлюють у сукупності потенційний платоспроможний попит на інвестиції в країні, регіоні, галузі, і т.д. Залежно від часового горизонту аналізу, управління і прогнозування вона може бути поточною і перспективною. Проте такий підхід ускладнює процедуру ідентифікації чинників привабливості та їх кількісну та якісну оцінку, оскільки той чи інший об'єкт інвестування внаслідок дії регіональних та галузевих особливостей, географічного положення та інших чинників матиме різну інвестиційну привабливість.

Для того щоб ефективно управляти інвестиційною привабливістю підприємств, необхідно вміти максимально точно оцінювати вплив окремих чинників інвестиційної привабливості. Чинники, які визначають інвестиційну привабливість сільськогосподарських підприємств можна поділити на 2 групи: зовнішні та внутрішні.

До зовнішніх чинників, які позитивно впливають на інвестиційну привабливість підприємств, відносяться: сприятливий клімат, наявність ресурсно-сировинної бази, наявність науково-промислового потенціалу, вигідне географічне розташування, відсутність монополізації виробництва, створення сучасних програмних продуктів та інформаційних технологій, стабілізація зовнішньоекономічної діяльності, стан конкуренції галузевого ринку, наявність рівних конкурентів. Внутрішніми чинниками, що сприяють підвищенню рівня інвестиційної привабливості сільськогосподарських підприємств, є: достатня матеріально-технічна база, висока частка власного капіталу в загальному обсязі капіталу, стійкий фінансово-економічний стан підприємств, безпека вкладень,

впровадження ресурсозберігаючих ефективних технологій, ділова репутація, наявність сучасного програмного забезпечення (програми для аналізу фінансово-господарської діяльності підприємства, оцінки рівня інвестиційної привабливості; веб-сайт в мережі Інтернет).

Зовнішніми чинниками, які негативно впливають на інвестиційну привабливість підприємств, є: значне податкове навантаження підприємств, звуження ринку збуту продукції, низька частка залучених коштів вітчизняних інвесторів, низький рівень організаційного регулювання інвестиційної діяльності, загальний спад виробництва, високі ставки за кредити, незавершеність процесів земельної реформи та інституційних перетворень в сільському господарстві, зменшення припливу фінансових ресурсів у галузі, низький рівень наукоємкості продукції. До внутрішніх чинників, які здійснюють негативний вплив на інвестиційну привабливість сільськогосподарських підприємств, відносяться: збитковість сільськогосподарських підприємств, низький рівень ліквідності, низький рівень інформаційного забезпечення, коливання темпів виробництва.

Отже, нами були визначені основні чинники, що впливають на інвестиційну привабливість як зсередини підприємства, так і зовні.

Список використаних джерел

1. Бланк И.А. Инвестиционный менеджмент: учебный курс / И.А. Бланк. – К.: Эльга-Н, Ника-Центр, 2001. – 448 с.
2. Довбня С.Б. Методичні засади формування інвестиційної привабливості підприємства / С.Б. Довбня // Ек. вісник нац. гірн. Ун-ту. – К., 2007. – №4. – С. 43-50.
3. Козаченко Г.В. Інвестиційний менеджмент: монографія / Г.В. Козаченко. – Луганськ: вид-во СНУ. – 1999. – 156 с.
3. Крейнина М.Н. Анализ финансового состояния и инвестиционной привлекательности акционерных обществ в промышленности, строительстве и торговле / М.Н. Крейнина. – М.: Дело и Сервис, 1994. – 256 с.

Ольховська О.А.

Науковий керівник – Скрипник С.В., к.е.н., доцент

Херсонський державний аграрний університет,

м. Херсон

ОБЛІК ПОТОЧНИХ БІОЛОГІЧНИХ АКТИВІВ: МЕТОДИЧНА СКЛАДОВА

Поточні біологічні активи рослинництва і тваринництва є специфічними об'єктами

обліку в сільськогосподарських підприємствах. Виділення поточних біологічних активів в окрему обліково-аналітичну групу вносить певні корективи в організацію всіх етапів облікового процесу, а також і в облікову політику підприємства.

Ефективне функціонування сільськогосподарського підприємства забезпечується вдало обраною обліковою політикою. Зазвичай, облікова політика, сформована підприємством, уточнює облікові моменти та сприяє поданню достовірної фінансової інформації [1]. Наказ про облікову політику підприємства щодо обліку поточних біологічних активів містить наступні позиції: визнання поточних біологічних активів рослинництва і тваринництва; об'єкти обліку поточних біологічних активів; методи оцінки поточних біологічних активів.

Зокрема критеріями визнання поточних біологічних активів рослинництва і тваринництва зазначаються: ризики й вигоди пов'язані з правом власності на біологічний актив; методи управління біологічним активом та контроль за його використанням; впевненість щодо отримання в майбутньому економічної вигоди, пов'язаної із їх використанням у сільськогосподарській діяльності; достовірність визнання вартості біологічного активу.

Суттєві зміни в обліку та звітності сільськогосподарських підприємств пов'язані з появою МСБО 41 «Сільське господарство». В Україні його аналогом є П(С)БО 30 «Біологічні активи», яким визначені нові підходи до оцінки сільськогосподарської продукції і біологічних активів та визнання фінансових результатів сільськогосподарської діяльності.

П(С)БО 30 «Біологічні активи» допускає (п. 12), що сільськогосподарська продукція при її первісному визнанні оцінюється за справедливою вартістю, зменшеною на очікувані витрати на місці продажу або за виробничою собівартістю відповідно до П(С)БО 16 «Витрати».

Наразі найбільш проблемними питаннями застосування в обліковій практиці П(С)БО 30 «Біологічні активи» є оцінка біологічних активів та сільськогосподарської продукції за справедливою вартістю [2]. Під час визначення справедливої вартості присутній суб'єктивний підхід. По-перше на ряд видів продукції відсутній активний ринок, а по-друге ціни на ринку різко коливаються залежно від місця і часу реалізації. За наявності кількох активних ринків біологічних активів їхня оцінка базується на даних того ринку, на якому підприємство передбачає продавати такі біологічні активи. Справедлива вартість визначається на підставі цін активного ринку, а якщо активного ринку немає, то на підставі: 1) останніх доступних ринкових цін; 2) ринкових цін для аналогічних активів; 3) галузевих даних; 4) поточної вартості очікуваних грошових потоків. Що ж до незрілих поточних біологічних активів рослинництва, то питання визначення їх справедливої вартості є проблематичним. Підприємство може самостійно

визначити методику аналізу джерел інформації з метою встановлення справедливої вартості біологічних активів та/або сільгосппродукції.

Виходячи з вимог нормативної бази [2, 3], оцінка біологічних активів за справедливою вартістю є складним процесом, і тому найбільш ефективним шляхом по вирішенню даної проблеми є створення на підприємстві постійно діючої Комісії з визначення справедливої вартості біологічних активів та сільськогосподарської продукції, на яку покладаються функції з організації роботи по централізованому збору, узагальненню та збереженню інформації про справедливу вартість біологічних активів на дату балансу та сільськогосподарської продукції і додаткових біологічних активів при їх первісному визнанні; та прийняття рішень про таку оцінку на підставі застосування певних методів (методик).

Для визначення справедливої вартості біологічних активів П(С)БО 30 та методичними рекомендаціями до нього пропонується застосовувати наступні методів оцінки (табл. 1).

Таблиця 1

Методи визначення справедливої вартості біологічних активів

Метод	Сутність застосування
Аналізу контрактів	застосовується ціна, яка була визначена у попередніх контрактах на їх продаж, або яка пропонується на даний час підприємству заготівельними організаціями, переробними підприємствами є справедливою.
Аналогів	передбачає визначення справедливої вартості виходячи з ринкових цін на аналогічні активи чи продукцію, що склалися на ринку на певну дату. Аналізують дані про фактичний продаж об'єктів, аналогічних до оцінюваного по споживчим та якісним характеристикам.
Прийняття цін	здійснюється за останньою ринковою ціною операції з такими активами (за відсутності суттєвих негативних змін у технологічному, ринковому, економічному або правовому середовищі, у якому діє підприємство; ринковими цінами на подібні активи, скоригованими з урахуванням індивідуальних характеристик, особливостей або ступеня завершеності біологічних перетворень активу; додатковими показниками, які характеризують рівень цін на додаткові біологічні активи і сільськогосподарську продукцію.
Експертна оцінка комісією	передбачає застосування методичних підходів визначених законодавством з незалежної оцінки майна: витратного (визначення поточної вартості витрат на відтворення або заміщення біологічного активу з подальшим коригуванням його на суму зносу (знецінення)), дохідного (визначається як поточна вартість очікуваних доходів від найбільш ефективного їх використання), порівняльного (аналіз цін продажу й пропонування подібних біологічних активів та сільгосппродукції з відповідним коригуванням відмінностей між об'єктами порівняння та об'єктом оцінки).
Стороння професійна оцінка	передбачає залучення незалежного експерта-оцінювача, який надає підприємству відповідний висновок та Звіт про оцінку майна.

Тобто підприємство може застосовувати один з п'яти методів, кожен з яких і є

підставою для визначення та відображення в обліку справедливої вартості біологічних активів [2]. Вибір відповідного методу оцінки поточних біологічних активів тваринництва, й склад комісії обумовлюється в наказі про облікову політику підприємства. З врахуванням трудомісткості та затратності самого процесу оцінки біологічних активів за справедливою вартістю використання її є виправданим для великих сільськогосподарських підприємств, а для малих аграрних формувань доцільно передбачити альтернативні варіанти оцінки з внесенням відповідних змін до П(С)БО.

Згідно П(С)БО 30 визначення справедливої вартості ґрунтується на цінах активного ринку. За наявності кількох активних ринків біологічних активів їхня оцінка базується на даних того ринку, на якому підприємство передбачає продавати такі біологічні активи.

Щодо справедливої вартості, то вона доцільна у використанні, якщо немає можливості визначити первісну. Таке положення характерне і МСБО 41 «Сільське господарство», і П(С)БО 30. Тільки за МСБО 41 передбачається застосування лише справедливої вартості для оцінки одержаної сільськогосподарської продукції та біологічного активу, тобто оцінка продукції за собівартістю допускається лише в окремих випадках.

Отже, методика оцінки біологічних активів полягає у застосуванні справедливої вартості, за яким всі біологічні активи на дату балансу оцінюються виходячи з рівня цін, який склався на активному ринку на цей період. У відповідності до альтернативного варіанту біологічні активи, якщо їх справедливу вартість достовірно визначити не можливо, оцінюються за їх первісною вартістю (якщо це довгострокові біологічні активи) або собівартістю (якщо це поточні біологічні активи).

Список використаних джерел

1. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність» № 996 – XIV від 16 лип. 1999 р. [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua>.

2. П(С)БО 30 «Біологічні активи», затверджено Міністерством фінансів України № 790 від 18 лист. 2005 р. [Електронний ресурс] / Верховна рада України. – Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.

3. Жук В. М. Облік сільськогосподарської діяльності: [навч. посіб.] / В. М. Жук – К. : Видавництво ТОВ «Юр-Агро-Веста», 2007. – 368 с.

4. Сільське господарство: МСБО 41 / Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку 2004: у 2 т. / за ред. С.Ф. Голова. - К.: Федерація професійних бухгалтерів і аудиторів України, 2004. – 1223 с.

Орлова А.О. магістр

РОЛЬ І ЗНАЧЕННЯ АМОРТИЗАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ В РИНКОВИХ УМОВАХ ГОСПОДАРЮВАННЯ

Для здійснення господарської діяльності будь-якого підприємства потрібні основні засоби або, інакше кажучи, засоби праці. Від предметів праці вони відрізняються тим, що багаторазово беруть участь у процесі виробництва, зберігають при цьому свою натуральну форму, поступово зношуються і частинами переносять свою вартість на виготовлену продукцію або виконану роботу. Під впливом засобів праці предмети праці змінюють свої фізико-хімічні властивості перетворюючись на кінцеву готову продукцію.

Згідно П(С)БО 7 «Основні засоби» – матеріальні активи, які підприємство утримує з метою використання їх у процесі виробництва або поставки товарів, надання послуг, здавання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій, очікуваний термін корисного використання (експлуатації) яких більше одного року (або операційного циклу, якщо він довший за рік) [3].

Згідно Податкового Кодексу України, основні засоби матеріальні активи, у тому числі запаси корисних копалин наданих у користування ділянок надр (крім вартості землі, незавершених капітальних інвестицій, автомобільних доріг загального користування, бібліотечних і архівних фондів, матеріальних активів, вартість яких не перевищує 2500 гривень, невиробничих основних засобів і нематеріальних активів), що призначаються платником податку для використання у господарській діяльності платника податку, вартість яких перевищує 2500 гривень і поступово зменшується у зв'язку з фізичним або моральним зносом та очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких з дати введення в експлуатацію становить понад один рік (або операційний цикл, якщо він довший за рік).

Таким чином у визначенні основних засобів наведені такі критерії їх визнання, як: матеріальність (мають матеріальну форму); призначення (утримуються з метою використання їх у процесі виробництва або постачання товарів, надання послуг, здавання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій); термін корисного

використання (більше року або операційного циклу); вартість (згідно з Податковим кодексом України).

На сучасному етапі розвитку України одним з найважливіших чинників розвитку економіки, збільшення обсягів виробництва продукції на підприємствах є забезпеченість їх основними засобами у необхідній кількості, структурі та якості. Для вирішення даних завдань необхідне не тільки повне забезпечення підприємства технічним потенціалом, тобто основними засобами, але і комплексна програма щодо підвищення ефективності їх використання. Водночас в усіх цих процесах важливу роль відіграє облік і аналіз процесів формування та використання основних засобів.

Ефективне використання основних засобів, інтенсивність їхнього оновлення у процесі виробничої діяльності в значній мірі залежить від рівня досконалості амортизаційної політики. Амортизаційна політика формується як на рівні держави, так і на рівні підприємства. Зокрема, держава встановлює загальні принципи, методи і норми амортизаційних відрахувань. Підприємство, в свою чергу, має можливість адаптуватися до загальних державних принципів враховуючи при цьому власні умови господарювання.

Загалом, сутність амортизаційної політики можна сформулювати наступним чином: це складова частина загальнодержавної політики формування власних фінансових ресурсів, яка полягає в оптимізації потоку власних засобів, що реінвестуються у виробничу діяльність [1, с. 12].

До важливих кроків формування амортизаційної політики належить прийняття Указу Президента України “Про концепцію амортизаційної політики” [2]. Дана концепція визначає напрями та механізми удосконалення амортизаційної політики як чинника активізації інвестиційної діяльності в державі. Амортизаційна політика в Україні повинна спрямовуватись на підвищення фінансової заінтересованості суб’єктів господарювання у здійсненні інвестицій в основний капітал за рахунок коштів власних амортизаційних фондів.

Формування амортизаційної політики ґрунтується на розумінні самої суті амортизації та функцій, які вона виконує. Згідно П(С)БО 7 амортизація передбачає систематичний розподіл вартості, яка амортизується, необоротних активів протягом строку їх корисного використання (експлуатації) [3].

Фінансування оновлення матеріально-технічної бази підприємств здійснюється в залежності від різноманітних факторів, серед яких провідну роль відіграють:

- методи оцінки необоротних активів, що використовуються;
- реальний строк використання амортизованих активів;

- ступінь зносу необоротних активів;
- положення державної амортизаційної політики;
- дозволені законодавством методи амортизації;
- склад та структура необоротних активів;
- інвестиційна активність [4].

Врахування ряду вищеназваних факторів дає змогу підприємству сформувавши амортизаційну політику та обрати методи амортизації, які найбільше відповідають складу, структурі, особливостям необоротних активів та господарській діяльності підприємства.

При нарахуванні амортизації основних фондів можна застосовувати п'ять методів: прямолінійний; зменшення залишкової вартості; прискореного зменшення залишкової вартості; кумулятивний; виробничий. Метод амортизації обирається підприємством самостійно з урахуванням очікуваного способу отримання економічних вигод від його використання. Передусім, обираючи метод нарахування амортизації, підприємства мають ознайомитися з усіма перевагами і недоліками цих методів у відповідності до конкретних виробничих умов.

Своєчасне оновлення основних засобів в значній мірі залежить від ефективного формування і цільового використання амортизаційного фонду.

Амортизаційний фонд повинен включати грошові кошти, які є необхідними для повного відтворення основного капіталу на новій технічній основі, а також для виконання всіх видів ремонту та модернізації.

В сучасних умовах амортизаційна політика на багатьох підприємствах України не виконує свого основного призначення. Техніка і устаткування, на базі яких працюють підприємства, є застарілими. Відчувається величезний брак новітніх технологій та прогресивних нововведень, внаслідок чого товари українських виробників є менш конкурентними на світовому ринку.

У ринкових умовах господарювання розробка обґрунтованої амортизаційної політики дозволяє стимулювати зростання інвестицій, оновлення та покращення якості продукції та виробничих технологій.

Список використаних джерел

1. Балахонова О.В. Проблеми поліпшення основних засобів на підприємстві [Текст] / О.В. Балахонова, Ю.П. Грищук // Економічні науки. Серія: Облік і аудит. – 2010.- №7. – С. 11–13.

2. Указ Президента України № 169/2001 від 07.03.2001 р. “Про концепцію амортизаційної політики”. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/169/2001>

3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 “Основні засоби”. Затверджено Наказом Міністерства фінансів України 27.04.2000 р. № 92. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0029-00>

4. Методика обліку амортизації активів підприємств. Розкриття основних теоретичних аспектів амортизації на мікро- та макрорівнях [Електронний ресурс] / Є.І. Масленніков, Ю.М. Мельник // Економіка: реалії часу. Науковий журнал. – 2012. – № 2 (3). – С. 92–97. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.economics.opu.ua/n3.html>.

Орловцев Д.О., магістр
Науковий керівник – Сакун А.Ж., к.е.н., доцент
Херсонський державний аграрний університет,
м. Херсон

ДОКУМЕНТАЛЬНЕ ОФОРМЛЕННЯ ОБЛІКУ ВИТРАТ

Будь-яка діяльність господарюючого суб'єкта пов'язана з витратами матеріально-речових, трудових та інших ресурсів, цінність яких визначається на ринку. В системі управління підприємством головним об'єктом є процес обліку, аналізу та контролю витрат господарської діяльності в цілому та в розрізі їх видів, цілей, періодів виконання.

Економічний підхід до визначення витрат походить з їх економічної природи, а не з характеру та джерел відшкодування. При економічному підході до складу поточних витрат необхідно включати всі витрати, пов'язані з поточною діяльністю підприємства, в тому числі і непродуктивні витрати у зв'язку з порушеннями у виробничо-технологічному процесі, незбалансованою структурою ресурсів, що використовуються тощо. Такий підхід відповідає інтересам власників підприємства, а отже, дає змогу визначити реальний фінансовий результат діяльності підприємства.

Діяльність будь-якого підприємства завжди пов'язана з певними витратами матеріальних, трудових, інформаційних, грошових та інших ресурсів на виготовлення, зберігання, транспортування, сортування, пакування, фасування та

реалізацію товарів. Сукупність всіх цих витрат і складає поточні витрати підприємства.

Необхідність дослідження витрат є актуальним питанням в сучасних умовах господарювання. Пошук шляхів зниження витрат виробництва слід розглядати як фактор підвищення прибутковості й ефективності роботи підприємств, забезпечення їх стабільності в ринковому середовищі, розширення можливостей внутрішньовиробничої реструктуризації відповідно до змін кон'юнктури ринків збуту продукції [3].

В бухгалтерському обліку ми користуємось П(С)БО 16 «Витрати». Згідно цього положення витрати визнаються за наступних умов:

1. Зменшення активів або збільшення зобов'язань, яке призводить до зменшення власного капіталу підприємства.

2. Визнання на підставі систематичного і раціонального розподілу економічних вигод, які забезпечує актив протягом декількох звітних періодів.

3. Негайне визнання, якщо економічні вигоди не відповідають критеріям активів підприємства (наприклад, уцінка товарів, створення резерву сумнівних боргів).

4. Можлива достовірна оцінка суми витрат.

Дотримання цієї умови означає, що оцінка витрат відбувається на підставі положень національних стандартів[1].

При веденні бухгалтерського обліку витрат обробка та оформлення первинних документів має велике значення для ведення безпомилкового та прозорого обліку.

Документування - це основа бухгалтерського обліку, що передбачає відображення в документах всіх господарських операцій та фактів господарської діяльності.

У теорії та практиці бухгалтерського обліку традиційно терміном «первинний документ» називають документ, на основі якого здійснюється господарська операція та робляться записи у відповідних регістрах обліку.

Підставою для списання матеріальних витрат на собівартість продукції є Акт на списання матеріалів на витрати основного виробництва. Для відображення в обліку отриманих від постачальників та підрядників робіт і послуг на досліджуваному підприємстві слугує Акт прийому-здачі виконаних робіт, складений на основі договору про їх отримання. Підставою для віднесення вартості отриманих підприємством послуг на витрати є також рахунок, виписаний постачальником. На підприємствах підставою для відображення в обліку витрат на оплату послуг зв'язку є податкова накладна, виписана

постачальником наданих послуг. Первинним документом для відображення витрат на амортизацію основних фондів, яку складає та розраховує головний бухгалтер. Первинним документом для обліку заробітної плати є розрахунково-платіжна відомість. Після укладання керівником підприємства договору з покупцем про вироблення продукції на замовлення, головний бухгалтер підприємства оформлює платіжне доручення на попередню оплату. При отриманні робіт і послуг, отриманих від підрядників для виробничих потреб, керівник підписує акт приймання-здачі виконаних ними робіт, який стає підставою для віднесення головним бухгалтером цих витрат на собівартість продукції. Від начальника цеху головний бухгалтер отримує звіт про рух продукції і напівфабрикатів, а також виробничий звіт з відповідними первинними документами. Після звірки даної документації головний бухгалтер робить записи до реєстрів аналітичного обліку, звідки дані переносяться до журналу-ордеру.

Список використаних джерел

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати», затверджене Мінфіном України від 31.12.1999р. №318, зареєстрованим в Мінюсті України 19.01.2000р. за №27/4248.
2. Сук Л. Склад і класифікація витрат на підприємствах. / Л. Сук, П. Сук // Бухгалтерія в сільському господарстві. – № 20 [197], 2007. – с. 46-52.
3. Фабіанська В. Ю. Облікова політика сільськогосподарських підприємств / В. Ю. Фабіанська // Економіка АПК, 2009, № 12. – с. 105-115.

Осуховський В.В., Шепель І.В.

Науковий керівник – Шепель І.В., к.е.н., доцент

Херсонський державний аграрний університет,

м. Херсон

РОЛЬ І МІСЦЕ БУХГАЛТЕРСЬКОЇ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ ПРИ ОБҐРУНТУВАННІ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ

Зміни в економічних відносинах, що відбуваються в Україні, породжують потребу накопичення і ефективного застосування досвіду господарювання за нових обставин. В сучасних умовах для результативної діяльності кожному господарюючому суб'єкту потрібна інформація про економічних партнерів, заінтересованих в налагодженні сталих господарських зв'язків. Фінансове забезпечення підприємства створює умови стабільності його економіки і є основою для розвитку, зростання прибутку, підтримання

платоспроможності, ліквідності, кредитоспроможності і рентабельності при мінімальному рівні ризику. Воно впливає на фінансовий стан підприємства і його потенціал в діловому співробітництві. Стабільне фінансове забезпечення є гарантом ефективної реалізації економічних інтересів усіх учасників фінансових відносин. Виняткова роль фінансового забезпечення в організації процесів відтворення спричинила високу потребу в бухгалтерській фінансовій звітності.

Зміни в економічних відносинах, що відбуваються в Україні, породжують потребу накопичення і ефективного застосування досвіду господарювання за нових обставин. В сучасних умовах для результативної діяльності кожному господарюючому суб'єкту потрібна інформація про економічних партнерів, заінтересованих в налагодженні сталих господарських зв'язків.

Фінансове забезпечення підприємства створює умови стабільності його економіки і є основою для розвитку, зростання прибутку, підтримання платоспроможності, ліквідності, кредитоспроможності і рентабельності при мінімальному рівні ризику. Воно впливає на фінансовий стан підприємства і його потенціал в діловому співробітництві. Стабільне фінансове забезпечення є гарантом ефективної реалізації економічних інтересів усіх учасників фінансових відносин.

Вивчивши елементи інформаційної бази, що визначаються різними вченими, та узагальнивши інформаційні запити користувачів, нами запропоновано систему інформаційного забезпечення обґрунтування і прийняття управлінських рішень (рис. 1). Така система розкриває склад інформації, що використовується користувачами та формується із зовнішніх джерел і характеризує зовнішнє середовище (статистичні дані фінансового характеру, фінансова інформація довідкового характеру, фінансова інформація регулюючо-інструктивного характеру, бухгалтерська фінансова звітність контрагентів та конкурентів) та інформацію із внутрішніх джерел, що характеризує саме підприємство (бухгалтерська фінансова звітність підприємства, внутрішня бухгалтерська фінансова звітність, фінансова інформація нормативно-планового характеру).

Ковальов В.В. пропонує виділяти п'ять блоків, які складають інформаційну базу фінансового менеджменту, а саме: інформація регулятивно-правового характеру; фінансові відомості нормативно-довідкового характеру; бухгалтерська звітність; статистичні дані фінансового характеру; несистемні дані [1,с.123]. Статистичні дані фінансового характеру – це система показників, що характеризують загальноекономічний розвиток країни, окремих галузей, підприємств. Показники даного блоку формуються на основі даних державної статистики. Необхідно відмітити, що даний розділ інформаційного забезпечення ще недостатньо розвинений в Україні.

Фінансова інформація регулятивно-інструктивного характеру включає систему показників, що визначають особливості державного регулювання фінансової діяльності як підприємств так і галузі в цілому. Така інформація формується на основі законодавчо-нормативних актів, затверджених державними органами управління різних рівнів.

У процесі поточного та оперативного управління фінансовою діяльністю підприємства використовується внутрішня бухгалтерська звітність, показники якої характеризують склад і величину витрат, доходів і фінансових результатів окремих підрозділів підприємства. Формування системи показників внутрішньої бухгалтерської звітності здійснюється за даними бухгалтерського обліку. Фінансова інформація нормативно-планового характеру – це система, показники якої дозволяють здійснювати поточний та оперативний контроль за фінансовою діяльністю. До складу цього блоку включаються дані фінансових планів, внутрішні нормативи, що регулюють фінансовий розвиток підприємства.

Рис. 1. Місце бухгалтерської фінансової звітності в системі інформаційного забезпечення обґрунтування і прийняття рішень

Центральне місце в системі інформаційного забезпечення належить бухгалтерській фінансовій звітності, показники якої характеризують фінансово-господарську діяльність підприємства. Інформація бухгалтерської фінансової звітності використовується заінтересованими користувачами в процесах фінансового аналізу, планування та розробки фінансової стратегії та тактики по основним напрямкам господарської діяльності. Тобто, бухгалтерська фінансова звітність, ґрунтуючись на узагальнених даних бухгалтерського обліку, виступає ланкою зв'язку між підприємством із зовнішнім середовищем. Така звітність покликана розкривати ті процеси, що відбуваються на підприємстві з одного боку та задовольняти вимоги щодо необхідного обсягу інформації, можливостей її засвоєння зовнішніми і внутрішніми користувачами з іншого. З введенням в дію Закону “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні” [2] склад і структура бухгалтерської фінансової звітності суттєво змінились, в результаті чого надається більше можливостей широкому колу користувачів в процесах прийняття обґрунтованих рішень.

Список використаних джерел

1. Ковалев В.В. Введение в финансовый менеджмент/ Ковалев В.В. – М.:Финансы и статистика, 1999. – 768 с.
2. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16.07.99 р. № 996-XIV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/996-14>

Панідіна В.А.

Науковий керівник – Вермієнко Т.Г., к.е.н., доцент

Херсонський державний аграрний університет,

м. Херсон

ПОДАТКОВА РЕФОРМА В УКРАЇНІ: ОСНОВНІ ДОСЯГНЕННЯ ТА НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ

Податкова система – важливий елемент державного впливу на діяльність суб'єктів господарювання, від ефективності функціонування якого залежить продуктивність чи деструктивність соціально- економічних перетворень у країні. Ефективно функціонуюча податкова система є однією з визначальних складових забезпечення економічного зростання держави.

За 1991–2015 рр. податкова система України стала потужним джерелом доходів держави, забезпечуючи понад 70% доходів Зведеного бюджету України. За цей період уряд постійно шукав шляхи вдосконалення податкової політики. Розпочавши з високого рівня податкових ставок і надвисокого податкового тягара, держава перейшла до зменшення податків та оптимізації пільг. Визначальним етапом у розвитку вітчизняної податкової системи стало прийняття Податкового кодексу України у грудні 2010 р., який набув чинності з 1 січня 2011 р.

Черговий етап реформування податкової системи розпочався з 1 січня 2015 р. Анонсуючи податкову реформу, Уряд задекларував зменшення кількості обов'язкових платежів із 22 до 11 та зниження рівня податкового навантаження на економіку. Проте скорочення кількості податків та зборів реально не відбулося, а фактично було перегруповано деякі податки та навіть завуальовано справляння у складі інших обов'язкових платежів.

Не прослідковується і зниження рівня податкового навантаження, зокрема ставку податку на прибуток зафіксовано на рівні 18%, чим скасовано визначену в первісному варіанті Податкового кодексу тенденцію до зниження рівня оподаткування прибутку (передбачалося зниження ставки до 16%). Зазначимо, що тактика зменшення базової ставки податку на прибуток є перспективним напрямком стратегічної діяльності держави у боротьбі за інвестиційні ресурси. Так, європейська статистика свідчить про встановлення нижчих ставок корпоративних податків у країнах, які конкурують за інвестиційні ресурси наприклад: Кіпр – 12,5%; Болгарія – 10%; Латвія та Литва – 15%; Угорщина – 10% та 19% (диференційовано); Румунія – 16%; Словенія – 17% [1].

Змінами до кодексу збільшено рівень оподаткування доходів громадян: у 2015 р. запроваджено нову прогресивну шкалу ставок податку на доходи фізичних осіб (15% і 20% замість 15% і 17%). Збільшено ставки з інших податків та зборів [2].

Здійснено чергову спробу максимального наближення податкового та бухгалтерського обліку щодо визначення об'єкта оподаткування податком на прибуток, зокрема об'єктом оподаткування визначено прибуток із джерелом походження з України та за її межами, який визначається шляхом коригування (збільшення або зменшення) фінансового результату до оподаткування (прибутку або збитку), визначеного у фінансовій звітності підприємства відповідно до національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку або міжнародних стандартів фінансової звітності, на різниці, які виникають відповідно до

положень Податкового кодексу. Проте в Європейській бізнес-асоціації резюмують, що хоча і очікується полегшення адміністрування податку на прибуток, в цілому податкове навантаження на легальний бізнес у 2015 р. збільшилось [3].

Єдиним реальним кроком на шляху до зменшення навантаження на суб'єктів малого бізнесу стало зниження ставок єдиного податку до 2% від доходу у випадку сплати ПДВ (на противагу 3% та 5% залежно від групи платників єдиного податку) та 4% у випадку включення ПДВ до складу єдиного податку (на противагу 5% та 7% залежно від групи платників єдиного податку).

Розуміючи відсутність продуктивних зрушень в економіці України, восени 2015 р. Уряд проголошує черговий етап реформування податкової системи у напрямку її лібералізації. Проте знову революційних змін в оподаткуванні не сталося: збережено види податків, ставки податку на прибуток та ПДВ, підвищено й уніфіковано ставку податку на доходи фізичних осіб – до 18% (хоча компенсатором є скасування утримань єдиного соціального внеску із заробітної плати найманих працівників – 3,6%), збільшено ставки зі всіх інших податків і зборів.

Позитивні зрушення мають місце в механізмі справляння єдиного соціального внеску: ставки знижено і уніфіковано на рівні 22% для всіх суб'єктів господарювання незалежно від класу професійного ризику.

Найбільш негативним кроком на шляху такої «лібералізації», на нашу думку, є звуження можливості оподатковуватися за спрощеною системою суб'єктам малого бізнесу, у яких обсяг валового доходу за рік перевищує 5 млн. грн. Тобто такі представники мікробізнесу зобов'язані оподатковуватися за загальною системою оподаткування, що вимагає збільшення витрат (як часових, так і фінансових) на сплату податків. Вважаємо, зниження суми річного доходу, який дає право оподатковуватися за спрощеною системою, із 20 млн. грн. до 5 млн. грн. є помилковим кроком податкових трансформацій, оскільки спричинить поглиблення тінізації господарської діяльності суб'єктів малого бізнесу, крім того, обумовить погіршення рейтингу ведення бізнесу в Україні.

Зниження рівня податкового навантаження та усунення обмежень у провадженні господарської діяльності є безумовним підґрунтям для залучення інвестицій та активізації господарської діяльності, яке з певним часовим лагом забезпечить зростання податкового потенціалу, тобто рівня податкових надходжень у бюджети усіх рівнів. Проте разом зі зниженням ставок податків обов'язковою умовою ефективної реалізації податкової реформи мають стати

супроводжувальні та не менш важливі заходи, насамперед: забезпечення стабільності податкового законодавства; спрощення процедур адміністрування податків; створення системи податкового контролю, яка обумовить невідворотність покарання за вчинення податкового правопорушення та водночас не обтяжуватиме законослухняних платників податків податковими перевітками; подолання корупції та підвищення ефективності витрачання бюджетних коштів[4].

Підвищення якості державних послуг здатне поліпшити дисципліну сплати податків. Високий рівень корупції під час витрачання бюджетних коштів і низька якість соціальних послуг демотивує сплату обов'язкових платежів. Так, за даними Рахункової палати у 2015 р. обсяги виявлених порушень бюджетного законодавства та неефективного використання бюджетних коштів, порушень та недоліків адміністрування доходів державного бюджету становили 22,5 млрд. грн., за заходами Державної фінансової інспекції України виявлено фінансових порушень, що призвели до втрат фінансових і матеріальних ресурсів на суму 7,6 млрд. грн.

Таким чином, проведене дослідження демонструє відсутність дієвих заходів щодо лібералізації податкової системи України в період трансформацій 2014–2015 рр., спрямованих на активізацію інвестиційних процесів та підвищення рівня господарської ініціативи в Україні. З метою досягнення ефективних зрушень у реалізації податкової реформи варто дотримуватись комплексного підходу, який базується на засадах лібералізації оподаткування (скорочення кількості податків, зниження ставок оподаткування, надання податкових канікул), стабільності та уніфікації податкових правил для всіх суб'єктів господарювання, жорсткого контролю та невідворотності покарання за податкові правопорушення, подолання корупції та підвищення ефективності державних видатків.

Перспективами подальших досліджень у даному напрямі є конкретизація заходів реформування податкової політики України щодо зниження рівня податкового навантаження, спрощення процедур адміністрування податків та вдосконалення механізму податкового контролю.

Список використаних джерел

1. Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо податкової реформи : Закон України від 28 грудня 2014 року № 71-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/71-19>.

2. Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень у 2016 році : Закон України від 24.12.2015 № 909-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/>.

3. Податкова реформа 2016 – фіскальна лібералізація // Комітет Верховної Ради України з питань податкової та митної політики [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://fortetsya.org.ua/projects/vrprojects/>.

4. Звіт про результати діяльності Держфінінспекції та її територіальних органів за січень – грудень 2014 року // Офіційний сайт Державної фінансової інспекції України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.dkrs.gov.ua/kru/uk/publish/article/106505>.

Пантюк І.П., аспірант

Херсонський державний аграрний університет

м. Херсон

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНЕ ЗНАЧЕННЯ РОЗВИТКУ ФЕРМЕРСТВА

Світовий досвід і практика господарювання показують, що найважливішою ознакою ринкової економіки є існування і взаємодія багатьох великих, середніх і малих підприємств, їх оптимальне співвідношення. Найбільш динамічним елементом структури народного господарства, що постійно змінюється, є мале підприємство, а саме фермерські господарства.

Фермерство має досить значні соціально-психологічні переваги, в основі яких лежить специфічна мотивація до праці, яка передбачає подолання елементів відчуження і залучення елементів економічного та неекономічного заохочення. По-перше, весь прибуток від діяльності належить фермерові, тому він прагне ефективно працювати і здійснювати збут отриманої продукції. По-друге, фермер регулює витрати на організацію виробництва згідно своїх можливостей. Його управлінські рішення оперативно реалізуються і він підзвітний лише сам собі.

Фермерству притаманні соціальні джерела активізації колективної праці, чого немає на великих підприємствах. Властивий їм дух ініціативи, підприємливості та динамізму виражається в особливих людських стосунках та специфічному соціально-психологічному кліматі. У фермерських господарствах, члени сім'ї пов'язані єдиним прагненням до самостійності та виживання, відсутні елементи бюрократизму. Незначний чисельний склад фермерських господарств

дає змогу зблизити інтереси господаря та найманих працівників; відносини у колективі характеризуються простотою, відсутністю відчуженості, що породжує особливу атмосферу спільної праці, яка допомагає швидкому вирішенню трудових конфліктів. Звичайно фермерство має і певні недоліки. Проте слід відмітити, що більша частина з них є ознаками саме сучасного фермерства України і за певних сприятливих умов з часом будуть подолані.

Недоліки фермерства порівняно з іншими організаційно-правовими формами господарювання в аграрному секторі:

1) високий рівень ризикованості виробництва звичайно притаманний і іншим формам господарювання аграрного сектора, проте відносно фермерства він практично найвищий.

2) повна відповідальність за борги.

3) мають місце труднощі із залученням великих капіталів, а власних фінансових ресурсів фермера здебільшого не вистачає для розвитку своєї справи.

4) відсутність спеціалізованого менеджменту, що негативно позначається на ефективності господарської діяльності.

5) недостатня забезпеченість земельними ресурсами і придатними виробничими приміщеннями, технікою і оснащенням.

6) неналагоджені канали збуту сільськогосподарської продукції.

Отже, фермерські господарства стали однією з визнаних і рівноправних форм господарювання на селі, яка ґрунтується на приватній власності. Саме вони найбільш пристосовані до умов ринку, тому що в них найбільш повно реалізуються інтереси виробника і споживача.

Список використаних джерел

1. Про фермерське господарство / Закон України – 19.06.2003. - №29. - С.62.

2. Збарський В.К. Малі форми господарювання в Україні: теорія, методологія і практика / В.К. Збарський // Монографія. К.: НАУ-ДАКККіМ, 2005. – 432 с.

3. Макаренко П.М. Фермерство України у контексті тенденцій розвитку світового сільського господарства / П.М. Макаренко, Л.Л. Мельник // Економіка АПК. – 2008. – № 4. – С. 145-151.

4. Мельник Л.Ю., Любович О.А., Мельник Л.Л. Приватні господарства в аграрному виробництві: Монографія. – Дніпропетровськ: Січ, 1999. – 169 с.

Паршина А.В.

Науковий керівник – Морозов Р.В., д.е.н., професор

Херсонський державний аграрний університет

м. Херсон

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

В наш час багато економістів схильні бачити головну причину нинішньої економічної нестабільності аграрної сфери в Україні у непослідовності проведення економічних реформ, частих змінах економічного курсу та складу уряду. Безумовно, така точка зору не позбавлена об'єктивності, однак, сучасна економічна ситуація зумовлена в рівній мірі як макроекономічними та політичними проблемами, так і багатьма мікроекономічними чинниками. Так, не викликає сумніву той факт, що сучасний стан агропромислового виробництва в Україні значною мірою є наслідком низької прибутковості значної більшості вітчизняних сільськогосподарських підприємств.

Закономірно, що основним економічним чинником, який в значній мірі визначає прибутковість сільськогосподарського підприємства, є фінансові результати його діяльності. При цьому фінансові результати узагальнюють усі результати господарської діяльності сільськогосподарського підприємства та визначають її ефективність.

Звернімо увагу на те, що всі елементи облікової політики сільськогосподарського підприємства впливають так чи інакше на його фінансові результати. Правильна організація обліку фінансових результатів позитивно вплине на зміцнення економічного стану будь-якого сільськогосподарського підприємства.

Зазначимо, що для того, щоб облік був максимально ефективним, кожне сільськогосподарське підприємство повинне приділити велику увагу організації документообігу на підприємстві та розробити власний робочий план рахунків для полегшення організації синтетичного та аналітичного обліку фінансових результатів.

Як відомо, з розподілом доходів, витрат та фінансових результатів по видах діяльності безпосередньо пов'язано також і формування фінансової звітності. Проте, якщо при складанні звітності щодо руху грошових коштів

використовується розподіл на операційну, фінансову та інвестиційну діяльність, то при складанні звітності щодо фінансових результатів передбачається розподіл на операційну і іншу діяльність.

В цілому, така узгодженість між формами звітності дозволяє досягти комплексного підходу при складанні фінансової звітності та покращує їх взаємозв'язок. Крім того, використання розподілу фінансових результатів за видами діяльності є перспективним напрямком розвитку системи бухгалтерського обліку та економічного аналізу, оскільки дає змогу отримувати оперативну інформацію про активність та результативність роботи підприємства в розрізі окремих видів діяльності, що є надзвичайно цінним в управлінні сільськогосподарським підприємством.

Варто зазначити, що для удосконалення управління сільськогосподарським підприємством доцільно використовувати нові методи управління і сучасні технічні засоби побудови різних інформаційних систем. Нині виникає потреба здійснювати автоматизовану обробку даних на сільськогосподарському підприємстві.

Однією з ділянок автоматизованої обробки даних є аналіз фінансових результатів діяльності сільськогосподарського підприємства. Вважаємо, основними завданнями такої роботи є:

- аналіз обліку доходів і витрат;
- автоматизоване ведення їх синтетичного і аналітичного обліку;
- здійснення аналізу на основі бухгалтерського обліку;
- отримання комп'ютерних рішень по управлінню доходами витратами і фінансовими результатами;
- подача фінансової звітності в електронному вигляді.

Можна стверджувати, що вирішення даних задач може бути реалізоване лише при наявності достатньої економічної інформації та матеріальної бази сільськогосподарського підприємства.

Зауважимо, щоб запобігти виникненню певних недоліків на сільськогосподарському підприємстві щодо здійснення бухгалтерського обліку фінансових результатів, можемо запропонувати такі шляхи їх вдосконалення: збільшення оперативної обробки первинної та звітної документації; покращення контролю за рівнем витрат.

Найбільш прийнятною, вважаємо думку, що важливим етапом покращення контролю за рівнем матеріальних витрат є їх нормування, тобто використання елементів нормативного методу калькулювання витрат на собівартість продукції.

Доведено, що це є ефективним саме для контролю за матеріальними витратами, тому що при створенні одиниці продукції, як правило, відомі питомі витрати сировини та матеріалів. Норма забезпечує оцінку витрат на 1 одиницю виробництва, а кошторис – оцінку витрат на весь обсяг виробництва. Вважаємо, що нормативний метод обліку витрат і калькулювання собівартості продукції особливо яскраво проявляє інтеграцію обліку і контролю.

На нашу думку, удосконалення контролю загальнопромислових витрат полягає у:

- здійсненні організаційного і методологічного взаємозв'язку обліку та контролю;

- посиленні оперативності виявлення, узагальнення і групування витрат і допущених відхилень в розрізі центрів відповідальності, та за місцями виникнення витрат;

- організації планування та здійснення контролю на всіх етапах постачання та реалізації сільськогосподарської продукції;

- організації контролю в першу чергу на рівні стратегічного планування, де контроль дає значний ефект у підвищенні ефективності діяльності сільськогосподарського підприємства;

- веденні на сільськогосподарському підприємстві обліку побічної продукції соняшнику і зернових культур.

Таким чином, можна стверджувати, що фінансовий результат діяльності сільськогосподарських підприємств є досить складною та багатовимірною категорією. У формі прибутку він виступає головною метою діяльності сільськогосподарського підприємства на ринку та одним з основних показників, який визначає ефективність діяльності сучасного підприємства.

Список використаних джерел

1. Бутинець Ф. Ф. Організація бухгалтерського обліку : навч. посібник / Ф. Ф. Бутинець. – Житомир : РУТА, 2001. – 576 с.

2. Бухгалтерський облік та фінансова звітність в Україні : навч.-метод. посібник / за ред. Голова С. Ф. – Дніпропетровськ : ТОВ «Баланс-Клуб», 2003. – 768 с.

3. Ткаченко Н. М. Бухгалтерський облік на підприємствах України з різними формами власності – К. : «А.С.К.», 2003. – 780 с.

ІННОВАЦІЇ ТА РОЗВИТОК ВЕНЧУРНОГО ФІНАНСУВАННЯ В УКРАЇНІ

Україна володіє значним інноваційним потенціалом, але відчутно відстає практично за всіма показниками, що характеризують іноваційність економіки. Реальний сектор економіки, окремі галузі та підприємства слабо зацікавлені у залученні та використанні інноваційних розробок. За оцінками експертів, рівень сприйняття української економіки до новацій складає всього 5%, що свідчить про дуже низький рівень впровадження інноваційного продукту, насамперед саме власного інноваційного комплексу.

Серед основних причин низьких темпів інноваційного розвитку України слід виділити низький попит на інноваційні продукти через нестачу фінансових коштів або деформації у структурі фінансового забезпечення інноваційного розвитку.

Так, наприклад, у 2015р. загальний обсяг витрат на виконання наукових та науково-технічних робіт власними силами організацій становив 12224,9 млн.грн, у тому числі капітальні витрати – 340,8 млн.грн, з них витрати на придбання устаткування – 285,5 млн.грн. [1].

Питома вага загального обсягу витрат у ВВП становила 0,62%, у тому числі за рахунок коштів державного бюджету – 0,21%. За даними 2014р., частка обсягу витрат на наукові дослідження та розробки у ВВП країн ЄС-28 у середньому становила 2,03%.

Загальний обсяг наукових та науково-технічних робіт, виконаних власними силами наукових організацій у 2015р., становив 12611,0 млн.грн, у тому числі обсяг науково-дослідних робіт – 4736,9 млн.грн, обсяг науково-технічних розробок – 6522,9 млн.грн, обсяг науково-технічних послуг – 1351,1 млн.грн. Його питома вага у ВВП становила 0,64% (табл.1).

Кількість робіт, що виконувались науковими організаціями України протягом 2015р., становила 41,1 тис., з яких більше двох третин упроваджено у виробництво або мали інші форми широкого застосування. Із загальної кількості робіт 9,9% спрямовано на створення нових видів виробів, 41,9% яких – нові види техніки; 7,5% – на створення нових технологій, 45,4% яких – ресурсозберігаючі; 2,2% – на створення нових видів матеріалів; 5,8% – нових сортів рослин, порід тварин, а також

16,5% – зі створення нових методів і теорій, більше половини яких були використані у подальшій роботі.

Таблиця 1

Кількість виконуваних наукових та науково-технічних робіт (од.)

	Загальна кількість		З неї упроваджено	
	2014р.	2015р.	2014р.	2015р.
Усього	42953	41070	30662	29044
у тому числі зі створення				
нових видів виробів	4652	4082	3250	2643
з них нових видів техніки	1806	1711	1146	943
нових видів технологій	3220	3065	2088	2089
з них ресурсозберігаючих	1435	1393	910	950
нових видів матеріалів	1070	911	577	433
нових сортів рослин, порід тварин	2165	2372	1848	1937
нових методів, теорій	7462	6779	4208	3639
інших	24384	23861	18691	18303

Обстеження, проведені Держкомстатом, доводять, що однією з причин, що стримують інноваційну активність вітчизняних підприємств, є недостатність фінансування (табл.2).

Таблиця 2

**Розподіл підприємств за причинами
що перешкождали здійсненню інновацій протягом 2012-2015 рр. %**

Немає вагомих причин здійснювати інновації	82,2
у тому числі	
Низький попит на інновації на ринку	6,0
Через попередні інновацій	3,9
Через дуже низьку конкуренцію підприємства на ринку	3,0
Відсутність хороших ідей або можливостей для інновацій	7,4
Можливого впровадженню інновацій перешкоджають вагомні чинники	17,8
у тому числі	
Відсутність коштів у межах підприємства	11,4
Відсутність кредитів або прямих інвестицій	6,1
Відсутність кваліфікованих працівників у рамках підприємства	1,7
Труднощі в отриманні державної допомоги або субсидій для інновацій	5,8
Відсутність партнерів по співпраці	1,9
Невизначений попит на інноваційні ідеї	2,1
Занадто велика конкуренція на ринку	4,3

Вирішення цього завдання передбачає необхідність удосконалення механізму фінансового забезпечення інноваційної діяльності, в тому числі і шляхом впровадження нових для вітчизняної практики підходів. Особливої уваги набуває впровадження механізму венчурного фінансування інноваційного розвитку [2].

Процес венчурного фінансування забезпечує перетворення пасивних грошових коштів в особливий вид активного фінансового капіталу, що забезпечує його власникам високі прибутки. Поєднуючи динамізм і високу прибутковість, венчурний капітал стає важливим чинником успішного переходу економіки країни на інноваційний шлях розвитку.

Активізація процесів венчурного фінансування дійсно сприяє інноваційному розвитку української економіки, але слід відмітити, що спостерігається певний галузевий перекид в сферу комп'ютерної техніки та фінансових послуг. Тобто, практично відсутнє венчурне фінансування в ті галузі, які формують основу економіки: промисловість, соціальна сфера тощо. Це призвело до того, що протягом останніх двох років у сферу фінансових послуг спрямовується більше 50% венчурних інвестицій (в країнах Європи більша частина венчурних інвестицій направляється на фінансування комунікацій, технології, енергії та довкілля) [3].

Для венчурного фінансування характерні підвищений ступінь підприємницького ризику а також особливі методи його розподілу між учасниками венчурного процесу. Головним результатом вважається не стільки отримання прибутку, скільки різке підвищення вартості (капіталізації) компанії, яка впровадила інноваційний продукт та забезпечила певні ринкові переваги перед конкурентами.

Такий вид інвестиційного фінансування дозволяє залучити додатковий стартовий капітал на ранніх стадіях життєвого циклу компанії, коли вона ще не має впевнених позицій на ринку, достатніх фінансових ресурсів або ліквідних активів, тобто, традиційні кредитні форми залучення капіталу практично неможливі. Відповідно, ключовим фактором залучення венчурного фінансування є оцінка потенційної доходності проекту та підвищення вартості компанії.

Венчурні інвестиції спрямовуються, в основному, у формі довго- або середньострокового кредиту, або в обмін на долю (пакет акцій) акціонерного товариства, що потребує доступ до джерел довгострокового капіталу: кошти страхових компаній, банківський довгостроковий капітал, державні кошти, кошти міжнародних організацій тощо. В свою чергу, існують значні можливості перетворення системи венчурного фінансування у потужне додаткове джерело залучення інвестицій, в тому числі, іноземних, у національну економіку.

Розвиток венчурного фінансування та венчурного підприємництва сприятиме розв'язанню комплексу задач, стратегічно важливих для здійснення позитивних якісних змін в українській економіці.

По-перше, це означає додатковий приток інвестицій, в тому числі іноземних. По-друге, з'являється можливість суттєво активізувати національний інноваційний потенціал та перетворити його на «локомотив» розвитку вітчизняної економіки, розширити її податкову та експортну базу. По-третє, відбудеться зближення вітчизняного та міжнародного підприємницького середовища на основі сучасних форм та напрямів економічної активності, передового управлінського досвіду, міжнародної комерціалізації власних інноваційних розробок.

Список використаних джерел

1. Офіційний сайт Держстату України – [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://ukrstat.gov.ua/>
2. Притуляк Н.М. Венчурне фінансування інноваційної діяльності (Теоретичний аспект) / Н.М. Притуляк // Інвестиції: практика та досвід. – 2013. - №8. – С. 78 -84
3. Данілов О.Д. Венчурне фінансування інноваційної діяльності в Україні: проблеми та перспективи / О.Д. Данілов, Т.Є. Паєнко // БізнесІнформ. – 2014. - №9. – С. 92-97

Петров М.В.

Науковий керівник – Скрипник С.В., к.е.н., доцент

Херсонський державний аграрний університет,

м. Херсон

ОРГАНІЗАЦІЯ ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ ВИТРАТ ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Внутрішній аудит спрямований на вдосконалення діяльності підприємства, використовуючи систематизований і послідовний підхід до оцінки й підвищення ефективності процесів управління ризиками, контролю й корпоративного управління. Аудит витрат операційної діяльності підприємства є системним та досить складним дослідженням, оскільки операційні витрати об'єднують в собі значну кількість елементів.

Операційні витрати є основною складовою витрат підприємства. До них входять виробнича собівартість реалізованої продукції, адміністративні витрати, витрати на збут,

інші операційні витрати. До виробничої собівартості включають: прямі матеріальні витрати, прямі витрати на оплату праці, інші прямі витрати, загальновиробничі витрати[1].

Якість аудиту залежить від того, наскільки ретельно була проведена робота до початку аудиторської перевірки. Алгоритм проведення аудиторської перевірки витрат операційної діяльності підприємства наведено на рис.1.

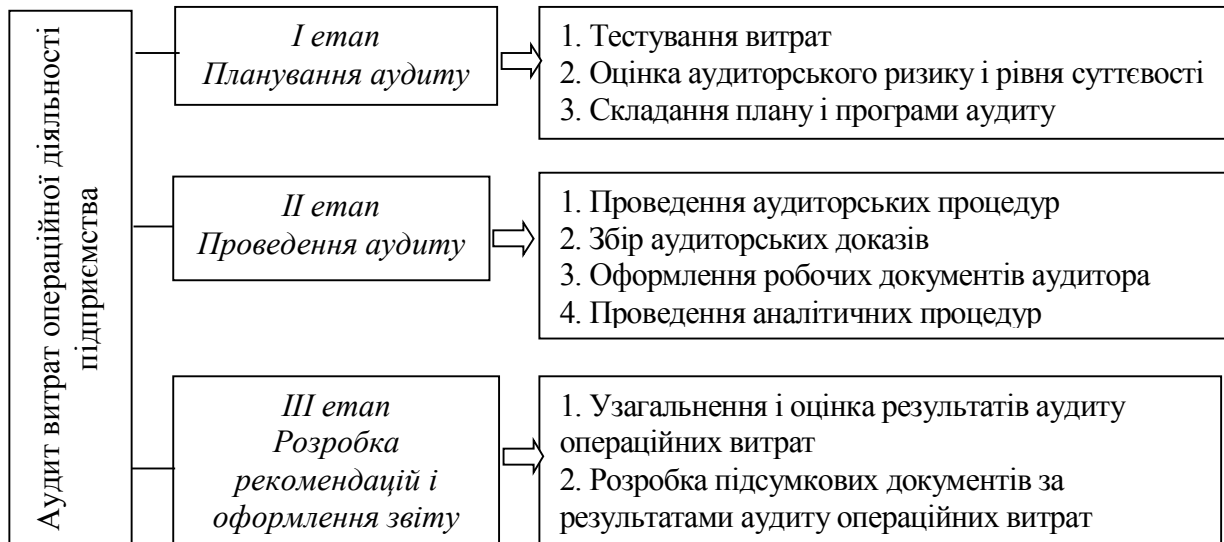

Рис. 1. Алгоритм аудиторської перевірки витрат операційної діяльності підприємства

Внутрішній аудит витрат операційної діяльності розпочинають безпосередньо з підготовчо-організаційних робіт, що передбачає попереднє ознайомлення з діяльністю підприємства, укладання договору на проведення аудиту, формування штату аудиторів, планування аудиту [2].

В ході аудиту витрат операційної діяльності підтверджують достовірність формування операційних витрат та правильність відображення їх в обліку та фінансовій звітності, а також вивчають процеси і явища, відображені документально і пов'язані з виробничою діяльністю підприємства.

На початку роботи аудитор здійснює попередню оцінку слабких і сильних сторін внутрішнього контролю за операційними витратами підприємства, використовуючи методи, прийоми та спеціальні аудиторські процедури - тести. За їх допомогою аудитор встановлює: чи визначено в наказі про облікову політику порядок визнання та формування операційних витрат, і на який рахунок вони списуються; чи не змінювалась протягом звітного періоду облікова політика щодо визначення операційних витрат; чи дотримуються на підприємстві вимог, встановлених наказом про облікову політику.

Наступним кроком аудитора є вибір методу організації перевірки (суцільна, вибіркова, аналітична) та кількості аудиторських процедур для підготовки об'єктивного аудиторського висновку. Як правило, аудитор обмежується вибіркою, використанням статистичної чи нестатистичної її методики, хоча при цьому існує ризик не виявлення більш суттєвих помилок. Аудиторська перевірка проводиться у відповідній послідовності, зокрема підхід від загального до конкретного.

На наступному етапі аудитор перевіряє правильність документів, в яких відображено операційні витрати підприємства (зокрема, матеріальні, на оплату праці, на соціальні заходи, амортизацію, інші операційні витрати); співставляє дані первинних документів, реєстрів аналітичного і синтетичного обліку з даними фінансової звітності; формує робочі документи на основі аудиторських доказів; складає аудиторський висновок та підписує аудиторські документи. Крім того, з'ясовує обґрунтованість списання понесених витрат на рахунок 79 «Фінансові результати»; додержання підприємством норм, визначених П(С)БО 16 «Витрати»; обґрунтованість відображення витрат згідно класифікації видів діяльності; правильність оформлення операцій з обліку операційних витрат і калькуляції собівартості та виходу продукції в первинних документах, реєстрах аналітичного і синтетичного обліку; законність і достовірність формування загальновиробничих витрат, їх розподілу та відображення в обліку; достовірність незавершеного виробництва тощо. При перевірці витрат виробництва встановлюється правильність віднесення прямих витрат на продукцію та розподілу загальновиробничих витрат, обґрунтованість застосування спеціальних методів. Для прийняття необхідних управлінських рішень витрати групують і розподіляють. Тому аудитор перевіряє правильність їх розподілу за центрами відповідальності та продукцією.

Правильність формування собівартості продукції є одним з основних оціночних показників, що визначає якість роботи підприємства. Тому особлива увага приділяється собівартості продукції і, зокрема, достовірності віднесення витрат на собівартість продукції, їх групуванню за елементами.

В аудиті витрат виробництва типовими помилками є: невідповідність застосованого методу обліку витрат, що визначений обліковою політикою; витрати підприємства не співпадають з доходами; неправильне розмежування витрат за звітними періодами; необґрунтоване включення в собівартість окремих видів витрат; порушення методології обліку.

Оскільки внутрішній аудит здійснюється на підприємстві в інтересах власника, то його організація є необхідною для ефективного функціонування та розвитку підприємства, оскільки він дає можливість більш точно здійснювати прогнозування і

оцінку ризиків підприємства.

Напрями проведення внутрішнього аудиту визначають відповідно до Міжнародного стандарту аудиту (МСА) 610 «Використання роботи внутрішніх аудиторів» (рис. 2).

Рис. 2. Напрями діяльності внутрішнього аудиту [3]

Отже, внутрішній аудит витрат операційної діяльності підприємства є інструментом оперативного контролю, дієвим засобом запобігання неефективній господарській діяльності і виявленню внутрішньогосподарських резервів, оптимізації витрат.

Список використаних джерел

1. П(С)БО 16. Витрати [Електронний ресурс]: наказ Міністерства фінансів України № 318 від 31.12.1999 р. (зі змінами та доп.). – Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.

2. Усач Б.Ф. Організація і методика аудиту: підручник / Б.Ф. Усач, З.О. Душко; М-во освіти і науки, молоді та спорту України, Нац. Банк України, Університет банківської справи. – К.: УБС НБУ, 2011. – 298с.

3. Міжнародний стандарт аудиту 610 "Використання роботи внутрішніх аудиторів" [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://www.mia.kiev.ua/ua/isa.html>.

Поліщук Т. О.
Пристемський О.С., к.е.н., доцент
Херсонський державний аграрний університет,
м. Херсон

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ АУДИТУ В УКРАЇНІ

На сучасному етапі розвитку економіки аудит набув значного поширення у світовій практиці. Аудит є обов'язковою частиною цивілізованого функціонування ринкової економіки кожної країни. Потреба у гарантії достовірності, об'єктивності та законності фінансової звітності для широкого кола її користувачів зумовила виникнення і подальший розвиток в Україні аудиту як незалежної форми контролю. У той же час існують низка проблем, які потребують першочергового розв'язання.

Розвиток аудиту як науки та професійної діяльності в Україні пов'язаний з розв'язанням низки проблем. Важливою проблемою є недостатньо високий рівень кваліфікованості аудиторських кадрів в Україні, що не сприяє поглибленню освоєння та подальшому розвитку ринку аудиторських послуг. Підвищення рівня кваліфікації аудиторів має вирішуватись шляхом удосконалення системи контролю при отриманні сертифікатів аудиторів та посилення державного контролю при проведенні аудиторської діяльності.

Однією з проблем є недостатня кількість методичних розробок з аудиторського контролю, спрямованих на регулювання діяльності аудиторів України. Обмеженість застосовуваних в аудиті прийомів та методів тягне за собою неточність аудиторського висновку на міжнародному рівні. Ефективна робота аудитора неможлива без використання комп'ютерної техніки, яка знайшла вже своє застосування в роботі різних економічних служб. Розробка та удосконалення комп'ютерних програм щодо роботи з аудиторською документацією сприятиме зменшенню завантаженості аудитора, а також дасть змогу розробити багатофункціональну клієнтську базу.

Особливої уваги заслуговує недотримання вимог щодо забезпечення незалежності аудитора під час надання професійних послуг. У Кодексі професійної етики Міжнародної Федерації Бухгалтерів загрози відповідності фундаментальним принципам професійної діяльності класифіковані в такий спосіб: загроза власного інтересу, загроза

власної оцінки, загроза захисту, загроза особистим і сімейним відносинам, загроза тиску. У своїй практичній діяльності аудитор стикається практично з усіма перерахованими загрозами.

Поряд з розглянутими вище питаннями існує проблема встановлення цін на аудиторські послуги саме в частині методики їх визначення. Єдиної системи розрахунку вартості аудиторських послуг в Україні не існує, тому аудитори часто використовують власну систему формування ціни. Найчастіше така система заснована на визначенні кількості відпрацьованих людино-годин або обсягу виконаних робіт, що призводить до зниження якості наданих послуг у деяких випадках.

Відомий американський журнал «Forbes» склав рейтинг країн з найменш розвинутою економікою, де Україна знаходиться на 4 місці серед 177 країн, поступившись Мадагаскару, Вірменії та Гвінеї. Головна проблема держави, на думку експертів, це «непрозоре» державне управління та корупція.

Для вирішення зазначених проблем вважаю за необхідне окреслити основні напрямки їх подолання та перспективи розвитку аудиту в Україні:

1. «детінізація» економіки України, відповідно зі зменшенням обсягів «тіньового» бізнесу значення аудиту зростатиме;
2. розробка механізму ціноутворення на аудит та аудиторські послуги шляхом міжнародного досвіду;
3. підвищення престижу аудиторської професії, надання впевненості у відповідності ціни якості роботи аудитора;
4. розробка внутрішньо-фірмових методик аудиту, робочої документації;
5. розробка типових методик аудиторської перевірки в розрізі галузей їх функціонування;
6. скасування штучно вмонтованих елементів закордонної теорії та практики, які не тільки не мають обґрунтованого змісту, але й суперечать реальним потребам обліковців-практиків;
7. удосконалення навчальних планів підготовки обліковців у вищих навчальних закладах, адаптування їх знань до потреб практики реального життя.

Таким чином, приведення в дію всіх перелічених перспектив надасть змогу створити оптимальне середовище для ефективного розвитку аудиту в Україні, зокрема підвищити конкурентоспроможність вітчизняних фірм; налагодити процес звітності окремих підприємств, прозорість і доступність інформаційного забезпечення; підвищити ефективність у сфері бухгалтерського обліку.

Розглянувши сучасні проблеми аудиторської діяльності можна зробити висновок про те що вдосконалення аудиту в Україні - це складний та багатогранний процес, який

потребує: вдосконалення системи економічного контролю в країні в цілому, підвищення кваліфікаційних вимог до аудиторів, поліпшення нормативного та методичного забезпечення здійснення аудиторської діяльності.

Список використаних джерел

1. Закон України "Про аудиторську діяльність" №3125-ХІІ від 22.04. 1993 р. (в редакції з 07.08.2011).

2. Усач Б.Ф. Проблеми розвитку аудиту в Україні / Б. Усач. – К.: Знання-Прес., 2007. – с. 217-222.

3. Шульман М. К. Проблеми практичної реалізації принципу незалежності у діяльності аудитора / М. К. Шульман // Аудитор України. – 2007. – №14. – С. 23-25.

Пристемський О.С., к.е.н., доцент
Херсонський державний аграрний університет,
м. Херсон

СУТНІСТЬ, ЧИННИКИ ВПЛИВУ ТА ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

У сучасних економічних глобальних умовах більшість підприємств працюють в умовах невизначеності, непередбачуваності. Не стабільна політична і соціально-економічна ситуація в країні посилюють ступінь ризику прийняття рішень і функціонування підприємств загалом. Сучасна будова фінансової архітектури (показники фінансової звітності) та аналізу на їх основі перспектив розвитку підприємства не дають змоги повною мірою визначити фінансову позицію підприємства на ринку капіталів. Тому сьогодні потрібно задекларувати напрямки розвитку М(С)БО, які мають за мету посилити динаміку показників публічної фінансової звітності. Переведення методології основи обліку і фінансової звітності з інформацією про активи в інформаційну площину ресурсного потенціалу підприємства, які корелюють з економічною безпекою підприємства, є важливим.

Економічна безпека підприємства - це захищеність діяльності підприємства від негативних впливів зовнішнього і внутрішнього середовища, спроможність швидко усунути різноманітні загрози або пристосуватися до зовнішніх умов без негативних наслідків для підприємства. Крім того, економічна безпека підприємства - найефективніше використання ресурсів, які забезпечують стабільне функціонування підприємства. Н. Капустін [1] визначає економічну безпеку підприємства, як сукупність чинників, які забезпечують незалежність, стійкість, здатність до прогресу в умовах

дестабілізуючих факторів. Бендіков М. [2] розуміє економічну безпеку підприємства, як захищеність його науково-технічного, технологічного, виробничого та кадрового потенціалу від прямих або непрямих загроз. В.Шликов розглядає економічну безпеку підприємства, як “ ... стан захищеності життєво важливих інтересів підприємства від реальних і потенційних джерел небезпеки чи економічних загроз” [3]. Один з найістотніших впливів на формування економічної безпеки підприємства здійснює держава. Використовуючи прямі та непрямі прийоми втручання, держава впливає на економічний і соціальний розвиток країни. Спільною проблемою для підприємства і держави виступає економічна безпека. Проблема полягає у тому, що під час створення основи для економічної безпеки державі потрібно не завдати шкоди діяльності підприємства. Через відсутність законів, які б однозначно регламентували діяльність і захист підприємств, цей факт змушує їх вдаватися до неправомірних дій для того, щоб захистити себе. Хоча у Конституції України згадується, що держава повинна дбати як про власну економічну безпеку, так, до речі, і про захист прав усіх суб'єктів, зокрема й тих, що провадять підприємницьку діяльність. Сьогодні головними проблемами підприємств в сфері економічної безпеки виступають: неконтрольована приватизація, банкрутство неефективних підприємств, які не витримують ринкової, зокрема й недобросовісної, конкуренції, відсутність прозорої податкової системи. Крім того, потреба в ефективній кадровій політиці є першочерговою для функціонуючих підприємств. Для забезпечення економічної безпеки для підприємства важливо враховувати розміщення підприємства, природні ресурси, трудовий потенціал підприємства, освітньо-кваліфікаційний рівень працівників підприємства, рівень забезпечення населення тощо.

Можна виділити внутрішні, зовнішні чинники, які впливають на діяльність підприємства. До внутрішніх зараховуємо такі: вид діяльності підприємства, досвід, відповідна кваліфікація керівництва і персоналу, наявність відповідних комунікацій для підприємства, форма власності, пропорції між власним і залученим капіталом, інноваційна діяльність, організація виробництва, показники фінансового стану, ефективна маркетингова діяльність. До внутрішніх загроз відносимо наступні фактори: недоліки у виробничому процесі, дефіцит у фінансуванні, низький рівень кваліфікації персоналу підприємства, низький рівень менеджменту.

До зовнішніх факторів зарахуємо: стабільність економічної ситуації в країні, рівень конкуренції, частка ринку, постачальники, споживачі, нові технології, державні органи. До зовнішніх загроз відносимо: зменшення купівельної спроможності споживачів, рівень інфляції, сезонні коливання попиту, кризи окремих галузей.

Сьогодні в умовах ринкових відносин підприємства є економічно самостійними:

визначають свою економічну політику, вибирають постачальників, організують як виробництво, так і збут продукції, повністю несуть відповідальність за результати господарської діяльності.

Тому, побудовою системи економічної безпеки повинне займатися як саме підприємство, так і держава. Шляхами вирішення проблем, пов'язаних з економічною безпекою підприємств, для вітчизняних є: прийняття чіткої законодавчої бази, активна участь у міжнародних виставках, семінарах, залучення міжнародного досвіду провідних країн, підвищення кваліфікації працівників, підвищення продуктивності праці, наближення рівня оплати праці до показників розвитих країн, забезпечення системи захисту конфіденційної інформації, диверсифікація постачальників, покупців. Тому на кожному підприємстві повинна бути створена програма визначених дій, спрямованих на створення надійної економічної безпеки підприємства.

Список використаних джерел

1. Капустин Н. Экономическая безопасность отрасли и фирмы // Бизнес- информ. - 1999. - № 11-12.
2. Бендиков М. Экономическая безопасность промышленного предприятия (организационно-методический аспект) // Консультант директора. - 2000. - №2.
3. Моделювання економічної безпеки: держава, регіон, підприємство/ Геєць В.М., Кизим М.О., Клебанова Т.С., Черняк О.І. та ін.; За ред.Гейця В.М.: Монографія. - Харків: ВД "ІНЖЕК", 2006. - 240 с.

Репілевська О.Ю., аспірант
Науковий керівник – Скрипник С.В., к.е.н., доцент
Херсонський державний аграрний університет,
м. Херсон

ПИТАННЯ ВЗАЄМОУЗГОДЖЕННЯ НЕПРИБУТКОВОГО СТАТУСУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ОБСЛУГОВУЮЧИХ КООПЕРАТИВІВ

Важливою складовою формування інфраструктури аграрного ринку є сільськогосподарські обслуговуючі кооперативи, які створюються для залучення до ринкових відносин дрібних і середніх сільськогосподарських товаровиробників - особистих селянських і фермерських господарств. Сільськогосподарські обслуговуючі кооперативи (СОК) виступають тією структурою, яка, надаючи послуги товаровиробникам, створює умови для покращання діяльності й збільшення їх прибутку від власного виробництва.

Відсутність протягом досить тривалого часу на законодавчому рівні неприбуткового статусу сільськогосподарського обслуговуючого кооперативу та однозначного податкового механізму регулювання їхньої діяльності стримувало, а іноді й призупиняло їх функціонування і розвиток. Окремі питання оподаткування цих кооперативів ще залишаються дискусійними. Саме тому механізму сплати податків та зборів сільськогосподарськими обслуговуючими кооперативами й визначенню їх податкового статусу слід приділити особливу увагу.

Базисом розвитку сільськогосподарської обслуговуючої кооперації в Україні є правове регулювання шляхом використання численних нормативно-правових актів та цільових комплексних програм, державних і регіональних програм розвитку СОК. Сам процес формування досконалої нормативно-правової бази щодо створення та функціонування різних організаційно-правових структур і, зокрема кооперативних, потребує детального вивчення існуючих законодавчих й нормативно-правових актів, їх взаємного узгодження.

Загалом весь період становлення і розвитку сільськогосподарської обслуговуючої кооперації характеризується дискусійністю питань щодо законодавчого закріплення непідприємницького характеру господарської діяльності кооперативів, їх неприбуткового статусу та порядку формування взаємовідносин кооперативних агроформувань з органами Державної фіскальної служби [1, 2, 3].

Так, з моменту появи першого сільськогосподарського обслуговуючого кооперативу та прийняття законодавчих актів, що унормували їх створення і функціонування, тривали дискусії з приводу неприбуткового статусу і унікальності цих організацій самопомоги сільськогосподарським товаровиробникам. Категоричність податкових органів щодо неприбуткового статусу сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів була обумовлена неузгодженістю окремих норм Законів України «Про сільськогосподарську кооперацію» та «Про оподаткування прибутку підприємств», а в подальшому і Податкового кодексу України, що не давало права на включення їх до Реєстру неприбуткових організацій і установ, а отже користуватися податковими пільгами. В таких умовах призупинилися не тільки процеси створення сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів, а й їх діяльність, що призвело до скорочення цих структур. Більшістю функціонуючих сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів використовувалася спрощена система оподаткування, але лише одиницям вдалося отримати статус неприбуткових організацій, які знайшли свою нішу в Реєстрі неприбуткових

організацій і установ з кодом неприбутковості 0011 (інші, ніж представлені в другій групі, організації, діяльність яких не передбачає отримання прибутку). Як правило до цієї групи відносили гаражні кооперативи, садівничі спілки за умови, що вони не мають на меті отримання прибутку.

Зусиллями науковців і представників практичної кооперації постійно здійснювалися розробки та обґрунтування пропозицій по взаємоузгодженню й внесенню змін і доповнень до низки законодавчих та нормативно-правових актів щодо законодавчого закріплення непідприємницького характеру господарської діяльності сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів, а отже і їхнього неприбуткового статусу. Результатом цих дій стала нинішня редакція Закону України «Про сільськогосподарську кооперацію», що вирішила головну проблему, яка суттєво гальмувала розвиток сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів: він однозначно закріпив за СОК статус неприбуткових організацій. Тепер у Законі чітко зазначено: сільськогосподарська продукція, з якою мають справу сільськогосподарські обслуговуючі кооперативи, залишається власністю селян – членів цих кооперативів [4]. Принципово важливого значення набуло й те положення закону, згідно з яким оподаткуванню не підлягають надходження, які сільськогосподарські обслуговуючі кооперативи одержують від збуту сільськогосподарської продукції своїх членів.

Водночас були внесені зміни і до Податкового кодексу України (ПКУ) [5]. Зокрема ст. 133.4.2. зазначається, що доходи (прибутки) неприбуткової організації використовуються виключно для фінансування видатків на утримання такої неприбуткової організації, реалізації мети (цілей, завдань) та напрямів діяльності, визначених її установчими документами. Статтею ПКУ 133.4.6. сільськогосподарські обслуговуючі кооперативи тепер віднесені до неприбуткових організацій, а в Реєстрі неприбуткових організацій і установ [6] їм присвоєний код неприбутковості 0046 та визначені: алгоритм дій для неприбуткових організацій та контролюючих органів при включенні/виключенні неприбуткової організації до/із такого Реєстру; особливості перебування у Реєстрі, включення та виключення неприбуткових організацій з Реєстру в перехідний період до 1 січня 2017 року. Прийнятий порядок спрямований на врегулювання спірних питань між контролюючими органами та платниками податків при застосуванні положень Податкового кодексу України у частині звільнення від оподаткування неприбуткових організацій.

Неприбутковість діяльності СОК визначається виходячи із сукупності таких ознак:

- кооператив надає послуги тільки своїм членам;
- члени кооперативу несуть відповідальність за зобов'язаннями, взятими перед кооперативом, щодо їх участі у господарській діяльності кооперативу;
- послуги надаються з метою зменшення витрат та/або збільшення доходів членів кооперативу.

Тобто, внесені до Реєстру обслуговуючі кооперативи не сплачують податок на прибуток з будь-яких доходів, отриманих від статутної діяльності, за умови, що такі доходи (прибутки) використовуються такою неприбутковою організацією виключно для фінансування видатків на утримання такої неприбуткової організації, реалізації мети (цілей, завдань) та напрямів діяльності, визначених її установчими документами (п.п. 133.4.2 п. 133.4 ст. 133 ПКУ).

Однак ще залишаються доволі непрості стосунки з податківцями, які прагнуть знайти недоліки в роботі сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів навіть там, де їх у принципі не може бути. І тому часто безпідставно обкладають кооперативи численними штрафами, які пригальмовують їх економічну діяльність.

Отже, вирішення проблем оподаткуванням сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів значною мірою прискорить їх розвиток і дозволить розширити перелік сприятливих умов, які забезпечать розвиток сільських територій в Україні.

Список використаних джерел

1. Зіновчук В.В. Організаційні основи сільськогосподарського кооперативу. /В.В. Зіновчук. – Друге видання, доп. і перероб. – К.: Логос, 2001. – 380 с.
2. Сільськогосподарські обслуговуючі кооперативи: Практ. посіб. / Р. Блок, В.В. Гончаренко, Н.А. Іванова та ін. – К.: Урожай 2001. – 288 с.
3. Сільськогосподарські обслуговуючі кооперативи: створення і діяльність. / Ред. кол.: М.П. Гриценко (відп. ред.) та ін. – К.: Київська обласна аграрна дорадча служба. – 2005. – 68 с.
4. Про сільськогосподарську кооперацію: Закон України від 19.01.2013 р. № 469/97-ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/469/97-вр>.
5. Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо оподаткування неприбуткових організацій: Закон України № 652-VIII від 17.07.2015 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/652-19>
6. Про затвердження Порядку ведення Реєстру неприбуткових установ та організацій, включення неприбуткових підприємств, установ та організацій до

Реєстру та виключення з Реєстру: Постанова Кабінету Міністрів України № 440 у редакції від 13.07.2016р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua/control/uk/cardnpd?docid=249189426>.

Рудік Н.М., к.с.-г.н., доцент
ДВНЗ Херсонський державний аграрний університет,
м.Херсон

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ В РИНКОВИХ УМОВАХ

Заробітна плата в ринкових умовах є формою розподілу матеріальних благ залежно від кількості і якості праці робітників конкретного підприємства. В Україні перехід від централізованої системи оплати праці до її повної децентралізації відбувся з прийняттям Закону України “Про підприємства”. Підприємства отримали право самостійно визначати розміри фондів оплати праці, форми і системи, розміри заробітної плати та інших доходів працівників. Нормативно – правова база для організації заробітної плати в умовах ринкової економіки започаткована була Законом України “Про оплату праці”.

В ринковій економіці держава на ринку праці виступає водночас в ролях власника, захисника інтересів найманих працівників, та гаранта дотримання трудового законодавства. На теперішній час визнати державне регулювання організації та оплати праці ефективним і досконалим не можна. Свідченням цього є низький рівень номінальної й особливо реальної заробітної плати, відірваність її розмірів від результатів фінансово - господарської діяльності, диспропорції у міжгалузевій та міжкваліфікаційній диференціації оплати праці.

Так по Україні середньомісячна заробітна плата штатних працівників складала 2239 грн., та 3265 грн., 3480 грн., 4195 грн. відповідно в 2010 та 2013, 2014, 2015 роках. Така динаміка зміни зарплат відбувалася на фоні знецінення гривні. Станом на 01.01 2014 року курс української гривні до американського долара склав 7,993 грн./1дол., а на 01.01 2015 – 15,76 грн./1 дол. За офіційним курсом гривня знецінилася до долара на 97,3%, що відповідно знизило купівельну спроможність заробітних плат. Міжгалузеві диспропорції та міжкваліфікаційній диференціації оплати праці також поглибилися. Так середньомісячна заробітна плата штатних працівників в 2010 році, та 2013, 2014, 2015 роках становила відповідно: в сільському, лісовому, рибному господарстві - 1472 грн., та 2340 грн.,

2556 грн., 3309 грн., в промисловості – 2570 грн., 3763 грн., 3988 грн., 4789 грн., в фінансовій та страховій діяльності – 4638 грн., 6275 грн., 7020 грн., 8603 грн., в сфері наукових досліджень і розробок – 2874 грн., 4024 грн., 4268 грн., 4972 грн.

Особливої уваги з сторони держави потребує підвищення рівня оплати праці у сільському господарстві та доведення його до середнього по економіці. Що може бути здійснено через забезпечення зростання обсягів виробництва сільськогосподарської продукції, подальшого розвитку структури ринку та зростання продуктивності праці на сільськогосподарських підприємствах.

Величина рівня заробітної плати впливає на життєвий рівень населення, грошовий вираз елементів систем соціального страхування і пенсійного забезпечення. Останні в аналізовані роки знаходились в межах прожиткового мінімуму.

Одним з найбільш важливих засобів державного регулювання оплати праці є встановлення розміру мінімальної заробітної плати, яка виступає як засіб захисту населення від бідності, та певним чином, як регулятор загального рівня заробітної плати. А величина мінімальної заробітної плати становила на початок року в 2010 році 922 грн., 2013 році -1218 грн., 2014 році -1218 грн., в 2015 році 1218 грн., з 1.09.2015 року - 1378 грн., в 2016 році 1600 грн.

Тому встановлення соціально справедливого та економічно ефективного рівня мінімальної заробітної плати має першочергове значення для створення дієвої системи мотивації. В 2017 році передбачено встановлення її в розмірі 3200 грн.

Державне регулювання заробітної плати має здійснюватися в трьох основних аспектах.

1. Введення диференційного рівня мінімальної оплати на всіх рівнях структури управління, що стане основою регулювання заробітної плати залежно від складності праці, особистого внеску працівників, та результатів господарської діяльності підприємства.

2. Здійснення оплати праці на базі тарифних угод та договорів шляхом проведення колективних переговорів.

3. Зближення економічних умов оплати праці працівників на підприємствах різних форм власності.

Стратегічними напрямками державного регулювання мають бути: вдосконалення механізмів державного регулювання оплати праці; поліпшення методичних підходів до встановлення державної гарантії щодо мінімальної ставки заробітної плати; вдосконалення механізмів колективно – договірної

регулювання оплати праці; вдосконалення організації заробітної плати, вдосконалення нормування праці; розробка заходів для забезпечення своєчасного отримання зарплати.

Успішність вирішення питань підвищення рівня зарплати має забезпечуватися комплексом заходів держави по сприянню підвищення конкурентоспроможності підприємств. Важливим джерелом підвищення рівня оплати праці залишаються надприбутки природних та штучних монополістів за рахунок встановлення високих цін на продукцію, необґрунтованого падіння рівня цін на робочу силу.

Посилення державного регулювання оплати праці повинно здійснюватися за такими основними напрямками: - удосконалення системи оподаткування заробітної плати і доходів населення, - удосконалення механізму розробки та встановлення мінімальних державних гарантій в оплаті праці;- підвищення та удосконалення оплати праці робітників бюджетної сфери; - підвищення та удосконалення оплати праці робітників сільськогосподарських підприємств;- індексації заробітної плати у зв'язку із зростанням цін та компенсації при несвоєчасній її виплаті;

Реальним шляхом у розв'язанні існуючих соціально-економічних проблем, є радикальне реформування механізму мотивації праці.

Сакун А.Ж., к.е.н. доцент

Херсонський державний аграрний університет,

м. Херсон

УПРАВЛІНСЬКИЙ ОБЛІК МАЛОЦІННИХ І ШВИДКОЗНОШУВАНИХ ПРЕДМЕТІВ

Здійснення ефективних заходів щодо стабілізації економіки України потребує принципово нових підходів до управління запасами підприємства. Це зумовлює необхідність удосконалення організації та методики обліку малоцінних і швидкозношуваних предметів підприємства та відповідність до вимог ринкової інфраструктури.

Проблеми обліку малоцінних і швидкозношуваних предметів в умовах реформування економіки набувають особливої актуальності в зв'язку з потребою отримати точної і достовірної інформації. Система їх обліку, яка склалася роками, не задовольняє вимоги ринку, оскільки умови функціонування значно розширюють коло операцій, що проводяться з цими предметами.

Наявність певних розбіжностей у різних нормативних документах та наукових джерелах, зокрема, щодо класифікації МШП, їх оцінки, віднесення того чи іншого активу до МШП і т.д. вказують на наявність проблем, які не під силу вирішувати окремому працівнику або службі (бухгалтерії) підприємства. У зв'язку з цим для оперативного вирішення проблем, пов'язаних із використання та обліком запасів, на підприємстві доцільно впроваджувати внутрішньогосподарський (управлінський) облік.

Управлінський облік суттєво відрізняється від традиційного бухгалтерського обліку, зорієнтованого на складання фінансової звітності. На відміну від фінансового обліку, що ведеться з дотриманням визначених офіційних регламентів (інструкцій, стандартів і т. д.) встановлених державними органами або професійними організаціями, управлінський облік не обмежений у виборі методів і правил. Його форми і методи розробляються самим підприємством з урахуванням різних параметрів, приймаючи до уваги при підготовці варіантів управлінських рішень не тільки регламентні кількісні, але і якісні показники.

Інформація, що надається управлінським обліком, орієнтована на задоволення потреб як стратегічного, так і поточного керування, оптимізацію використання ресурсів, забезпечення об'єктивної оцінки діяльності підрозділів і окремих менеджерів. Отже, управлінський облік є складником процесу управління та надає інформацію, важливу для:

1. визначення стратегії та планування майбутньої діяльності організації;
2. контролювання її поточної діяльності;
3. оптимізації використання ресурсів;
4. оцінки ефективності діяльності;
5. зниження рівня суб'єктивності в процесі прийняття рішень.

Основними функціями управлінської бухгалтерії стосовно МШП є:

- розгляд пропозицій (документів) щодо придбання або самостійного створення відповідних об'єктів МШП чи напівфабрикатів;
- складання проектів угод на придбання МШП;
- оцінка МШП під час їх придбання та реалізації;
- інформування керівництва підприємства про необхідність придбання певних об'єктів МШП;
- проведення інвентаризації МШП та напівфабрикатів та здійснення контролю за їх використанням;
- оформлення первинної облікової та іншої документації з питань, пов'язаних з придбанням, переміщенням, продажем, передаванням та

використанням МШП, а також інші функції.

Для удосконалення даного обліку підприємство може також здійснити бюджетне планування. Обов'язковою складовою бюджетного плану є план надходження і використання МШП, раціональність складання якого є запорукою успішного досягнення мети. Доцільність складання бюджетного плану полягає в тому, що "фізичний" рух щодо надходження і використання МШП безпосередньо впливає на забезпечення безперебійного виробничого процесу, а "вартісний" рух, тобто грошові кошти, які задіяні в цьому русі, має значення для передбачення і розрахунку грошових потоків підприємства. Одночасно складання окремого бюджетного плану для витрат на придбання та зберігання малоцінних та швидкозношуваних предметів дає змогу здійснювати постійний контроль за цими витратами, що сприяє оперативному коригуванню непередбачуваних ситуацій. Даний бюджет дає змогу наочно проаналізувати витрати по окремому виду МШП та по цеху, що сприяє своєчасному прийнятті ефективних управлінських рішень [2, с. 69].

Складання бюджетного плану використання МШП, який ґрунтується на прийнятій підприємством оцінці обліку цих запасів у цінах відпуску у виробництво дасть можливість отримати реальніший бюджетний план доходів і видатків грошових коштів. Також складання зазначеного бюджетного плану сприятиме уникненню непередбачуваних, тобто незапланованих видатків грошових коштів і відповідно додаткових витрат.

Список використаних джерел

1. Закон України « Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 № 996 - ХІУ: Зі змінами і доповненнями внесеними Законами України від 11.05.2000 р. №1707-III; від 8.06.2000 №1829 – III// Все про бухгалтерський облік. – 2000.– №86.– С.3-6.

2. Нападовська Л.В. Управлінський облік: підручник. / Нападовська Л.В. – К.: Книга, 2004. – 544 с.

3. Положення (стандарти) бухгалтерського обліку № 9 «Запаси» Затверджено наказом Міністерства фінансів України від 20.10.1999 р. № 246 // Все про бухгалтерський облік.- 2005р.-№13.- С.33–37.

ФАКТОРИ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Фактори конкурентоспроможності – це обставини та умови, що впливають на рівень та характер конкурентоспроможності підприємства. Вони можуть впливати як у бік підвищення конкурентоспроможності підприємства, так і в бік зменшення. Здобуття конкурентної переваги на основі факторів залежить від того, наскільки ефективно вони використовуються і в якій галузі вони застосовуються.

Особливості конкурентоспроможності сільськогосподарських підприємств пов'язані зі специфікою сільського господарства. Серед них: залежність від природно-кліматичних умов; сезонний характер господарської діяльності; значна кількість та різноманітність виробників (підприємств галузі); високий рівень конкуренції у середовищі сільськогосподарських товаровиробників.

На конкурентоспроможність аграрних підприємств впливає значна кількість факторів, серед яких доцільно виділити внутрішні і зовнішні.

Внутрішні фактори характеризують умови внутрішнього середовища підприємства і, з точки зору його конкурентоспроможності, характеризують можливість та ефективність адаптації підприємства до умов зовнішнього середовища. Саме ця група факторів є найбільш значущою для забезпечення стійких конкурентних позицій підприємства оскільки вони є об'єктом впливу з боку самого підприємства. Ці фактори мають виражений галузевий характер та є спільними для всіх підприємств певної галузі.

Зовнішні фактори не залежать від діяльності підприємства і обумовлюються станом зовнішнього середовища. До факторів зовнішнього середовища відносять: рівень державного регулювання та розвитку економіки країни (система оподаткування, кредитно-фінансова та банківська система, система зовнішньоекономічних зв'язків країни); система комунікацій; фактори, які визначають споживання продукції (ємність ринку, вимоги споживачів до якості продукції та ін.).

Аграрним підприємствам доцільно зосередитися на внутрішніх факторах конкурентоспроможності, на які вони мають безпосередній вплив, але поряд з тим з метою подальшої розробки ефективних стратегій підвищення

конкурентоспроможності, необхідно також правильно ідентифікувати існуючі зовнішні фактори та визначити шляхи вчасного реагування на результати його впливу на поточний рівень конкурентоспроможності підприємств.

Список використаних джерел

1. Россіхіна О.Є. Основні фактори конкурентоспроможності підприємства / О.Є. Россіхіна // Держава та регіони. – 2010. – №2. – С. 184-187.

Сердюкова О. Д.

Науковий керівник - Пристемський О.С., к.е.н., доцент

Херсонський державний аграрний університет,

м. Херсон

МЕТОДИ ВИЯВЛЕННЯ АУДИТОРОМ ШАХРАЙСТВА ТА ІНШИХ ВИКРЕВЛЕНЬ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ

У рішеннях ЄС та інших міжнародних організацій постійно посилюються вимоги до аудиторів щодо виявлення шахрайства при перевірці фінансової звітності. Ці вимоги певною мірою знаходять своє відображення у вітчизняному законодавстві та інших нормативно-правових актах.

Сучасні дослідження економіко-правового аналізу проводяться в аспекті судової бухгалтерії. Разом із тим питання застосування економіко-правового аналізу в аудиторській діяльності залишено поза увагою.

Згідно з МСА 240 самі викривлення фінансової звітності пропонується розглядати в аспекті шахрайства або помилки. Відмінність між ними вбачається навмисною чи ненавмисною, тобто в тому, чи була основна дія, яка призвела до викривлення фінансової звітності, або чи була вина у формі наміру.

Відповідно до МСА 240 шахрайство є широким юридичним поняттям. Разом із тим запропоновано при проведенні аудиту обмежити аналіз шахрайства виключно формальною оцінкою суттєвих викривлень фінансової звітності.

У МСА 240 неправдива фінансова звітність розглядається як навмисне викривлення, що включає пропуск сум або розкриття інформації у фінансовій звітності з метою введення в оману користувачів фінансової звітності.

Щодо незаконного привласнення активів, то в МСА 240 зазначено, що така неправомірною дія включає в себе крадіжку активів суб'єкта господарювання в тих чи інших розмірах.

У МСА 240 також наголошується на тому, що незаконне привласнення активів

часто супроводжується підробленими документами чи неправдивими записами чи документами, щоб приховати факт нестачі активів або їх використання як застави без належного дозволу. Крім того, в МСА 240 надано розгорнуту характеристику вини у формі наміру, а також розкривається механізм вчинення шахрайства та його мотивів. Мотиви вчинення шахрайства пропонується розглядати у вигляді усвідомлення можливості його скоєння та певного логічного обґрунтування такої дії.

Отже, вимога МСА 240 стосовно того, що аудитор не повинен робити юридичних висновків щодо виявлених фактів шахрайства, є недостатньо коректною, оскільки суперечить основним положенням МСА 240, в яких надано юридичну характеристику шахрайства. Аудитор у своєму висновку стосовно виявлених ним фактів шахрайства зобов'язаний викласти юридичну характеристику шахрайства в аспекті виявлених викривлень фінансової звітності без його правової кваліфікації як злочину, адміністративного порушення або іншого делікту. Питання офіційної кваліфікації шахрайства належить до компетенції замовника аудиту, користувачів фінансової звітності, правоохоронних органів та суду. Тобто аудитор не уникає юридичного визначення шахрайства в законодавстві, а керується ним при проведенні аудиторської перевірки фінансової звітності.

При проведенні перевірки фінансової звітності щодо наявності чи відсутності в ній перекручень, обумовлених шахрайством або помилкою, аудитор в обов'язковому порядку має керуватися відповідними правовими нормами. Зокрема, брати до уваги законодавчі акти, що визначають зміст правопорушень у вигляді шахрайства службових осіб, відповідальних за ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності. В результаті цього аналітичні та інші процедури слід доповнювати юридичною оцінкою аудиторських доказів.

Будь-яке правопорушення, в тому числі шахрайство, як суспільно небезпечне діяння включає такі ознаки:

1. Завдану шкоду.
2. Протиправні дії або бездіяльність.
3. Причинний зв'язок між завданою шкодою та протиправними діями або бездіяльністю.
4. Наявність вини.

Спосіб підготовки, вчинення і приховування шахрайства має заздалегідь продуманий характер. Шахрайські вчинки з щойно сформованими намірами зустрічаються досить рідко, як наслідок подальшого приховування слідів скоєного. У зв'язку з тим, що управлінський персонал наділяється правом розпоряджатися майном і коштами, вести бухгалтерський облік та складати фінансову звітність, він

має можливість обирати такий спосіб шахрайства, який менш за все знаходить відображення в бухгалтерських та інших документах, у зв'язку з чим набуває латентного характеру.

Як свідчить багаторічний досвід проведення аудиту в Україні, реагування аудиторів на викривлення фінансової звітності, обумовлені шахрайством, повинні мати об'єктивний характер і ґрунтуватися на висловленні незалежної думки. Водночас формування такої думки в обов'язковому порядку потребує проведення аудитором комплексного економіко-правового аналізу бухгалтерського обліку та фінансової звітності.

На основі викладеного вище розглянемо конкретні методи економіко-правового аналізу та їх можливості стосовно виявлення шахрайства.

Метод стереотипів орієнтований на виявлення типових змін економічних показників, зумовлених конкретними способами вчинення правопорушення.

Метод сполучених порівнянь застосовують для конструювання блоків сполучених пар економічних показників шляхом розрахунку динамічних рядів їхнього приросту за кілька звітних періодів і побудови відповідних графіків взаємозалежних змін динамічних рядів або пошуку можливо сполучених показників, динаміка змін яких не існуватиме за нормальних умов.

Метод спеціальних розрахункових показників покликаний виявляти певні зміни економічних показників у звичайних умовах господарської діяльності.

Метод коригуючих показників використовують для порівняння наявних у звітності або спеціально знайдених економічних показників з чинниками навколишнього середовища, в якому функціонує підприємство.

Здійснення економіко-правового аналізу бухгалтерських документів – це прямий обов'язок не тільки аудиторів або ревізорів, а й службових осіб, які безпосередньо ведуть бухгалтерський облік. Первинні документи підлягають обов'язковій перевірці працівниками, які ведуть бухгалтерський облік, за формою і змістом, тобто перевіряють наявність у документі обов'язкових реквізитів та відповідність господарської операції чинному законодавству, логічну ув'язку окремих показників. Інформацію до облікових реєстрів переносять після перевірки первинних документів за формою і змістом. Доцільно прийняти Аудиторською палатою України відповідного стандарту стосовно використання аудитором економіко-правового аналізу для виявлення шахрайства та інших перекручень фінансової звітності. На першому етапі можна запровадити методичні рекомендації з цього питання.

Список використаних джерел

1. Правила проведення обов'язкового аудиту та консолідованої звітності, затв. Директивою ЄС від 17.05.2006 р. НЗ/ЄС.
2. Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг: у 2-х ч. – К.: Міжнародна федерація бухгалтерів; Аудиторська палата України, 2010. – Ч. I. – 842 с.; Ч. II. – 407 с.
3. Рекомендації Комісії Співтовариства щодо забезпечення якості аудиту в країнах Євросоюзу // Бухгалтерський облік і аудит. – 2002. – № 7.
4. Бондар В.П. Якість аудиту та фактори її підвищення / В.П. Бондар // Вісник Житомирського державного технологічного університету: Економічні науки. – 2008. – № 4(4в) – С. 22–27.

Синенко О.О. аспірант

Херсонський державний аграрний університет,

м. Херсон

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВОЇ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ АГРАРНОГО ПІДПРИЄМСТВА

Формування фінансового механізму в Україні, зокрема у сільському господарстві, потребує послідовного і поглибленого обґрунтування, теоретичної та методологічної розробки, а також накопичення потрібного практичного досвіду. Складність проблеми полягає в тому, що достатнього наукового і практичного досвіду динамічного й послідовного формування фінансового механізму аграрних підприємств як у вітчизняній так і у світовій практиці немає. За словами І.О. Бланка, «... на сучасному етапі все більше число підприємств усвідомлює необхідність перспективного управління господарською діяльністю на основі наукової методології передбачення її напрямів і форм, адаптації до загальних цілей розвитку підприємства і вимогам зовнішнього середовища, що змінюються» [2].

Формування фінансової стратегії є доволі важким і трудомістким процесом, оскільки потребує значних витрат часу, праці та виконання комплексних розрахунків [3]. Для визначення тенденцій розвитку фінансового стану та перспективних фінансових можливостей підприємства спрямована фінансова стратегія підприємства, яка являє собою складну багатofакторну орієнтовану модель дій і заходів, необхідних для досягнення постановлених перспективних цілей у загальній концепції розвитку щодо формування і використання фінансово-ресурсного

потенціалу сільськогосподарського підприємства. На сьогодні потреба формування фінансової стратегії є важливим складником успішного функціонування будь-якого підприємства незалежно від розміру, організаційно-правової форми та виду діяльності. Проте аналіз окремих публікацій дав змогу виявити, що дотеперішні науково-методичні підходи стосовно питань формування фінансових стратегій належно не розроблені як у науковому, так і в організаційно-практичному аспекті. Про це свідчить відсутність обґрунтування єдиної послідовності етапів процесу формування фінансової стратегії, принципів його здійснення, методичних рекомендацій, які б комплексно враховували різні характеристики підприємств, передусім у сільському господарстві.

При формуванні фінансової стратегії необхідно визначити цілі, завдання та принципи, які лежать в їх основі, а також визначити проблемні аспекти фінансової діяльності підприємства. Це дозволить розробити фінансову політику за окремими аспектами фінансової діяльності (фінансова політика являє собою форму реалізації фінансової ідеології та фінансової стратегії підприємства в розрізі найважливіших аспектів фінансової діяльності на окремих етапах її здійснення), систему організаційно-економічних заходів щодо забезпечення реалізації фінансової стратегії та надати оцінку ефективності (результативності) розробленої фінансової стратегії розвитку аграрного підприємства [4].

Важливим елементом фінансової стратегії має бути її спрямованість на реалізацію основної мети діяльності будь-якого підприємства – зростання капіталу [5]. Це положення може бути реалізовано за допомогою використання критерію економічної доданої вартості, тобто зіставлення вартості залученого капіталу та результату від його використання провести розрахунки на основі математичної формули (1):

$$\left(\sum_{i=1}^n [(r)_i] \times \frac{C_i}{C} \right) + \sum_{j=1}^m (r)_j \times \frac{C_j}{C} + \sum_{k=1}^n [(r)_k] \times \frac{C_k}{C} \rightarrow \min \quad (1)$$

де i – джерело доступного власного капіталу;

j – джерело доступного довгострокового залученого капіталу;

k – джерело доступного короткострокового залученого капіталу;

n, m, k – кількість доступних джерел фінансування;

rn, rm, rk – вартість власного і залученого капіталу, отриманого з i -, j -, k -ого джерела;

C – загальна потреба в капіталі для планового періоду;

C_i, C_j, C_k – величина власного і залученого капіталу, отриманого з i -, j -, k -ого джерела.

До оцінки ефективності сформованої фінансової стратегії необхідно віднести критерій забезпеченості фінансовими ресурсами підприємств, що відображає співвідношення між виділенням для розроблення стратегії коштами і їх обсягом, необхідним для здійснення заходів, які підвищують якість фінансової стратегії.

В загальному вигляді фінансова стратегія є складною комбінацією власних коштів організації, залучених інвестицій, банківських кредитів та інших надходжень та видатків, які потрібно розділити таким чином, щоб сільськогосподарське підприємство від кожного виду діяльності отримало вигоди. Для оцінки пріоритетів видів діяльності, а також їх диверсифікації потрібно використовувати результати оцінки привабливості стратегічних напрямів діяльності, отримані при розробці продуктово-товарної стратегії. Вони показують переваги певного виду діяльності стосовно ринкових умов і майже не характеризують фінансову сторону. Тому на стадії формування фінансової функціональної стратегії необхідно провести уточнення пріоритетів видів діяльності. Оцінка пріоритетності фінансування видів діяльності полягає у вивченні можливих вигод та витрат на реалізацію стратегій з наступним розрахунком співвідношення вигод і витрат [1; 13]. Сільськогосподарське підприємство незалежно від джерел фінансування виробничо-господарської діяльності з метою реалізації обраної стратегії повинно аналізувати вигоди за такою послідовністю:

- прибуток – потенційна прибутковість обраного виду діяльності;
- можливі шанси на успіх, які характеризують зростання шансів на успішну діяльність у суміжних галузях діяльності за рахунок їх підтримки;
- стабільність діяльності – допустима тривалість отримання прибутку від функціонування певного виду діяльності та рівномірність грошових надходжень у заданому періоді;
- ліквідність, як характеристика ступеню «пов'язаності» фінансових ресурсів при здійсненні діяльності з величиною зобов'язань (мобільність ресурсів); - стійкість підприємства показує, наскільки вид діяльності підвищує ймовірність виживання підприємства (збільшення довгострокового існування та стійкості до різних впливів та негативних явищ); - відповідність організаційної структури управління стратегіям показує на їх ефективність; - професійне зростання, авторитет, досвід, ділова репутація характеризує зростання престижу підприємства у здійсненні обраного виду діяльності; - лідерство на ринку – оцінка лідируючих позицій на ринку.

За кожним видом діяльності, що входить до стратегічного портфеля, проводяться розрахунки оцінок пріоритетності. Остаточний вибір пріоритету фінансування напрямів діяльності аграрного підприємства можна провести за допомогою порівняльного аналізу альтернативних варіантів діяльності один з одним. Важливе значення для процесу фінансування стратегій мають часові характеристики використання коштів, тому важливо для кожного з видів діяльності встановити терміни і часові характеристики залучення та використання фінансових ресурсів. Формування фінансової функціональної стратегії базується на тому, що створюється сукупність альтернативних стратегій, впровадження яких у визначені моменти часу дозволяє підтримувати діяльність підприємства в стійкому стані.

Список використаних джерел

1. Ансофф И. Стратегическое управление / И. Ансофф; пер. с англ. ; под. ред. Л. И. Ивенко. – М. : Экономика, 1989. – 519 с.
2. Бланк И.А. Финансовая стратегия предприятия / И.А. Бланк. – К.: Ника-Центр: Эльга, 2004. – 720 с.
3. Танклевська Н.С. Фінансова політика сталого розвитку аграрних підприємств України: теорія, методологія, практика: [Монографія] / Н.С. Танклевська. – Херсон: Айлант, 2010. – С. 281-282.
4. Танклевська Н.С. Розвиток фінансування інноваційної діяльності сільськогосподарських підприємств: [Монографія] / Н.С. Танклевська, А.С. Карнаушенко - Херсон: Айлант, 2015. – 184 с.
5. Танклевська Н.С. Основні принципи формування та забезпечення фінансової безпеки підприємств / Н.С. Танклевська, О.С. Пристемський // Наукові праці Полтавської державної аграрної академії. – 2013. – Спецвипуск. – С. 41-46.

Сілецька Н.В. к.е.н., доцент

Херсонський державний аграрний університет,
м. Херсон

ТЕОРЕТИКО – МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВОЇ СТРАТЕГІЇ ПІДПРИЄМСТВА

Вибір виду фінансової стратегії є найважливішим стратегічним рішенням підприємства. Обґрунтування та прийняття такого рішення дозволяє концентруватися на головних напрямках фінансової діяльності у стратегічному

періоді і створює базис для прийняття всієї подальшої системи стратегічних фінансових рішень.

Актуальність розробки фінансової стратегії підприємства визначається рядом умов. Найважливішим із таких умов є інтенсивність змін факторів зовнішнього фінансового середовища. Висока динаміка основних макроекономічних показників, пов'язаних з фінансовою діяльністю підприємств, темпи технологічного прогресу, часті коливання кон'юнктури фінансового ринку, непостійність державної економічної політики і форм регулювання фінансової діяльності не дозволяють ефективно управляти фінансами підприємства на основі лише раніше накопиченого досвіду і традиційних методів фінансового менеджменту.

Тому, фінансова стратегія підприємства являє собою систему довгострокових цілей фінансової діяльності підприємства, обумовлених його фінансовою ідеологією, і найбільш ефективних шляхів їх досягнення.

Фінансова стратегія включає методи та практику формування фінансових ресурсів, їх планування та забезпечення фінансової стійкості підприємства за ринкових умов господарювання.

Фінансова стратегія охоплює всі форми фінансової діяльності підприємства: оптимізацію основних і оборотних засобів, формування та розподіл прибутку, грошові розрахунки, інвестиційну політику [1].

За розробки фінансової стратегії слід урахувати динаміку макроекономічних процесів, тенденції розвитку вітчизняних фінансових ринків, можливості диверсифікації діяльності підприємства.

Завданням фінансової стратегії є:

- визначення напрямку здійснення інноваційної діяльності, що найбільше відповідає фінансовим можливостям;
- визначення перспективних фінансових взаємин із суб'єктами господарювання, бюджетом, банками та іншими фінансовими інститутами;
- фінансове забезпечення операційної та інвестиційної діяльності на перспективу;
- вивчення економічних і фінансових можливостей імовірних конкурентів, розробка та здійснення заходів щодо забезпечення фінансової стійкості;
- розроблення методів управління підприємством на випадок кризового стану та способів виходу із такої ситуації.

При формуванні фінансової стратегії підприємства І.Й. Плікус [2] рекомендує дотримуватися таких принципів: системності – врахування багаторівневої структури та специфічних властивостей різних рівнів господарського механізму, в рамках якого

створюється та функціонує об'єкт; комплексності - при оцінюванні ефективності необхідно брати до уваги всебічні наслідки реалізації як безпосередньо в локальній системі, так і за її межами; обмеженості ресурсів – у кожний момент часу підприємство має у своєму розпорядженні обмежену кількість усіх видів відтворюваних і не відтворюваних ресурсів, у зв'язку з чим виникає необхідність найефективнішого їх використання. Варіантність ефективності використання ресурсів може бути досягнута лише за умови досить повного розгляду множини можливих альтернатив досягнення цілей. Оптимальність – оцінка ефективності різних альтернатив має за мету знайти ту з них, що забезпечить отримання максимального ефекту; узгодженості – під час порівняння альтернатив необхідно забезпечити повноту врахування витрат та ефектів, порівнянність та достроковість їх характеристик; динамічності – під час оцінки ефективності проектних рішень необхідно враховувати різнобічні наслідки науково – технічного прогресу, фактора часу, зміни інтенсивності і використання ресурсів та випуску продукції, основних експлуатаційно – економічних характеристик машин і технологій, економічну нерівномірність несинхронних витрат; керованості – процес вибору рішень розглядається як пошук оптимальної форми управління на майбутній період; адаптивності – об'єктивно неможливо точно знати всі майбутні умови функціонування та розвитку об'єктів та їх характеристики, тому під час оцінки ефективності варіантів потрібно застосовувати відповідні методи розрахунків у не детермінованих умовах.

Важливою умовою визначення періоду формування фінансової стратегії підприємства є передбачуваність розвитку економіки в цілому і кон'юнктури тих сегментів фінансового ринку, з якими пов'язана фінансова діяльність підприємства, - в умовах нинішнього нестабільного розвитку економіки країни цей період не може бути занадто тривалим і в середньому повинен визначатися рамками трьох років. Умовами визначення періоду формування фінансової стратегії є також галузева приналежність підприємства, його розмір, стадія життєвого циклу та інші.

Процес формування фінансової стратегії підприємства включає наступні основні етапи [3]:

1. Визначення періоду реалізації стратегії. Визначення загального періоду формування фінансової стратегії залежить від ряду умов. Головною умовою його визначення є тривалість періоду, прийнятого для формування загальної стратегії розвитку підприємства, так як фінансова стратегія носить стосовно неї підлеглий характер, вона не може виходити за межі цього періоду (більш короткий період формування фінансової стратегії допустимий).

2. Аналіз факторів зовнішнього фінансового середовища підприємства. Дослідження факторів зовнішнього фінансового середовища і кон'юнктури фінансового ринку зумовлює вивчення економіко – правових умов фінансової діяльності підприємства та можливої їх зміни в майбутньому періоді. Також, на цьому етапі розробки фінансової стратегії аналізується кон'юнктура фінансового ринку і визначальні фактори, розробляється прогноз кон'юнктури в розрізі окремих сегментів цього ринку, пов'язаних з майбутньою фінансовою діяльністю підприємства.

3. Формування стратегічної мети фінансової діяльності. Формування стратегічних цілей фінансової діяльності підприємства ставить своєю метою підвищення рівня добробуту власників підприємства і максимізація його ринкової вартості.

4. Розроблення фінансової політики підприємства. Розробка фінансової політики по окремих аспектах фінансової діяльності – це найбільш відповідальний етап побудови фінансової стратегії. На відміну від фінансової стратегії в цілому, фінансова політика формується лише по конкретних напрямках фінансової діяльності підприємства, які вимагають забезпечення найбільш ефективного управління для досягнення головної стратегічної мети цієї діяльності.

5. Розроблення системи заходів по забезпеченню реалізації фінансової стратегії. Розробка системи організаційно – економічних заходів щодо забезпечення реалізації фінансової стратегії передбачає формування на підприємстві «центрів відповідальності» різних типів; визначення прав, обов'язків і міри відповідальності їх керівників за результати фінансової діяльності; розробка системи стимулювання працівників за їхній внесок у підвищення ефективності фінансової діяльності.

6. Оцінка розробленої фінансової стратегії. На завершальному етапі проводиться оцінка розробленої стратегії та її ефективності відповідно до реального фінансового стану підприємства.

Отже, розробка фінансової стратегії з найбільш важливих аспектів фінансової діяльності дозволяє приймати ефективні управлінські рішення, пов'язані з фінансовим розвитком підприємства.

Список використаних джерел

1. Даценко Г.В. Теоретичні аспекти формування фінансової стратегії в системі регулювання діяльності підприємства /Г.В. Даценко// Вісн. Хмельниц. Нац. ун-ту. – 2009. – №5. – Т. 2. – С.162-165.

2. Плікус І. Система фінансового моніторингу як інформаційна основа прийняття стратегічних управлінських рішень /І. Плікус// Регіональна економіка. – 2002. - №3.- С.69-75.

3. Фінансовий менеджмент: підруч. /Н. П. Бараннікова. – 2-ге вид. перероб. і доп. – М.: ЮНИТИ. – 2008. – с.415

Скрипник С.В., к.е.н., доцент
Херсонський державний аграрний університет,
м. Херсон

КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІНСЬКОЇ БУХГАЛТЕРСЬКОЇ ЗВІТНОСТІ

В сучасних умовах управлінська бухгалтерська звітність є не лише засобом комунікації та зворотного зв'язку між користувачами звітної інформації й обліковою системою, а й важливим аспектом процесу прийняття управлінських рішень. Особливості діяльності суб'єктів господарської діяльності і побудова їх організаційної структури впливають на організацію управлінської бухгалтерської звітності та послідовність її формування на підприємствах.

Ефективність прийняття управлінських рішень базується на якісній обліково-аналітичній інформації, що є основою управлінської звітності, та використанні певних методик і розрахунків. Для забезпечення результативного управлінського впливу на процеси відтворення саме управлінська бухгалтерська звітність стає найбільш надійним інформативним джерелом, що реалізується через функції та завдання звітності.

Необхідність постійного удосконалення управлінської бухгалтерської звітності викликана розвитком виробничих відносин виходячи із соціальних змін суспільства, зміни способів і засобів управління. Оцінка ефективності управлінської бухгалтерської звітності суб'єкта господарювання дозволяє визначити, наскільки управлінська діяльність центрів відповідальності (структурних підрозділів) впливає на результати його діяльності.

Управлінська звітність за своєю сутністю є не тільки джерелом інформації, але й виконує організаційну роль при виборі методики обліку та узагальнення даних, враховуючи вимоги внутрішніх користувачів до облікової інформації. На відміну від бухгалтерського обліку і звітності, який безперервно збирає інформацію про всі об'єкти обліку, в системі управлінського обліку збирається і обробляється тільки

така інформація, яка необхідна для складання конкретних форм звітності відповідно до вимог користувачів [1]

При формуванні інформації в системі управлінської звітності реалізуються три основні групи функцій управління:

- планування та бюджетування;
- визначення фактичних показників та їх аналіз;
- контроль виконання тактичних та стратегічних цілей підприємства.

Нині в системі управлінської звітності спостерігаються тенденції до спеціалізації облікової роботи на наступні види: методологічні розробки, системні рішення, постановка задач, створення планів та програм дій тощо [2]. Користувачами управлінської бухгалтерської звітності є управлінський персонал, який використовує даний вид інформації для прийняття обґрунтованих управлінських рішень. Управлінському персоналу необхідні не лише дані про поточну діяльність підприємства, а й відповідним чином систематизована та узагальнена інформація.

Саме побудова управлінської звітності за центрами відповідальності є найбільш поширеною формою її організації, що дає змогу підприємству акумулювати витрати і доходи за центрами відповідальності та відображати у звітах на певних рівнях управління за принципом контролюваності витрат.

Для кожного підприємства неможливо визначити чіткий порядок організації управлінського обліку, оскільки необхідно враховувати індивідуальні особливості його побудови, специфіку бізнесу, його структуру та особливості обліку й оподаткування, загальні принципи організації обліку для управлінських потреб.

Складання звітності є завершальним етапом процесу обліку, тому вона складається з узагальнюючих підсумкових показників, які отримують наприкінці звітного періоду за допомогою відповідної обробки даних поточного обліку. Звітність може містити як кількісні, так і якісні показники, як у вартісному, так і в натуральному виразах.

Управлінська бухгалтерська звітність поєднує елементи фінансової і нефінансової звітності підприємства. Нефінансову (управлінську) звітність визначають як інструмент соціально відповідального бізнесу, який надає інформацію про вплив підприємства на суспільство, економіку та навколишнє середовище, описуючи діяльність підприємства у відповідному суспільному контексті [3].

Нині створення єдиної системи управлінської звітності із цілісними формами та структурою неможливе, оскільки чинне законодавство України не регламентує ведення управлінського обліку, а суб'єкти господарювання самостійно розробляють його методику та форми надання оперативної інформації користувачам.

Ефективність управлінської звітності доцільно оцінювати за рівнем досягнення поставленої мети – забезпечення нею інформаційної потреби користувачів. Критерії оцінки ефективності управлінської звітності в цілому та окремих її форм представлені на рис. 1.

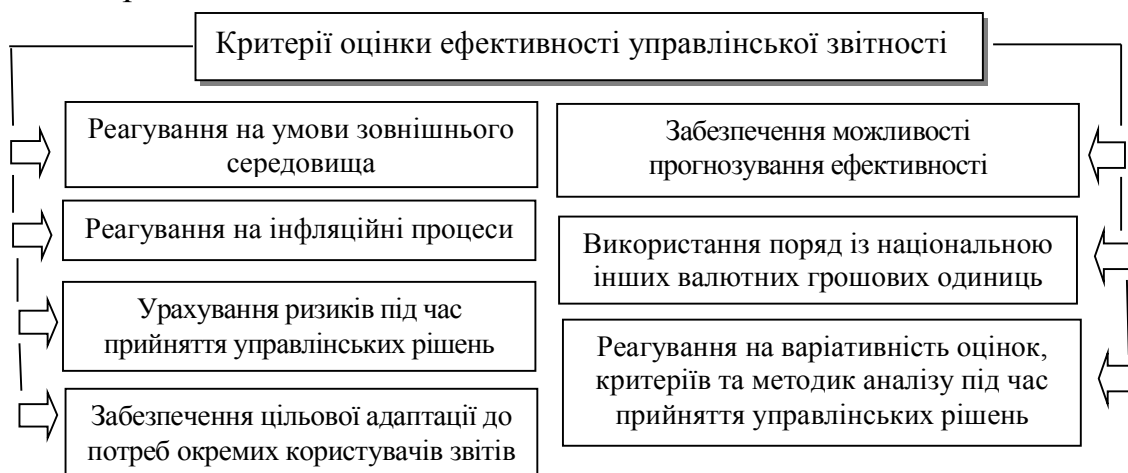

Рис. 1. Критерії оцінки ефективності управлінської звітності [4]

Науковці визначають основні критерії формування системи управлінських звітних показників: адекватності, нейтральності, доказовості, точності, значимості, цінності, стабільності, актуальності, детальності, гнучкості, повноти, лаконічності, доступності, економічності [5]. Завдяки цим критеріям можна конкретизувати окремі принципи підготовки та якісні характеристики звітності підприємств.

Підприємство може розробити формати управлінських звітів в системі збалансованих показників за такими критеріями ефективності управління: фінансові показники; показники клієнтської складової; показники внутрішніх бізнес-процесів; показники навчання та зростання персоналу. Доцільно використовувати для подання таких даних управлінський звіт про ефективність, передбачивши графічну інтерпретацію динаміки показників.

Забезпечити правильність і достовірність інформації управлінська бухгалтерська звітність матиме змогу лише тоді, коли всі її форми складатимуться на основі даних бухгалтерського обліку, тобто первинних документів. Більшість сільськогосподарських підприємств застосовують власні, складені у довільній формі облікові реєстри, які одночасно і є управлінськими звітними формами. Така ситуація призводить лише до зайвих витрат робочого часу на їх заповнення внаслідок проведення додаткових вибірок потрібних даних з непристосованих для цього документів, помилок і затягування термінів подання звітності. Тому, необхідною є розробка єдиних галузевих форм внутрішньої управлінської звітності з метою посилення ролі обліку в системі управління діяльністю будь-якого підприємства,

врайовуючи його галузеву специфіку.

Список використаних джерел

1. Король С.Я. Управлінська звітність: сутність і алгоритм формування / С.Я. Король // Бізнес Інформ. – 2014. – № 7. – С. 325–331.
2. Чижевська Л.В. Організаційні засади системи управлінської звітності промислового підприємства / Л.В. Чижевська, Н.Т. Куликова // Вісник ОНУ імені І.І. Мечникова. – 2014. – Т. 19. – Вип. 2/6. – С. 125–129
3. Югансон И.А. Управленческая отчетность: сущность и принципы формирования / И.А. Югансон // Бухгалтерский учет. – 2008. – № 5. – с. 45–46.
4. Кузнецова С.А. Інтегрована управлінська звітність: глобальні виклики та локальні рішення в епоху ноосфери / С.А. Кузнецова // Економічний нобелівський вісник. – 2014. – № 1(7). – с. 270–279 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://duer.edu/uploads/vidavnitstvo14/ekonomichnij-nobelivskij-visnik-114/7621.pdf>.
5. Хомин П.Я. Формування звітності в підсистемах управлінського, фінансового й податкового обліку : [монографія] / П.Я. Хомин. – Тернопіль : Економічна думка, 2004. – 350 с.

Смолієнко Н.Д., к.с.-г.н., доцент
Херсонський державний аграрний університет,
м. Херсон

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ КОНКУРЕНТНИХ ПЕРЕВАГ АГРАРНОГО РИНКУ

Прагнення до відкритості національних економік, постійний розвиток процесів інтеграції країн до світового економічного співтовариства призводять до усунення бар'єрів між ринками, регіонами, країнами. В таких умовах можливість успішно конкурувати на світовому ринку визначається наявністю конкурентних переваг у регіоні. Світовий ринок являє собою сукупність національних ринків країн, зв'язаних між собою зовнішньою торгівлею. Аграрний сектор є одним з найменш стабільних і найбільш непередбачуваних секторів світового господарства. На сучасному етапі свого розвитку світовий аграрний ринок характеризується низькими темпами зростання товарообігу; різкими коливаннями обсягів експорту й імпорту сільськогосподарської сировини; злетами і падіннями цін на сільськогосподарську продукцію; нестійкістю кон'юнктури багатьох ринків сільськогосподарської продукції.

Україна є аграрною країною, що має майже 27% світових чорноземів та величезний аграрний потенціал. Враховуючи зазначене, цілком зрозуміло є необхідність зміцнення позицій країни саме на світовому аграрному ринку. Проте, розвиток аграрного сектору в регіонах країни дуже часто залежать від економічних відносин, які склалися в регіоні з приводу привласнення й використання землі, як основного фактору виробництва. Особливості розвитку аграрного сектора в регіоні полягають в тому, що на відміну від розвитку промисловості, для якої земля є лише загальною умовою функціонування в сільському господарстві земля є головним об'єктом виробничих відносин і основним засобом виробництва; для сільського господарства характерним є збіг часу виробництва і робочого періоду, що породжує сезонний характер виробництва; в аграрному секторі тісно переплітаються економічні і природні процеси відтворення. Зазначені особливості розвитку аграрного сектора породжують специфіку формування конкурентних переваг регіону на світовому аграрному ринку. На нашу думку, конкурентні переваги регіону на світовому аграрному ринку характеризуються наявністю в регіоні певних умов (наявність родючих ґрунтів, географічне розташування, природно-кліматичні умови, розвиток інфраструктури аграрного ринку, наявність переробних підприємств та ін.), що відрізняють його від інших регіонів, та дають йому змогу якісно задовольняти потреби населення світу, вітчизняних та іноземних фірм і підприємств в сільськогосподарській продукції та сприяють підвищенню рівня розвитку країни в цілому.

Слід відмітити, що країна має також ряд вузьких місць та проблем, що формують конкурентні недоліки розвитку аграрного виробництва: недостатній рівень розвитку економічних передумов для повноцінної реалізації господарських завдань; загальна низька інвестиційна привабливість; низькі показники ефективності виробництва; високий ступінь ризиків сільськогосподарського виробництва та ін. Варто відмітити, що в сучасних умовах управління розвитком АПК повинне ґрунтуватися на системному підході стосовно вирішення можливих проблем.

Підвищення конкурентоспроможності аграрного сектору економіки України є головною стратегічною проблемою, тим більше враховуючи стрімке зростання його частки у валовому внутрішньому продукті країни, формуванні дохідної частини державного бюджету та експортного потенціалу.

Принциповим завданням при формуванні конкурентоспроможності підприємства є вивчення зовнішніх і внутрішніх чинників, що найбільшою мірою впливають на його діяльність і продукцію. У конкурентній боротьбі, за опануванням ринками, організації для залучення покупців використовують рекламу, зниження цін,

підвищення якості продукції, надання допродажних і післяпродажних послуг. Конкурентоспроможність означає ступінь переваги продукту на ринку в порівнянні з іншими, конкуруючими продуктами, аналогічного призначення. Конкурентна перевага – це ексклюзивна цінність, якою володіє організація і яка дає їй перевагу перед конкурентами, що на світовому ринку пов'язано з міжнародним поділом праці. Т. Пітері і Б. Уотермен сформулювали загальні принципи, які дають конкурентні переваги виробникам: 1) націленість всіх і кожного працівника на дію, на продовження розпочатої справи; 2) близькість підприємства до клієнта; 3) створення автономії і творчої атмосфери на підприємстві; 4) зростання продуктивності завдяки використанню здібностей людей і їх бажанням працювати; 5) демонстрація важливості загальних для підприємства; 6) уміння твердо стояти на своєму; 7) простота організації, мінімум рівнів управління та службового персоналу; 8) уміння бути одночасно м'яким і твердим. Тримати під жорстким контролем найбільш важливі проблеми і передавати підлеглим менш важливі. Джерелом конкурентних переваг для України з урахуванням її місця у міжнародному поділу праці в аграрній сфері є: 1) природно-кліматичні умови (рівнинний рельєф, помірний клімат, великі площі сільгоспугідь, великі за розміром площі окремих полів і т.д.); 2) ресурсні можливості (корисні копалини, мобільні трудові ресурси та ін.); 3) географічне положення (наявність транспортних коридорів, вигідний радіус доставки сільгосппродукції, транзитне положення і т. д.); 4) кон'юнктурні (високий попит на основні експортоорієнтовані культури, можливість створення аграрних пулів і т.д.). Для того, щоб досягти переваг в ринковій конкуренції, необхідно розробити чітку стратегію їх реалізації. Головними напрямками забезпечення конкурентної переваги організації є: концентрація ресурсів фірми для попередження дій конкурентів, втримання ініціативи в конкурентній боротьбі, забезпечення ресурсного потенціалу для досягнення поставлених цілей, розробка гнучкої системи планування діяльності фірми на ринку шляхом обґрунтування ефективної стратегії взаємодії з конкурентами.

Перевага оцінюється відносним, порівняльним станом, положенням організації по відношенню до конкурента, що займає найкращу позицію на ринку товару або в сегменті ринку. Вона може бути зовнішньою і внутрішньою. Конкурентна перевага є зовнішньою, якщо вона заснована на відмінних якостях товару, які утворюють «цінність для покупця» через скорочення витрат або підвищення ефективності. Внутрішня конкурентна перевага базується на перевазі аграрного підприємства у відношенні витрат виробництва, управління фірмою або товаром, яка створює «цінність для виробника» і меншу собівартість, ніж у конкурента. Ця перевага може

створюватися завдяки проведенню стратегії домінування по витратах за рахунок впровадження організаційного та виробничого нововведення фірми. Таким чином, співвідношення «ринкової сили» і «продуктивності» може характеризувати рівень конкурентної переваги фірми над конкурентами. Існуючі методики оцінки конкурентних переваг спираються на сутність цінності, яка є джерелом одержання переваги (матеріальні, нематеріальні, грошові, соціальні та інші цінності), і залежить від її змісту, джерела походження, динамічності прояву, масштабу поширення й інших умов.

Для вирішення існуючих проблем необхідна реалізація таких заходів: налагодження сучасної інфраструктури аграрного ринку, створення спеціалізованих банків для кредитування сільськогосподарських підприємств на пільгових засадах, збільшення експортного потенціалу вітчизняних виробників сільськогосподарської продукції через покращення репутації України на міжнародному ринку, посилення кооперації господарств населення – виробників сільськогосподарської продукції, налагодження співпраці між виробниками сільськогосподарської продукції та дослідними установами. Для формування та закріплення конкурентних переваг продукції аграрного виробництва на глобальному ринку слід забезпечити виконання таких заходів: - забезпечити зниження витрат на виробництво і переробку продукції сільського господарства; - розширяти цільові сегменти для української сільськогосподарської продукції та концентрувати на них свою діяльність; - налагодити надання кредитів та гарантій для експорту продукції; - формувати торговельну інфраструктуру, зокрема оптову торгівлю цукром; - оцінювати якість продукції за категоріями якості відповідно до міжнародних стандартів.

Список використаних джерел

1. Дохолян С., Петросянц В. Передумови розвитку регіональної конкурентоспроможності / С. Дохолян, В. Петросянц // Регіональні проблеми перетворення економіки. – 2007. - №1. – с. 46-50
2. Мельник С. І. Основні напрямки формування конкурентних переваг аграрних підприємств України в ринкових умовах: [монографія] / С. І. Мельник. – Луганськ: Ноулідж, 2010. – 368 с.
3. Ларіна Я.С. Формування та механізми реалізації маркетингових стратегій в агропродовольчому підкомплексі АПК: [монографія] / Я.С.Ларіна. – К.: Преса України, 2008. – 344 с.

ОЦІНКА ТА ОБЛІК ДОДАТКОВИХ БІОЛОГІЧНИХ АКТИВІВ ТА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ

У процесі утримання та вирощування тварин переводять з однієї статевовікової (облікової) групи в іншу. Кількість облікових груп залежить від виду тварин (ВРХ, свині, вівці, птиця тощо), спеціалізації, розмірів підприємства. Додатковими БА у тваринництві є приплод. При переміщенні тварин із групи в групу їх оцінюють згідно з Методрекомедаціями № 73 наведених у табл. 1.

Таблиця 1

Оцінка тварин при їх переміщення із групи в групу*

Тварини	Оцінка тварин при їх переміщення із групи в групу
молодняк ВРХ, свиней, овець минулого року народження, молодняк кролів і птиці	за живою масою та її собівартістю, яка дорівнює справедливій вартості, що була визначена на останню дату балансу та за якою вони відображаються в обліку на дату переведення
тварин основного стада, а також жеребців, кобил та меринів	за балансовою вартістю, за якою вони відображаються в обліку на дату переведення
ягнят чи козлят народження звітного року	при відлученні від маток дооцінюють на 50% справедливої вартості за вирахуванням очікуваних витрат на місці продажу
молодняк звірів усіх видів	за собівартістю, що була визначена на останню дату балансу та за якою вони відображаються в обліку на дату переведення

*згруповано автором за даними [1]

У бухгалтерському обліку переведення тварин відображають шляхом переведення з одного балансового субрахунку на інший. Наприклад, при переведенні молодняку, який обліковують за справедливою вартістю, до основного стада роблять проводку Д-т 163 К-т 212. На оприбуткування приплоду тварин завфермою (зоотехнік, бригадир) оформлює за такими документами: Акт на оприбуткування приплоду тварин (ф. № ПБАСГ-3, затверджена наказом № 73); Нагромаджу вальний акт на оприбуткування приплоду звірів (ф. № ПБАСГ-7); Акт на вихід і сортування добового молодняку птиці (ф. № ПБАСГ-5). У названих документах фіксують прізвище, ім'я, по батькові працівника, за яким закріплені тварини, кличку або номер матки, кількість голів і масу отриманого приплоду, присвоєні їм інвентарні номери, грошову оцінку

одержаного приплоду, підписи осіб, які підтверджують одержання приплоду. Окремо відображають мертво-народжених тварин [1].

Наступного дня після складання один примірник Акта передають до бухгалтерії, де він буде підставою для оприбуткування приплоду в бухгалтерських регістрах. На підставі другого примірника здійснюють записи в Книзі обліку руху тварин і птиці на фермі (ф. № ПБАСГ-12). Дані Актів, крім свого основного призначення — обліку поголів'я тварин, — використовують у бухгалтерії також для нарахування оплати праці працівникам ферм.

Згідно з п. 9 П(С)БО 30 [4] при первісному визнанні (оприбуткуванні) приплод оцінюють на вибір підприємства:

- або за справедливою вартістю, зменшеною на очікувані витрати на місці продажу;
- або за виробничою собівартістю.

Оприбутковують одержаний приплід на субрахунки до рахунку 21 «Поточні біологічні активи»: 212 — у разі оцінювання за справедливою вартістю; 213 — під час оцінювання за собівартістю, рис. 1.

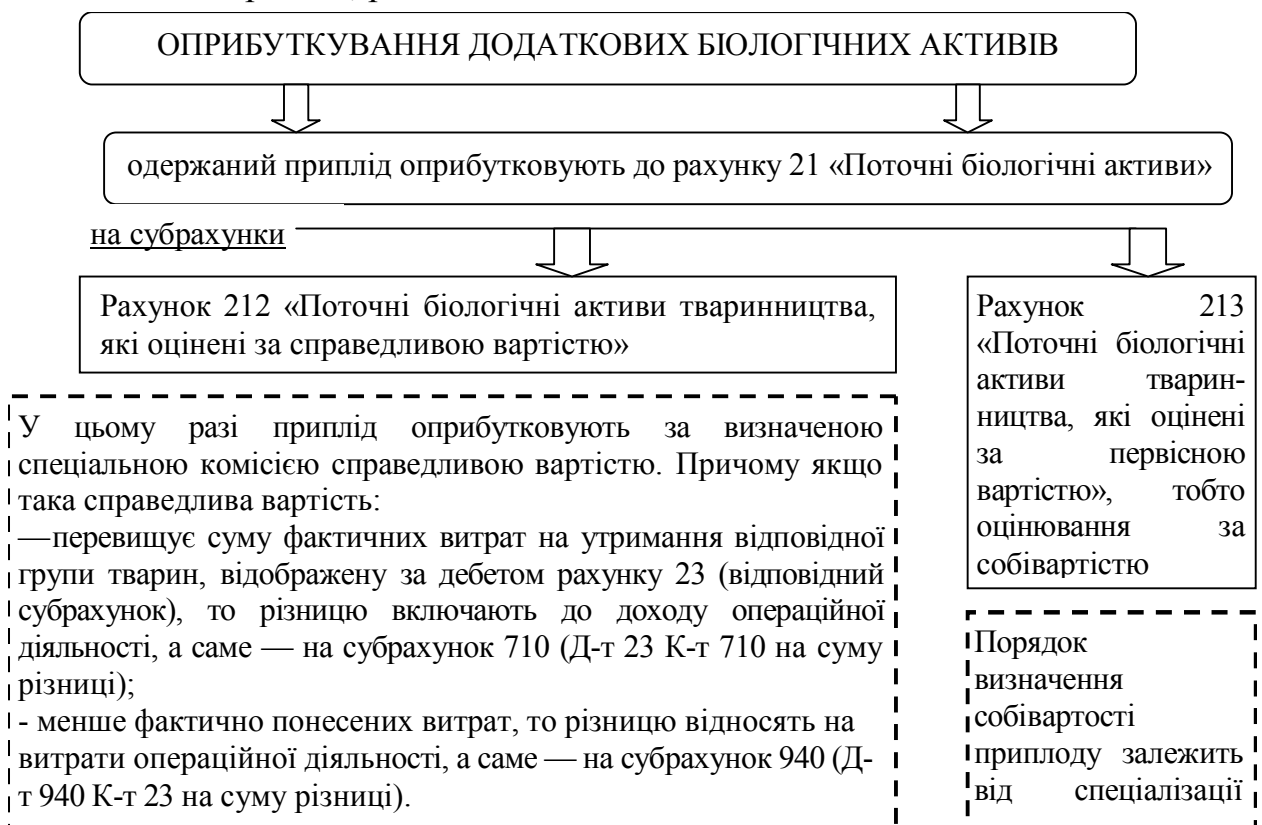

Рис. 1. Оприбуткування додаткових біологічних активів

Метою господарської діяльності у тваринницькій галузі є отримання сільськогосподарської продукції (та додаткових БА), яка призначена для реалізації,

переробки або використання підприємством для господарських цілей. Документ, яким оформлюють оприбуткування сільгосппродукції (тут не говоримо про таку сільгосппродукцію, як приріст — його ми вже розглянули вище), залежить від виду продукції: молоко оприбутковують на підставі Журналу обліку надою молока; іншу сільськогосподарську продукцію (сперму, гній тощо) — Накладної (внутрігосподарського призначення) [2, 3].

Журналу обліку надою молока ведуть в одному примірнику. Він має вигляд невеликої книжечки, розрахованої на 15 днів (по одній сторінці на день). Його можуть вести завфермою, бригадир, оператор машинного доїння або старша доярка для кожної групи (бригади) окремо. Протягом зазначеного строку Журнал зберігають на фермі, а після закінчення передають до бухгалтерії для оприбуткування молока. Наприкінці робочого дня доярки або оператори машинного доїння підтверджують своїми підписами загальну кількість надоеного молока та відсоток жирності. Також Журнал підписують завфермою та бригадир [5].

У Накладній (внутрігосподарського призначення) фіксують назву продукції, код синтетичного обліку (Д-т 27 К-т 23), одиницю вимірювання (наприклад, кг), кількість отриманої продукції, ціну (за якою її оприбутковують на рахунок 27), загальну суму, підписи відповідальних сторін. У визначені на підприємстві строки накладні здають до бухгалтерії для оприбуткування сільськогосподарської продукції.

Сільськогосподарську продукцію під час первісного визнання (оприбуткування) оцінюють на вибір підприємства (п. 12 П(С)БО 30) [4]:

—за справедливою вартістю, зменшеною на очікувані витрати на місці продажу, або

—за виробничою собівартістю.

Оцінка за справедливою вартістю. У такому разі сільськогосподарську продукцію оприбутковують за визначеною спеціальною комісією справедливою вартістю. Різницю між справедливою вартістю та витратами, фактично понесеними в конкретній обліковій групі, від якої отримано сільськогосподарською продукцію, включають до інших доходів (витрат) операційної діяльності.

Список використаних джерел

1. Методрекомедації № 73 Наказ Міністерства аграрної політики України від 21.02.08 р. № 73 «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо застосування спеціалізованих форм первинних документів з обліку довгострокових та поточних біологічних активів».

2. Наказ № 269-2 — наказ Міністерства сільського господарства СРСР від 24.11.72 р. № 269-2 «Про затвердження типових форм первинного і аналітичного обліку в сільському господарстві».

3. Наказ № 929 — наказ Мінагрополітики У краї «Про затвердження Методичних рекомендацій що застосування спеціалізованих форм первинних документів з обліку виробничих запасів в сільськогосподарських підприємствах» від 21.12.07 р. № 929.

4. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 30 «Біологічні активи» / Офіційний сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.

5. Стадник С. Облік у тваринництві / С. Стадник // Все про бухгалтерський облік. -№ 50 (2407), 2016. – 16-20.

Тоцька Ж.Ю. магістр
Науковий керівник – Танклевська Н.С., д.е.н., професор
Херсонський державний аграрний університет,
м. Херсон

ВІДМІННОСТІ ОБЛІКУ ГРОШОВИХ КОШТІВ У НАЦІОНАЛЬНИХ ТА МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТАХ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

На сучасному етапі, коли у більшості підприємств грошових активів не вистачає, здатність підприємства виживати напряму залежить від уміння управляти грошовими потоками. До останнього часу управлінню грошовими активами у вітчизняній практиці не приділялося достатньої уваги. Але цей вид активів є най обмеженішим в сучасних умовах, і управління ним безпосередньо впливає на розвиток підприємства і формування кінцевих результатів його господарської діяльності. Тому грошові активи потребують посиленої уваги до себе з боку керівних органів підприємства.

Відповідно до грошових коштів включаються готівка, кошти на рахунках у банках та депозити до запитання, в той час як МСБО 7 «Звіт про рух грошових коштів» [2] допускає віднесення до цієї категорії лише готівки в касі і депозитів до запитання. На нашу думку визначення грошових коштів, подане у НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [1] потребує уточнення, оскільки не можна включати до даної категорії абсолютно всі залишки на рахунках в банках, тому що їх ліквідність може сильно відрізнятись від абсолютної. Зокрема, кошти на строкових депозитних рахунках не можуть бути вільно перетворені у готівку, або використані для розрахунків до закінчення строку розміщення вкладу.

Проф. В. В. Сопко виділяє дві ознаки класифікації грошових коштів [5, с. 221]: за призначенням: кошти для обороту (оборотні) та для спеціального призначення (необоротні); за місцем зберігання: грошові кошти в банку, касі підприємства, у підзвітних осіб, у контрагентів (видані аванси), вкладені у еквіваленти, цінні папери

тощо. В подальшому ця класифікація була розширена і доповнена ще двома ознаками: за видами валют: національна та іноземна валюти; за джерелами надходження: власні, запозичені та залучені.

Г. В. Ковальчук у своїй роботі обґрунтовує необхідність класифікації грошових потоків за пріоритетністю здійснення, що дозволяє розмежувати пріоритетний, обов'язковий та другорядний грошові потоки, обсяги та склад яких індивідуальні для кожного підприємства і визначаються стратегічними цілями його діяльності на ринку [1, с. 74].

Відповідно до методики бухгалтерського обліку та важливості з точки зору управління першою відправною класифікаційною ознакою прийнято напрямок руху грошових потоків, за яким виділяють вхідний (позитивний) грошовий потік – обсяг надходження коштів, що формує доходи підприємства; та вихідний (негативний) – обсяги їх витрачання, що прямо чи опосередковано відображає витрати підприємства.

У МСБО 7 до грошових коштів та їх еквівалентів включаються банківські овердрафти. У НП(С)БО 1 дане питання не визначене. Оскільки овердрафтом називають кредитування банком розрахункового рахунку клієнта для оплати ним розрахункових документів при недостатчі або відсутності на розрахунковому рахунку клієнта-позичальника грошових коштів у межах встановленого ліміту, то на нашу думку, овердрафти слід обліковувати на рахунках короткострокових кредитів банків, оскільки включення їх до складу грошових коштів та їх еквівалентів спотворює реальний фінансовий стан підприємства.

Крім того невизначеним серед науковців залишається питання включення до грошових коштів залишків на депозитних рахунках. Так, М. Стрельніков залишки на депозитному рахунку пропонує відносити до поточних фінансових інвестицій [1, с. 245]. Проте на нашу думку до поточних фінансових інвестицій можна включати строкові депозити терміном розміщення до 12 місяців, строкові депозити терміном розміщення більше 12 місяців – до довгострокових інвестицій, а депозити до запитання – до грошових коштів.

Відповідно до НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» та МСБО 7 «Звіт про рух грошових коштів» стосовно відображення інформації щодо руху грошових коштів, зазначені у табл. 1.

**Відмінності НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»
порівняно з положенням МСБО 7 «Звіт про рух грошових коштів»**

Відмінності НП(С)БО 1 порівняно з положеннями МСБО 7	
НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»	МСБО 7 7 «Звіт про рух грошових коштів»
Формат звіту про рух грошових коштів	
Не визначає формату звіту про рух грошових коштів. Додаток до МСБО 7 є лише ілюстрацією подання інформації про рух грошових коштів	Додаток до НП(С)БО 1 встановлює форму звіту про рух грошових коштів (Ф. №3), яка є обов'язковою для всіх підприємств (крім банків і бюджетних установ)
Подання інформації про рух грошових коштів від операційної діяльності	
Інформація про рух грошових коштів із застосуванням прямого або непрямого методу	Передбачено лише непрямий метод подання інформації про рух коштів від операційної діяльності
Подання інформації про відсотки та дивіденди	
Сплачені та отримані відсотки та дивіденди можна класифікувати як рух коштів від фінансової та інвестиційної діяльності	Отримані дивіденди та відсотки відображаються в складі інвестиційної діяльності, а сплачені відсотки та дивіденди - відповідно у складі операційної та фінансової діяльності
Подання податку на прибуток	
Рух грошових коштів, який виникає від податків на прибуток, класифікується як рух грошових коштів від операційної діяльності, поки вони не будуть віднесені до фінансової або інвестиційної діяльності	Рух коштів, пов'язаний зі сплатою податку на прибуток, наводиться в складі операційної діяльності

Використання в процесі управління господарськими суб'єктами достовірної та повної інформації про рух грошових коштів підвищує якість управлінських рішень, позитивно впливає на поточний і прогностичний фінансовий стан підприємств. Значущість інформації про рух грошових коштів обумовлюється необхідністю надання користувачам для прийняття рішень повної та неупередженої інформації про фінансовий стан, результати діяльності та рух грошових коштів.

Список використаних джерел

1. Лігоненко, Л.О. Управління грошовими коштами торговельного підприємства [Текст] : навчальний посібник / Л.О. Лігоненко, Г.В.Ковальчук. – К. : КДТЕУ, 2004. – 156 с.
2. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 7 «Звіт про рух грошових коштів» № 929_019 від 01.01.2012 [Електронний ресурс] / Верховна рада України. – Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/929_019.

3. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», затверджений наказом Міністерства фінансів України № 73 від 07 лют. 2013 р. [Електронний ресурс] / Верховна рада України. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.

4. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України XIV від 16 лип. 1999 р. № 996– [Електронний ресурс] / Верховна рада України. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.

5. Сопко, В. В. Організація бухгалтерського обліку, економічного контролю та аналізу: підручник [Текст] / В.В. Сопко, В.П. Завго-родній. / Київський національний економічний ун-т. - К. : КНЕУ, 2004. - 411с.

6. Танклевська Н.С. Фінансова політика сталого розвитку аграрних підприємств України: теорія, методологія, практика: [Монографія] / Н.С. Танклевська. – Херсон: Айлант, 2010. – С. 281-282.

Тюхтій С.О.

Науковий керівник - Пристемський О.С., к.е.н., доцент

Херсонський державний аграрний університет,

м. Херсон

СУТНІСТЬ І НЕОБХІДНІСТЬ АНАЛІЗУ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА

В умовах посилення внутрішньої та зовнішньої конкуренції на ринку вітчизняні підприємства досить часто за рахунок непродуманої фінансово-господарської політики та переважно короткострокового управління втрачають свої позиції, опиняються на межі банкрутства. У зв'язку з цим постає питання про створення єдиної методики оцінки та аналізу їх фінансового стану як основи подальшого ефективного функціонування.

Аналіз публікацій, присвячених питанням оцінки фінансового стану підприємств дає підстави визначити, що фінансовий стан підприємства характеризується сукупністю параметрів, які виражають наявність, розміщення і використання фінансових ресурсів підприємства [1]. А його оцінка є необхідною умовою для ефективного управління підприємством, для розміщення та використання ресурсів підприємства. Для досягнення основної мети аналізу фінансового стану підприємства можуть застосовуватися різні методи аналізу. Методи фінансового аналізу - це комплекс науково-методичного інструментарію для оцінки фінансового стану підприємства [2]. Можна визначити

наступні методи оцінки фінансового стану підприємства: коефіцієнтний; комплексний; інтегральний; безбитковий; рівноважний.

Коефіцієнтний метод передбачає розрахунок системи коефіцієнтів, що висвітлюють різні боки господарювання підприємства і враховують вплив як внутрішнього, так і зовнішнього середовищ на фінансовий стан підприємства.

Основними недоліками даного методу, що ускладнюють його застосування, є:

1. Трудомісткість, тобто досить складний процес формування результатів оцінки;
2. Відсутність нормативних значень більшості коефіцієнтів, що використовуються в процесі аналізу;
3. Ситуація, коли зміни величин коефіцієнтів у динаміці не можуть бути інтерпретовані належним чином, оскільки значення для розрахунку постійно змінюються у часі.

Даний метод слід використовувати на підприємствах, які мають час для правильної інтерпретації результатів.

Комплексний метод дає змогу виявити ті напрямки в діяльності підприємства, в яких виникають проблеми, а також дає змогу досліджувати причини, що їх зумовили. Це є величезною перевагою даного методу. Однак існують і недоліки. Як і попередній метод він є трудомістким та немає нормативних значень більшості коефіцієнтів, саме тому вони обмежують використання даного методу на практиці, особливо під час оперативної оцінки підприємства.

Щодо інтегрального методу аналізу фінансового стану підприємства - то його слід використовувати тим підприємствам, які хочуть визначити свій фінансовий стан певним (одним, сукупним) інтегральним показником. Під час даного методу розраховується інтегральний показник на базі узагальнюючих показників за рівнем платоспроможності, фінансової незалежності та якості активів підприємства. Перевагами даного методу є те, що сукупний (інтегральний) показник можна в будь-який момент доповнити будь-якою кількістю аналітичних напрямків та коефіцієнтів, що дає змогу тримати «руку на пульсі». Недоліком є те, що виникає певна неузгодженість понять «платоспроможність» та «ліквідність».

Безбитковий метод базується на ролі операційного важеля у формуванні результатів діяльності підприємства, на можливості управління його витратами й результатами з метою досягнення необхідних показників безбитковості виробництва. Критерієм оцінки фінансового стану підприємства в цьому випадку виступає запас фінансової міцності підприємства, тобто виторг від реалізації, що підприємство має після проходження порогу рентабельності. Отже, чим вищий запас фінансової міцності у відсотках, тим стійкіший фінансовий стан підприємства. Перевагою цього методу є те,

що він включає беззбитковість (базовий аспект діяльності підприємства) та витрати, тому і є сучасним та практичним. Недоліком є те, що він не узгоджується з такими сторонами оцінки як конкурентоспроможність, кредитоспроможність, ринкова і ділова активність, тобто він потребує подальшого розвитку.

Рівноважний метод базується на понятті ліквідності й оцінці фінансового стану підприємства з позицій досягнення рівноваги між ліквідними потоками у сфері господарсько-інвестиційної та фінансової діяльності підприємства. Перша виступає як зона створення коштів, а друга - як зона споживання коштів. Формовані і спожиті в них ліквідні грошові потоки мають назву результату господарської діяльності і результату фінансової діяльності відповідно. Рівність між цими результатами створює ситуацію ідеальної фінансової рівноваги підприємства, коли сукупний результат господарської і фінансової діяльності дорівнює нулю.

Даний метод апробований світовим досвідом. Його реалізація дала змогу встановити дев'ять типових ситуацій фінансового стану підприємства і розробити відповідні рекомендації загального характеру для досягнення фінансово-господарської рівноваги у разі відхилення підприємства від лінії рівноваги чи зони безпеки, що є дуже цінним під час використання саме цього методу[3]. Однак, метод має свої недоліки, а саме: неможливість врахування стану підприємства в конкретному, діловому, кредитному і ринковому середовищі.

Фінансова діяльність підприємства повинна бути спрямована на забезпечення систематичного надходження і ефективного використання фінансових ресурсів, дотримання розрахункової і кредитної дисципліни, досягнення раціонального співвідношення власних і залучених коштів, фінансової стійкості з метою ефективного функціонування підприємства. Саме цим зумовлюється необхідність і практична значущість систематичної оцінки фінансового стану підприємства, якій належить суттєва роль у забезпеченні його стабільного фінансового стану.

Основними критеріями вибору того чи іншого методу оцінки можуть бути:

1. Часові обмеження, якщо оцінку потрібно здійснити найближчим часом, то не рекомендується використовувати коефіцієнтний, комплексний чи інтегральний методи.

2. Обширність аналізу. Такі методи аналізу, як беззбитковий та рівноважний не враховують таких видів діяльності підприємства як конкурентоспроможність, кредитоспроможність, ділова активність тощо.

3. Наявність доступу до детальної інформації про діяльність підприємства. Якщо така існує варто обрати комплексний або коефіцієнтний підхід[4].

Отже, було виділено п'ять головних методів аналізу фінансового стану підприємства, до кожного з них подано перелік переваг і недоліків. Найбільш

трудомісткими, як було виявлено в процесі аналізу є коефіцієнтний, комплексний та інтегральний методи. Також основним недоліком перерахованих методів є відсутність стабільної сукупності нормативних значень. Більш швидкими методами оцінки виступили беззбитковий та рівноважний методи. Таким чином, аналіз фінансового стану підприємства дає якісну та кількісну інформацію про його діяльність, яка необхідна для багатьох суб'єктів ринку. В той же час з метою її достовірності, використання у процесі управлінських рішень доцільно використовувати коефіцієнтний або комплексний метод, адже вони є найбільш обширними і охоплюють всі сфери діяльності підприємства. Дані методи представляють підприємство і всі його зв'язки як взаємопов'язану систему рухів фінансових ресурсів, що дає змогу найширше оцінити його фінансовий стан.

Список використаних джерел

1. Фінанси підприємств / [А.М. Поддєрьогін, М.Д. Білик, Л.Д. Буряк, С.О. Булгакова та інші]: під ред. А.М. Поддєрьогіна. - [6_е вид.] - К. : КНЕУ, 2006. - 552 с.
2. Кіндрацька Г.І., Білик М.С., Загородній А.Г. Економічний аналіз: Підручник / За ред. проф. А.Г. Загороднього. - 3-тє вид., перероб. і доп. - К.: Знання, 2008. - 487 с. ISBN 978-966-346-592-0
3. Котенок Г.М. «Виявлення переваг та недоліків методів оцінки фінансового стану підприємства» Научно-технический сборник №3, ст. 203-212
4. Азарова А.О. Математичні моделі та методи оцінювання фінансового стану підприємства / А.О. Азарова, О.В. Рузакова. - Вінниця: ВНТУ, 2010. - 172 с. Монографія.

Циганков Р.А., магістр
Науковий керівник – Сакун А.Ж., к.е.н., доцент
Херсонський державний аграрний університет,
м. Херсон

СИСТЕМА ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ ЗБУТОВОГО ПРОЦЕСУ

Здійснення контролю та виконання ним усього спектру функцій стає можливим завдяки його тісному взаємозв'язку із системою бухгалтерського обліку, яка виконує роль інформаційної бази у процесі здійснення контрольної діяльності.

Основними завданнями контролю за реалізованою продукцією (товарами, роботами, послугами) на даному підприємстві є:

- перевірка договірних зобов'язань підприємства з контрагентами за термінами, обсягами та якістю продукції;
- дослідження правильності оформлення первинних документів з реалізації продукції, робіт, послуг на підприємстві;
- вивчення обґрунтованості застосування цін та тарифів на вироблену продукцію, роботи та послуги в процесі реалізації;
- перевірка законності і доцільності господарських операцій з обліку реалізації продукції, робіт та послуг населенню;
- встановлення умов та дотримання правил реалізації продукції в торгових точках та на міських ринках;
- перевірка належного відображення доходів від реалізації продукції в звітності.

Контроль витрат на збут здійснюється за такими напрямками: оцінка виконання кошторисів витрат на збут за звітні періоди; перевірка обґрунтованості, достовірності, правомірності включення до групи витрат на збут в цілому та за статтями витрат.

Основним нормативним актом, яким керується ревізор під час контролю витрат на збут, є П(С)БО 16 «Витрати» [60].

Контроль витрат на збут здійснюється за такими напрямками:

- оцінка виконання кошторисів витрат на збут за звітні періоди;
- перевірка обґрунтованості, достовірності, правомірності включення до групи витрат на збут в цілому та за статтями витрат. При цьому особлива увага приділяється контролю транспортних витрат. Ці витрати можуть включатися у витрати підприємства за звітний період або відшкодовуватися покупцями. Тому треба вивчати умови складених з покупцями договорів на збут продукції, оскільки можливе завищення витрат за окремими видами поставок;
- перевірка витрат на тару. Залежно від особливостей транспортування, виду готової продукції вивчаються операції щодо нарахування зносу зворотної тари, списання витрат на тару та збитків по тарі;
- перевірка витрат на рекламу, гарантійний ремонт;
- перевірка відображення в аналітичному і синтетичному обліку витрат на збут, їхнє списання на фінансові результати та відображення в податковому обліку як валових витрат звітного періоду. Особливу увагу ревізор звертає на коригування помилок минулих періодів у довідках бухгалтерії про виявлені помилки.

Матеріали ревізій щодо витрат на збут дають змогу визначити такі типові порушення:

а) завищення витрат на рекламу, гарантійний ремонт у податковому обліку валових видатків;

б) включення у витрати на збут вартості зворотної тари;

в) включення у витрати на збут за звітний період транспортних витрат, які підлягають відшкодуванню покупцями, та інші факти неправомірного віднесення витрат до цієї групи;

г) порушення в оформленні первинних документів про витрати цієї групи та в методиці їхнього бухгалтерського та податкового обліку.

При цьому особлива увага приділяється контролю транспортних витрат. Ці витрати можуть включатися у витрати підприємства за звітний період або відшкодовуватися покупцями. Тому треба вивчати умови складених з покупцями договорів на збут продукції, оскільки можливе завищення витрат за окремими видами поставок; перевірка витрат на тару.

Особливу увагу ревізор звертає на коригування помилок минулих періодів у довідках бухгалтерії про виявлені помилки.

Отже, завдання контролю збутових операцій повинні передбачати перевірку доцільності та результативності господарських рішень. Одним із основних внутрішніх методів контролю, який використовують на підприємстві є інвентаризація, яка полягає у перевірці і документальному підтвердженні наявності та стану матеріальних цінностей та інших активів, звірка фактичної наявності з даними бухгалтерського обліку, врегулювання виявлених різниць та відображення результатів інвентаризації в обліку.

Список використаних джерел

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати», затверджене Мінфіном України від 31.12.1999р. №318, зареєстрованим в Мінюсті України 19.01.2000р. за №27/4248.

2. Бурцев В.В. Внутренний корпоративный контроль // Аудит. – 2005. – № 1. – С. 6-11.

3. Власова І.О. Методологічні аспекти обліку збуту / І.О.Власова // Вісник Національного технічного університету “ХПІ”. Збірник наукових праць. Тематичний випуск “Дослідження і оптимізація економічних процесів “Оптимум 2006” 23’ 2006”. – Харків: НТУ “ХПІ”, 2006. – С. 123-126.

Четиріна А.П., Шепель І.В.
Науковий керівник – Шепель І.В., к.е.н., доцент
Херсонський державний аграрний університет,
м. Херсон

МЕТОДИКА ВПРОВАДЖЕННЯ КОМП'ЮТЕРНОЇ СИСТЕМИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

Ефективне ведення бухгалтерського обліку важко уявити без застосування інформаційних технологій. Комп'ютерна техніка значно змінює організацію бухгалтерського обліку, з допоміжного засобу перетворюючись на визначальний її фактор. Ці зміни зумовлені тим, що змінюються способи обробки даних, при яких забезпечується оперативність отримання управлінським персоналом необхідної облікової інформації. Саме в умовах комп'ютеризації спрощуються облікові роботи, знижується їх трудомісткість, що, в свою чергу, підвищує оперативність отримання необхідної облікової інформації, розширює і поглиблює її зміст.

Як один із результатів автоматизації реалізується комплексний підхід до єдиної системи бухгалтерського обліку, досягається точність отримання облікової інформації, що сприяє її ефективному використанню в економічному аналізі для розкриття внутрішньовиробничих резервів.

В цьому погоджуємось з думкою М.С. Пушкара, що “факти перетворюються в інформацію лише тоді, якщо на її основі приймаються рішення і щось змінюється в системі господарювання. Керівник не повинен створювати систему обробки даних, йому слід створити систему управління на комп'ютерній основі” [1, с. 5-6]. Саме використання комп'ютерних технологій для обробки облікових даних дозволить забезпечити управління необхідною інформацією.

Крім того, економічна ситуація в Україні вимагає від суб'єктів господарської діяльності своєчасного, оперативного і обґрунтованого прийняття управлінських рішень. Для ефективності цих рішень вони повинні базуватися на достовірній, належним чином обробленій та підготовленій за даними бухгалтерського обліку інформації. В цих умовах зростає роль комп'ютеризації господарської діяльності підприємства, а розробка потужної комп'ютерної системи бухгалтерського обліку для підприємств є одним з факторів їх розвитку.

Створюючи комп'ютерну систему бухгалтерського обліку підприємства, передусім, необхідно визначитися із підходом до її організації. В цьому питанні погоджуємося із позицією комплексної комп'ютеризації бухгалтерського обліку та

управління підприємством. Такий підхід передбачає, що об'єктом автоматизації виступає не окрема ділянка обліку, а весь облік в цілому, що дозволяє системно розглядати кожен об'єкт, з урахуванням взаємозв'язків з іншими. Єдина система формує загальну базу даних, якими оперують на підприємстві, коли всі документи створюються в єдиному електронному середовищі, тобто вихідні дані знаходяться в єдиній базі, а отримання різних звітів є суто технічним завданням. За умови єдності інформаційної бази система облікової інформації переходить на якісно новий рівень, що дозволяє забезпечити інформацією будь-якого користувача в системі управління підприємством.

У процесі ведення бухгалтерського обліку інформація акумулюється на взаємозв'язаних рахунках, в результаті чого створюється загальна модель стану і руху засобів підприємства, що має високі аналітичні властивості.

При створенні Комп'ютерної системи бухгалтерського обліку (КСБО) мова йде не про розчинення обліку в інформаційній системі, а про найбільш раціональну його організацію. Засобами раціональної організації є:

- 1) розширення інформаційної ємності аналітичних обліку;
- 2) посилення контрольних функцій бухгалтерського обліку, що забезпечить відображення реальних змін руху засобів та їх наявності; прискорення обробки даних; контроль за збереженням власності та витрачанням засобів підприємства; своєчасне надання інформації для управління.

Проте в умовах комп'ютеризації стирається межа між оперативним, бухгалтерським і статистичним обліком, оскільки в нових умовах всі вони базуються на інтегрованих потоках інформації. Об'єднання цих видів має важливе практичне значення, оскільки дозволить зменшити витрати на ведення обліку та одночасно покращити його якість [2, с. 483].

Проте, часто, саме основні користувачі створюють перепони щодо впровадження КСБО. Так дослідження ряду підприємств дало наступні результати щодо основних причин супротиву впровадженню інформаційних технологій:

- впровадження може привести до скорочення персоналу;
- необхідні затрати праці й зусиль для вивчення КСБО;
- втрата винятковості щодо володіння інформацією.

Впровадження КСБО передбачає створення визначеного інформаційного потоку про роботу окремих підрозділів підприємства, який існує не на всіх підприємствах. Для визначення інформаційних потоків необхідно враховувати всі центри відповідальності, що дозволить сформувати повний потік інформації та користувачів цієї інформації.

Підготовчі роботи з впровадження КСБО доцільно починати з видання наказу керівника підприємства, яким має бути затверджена спеціальна комісія впровадження КСБО. До складу комісії можуть входити головний інженер або головний економіст (голова комісії), головний бухгалтер, начальник планово-економічного відділу, начальник відділу праці та заробітної плати, начальник виробничо-технічного відділу, а також керівники інших відділів, які беруть участь в плануванні, нормуванні та обліку витратних матеріальних, трудових та грошових ресурсів та пов'язані з впровадженням комп'ютерної системи бухгалтерського обліку.

Для визначення користувачів облікової інформації та їх вимог і призначення комісії доцільно підготувати документи, які б містили інформацію про:

- повноваження, відповідальність підрозділів підприємства, що дозволяє визначити інструментарій робіт;
- динаміку руху документів і загальну характеристику документообороту;
- терміни складання звітності та їх зміст (даний регламент може бути розроблений у вигляді матричної інформаційної моделі, структура якої є шаховою таблицею. В цій таблиці зазначаються показники і види документів, в яких вони зустрічаються, із вказівкою на підсистеми, синтетичні та аналітичні рахунки, де формуються дані показники).

Сукупність даної інформації дозволить встановити не тільки зв'язки показників між собою, а й вкаже на можливість формування нових. При цьому зв'язки між показниками можуть бути рівнозначними або ієрархічними.

Одночасно є можливість визначення реквізитів первинних документів, за якими проводиться обробка інформації, обсяг звітної інформації та шляхів її руху, показників на підставі яких формуються вихідні дані в електронних реєстрах і взаємозв'язки показників цих реєстрів між собою.

Проте потрібно врахувати, що така структура є умовно-постійною, оскільки:

1) неможливо розробити на достатньо довгий строк уніфіковану систему звітних показників (номенклатур), що задовольняє всі інформаційні запити управлінських рівнів;

2) звітні показники, що утворюють основу створених номенклатур, піддаються постійній зміні. Відповідно, аналітичні номенклатури мають умовно-постійну інформацію;

3) при утворення системи звітних показників, необхідно враховувати всі запити користувачів. Це вимагає номенклатури створення в більш ширшому масштабі;

4) при створенні номенклатур особливу увагу необхідно надати уніфікації показників у рамках галузі.

При такому впровадженні КСБО введення вихідних даних повинно виконуватися поетапно. При цьому інформація стає доступною керівництву для аналізу відразу ж після її введення, а рівень доступної керівнику інформації росте зі збільшенням кількості автоматизованих ділянок обліку.

Встановлена з врахуванням інформаційних потреб користувачів система дозволить здійснювати розширення можливостей користувачів у робочому режимі, що полегшить не тільки впровадження й адаптацію системи до потреб користувачів, але і забезпечить можливість розвитку функцій системи в перспективі при зміні і розвитку потреб підприємства.

Список використаних джерел

1. Пушкар М.С. Контролінг: Монографія / Пушкар М.С. – Тернопіль, 1997.-146 с.
2. Шахрайчук Т.В. Управлінський аспект бухгалтерського обліку як похідна розвитку ролі вартості у суспільних відносинах // Вісник львівської комерційної академії. Серія економічна. Випуск 16. – Львів ЛКА, 2004 – С. 482 – 487.

Шаула Д.А. - магістр
Науковий керівник - Самайчук С.І., к.е.н., доцент
Херсонський державний аграрний університет,
м. Херсон

ОРГАНІЗАЦІЯ СИСТЕМИ ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ ПОТОЧНИХ БІОЛОГІЧНИХ АКТИВІВ ТВАРИННИЦТВА

Важливим інструментом оптимізації діяльності підприємства відповідно до вимог ринкового господарювання виступає запровадження ефективної системи внутрішнього контролю. Внутрішній контроль на сільськогосподарському підприємстві у галузі тваринництва здійснюється з метою успішного функціонування підприємства, підвищення рівня рентабельності, збереження та збагачення його активів, зокрема, поточних біологічних активів тваринництва, забезпечення ефективного функціонування підприємства та його стійкості й максимального розвитку в умовах конкурентного середовища, отримання мінімуму ризиків діяльності.

Відповідно до Методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку біологічних активів, «метою внутрішнього контролю є забезпечення достатньої впевненості

керівництва у досягненні належного рівня економії, ефективності та результативності відповідно до завдань; достовірності фінансової, статистичної й управлінської звітності; виконання встановлених законодавством і керівництвом норм і правил; належному захисті активів від втрат» [1].

При побудові ефективної системи внутрішнього контролю адміністрація підприємства повинна забезпечити:

1) формування достовірної, повної, доречної та оперативної інформації про стан діяльності підприємства на основі використання облікових та не облікових даних, що необхідна для успішного управління діяльністю;

2) налагодження системи документообороту сільськогосподарського підприємства, що сприяє збереженню його матеріально-технічної бази та сировинно-ресурсного потенціалу;

3) встановлення системи критеріїв ефективності діяльності сільськогосподарського підприємства для визначення стратегії їх досягнення;

4) побудова надійної системи бухгалтерського обліку, яка виконує функцію інформаційної системи підприємства, на основі використання можливостей якої організується система комунікацій між підрозділами підприємства та здійснюється централізоване або децентралізоване прийняття управлінських рішень.

Внутрішній контроль проводиться самім підприємством. Система внутрішнього контролю визначає внутрішні правила та процедури контролю, запроваджені керівництвом підприємства для досягнення мети – забезпечення ефективного функціонування підприємства, збереження та раціональне використання засобів підприємства, правильність бухгалтерських записів, своєчасна підготовка фінансової інформації.

Порядок організації внутрішнього контролю поточних біологічних активів тваринництва затверджується керівником підприємства. Головний бухгалтер відповідає за правильність методики операцій з поточними біологічними активами тваринництва відповідно до вимог законодавчих актів, оформлення відповідних документів, складання звітів матеріально-відповідальних осіб тощо. Функції внутрішнього контролю за господарською діяльністю підприємства, крім керівника, може здійснювати бухгалтерська служба.

При цьому основними функціями бухгалтерської служби на чолі з головним бухгалтером є:

– забезпечення дотримання на підприємстві встановлених єдиних методологічних засад бухгалтерського обліку поточних біологічних активів тваринництва;

- організація контролю за відображенням на рахунках бухгалтерського обліку всіх господарських операцій;
- контроль за правильністю ведення операцій з оприбуткування, зміни вартості поточних біологічних активів тваринництва, списанні в обліку тощо.
- перевірка складання документації матеріально-відповідальним особами підприємства;
- контроль правильності оформлення, приймання і списання поточних біологічних активів тваринництва,
- контроль за додержанням дисципліни, виконання посадових обов'язків.
- контроль за правильністю проведення інвентаризації поточних біологічних активів тваринництва [2].

Застосування внутрішнього контролю поточних біологічних активів тваринництва у практичній діяльності сільськогосподарських підприємств дозволяє запобігти порушенням у веденні бухгалтерського обліку та виявити відхилення фактичного стану активів від відображеного в обліку.

Список використаних джерел

1. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку біологічних активів, затв. Наказом Міністерства фінансів України від 29 грудня 2006 р. № 1315 // Бухгалтерський облік і аудит. – 2008. – № 5. – С. 29–31.
2. Клименко О.П. Організація і методика контролю поточних біологічних активів тваринництва / О.П. Клименко // Облік і фінанси АПК – № 1(55). – 2012. – С. 103-108.

Шаула М.А. - магістр

*Науковий керівник – Самайчук С.І., к.е.н., доцент,
ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет»
м. Херсон*

МЕТОДИ ОБЛІКУ ВИТРАТ І КАЛЬКУЛЮВАННЯ СОБІВАРТОСТІ ПРОДУКЦІЇ

Ефективність виробництва сільськогосподарської продукції пов'язана із раціональним використанням матеріальних, трудових та фінансових ресурсів. В зв'язку з цим важливе значення набуває правильна організація обліку витрат та формування собівартості продукції рослинництва.

Першочерговою задачею, що стоїть перед бухгалтером на різних рівнях

управління підприємством, є правильний вибір об'єктів обліку витрат. Вибір об'єктів обліку обумовлюється не тільки можливостями калькулювання собівартості, але і іншими ознаками: особливостями виробничого та технологічного процесів та їх кінцевими результатами (видами робіт, продукції), спеціалізацією діяльності, потребами використання облікової інформації для управління підприємством.

Згідно Методичних рекомендацій об'єктами обліку в галузі рослинництва виступають сільськогосподарські культури (види культур) або роботи [1]. Характерною особливістю сільськогосподарського виробництва є наявність в ньому біологічних активів, що неможливо не враховувати в діючій практиці сільськогосподарських підприємств. Згідно П(С)БО 30 «Біологічні активи» об'єктами обліку є біологічні активи, зокрема: об'єктом обліку поточних біологічних активів рослинництва можуть бути види або однорідні групи сільськогосподарських рослин чи окремі культури та довгострокові біологічні активи рослинництва. В основу вибору об'єктів обліку витрат рослинництва доцільно включати: ознаку класифікації фактів виникнення витрат та узагальнення і зведення даних фактів про витрати за різними рівнями здійснення технологічних процесів виробництва та управління ними.

Метод обліку виробничих витрат та метод калькуляції собівартості продукції - це два самостійно діючих, але тісно взаємопов'язаних аспектів організації та реалізації методології бухгалтерського обліку. Методом обліку витрат є процес відображення господарських фактів в первинних документах з метою фіксації оцінки, групування та зведення даних для послідуячого контролю та аналізу, а метод калькуляції – порядок обчислення собівартості окремих видів продукції на підставі відображених у обліку даних за допомогою відповідних прийомів та способів. Метод калькуляції собівартості продукції дає можливість обчислювати собівартість продукції (робіт, послуг), оцінювати незавершене виробництво, брак у виробництві, втрати, нестачі, надлишки продукції (робіт, послуг).

Метод обліку витрат передбачає відображення даних про витрати у повній відповідності до технологічних та організаційних особливостей діяльності конкретного підприємства. В зв'язку з цим методи обліку поділяються на окремі види. Базою для виділення окремих методів обліку витрат є: характер відображення витрат за об'єктами їх обліку; повнота включення витрат у собівартість; ступінь нормованості витрат [2].

За характером відображення витрат за об'єктами їх обліку розрізняють методи: простий (попроцесний), попередільний, позамовний, пофазний (за періодами виробництва), нормативний.

За повнотою включення витрат в собівартість розрізняють метод обліку всіх витрат, що формують повну собівартість, і метод обліку виробничих витрат, що формують виробничу (неповну) собівартість.

За ступенем нормованості витрат розрізняють метод обліку фактичних витрат, що формують фактичну собівартість, і метод обліку нормативних витрат, що формують нормативну собівартість, передбачену в процесі бюджетування.

Отже, вибір об'єктів обліку та методів обліку витрат має зв'язок та залежить від типу виробництва та його технології, від принципів організації, асортименту та складності виробництва продукції тощо.

Список використаних джерел

1. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку біологічних активів, затв. Наказом Міністерства фінансів України від 29 грудня 2006 р. № 1315 // Бухгалтерський облік і аудит. – 2008. – № 5. – С. 29–31.

2. Костякова А.А. Облік і групування витрат за статтями в галузі рослинництва / А.А. Костякова // Облік і фінанси АПК. – 2008. – № 4. – С. 147-150.

Шевчук К.С.

Науковий керівник – Морозов Р.В., д.е.н., професор

Херсонський державний аграрний університет

м. Херсон

ОБЛІКОВІ АСПЕКТИ ДОХОДІВ, ВИТРАТ І РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

Сучасний етап розвитку економіки розвинутих країн світу характеризується високотехнологічним аграрним виробництвом, в якому за органічної єдності всіх його факторів значимим є високий рівень доходів сільськогосподарських підприємств.

За обліковим аспектом фінансовий результат діяльності сільськогосподарського підприємства як найважливіший показник, який узагальнює усі параметри господарської діяльності, визначається як різниця між різними видами доходів і витратами підприємства за звітний період. Отже, для визначення фінансового результату діяльності сільськогосподарського підприємства за звітний період необхідно порівняти доходи звітного періоду і витрати, понесені для одержання цих доходів.

Слід зазначити, що доходи сільськогосподарського підприємства – це збільшення економічних вигод у вигляді надходжень активів або зменшення зобов'язань, які приводять до зростання власного капіталу.

За результатами опрацювання наукових джерел встановлено, що для визначення фінансового результату діяльності сільськогосподарського підприємства за звітний період необхідно дотримуватись принципів визначення доходів і витрат, а саме: нарахування, відповідності, періодичності.

Принцип нарахування передбачає відображення результатів господарських операцій у тому звітному періоді, коли вони відбулися, а не на момент отримання чи сплати грошових коштів, оскільки ці періоди часу не завжди співпадають.

Принцип відповідності полягає у порівнянні доходів та витрат у звітному періоді, тобто витрати, що здійснені у звітному періоді, повинні порівнюватись з доходом, задля якого здійснені витрати цього звітного періоду.

Виходячи з принципу періодичності, для визначення фінансового результату доходи та витрати сільськогосподарського підприємства розподіляються за звітними періодами.

Крім того, доходи сільськогосподарського підприємства доцільно класифікувати за видами діяльності, що здійснюються цим підприємством. Такий підхід дає можливість враховувати особливості кожного виду діяльності та забезпечувати керівництво сільськогосподарського підприємства необхідною інформацією для подальшого аналізу і прийняття управлінських рішень.

Зважаючи на вищезазначене, варто наголосити, що своєчасне отримання високих доходів сільськогосподарським підприємством сприяє зростанню інших фінансово-економічних показників, рівня конкурентоспроможності та гарантує стійкий економічний розвиток господарюючого суб'єкта.

Список використаних джерел

1. Бердар М. М. Фінанси підприємств : навч. посібник / М. М. Бердар. – К. : Центр уч. літ-ри, 2010. – 352 с.
2. Бланк І. О. Управління фінансами підприємства : підручник / І. О. Бланк, Г. В. Ситник. – К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2006. – 780 с.
3. Танклевська Н. С. Фінансова політика сталого розвитку аграрних підприємств України: теорія, методологія, практика : монографія / Н. С. Танклевська. – Херсон : Айлант, 2010. – 376 с.
4. Чернявський А. Д. Антикризове управління підприємством : навч. посібник / А. Д. Чернявський. – К. : МАУП, 2006. – 256 с.

ОБЛІК СПИСАННЯ ГРОШОВОЇ ТА ТОВАРНОЇ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ

Будь-яке підприємство, незалежно від виду діяльності, його характеристики та системи оподаткування в процесі здійснення своєї діяльності в обліку відображало в обліку ряд дебіторських заборгованостей. Походження таких заборгованостей може бути різною, і їх величина, але вони зазвичай є в обліку суб'єкта господарювання. Проте, найбільш поширеними видами дебіторської заборгованості є грошова та товарна. Саме цим видам дебіторської заборгованості та їх відображення в обліку і присвячено це дослідження.

Для того щоб визначити як списується безнадійна грошова дебіторська заборгованість, необхідно розглянути формування резервів, які створюють під сумнівні борги. Як свідчать Національні стандарти бухгалтерського обліку один із принципів формування фінансової звітності за НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [1] - принцип обачності. Згідно з ним методи оцінки, які застосовують у бухгалтерському обліку, не повинні занижувати оцінку зобов'язань і витрат та завищувати оцінку активів і доходів. Аналогічно вчиняють і до оцінки дебіторської заборгованості, що фігурує в активі балансу. Так, згідно п. 7 П(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість» [2] поточну дебіторську заборгованість, що є фінансовим активом (окрім придбаної заборгованості та заборгованості, призначеної для продажу), зараховують до підсумку балансу не за фактичною, а за чистою реалізаційною вартістю. Для визначення такої вартості на дату балансу розраховують резерв сумнівних боргів. Різницю між підсумковою сумою поточної дебіторської заборгованості й сумою резерву сумнівних боргів і зараховують до складу активів балансу. Проте, власне резерв окремо ні в Балансі, ні у Звіті про фінансові результати не відображають. Він лише засвітиться в р. VII Приміток до фінансової звітності.

Проте, за П(С)БО 13 «Фінансові інструменти» [3] резерв розраховують лише за дебіторськими заборгованостями, що є фінансовими активами, тобто передбачають надходження коштів або інших фінансових активів від інших підприємств. Резерв створюють, для того аби із загальної поточної фінансової дебіторської заборгованості виокремити ту заборгованість, за якою існує

невпевненість у її погашенні. При цьому, як ми зауважували раніше, керуються професійними судженнями фахівців підприємства на підставі аналізу платоспроможності дебіторів. Резерв сумнівних боргів створюють та коригують на дату балансу, тобто на кінець звітного періоду. Водночас сума резерву на дату балансу не повинна перевищувати грошових заборгованостей на цю саму дату (п.п. 7, 8 П(С)БО 10) [2]. Для заборгованості, за якою строк оплати не настав, резерву не створюють. Фактично П(С)БО 10 передбачає два методи розрахунку резервів, рис. 1.

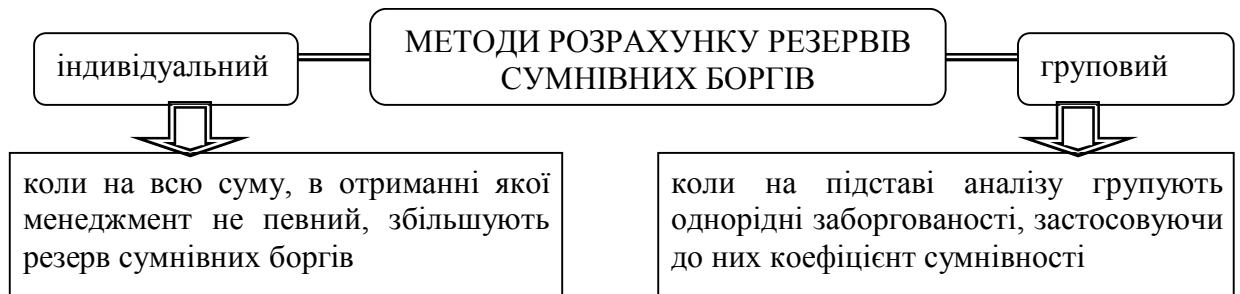

Рис. 1. Методи розрахунку резервів сумнівних боргів

Підприємство, обраний метод резервування фіксує у наказі про облікову політику, послідовно застосовуючи його. У разі вибору групового методу зазначають і спосіб розрахунку коефіцієнта сумнівності. Сформовану суму резерву сумнівних боргів на дату балансу відображають записом: Д-т 944 «Сумнівні й безнадійні борги» К-т 38 «Резерв сумнівних боргів». Якщо на дату балансу: кредитове сальдо за рахунком 38 більше перерахованої суми резерву, то його коригують записом: Д-т 38 К-т 719. Або якщо розрахункова величина залишку резерву сумнівних боргів перевищує невикористаний резерв (К-т 38), то на суму такого перевищення роблять запис: Д-т 944 К-т 38.

Коли заборгованість визнають безнадійною, її необхідно списати, оскільки вона не відповідає ознакам активу, тобто з'явилася впевненість у втриманні майбутніх економічних вигід (п. 5 П(С)БО 10). Безнадійну дебіторську заборгованість списують з одночасним зменшенням резерву сумнівних боргів проводкою: Д-т 38 К-т 34, 36, 37. А якщо резерву недостатньо чи під заборгованість, яку списують, його не створювали (у разі використання методу індивідуального резервування), заборгованість зараховують до інших операційних витрат: Д-т 944 К-т 34,36, 37 (п. 11 П(С)БО 10) [2].

Уразі використання групового методу формування резерву будь-яку сумнівну заборгованість, що стала безнадійною, списують, відображаючи проводками: Д-т 38 К-т 34,36,37. Або Д-т 944 К-т 34,36,37, якщо заборгованість,

яку списують, перевищує суму сформованого резерву. Порядок списання тих заборгованостей, за якими резерв формують індивідуально, аналогічний. Щоправда, він залежить від того, чи було заборгованість, яку списують, зарезервовано. Якщо резерв створювали, роблять запис Д-т 38 К-т 34, 36, 37, а якщо не створювали — Д-т 944 К-т 34, 36, 37. Відповідно до п. 7.5 р. III Положення № 879 під час інвентаризації до Акта інвентаризації розрахунків додають довідку про заборгованості, за якими строк позовної давності сплив, із зазначенням назви, місця знаходження дебіторів і кредиторів, сум, причин, дати та підстав виникнення заборгованостей. На наш погляд, списуючи конкретну безнадійну дебіторську заборгованість (у т.ч. за підсумками інвентаризації), слід так само оформити бухгалтерську довідку, що підтвердить господарську операцію.

За товарними дебіторськими заборгованостями, у тому числі й за боргом за проавансовані товари, роботи, послуги, відповідно до вітчизняних П(С)БО, резерву не створюють. Оскільки, такі борги не є фінансовими активами, не передбачають надходження коштів або інших фінансових активів від інших підприємств (п. 4 П(С)БО 13).

Водночас може виникнути ситуація, за якої аванс, приміром, за товари стає безнадійною заборгованістю. Тобто з'являється впевненість у тому, що її не буде повернено або за нею сплив строк позовної давності. Списуючи безнадійну товарну дебіторську заборгованість (як і грошову), необхідно орієнтуватися на бухгалтерське визначення безнадійної заборгованості.

Коригувань за товарною безнадійною дебіторською заборгованістю ПКУ не передбачає. Як свідчить пп. 14.1.11 ПКУ дебіторська заборгованість стає безнадійною, коли відповідає одній з ознак, прострочена заборгованість померлих фізичних осіб, а також осіб, які в судовому порядку визнані безвісно відсутніми, недієздатними або оголошені померлими, а також прострочена заборгованість фізичних осіб, засуджених до позбавлення волі. В цьому випадку на пп. 14.1.11 ПКУ необхідно не зважати. Оскільки, воно не стосується товарної дебіторської заборгованості. По-перше, пп. 139.2.1 ПКУ міститься в п. 139.2 ПКУ що має назву «Резерв сумнівних боргів». По-друге, власне пп. 139.2.1 ПКУ згадує про коригування фінансового результату на суму списаного боргу, яка перевищує резерв сумнівних боргів. А також слід зазначити, за товарною дебіторською заборгованістю резервів (забезпечень) не формують. Тоді правила, прописані в п. 139.2 ПКУ до товарної дебіторської заборгованості не застосовують.

Отже, визнання заборгованості безнадійною (якщо строк позовної давності не минув) залежить від професійних суджень менеджменту підприємства. І якщо

товарну дебіторську заборгованість визнано безнадійною, її списують, оформляючи бухгалтерську довідку. У бухгалтерському обліку списання заборгованості відображають записом: Д-т 944 К-т 371. Списану заборгованість враховують по-забалансом на субрахунку 071 не менше трьох років від дати списання для спостереження за можливістю її стягнення у випадках зміни майнового стану боржника. Остаточне списання боргу з субрахунку 071 здійснюють або під час його погашення, або у зв'язку із завершенням строку обліку такої заборгованості.

Список використаних джерел

1. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» / Офіційний сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.

2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість» / Офіційний сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.

3. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 13 «Фінансові інструменти» / Офіційний сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.

4. Податковий кодекс України № 2755-VI від 02.12.2010 зі змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>.

Шепель Т.В., к.е.н., доцент

Херсонський державний аграрний університет

м. Херсон

ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПРОДУКЦІЇ У РОЗВИТКУ ЕКСПОРТНОГО ПОТЕНЦІАЛУ АГРАРНОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ

Національне господарство будь-якої країни формується в результаті економічного та соціального розвитку суспільства, поглиблення спеціалізації та кооперування праці, міжнародного співробітництва з іншими країнами. Не є винятком і Україна.

В сучасних умовах розвитку ринкової економіки спостерігається поглиблення інтеграційних процесів, лібералізація умов торгівлі сільськогосподарськими товарами, орієнтація на зовнішні ринки, а також підвищення уваги до якості продукції. Проблема конкурентоспроможності аграрного сектора посідає одне з

провідних місць в економічному аналізі різних суб'єктів господарської діяльності, що пояснюється об'єктивним посиленням міжнародної та внутрішньої конкуренції. У зв'язку з цим особливої актуальності набувають підвищення конкурентоспроможності та якості вітчизняної сільськогосподарської продукції [1].

На сьогоднішній день національні виробники, котрі вийшли зі своєю продукцією на міжнародні ринки, пересвідчилися, що без впровадження системи управління якістю неможливо знайти торгового партнера, а тим більше завоювати міжнародні ринки збуту і бути на них конкурентоспроможними. Саме конкуренція передбачає жорстку боротьбу за споживача і змушує керівників підприємств шукати нові підходи до виробництва продукції найвищої якості.

Ефективне управління якістю, що забезпечує високий рівень задоволення потреб і очікувань споживачів. Якість продукції та послуг — це головний інструмент конкуренції, і якщо на підприємстві припиняють турбуватися щодо їхнього вдосконалення, то банкрутство буде неминучим. Тому проблема підвищення якості продукції актуальна для усіх країн та їх підприємств. Від її вирішення значною мірою залежить успіх та ефективність національної економіки. При цьому необхідно враховувати те, що підвищення якості продукції - завдання безперервне. Рівень якості має максимально задовольняти потреби споживачів за умови відносно мінімальних затрат на її досягнення [2]. Конкурентоспроможність аграрного сектора передусім зумовлена такими чинниками як:

1) суттєва диспропорція цін – ціни на продукцію, вироблену в особистих селянських господарствах у декілька разів нижчі від цін на продукцію, яка пройшла переробку;

2) відсутність адекватної системи заготівлі та збуту сільськогосподарської продукції;

3) відсутність доступних кредитних ресурсів на розвиток господарства;

4) зниження технологічного рівня виробництва;

5) моральне та фізичне зношення обладнання;

6) зниження інвестиційного та інноваційного потенціалу;

7) витіснення вітчизняних виробників з внутрішнього та зовнішнього ринків;

8) використання неякісної сировини з метою зниження собівартості;

9) відсутність достовірної інформації про ринки збуту;

10) інформаційна асиметрія, за якої власники особистих селянських господарств не мають достатнього рівня інформації про ринкове середовище, сучасні можливості діяльності та розвитку, формування цінової політики тощо.

Таким чином, будучи вагомим виробником сільськогосподарської продукції, фактично особисті селянські господарства перебувають поза інституційним середовищем агропромислового виробництва. В свою чергу від рівня розвитку агропромислового виробництва залежать насичення ринку продовольством. Тому, аби повною мірою забезпечити всебічний розвиток цього сектору економіки, необхідно реалізувати комплекс заходів щодо підвищення конкурентоспроможності аграрного сектора:

- 1) стандартизація і сертифікація аграрного сектора, що мають великий конкурентоспроможний потенціал на міжнародній арені;
- 2) створення інфраструктури аграрного ринку;
- 3) створення та розвиток дорадчих центрів в аграрному секторі;
- 4) удосконалення моніторингу зовнішнього середовища;
- 5) налагодження співпраці між виробниками сільськогосподарської продукції та дослідними установами;
- 6) впровадження інноваційних технологій та підходів у виробництво шляхом підвищення інвестиційної привабливості; [3]
- 7) формування ефективної маркетингової стратегії;
- 8) підвищення кваліфікації працівників;
- 9) здійснення постійного контролю за якістю управління;
- 10) удосконалення нормативно-правової бази в сфері сільського господарства.

В аграрному секторі якість виробленої продукції є першочерговим показником оцінки її конкурентоспроможності. Враховуючи специфіку сільського господарства, забезпечити конкурентоспроможність продукції за якістю можна насамперед завдяки осмисленому дотриманню вимог технології виробництва окремих її видів. Тож, щоб забезпечити якість продукції, необхідно проводити ретельний контроль якості продукції від виробництва до моменту надходження її до споживача, це повинно забезпечуватись категоріями нормативних документів (стандартами, технічними умовами, сертифікатами, свідоцтвами якості тощо) як національними, так і міжнародними. Невідповідність продукції АПК європейським стандартам та недосконалість законодавства є основною причиною масового зниження виробничих потужностей, а в крайньому випадку — і зупинкою виробництва.

Отже, управління якістю і конкурентоспроможністю в аграрному секторі економіки країни потребує глобальних змін. Це викликано не тільки низькими макропоказниками порівняно з показниками країн світу, а й відставанням у розвитку і впровадженні нових технологій, що дали б поштовх аграрному сектору країни. Економіка всієї країни повинна удосконалювати управління якістю продукції, що є

фундаментом ефективної політики в підвищенні конкурентоздатності не тільки для аграрних підприємств, а й держави в її загальному аспекті розвитку.

Список використаних джерел

1. Пріоритети політики імпортозаміщення у стратегії модернізації промисловості України". Аналітична доповідь [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://www.niss.gov.ua/public/File/2012_table/1011_dop.pdf
2. Друзюк В., Федак О. Система управління якістю — інвестиція в майбутнє / В. Друзюк, О. Федак // Стандартизація і сертифікація. — 2011. — С. 51—54.
3. Кондратюк О.І. Конкурентоспроможність сільського господарства та шляхи її підвищення / О.І. Кондратюк // Економіка та управління на ціональним господарством. — 2011. — С. 56—63.

Юрова Т.А.

Науковий керівник – Скрипник С.В., к.е.н., доцент

Херсонський державний аграрний університет

м. Херсон

ЗАСТОСУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ОБЛІКОВОМУ ПРОЦЕСІ ФЕРМЕРСЬКИХ ГОСПОДАРСТВ

Інформаційні технології мають важливе значення у реалізації стратегічних цілей й завдань поточної та майбутньої діяльності будь-яких підприємств. Сучасний ринок інформаційних ресурсів спрямований на різні потреби споживачів щодо автоматизації діяльності підприємств, а численні програмні продукти відрізняються як рівнем автоматизації, так і вартістю впровадження. Як відомо, облік в сільськогосподарських підприємствах має певні особливості, що виражаються в роботі з біологічними активами та кліматичними факторами. Саме ці особливості і вносять зміни в облік та відповідно в бухгалтерське програмне забезпечення. Складність облікового процесу обумовлює необхідність та особливе місце автоматизації в системі управління невеликим підприємством, а саме фермерським господарством.

Важливо, щоб автоматизована система обліку враховувала особливості діяльності фермерських господарств та містити типові галузеві форми первинних документів та звітність (стандартну і регламентовану) з метою відображення господарських операцій.

Автоматизація обліково-аналітичного процесу, як правило, доволі вартісний

проект і фермерські господарства, які у своїй більшості є невеликими за розмірами, чисельністю працюючих і обсягами отриманого доходу, не завжди мають можливість придбати відповідні інформаційні технології. Тому особа, на яку покладені обов'язки бухгалтера в такому господарстві, мусить володіти навичками роботи на персональному комп'ютері та вміти користуватись такими програмами як: «1С: Бухгалтерія», «Microsoft Office Excel» «OPZ - податкова звітність», «Бест - Звіт Плюс», «Макро Баланс».

Як свідчить практика, однією із найпоширеніших автоматизованих бухгалтерських програм є програма «1С: Бухгалтерія». Вона дозволяє автоматизувати бухгалтерський облік банківських операцій, каси, основних засобів, матеріалів, товарів, послуг, виробництва продукції, розрахунків з постачальниками та покупцями, підзвітними особами, з персоналом за заробітною платою, бюджетом тощо. До того ж, програма «1С: Бухгалтерія» дозволяє автоматизувати введення, зберігання та друк будь-яких первинних документів: платіжних доручень, інших банківських документів, рахунків на оплату, на закупку, накладних, рахунків-фактур, прибуткових і видаткових касових ордерів, довіреностей, інших документів.

Невеликим фермерським господарствам можна запропонувати вести облік, використовуючи просту програму – електронні таблиці. Найпоширенішою є електронна таблиця Microsoft Excel, інтегрована в Microsoft Office для Windows. Робота з таблицями Microsoft Excel не вимагає від користувача спеціальних знань. Бухгалтер вводить будь-яку інформацію (число, дату, час, текст, формули, рисунки, графіки, діаграми), а паралельно введенню інформація обробляється з використанням відповідних функцій та формул. Засоби Microsoft Excel дозволяють формувати оборотно-сальдову відомість, Головну книгу, форму № 1 «Баланс» та ін.

Переваги роботи з електронними таблицями полягає в тому, що бухгалтер самостійно настроює програму, що дає йому можливість вести облік свідомо, відслідковуючи кожну цифру. Отже, Microsoft Office Excel є незамінним інструментом практично будь-якого офісного працівника. Знання і вміння користуватися функціональними властивостями даної програми дають велику перевагу у швидкості та комфортності виконання роботи. Будь-який бухгалтерський документ може бути створений і відредагований у цій програмі, а всі розрахунки можуть проводитись автоматично, що прискорює процес роботи. Ще одна перевага полягає в тому, що не потрібно робити ніяких матеріальних затрат на придбання програми, вона входить в стандартний набір програм Офісу Windows зовсім безкоштовно.

За допомогою засобів Microsoft Excel формують: Платіжне доручення, Реєстр

платіжних доручень, Прибуткові та Видаткові касові ордера, Журнал реєстрації прибуткових та Видаткових касових ордерів, Касову книгу, Рахунки-фактури, Видаткові та Прибуткові накладні, Розрахункову та Платіжну відомості для розрахунків з робітниками. Однак недоліком Excel є те, що вона не формує проводок по господарських операціях, а також оформлення друкованого варіанту форм звітності є значно важчим і трудомісткішим ніж використання спеціалізованих програмних продуктів.

Програма «OPZ - податкова звітність» використовується для складання податкової звітності. Її перевагами є безкоштовність, вільне розповсюдження та постійне оновлення. Її недоліки - не супроводження розробником і невдосконалений інтерфейс.

Наступний програмний комплекс, що призначений для автоматизації процесів роботи зі звітною документацією встановленого зразка це «Бест - Звіт Плюс». Він забезпечує організацію електронного документообігу у всіх без виключення суб'єктів господарської діяльності будь - якої форми власності та джерел фінансування або між ними та державними контролюючими органами, подання звітності яким передбачено діючим законодавством. В «Бест - Звіт Плюс» можливим є імпорт даних з інших бухгалтерських програм (1С: Бухгалтерія, ПЗ «Податкова звітність», (OPZ)), передача звітності засобами електронної пошти з використанням підсистеми шифрування та пересилки.

Програма «Макро Баланс» не вимагає від фермерських господарств витрат коштів та часу, не потребує ніяких спеціальних знань щодо її інтерфейсу та конфігурації, хоча й не має абсолютної більшості переваг «1С Бухгалтерія». Основним джерелом облікової інформації виступає журнал господарських операцій, який має форму стандартної таблиці MSWord, а також може містити додаткові колонки для деталізації господарських операцій. Для роботи з цією програмою достатньо мати базові навички роботи з текстовим редактором «Microsoft Word».

Також для фермерських господарств можна запропонувати програму «Фінанси без проблем», що має невисоку вартість, простоту у встановленні та управлінні, надійність в роботі з даними, оперативність в їх наданні, дозволяє легко втручатися в минулі періоди, перераховує будь - які зміни. Оновлення програми здійснюється постачальником програми у власному офісі, поштою, e-mail або з – Webсервера.

Отже, автоматизація господарської діяльності фермерських господарств є неодмінною складовою процесу вдосконалення їх облікової системи та може бути комплексною або частковою. Сучасний ринок інформаційних ресурсів пропонує здійснювати автоматизацію діяльності фермерських господарств із застосуванням

численних програмних продуктів, які відрізняються як рівнем автоматизації, так і вартістю. Але на ринку програмного забезпечення з комп'ютеризації бухгалтерського обліку все ще недостатньо спеціалізованих бухгалтерських програм для сільського господарства, які б могли повністю задовольнити вимоги різних за розмірами сільськогосподарських підприємств.

Список використаних джерел

1. Івахненко С.В. Інформаційні технології в організації бухгалтерського обліку та аудиту: навч. посіб. / Івахненко С.В. – [3-є вид, випр. і доп.] – К.: Знання, 2006. – 350 с.

2. Ніколашин А.О. Характеристика ринку бухгалтерських програм для сільського господарства. Реформування обліку, звітності та аудиту в системі АПК України: стан та перспективи. Частина II. Науково-методична робота з обліку та звітності АПК: стан та перспективи. / За редакцією П.Т. Саблука, М.Я. Дем'яненка, В.М. Жука. – К.: Інститут аграрної економіки, 2003. – С. 178-182.

Юрчук В.А.

Науковий керівник – Руснак А.В., д.е.н., доцент

Херсонський державний аграрний університет,

м. Херсон

НАПРЯМИ ТА РЕЗЕРВИ ЗНИЖЕННЯ СОБІВАРТОСТІ ПРОДУКЦІЇ РОСЛИННИЦТВА

У сучасних умовах важливо забезпечити адаптацію інтенсифікації агропромислового виробництва до ринкових відносин, формування внутрішньодержавного і міждержавного аграрного ринку.

Аграрні підприємства Європи з високорозвиненим сільським господарством для знаходження найбільш ефективних галузей сільськогосподарського виробництва складають по кожній з них виробничий бюджет. Він являє собою визначені по відповідній галузі всі види постійних і змінних витрат, а також доходи в розрахунку на одну одиницю площі з метою визначення прибутковості. Особливістю розрахунку таких бюджетів у названих країнах є те, що нерідко до уваги беруться, крім загальноприйнятих видів витрат, і так звана віддача на землю. Вона розглядається як специфічний елемент витрат, який повинен відшкодуватися вартістю реалізованої продукції і який має бути достатній для покриття витрат, пов'язаних з відтворенням землі. Віддача на землю за умови, що вона є товаром, може бути визначена як

добуток процентної ставки за довгостроковими банківськими вкладками на ринкову вартість гектара землі або може бути розрахована з орієнтацією на величину орендної плати на землю.

Доходи від галузі визначаються за рівня товарності 100%, а продукцію оцінюють за ринковими цінами. Всі елементи постійних та змінних витрат ділять посівну площу, підсумовують їх і додають до них віддачу на землю, отримуючи таким чином всю суму витрат. Отриманий дохід також розраховують на гектар посіву. Прибутковість галузі визначається як різниця між сукупним доходом (обсяг продукції, помножений на ціну) і загальною сумою витрат. Одержаний результат у західній економічній практиці функціонування приватних підприємств називають віддачею на менеджмент. Якщо підприємство бере землю в оренду, то віддача на землю в даному випадку є реальними витратами, що дорівнюють сумі орендної плати за цей ресурс. За умови, що підприємство не орендує землю, вказана віддача переходить у категорію умовних витрат.

Зниження собівартості продукції є важливою умовою підвищення економічної ефективності виробництва і забезпечення розширеного відтворення в сільському господарстві. Воно передбачає збільшення виробництва сільськогосподарської продукції і зменшення затрат праці і виробничих ресурсів на її одиницю.

Головний шлях зниження собівартості продукції сільського господарства – це підвищення врожайності сільськогосподарських культур. Основні витрати по вирощуванню культур здійснюються незалежно від рівня врожайності, а збільшення витрат пов'язано лише з отриманням додаткової продукції. Тому витрати з розрахунку на одиницю продукції, як правило, зменшуються. Для скорочення витрат необхідно, щоб темпи збільшення врожайності сільськогосподарських культур значно випереджали зростання витрат на гектар посіву.

Збільшення виробництва та поліпшення якості продукції за рахунок підвищення врожайності сільськогосподарських культур відбувається на основі інтенсифікації сільського господарства, яка є важливою умовою зниження собівартості сільськогосподарської продукції. Тому фактори, що сприяють інтенсифікації виробництва, можна вважати факторами зниження собівартості сільськогосподарської продукції. Найважливіші серед них такі:

- ефективне використання землі на основі впровадження інтенсивних технологій вирощування сільськогосподарських культур;
- використання високопродуктивних сортів і гербіцидів сільськогосподарських культур [1, с. 336].

Ці та інші заходи вимагають збільшення виробничих витрат на 1га

сільськогосподарських культур, але водночас сприяють зменшенню собівартості одиниці продукції.

Одним із шляхів зниження собівартості сільськогосподарської продукції є підвищення продуктивності праці на основі впровадження комплексної механізації і автоматизації виробництва, широкого використання прогресивних форм організації і оплати праці. З підвищенням рівня механізації скорочуються затрати праці на одиницю продукції, що сприяє зменшенню витрат на її оплату і зниження собівартості сільськогосподарської продукції. Оскільки оплата праці є однією з основних статей витрат у собівартості продукції, підвищення продуктивності праці має вирішальне значення для її зниження. При цьому собівартість продукції зменшується лише тоді, коли економія коштів на оплату праці перевищує зростання амортизаційних відрахувань і витрат на поточний ремонт засобів механізації, які впроваджуються в виробництво [2, с. 3 – 7].

Важливим резервом зниження собівартості є інтенсивне використання машинно–тракторного парку, сільськогосподарських машин і знарядь, транспортних та інших засобів праці. За цих умов зменшуються витрати з розрахунку на одиницю виконаних робіт, що сприяє зниженню собівартості продукції.

Значний резерв зниження собівартості продукції – раціональне використання матеріальних оборотних фондів (насіння, мінеральних добрив, пального тощо).

Важливим напрямом зниження собівартості продукції є поглиблення спеціалізації сільськогосподарського виробництва і досягнення його оптимальних розмірів відповідно до особливостей природно–економічних умов господарської діяльності сільськогосподарських підприємств.

Велику роль в зниженні собівартості продукції займають витрати на управління та обслуговування виробництва. Вони значно зменшуються в умовах впровадження прогресивних форм організації виробництва, передачі сільським трудівникам в оренду землі, будівель та інших засобів виробництва.

Значну частку в структурі зниження собівартості продукції відіграє такий фактор, як підвищення матеріальної заінтересованості працівників у кінцевих результатах господарської діяльності.

Зниження собівартості сільськогосподарської продукції забезпечується сукупністю основних напрямів використання внутрішньогосподарських резервів скорочення витрат на виробництво і реалізацію одиниці продукції. Фактори, які забезпечують збільшення виробництва сільськогосподарської продукції, органічно взаємопов'язані і взаємозумовлені. З урахуванням цього в окремих галузях і господарствах розробляються конкретні заходи щодо зниження собівартості

продукції. При обґрунтуванні шляхів зниження собівартості сільськогосподарської продукції, насамперед, потрібно пам'ятати, що з підвищенням урожайності культур знижується собівартість. Отже, фактори, що зумовлюють таке підвищення, можна розглядати як фактори зниження собівартості сільськогосподарської продукції. Серед них особливе значення мають:

- впровадження прогресивних систем землеробства, науково обґрунтованих сівозміни і передової технології виробництва;
- послідовна інтенсифікація виробництва шляхом раціональної хімізації і докорінного поліпшення землі;
- впровадження у виробництво кращих сортів сільськогосподарських культур

Необхідно також забезпечити ефективніше використання машинно–тракторного парку, транспортних засобів. Це дасть змогу скоротити потреби в них до раціонального рівня, зменшити витрати на амортизацію та ремонти, а через це здешевити виробництво продукції.

Значні резерви зниження собівартості криються в суворому дотриманні режиму економії при використанні матеріально–грошових засобів у процесі виробництва сільськогосподарської продукції. Практика переконує, що в підприємствах, де контролюється економне використання оборотних фондів, де не допускаються втрати врожаю при збиранні і транспортуванні, збереженні насіння, посадкового матеріалу, значно менше витрачається коштів на одиницю продукції.

Істотного зниження собівартості продукції можна досягти завдяки вдосконаленню системи управління виробництвом і впровадженню наукової організації праці. Ці заходи забезпечують зменшення накладних витрат, а отже, і зниження собівартості продукції. Важливу роль тут відіграють і такі соціально–економічні фактори, як підвищення кваліфікації кадрів, матеріальна заінтересованість працівників у результатах своєї праці, широке використання моральних стимулів.

Розглянуті фактори зниження собівартості продукції окреслюють лише загальні напрями скорочення витрат на її виробництво. На кожному підприємстві необхідно передбачити конкретні заходи щодо здійснення режиму економії і бережливості, підвищення врожайності культур, враховуючи місцеві природно–економічні умови.

У результаті інноваційної діяльності створюються необхідні умови щодо зниження витрат виробництва і, відповідно, одержання прибутку. Для цього необхідні нововведення в усіх видах діяльності підприємства: виробничій,

комерційній, управлінській і т. д. Тільки в цьому разі можна знизити витрати і забезпечити надлишки зверх витрат. А це можливо, коли підприємство здійснить ряд заходів, спрямованих на підвищення продуктивності праці.

Список використаних джерел

1. Андрійчук А.Г. Економіка аграрних підприємств / А.Г. Андрійчук / К.: Вища школа, 2002. – 336с.

2. Вітков М.С. Основні фактори інтенсифікації аграрного виробництва в перехідний період до ринку / М.С. Вітков // Економіка АПК. – 2009. – №2. – С.17 – 20.

3. Волков О. И. Экономика предприятия: Курс лекций / О.И. Волков, В.К. Скляренко. – М.: ИНФРА-М, 2003. – 484 с.

Коваленко О.В. Класифікація витрат ресурсів як основа оцінювання собівартості продукції / О.В. Коваленко // Економіка АПК. – 2008. – №4. – С.90 – 95.

Ярмоленко В.В. аспірант

Науковий керівник - Танклевська Н.С., д.е.н., професор

Херсонський державний аграрний університет,

м. Херсон

АГРОСТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ

Сільське господарство традиційно є ризиковою сферою діяльності. Особливо це стосується України, в якій успішні результати сільгоспвиробника багато в чому визначаються погодними умовами. На розвиток сільськогосподарського виробництва впливають ризики стихійних лих і надзвичайних подій, які не залежать від людини. Непередбачені природні явища зменшують кількість і якість врожаю сільськогосподарських культур та знищують тисячі гектарів угідь, наносячи значні збитки виробникам сільськогосподарської продукції.

Для захисту майнових інтересів сільськогосподарських товаровиробників і забезпечення подальшого розвитку сільського господарства використовується страхування як один з найголовніших напрямків державної аграрної політики.

Сільськогосподарське страхування — це економічні відносини щодо страхового захисту майнових інтересів виробників сільськогосподарської продукції у разі настання певних подій (страхових випадків), визначених законом, за рахунок грошових фондів, що формуються у страховика шляхом сплати страхувальниками страхових платежів (страхових премій) та доходів від розміщення коштів цих фондів. Основна мета

страхування сільськогосподарських ризиків - це часткова чи повна компенсація суб'єкту господарювання втрат через несприятливі, в основному, природні явища. Об'єктивна економічна необхідність використання страхування в сільському господарстві пояснюється недостатніми можливостями держави і ринку забезпечити широку маневреність фінансовими ресурсами господарюючих суб'єктів[5].

Страховання відіграє важливу роль у розвитку аграрного виробництва, оскільки страховий захист додає впевненості сільгоспвиробникам і надає можливість планувати подальший розвиток, а також стимулює аграрні підприємства до запровадження більш досконалих виробничих процесів.

Організація страхового захисту сприяє підвищенню кредитоспроможності сільгоспвиробників і доступу їх до кредитних ресурсів, а як наслідок, запровадженню нових технологій. До того ж страхування підвищує рівень розрахункової дисципліни та зменшує ризики невиконання зобов'язань перед контрагентами в результаті настання непередбачуваних подій. Тому організація страхування сільськогосподарських ризиків з державною підтримкою є необхідною умовою розвитку аграрного сектору економіки.

Розвиток системи аграрного страхування в Україні був дуже тернистим. Так, у часи СРСР було передбачено обов'язкове страхування врожаю у радгоспах та інших державних сільськогосподарських підприємствах, і вона була повністю монополізованою. Вважається, що ця система була досить ефективною, адже за допомогою Укрдержстраху забезпечувався надійний страховий захист врожаю за достатньо низькими ставками страхування [4].

Сучасна система страхування аграрних ризиків в Україні була впроваджена шляхом прийняття Декрету Кабінету Міністрів України «Про страхування», який надалі був замінений базовим Законом України «Про страхування». Цей Закон визначив основу систему правового регулювання страхової діяльності, визначив принципи державної демонополізації та державного нагляду за страховою діяльністю.

Спочатку Україна намагалась запровадити «американську» систему. Так, із 01.01.2005 Законом України «Про державну підтримку сільського господарства України» передбачено створення Фонду аграрних страхових субсидій (ФАСС). ФАСС є державною спеціалізованою установою, яка створюється для надання страхових субсидій виробникам сільськогосподарської продукції. ФАСС підпорядковується, є підзвітним та підконтрольним центральному органу виконавчої влади з питань формування та забезпечення державної аграрної політики. Через 10 років після набуття чинності цим Законом можна стверджувати, що без значної державної підтримки механізм ФАСС не запрацював [4].

В нашій країні розпочав діяти проект розвитку агрострахування, який здійснюється Міжнародною фінансовою корпорацією (IFC) за фінансової підтримки Канадського агентства міжнародного розвитку (CIDA).

9 лютого 2012 року український парламент ухвалив Закон «Про особливості страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою», яким запроваджується механізм субсидованого страхування, відповідно до якого держава відшкодуватиме частку сплаченої аграрієм страхової премії. Передбачалося, що після прийняття цього закону вітчизняний аграрний бізнес отримає важливий інструмент, який допоможе зробити сільське господарство ще більш привабливим для інвестицій.

З метою забезпечення виконання зобов'язань страхових компаній перед страхувальниками під час страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою, у 2012 р. в Україні було створено Об'єднання страховиків «Аграрний страховий пул», члени якого діють на умовах співстрахування, що підвищує гарантії виконання зобов'язань страховими компаніями перед сільгоспвиробниками у разі отримання останніми збитків. Однак через відсутність значної підтримки, фактично, на сьогодні ми маємо пул, який не працює.

Але на сьогодні, на жаль, державна підтримка сільськогосподарського страхування, що йде в розріз заявами, Мінагрополітики про пріоритетність підтримки малих та середніх господарств.

Незважаючи на те, що аграрне страхування в Україні майже не працює, за останні декілька років, які передували економічній кризи, виробники сільськогосподарської продукції все частіше користувалися послугами страхових компаній. Підштовхнули їх до цього погодні умови, які з кожним роком стають дедалі не передбачуваними.

З урахуванням наведеного, можна зробити висновок про те, що одним із елементів гарантування стабілізації фінансового стану аграрних підприємств у ринкових умовах є страхування, що забезпечує безперервність розвитку сільськогосподарського виробництва, функціонування аграрного ринку й може слугувати джерелом інвестицій у сільське господарство.

Аналіз міжнародної практика доводить, що успішними бувають лише ті системи субсидованого аграрного страхування, в яких його учасники – держава та страховики – постійно координують свої дії шляхом створення спеціалізованої структури, яка постійно займається відповідним видом страхування. Україна обрала варіант Пулу. Однак без залучення значної державної допомоги застосування цього механізму є неефективним. З урахуванням чого, необхідним є створення в Україні системи страхування сільськогосподарських ризиків за державною підтримкою та формування ефективної системи сільськогосподарського страхування у добровільній формі.

Передусім залучення державних коштів дасть змогу приватним страховим компаніям взяти активну участь у розвитку системи аграрного страхування та стати рівноправним партнером органів державної влади, що забезпечить стабільність розвитку сільського господарства через механізми відшкодування можливих завданих збитків.

Список використаних джерел

1. Про державну підтримку сільського господарства України [Електронний ресурс]: Закон України. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?user=01>
2. Про страхування [Електронний ресурс]: Закон України. – Режим доступу: www.rada.gov.ua
3. Про особливості страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою [Електронний ресурс]: Закон України. – Режим доступу: www.rada.gov.ua.
4. Всеукраїнське щотижневє професійне юридичне видання «Юридична газета online» [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://yur-gazeta.com/publications/practice/zemelne-agrarne-pravo/agrarne-strahuvannya-kompleksniy-instrument-upravlinnya-rizikami.html>
5. Панченко О.І., Рогова Г.А. Державна підтримка страхування ризиків сільськогосподарських підприємств як основа забезпечення їх стабільного розвитку// Вісник Чернігівського державного технологічного університету. – 2012. - №1(56) – с. 260
6. Танклевська Н. Стан та перспективи розвитку державного фінансування сільськогосподарських підприємств України [Електронний ресурс] / Н. Танклевська, О. Супрун // Соціально-економічні проблеми і держава. — 2013. — Вип. 1 (8). — С. 262-270. — Режим доступу до журн. : <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2013/13tnsspu.pdf>